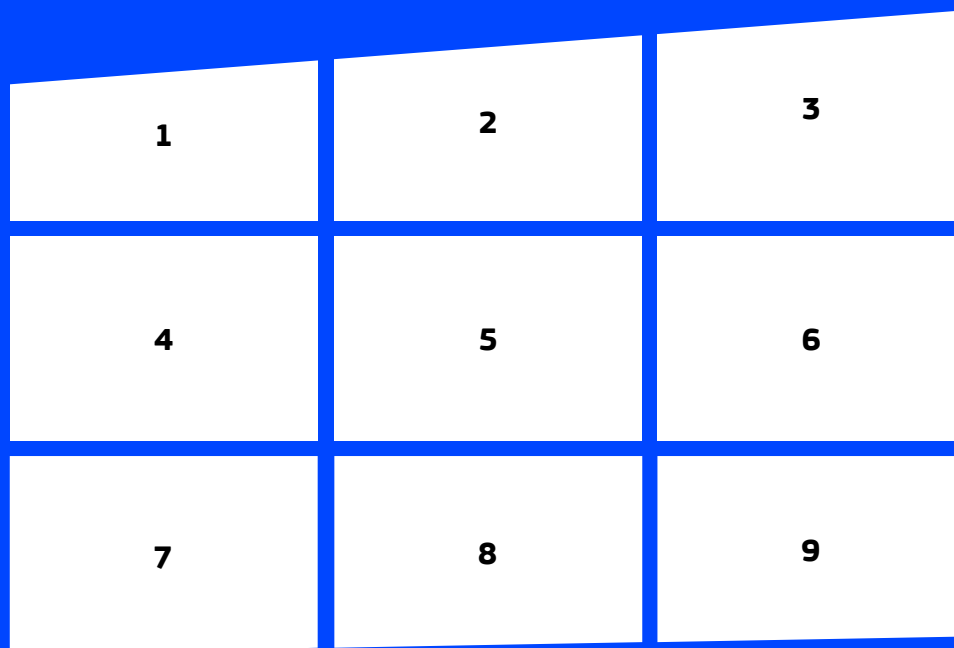

UE w 2024 r.

SPRAWOZDANIE OGÓLNE Z DZIAŁALNOŚCI
UNII EUROPEJSKIEJ

NA OKŁADCE

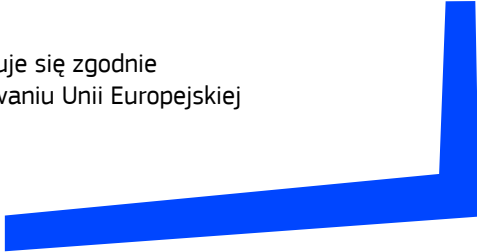
1. Christine Lagarde, prezes Europejskiego Banku Centralnego, na posiedzeniu Eurogrupy, w ramach której ministrowie finansów i gospodarki z UE omawiają najważniejsze zagadnienia dotyczące finansów i gospodarki. Gandawa, Belgia, 23 lutego 2024 r.
2. Satelita obserwacyjny Sentinel-1C jest podłączany do adaptera nośnego, urządzenia łączącego satelitę z rakieta nośną. Proces ten zakończył się 19 listopada 2024 r. w obiekcie integracji ładunków użytkowych europejskiego kosmodromu w Kourou w Gujanie Francuskiej, w ramach przygotowań do wyniesienia satelity na orbitę biegunową. (© ESA / CNES / Arianespace / Optique du vidéo du CSG-S. Martin)
3. 20 września 2024 r. przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen (po lewej) odwiedziła Kijów w Ukrainie, gdzie spotkała się z prezydentem Ukrainy Wołydymyrem Zeleńskim (po prawej), aby omówić wsparcie UE dla tego kraju w obliczu wyzwań zimy 2024–2025, dotyczących niedoborów energii spowodowanych rosyjskim bombardowaniem infrastruktury. Zapowiedziała, że UE pomoże Ukrainie naprawić szkody spowodowane bombardowaniami i będzie eksportować energię elektryczną do tego kraju, zaspokajając około 25 proc. zapotrzebowania energetycznego Ukrainy na zimę.
4. (© imageBROKER/Sigrid Gombert via Getty Images)
5. Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (po prawej) spotyka się z Antóniem Costą, nowo wybranym przewodniczącym Rady Europejskiej (po lewej). Bruksela, Belgia, 30 października 2024 r.
6. Prawie połowa z 1,9 mln osób przesiedlonych w Strefie Gazy to dzieci. Dzięki unijnym funduszom UNICEF dostarczył podstawowe ubrania zimowe ponad 120 tys. przesiedlonych dzieci. 28 stycznia 2024 r. (© UNICEF)
7. Roberta Metsola, przewodnicząca Parlamentu Europejskiego podczas wizyty w zniszczonej elektrowni i zbombardowanej szkole w Kijowie, Ukraina, Dzień Europy, 9 maja 2024 r.
8. (© fotografxx/E+ via Getty Images)
9. Obchody 20. rocznicy rozszerzenia UE w 2004 r. Bruksela, Belgia, 1 maja 2024 r.

UE w 2024 r.

SPRAWOZDANIE OGÓLNE Z DZIAŁALNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ

Niniejsze sprawozdanie publikuje się zgodnie
z art. 249 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej

Interaktywna wersja niniejszej publikacji, zawierająca linki do treści w internecie, jest dostępna w formatach PDF i HTML: <http://europa.eu/general-report/pl>.

UE w 2024 r. – Sprawozdanie ogólne z działalności Unii Europejskiej

Komisja Europejska
Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej
1049 Bruksela
BELGIA

W dniu 14 lutego 2025 r. Komisja Europejska przyjęła „UE w 2024 r. – Sprawozdanie ogólne z działalności Unii Europejskiej” pod numerem referencyjnym C(2025) 954.

Print	ISBN 978-92-68-23542-3	ISSN 1725-695X	doi:10.2775/8429779	NA-01-25-001-PL-C
PDF	ISBN 978-92-68-23541-6	ISSN 1977-3528	doi:10.2775/7786653	NA-01-25-001-PL-N
HTML	ISBN 978-92-68-23540-9	ISSN 1977-3528	doi:10.2775/8797648	NA-01-25-001-PL-Q

Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za skutki wynikające z ponownego wykorzystania niniejszej publikacji.

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2025

© Unia Europejska, 2025

Polityka Komisji w zakresie ponownego wykorzystywania jest realizowana na podstawie decyzji Komisji 2011/833/UE z dnia 12 grudnia 2011 r. w sprawie ponownego wykorzystywania dokumentów Komisji (Dz.U. L 330 z 14.12.2011, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

O ile nie wskazano inaczej, ponowne wykorzystywanie niniejszego dokumentu jest dozwolone na podstawie licencji Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Oznacza to, że ponowne wykorzystywanie jest dozwolone pod warunkiem odpowiedniego poinformowania o autorze oraz o wszelkich zmianach wprowadzonych w dokumencie.

W przypadku wykorzystania lub powielania elementów, które nie są własnością Unii Europejskiej, konieczne może być uzyskanie zgody bezpośrednio od właściwych podmiotów prawa autorskiego.

AUTORZY ZDJĘĆ

Wszystkie zdjęcia © Unia Europejska, chyba że wskazano inaczej.

Przedmowa

Rok 2024 był historycznym rokiem wyborczym. Do urn udały się miliardy ludzi na całym świecie, w tym miliony obywateli UE, którzy w czerwcu ubiegłego roku oddali rekordową liczbę głosów w wyborach europejskich. To ważne dla demokracji wydarzenie unaocznia z trudem wypracowane wolności, których nie możemy – i nigdy nie powinniśmy – uznawać za oczywistość. Przypomina także o odpowiedzialności przywódców za urzeczywistnienie nadziei i aspiracji tych, którzy im zaufali.

Jestem dumna i zaszczycona, że powierzono mi po raz drugi zadanie przewodniczenia Komisji Europejskiej i kontynuowania prac, które rozpoczęliśmy pięć lat temu. Gdy obejmowałam ten urząd w 2019 r., nigdy nie wyobrażałam sobie nadzwyczajnych wyzwań, którym musieliśmy stawić czoła – od globalnej pandemii i brutalnej wojny napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie po kryzysy energetyczne i konflikt na Bliskim Wschodzie. Jednocześnie musieliśmy radzić sobie z kryzysem klimatycznym i kryzysem różnorodności biologicznej, stawić czoła wyzwaniom związanym z migracją, dostosować się do rewolucji cyfrowej oraz zapewnić wzrost gospodarczy i konkurencyjność Europy.

Siła w obliczu wyzwań zawsze była atutem Europy. Wspólnie mierzymy się z problemami, które mają znaczenie dla obywateli UE. Położyliśmy podwaliny pod bardziej bezpieczną, sprawiedliwą i zrównoważoną Europę – od reformy rynku energii elektrycznej po pakt o migracji i azylu oraz wejście w życie pierwszych na świecie przepisów dotyczących sztucznej inteligencji. Bezlitosna wojna Rosji uwypukliła również potrzebę wzmocnienia zdolności obronnych UE. Nasza pierwsza w historii Strategia na rzecz europejskiego przemysłu obronnego, ogłoszona w marcu, stanowi podstawę rozwoju zdolności obronnych państw członkowskich.

Wraz z końcem pierwszego 25-lecia tego stulecia doszło do diametralnej zmiany w sprawach globalnych. Wkroczyliśmy w nową erę konkurencji geostrategicznej. Europa musi zmienić kierunek, aby utrzymać swój wzrost w kolejnym 25-leciu. Nasz nowy kompas konkurencyjności, który przedstawiliśmy na samym początku nowej kadencji, pokieruje transformacją naszej gospodarki, aby zapewnić dobrobyt naszym obywatelom.

W 2025 r. nie wiemy, co przyniesie przyszłość, ale mamy pewność, że Europa sprosta wyzwaniom, jeśli pozostanie zjednoczona.

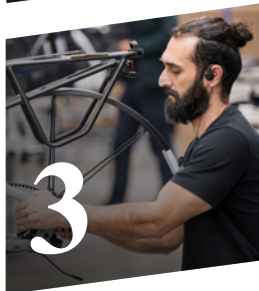
Niech żyje Europa!

Ursula von der Leyen

Przewodnicząca
Komisji Europejskiej

Spis treści

ROZDZIAŁ 0

Unia Europejska w 2024 r. –
utrzymanie kursu – **6**

ROZDZIAŁ 1

Wsparcie Unii dla Ukrainy – **12**

ROZDZIAŁ 2

Dobrze prosperująca
i konkurencyjna UE – **29**

ROZDZIAŁ 3

Wzmocnienie gospodarki – **42**

ROZDZIAŁ 4

W kierunku Europy neutralnej
dla klimatu – **56**

ROZDZIAŁ 5

Europa na miarę ery
cyfrowej – **82**

ROZDZIAŁ 6

Budowanie sprawiedliwej
i socjalnej Europy – **101**

ROZDZIAŁ 7

Ochrona ludzi i swobód – **122**

ROZDZIAŁ 8

Silniejsza pozycja Europy
na świecie – **140**

ROZDZIAŁ 9

Umacnianie demokracji – **162**

ROZDZIAŁ 0

Unia Europejska w 2024 r. – utrzymanie kursu

Wprowadzenie

W 2024 r. dobiegł końca pięcioletni okres instytucjonalny i rozpoczął się kolejny. W czerwcu, po wyborach do Parlamentu Europejskiego, instytucje Unii Europejskiej wkroczyły w cykl instytucjonalny 2024–2029 i zobowiązały się do współpracy na rzecz bezpiecznej, konkurencyjnej i dobrze prosperującej UE, która opowiada się za prawami człowieka, demokracją i praworządnością. W tym rozdziale opisano przejście z poprzedniego okresu do nowego i przedstawiono główne priorytety nowego cyklu. Pozostała część publikacji (rozdziały 1–9) pokazuje, w jaki sposób Unia zrealizowała swoje priorytety w ostatnim roku kadencji 2019–2024.

[Uroczystość podniesienia flagi europejskiej na początku 10. kadencji przed Parlamentem Europejskim. Strasburg, Francja, 15 lipca 2024 r.](#)

Realizacja priorytetów na lata 2019–2024

W 2024 r. zakończył się poprzedni pięcioletni cykl instytucjonalny, w którym, pomimo presji spowodowanej wieloma kryzysami, Unia zrealizowała swoje ambitne cele we wszystkich obszarach polityki (zob. rozdziały 1–9). W trakcie tej kadencji poczyniono postępy w tworzeniu nowego modelu wzrostu, który zakłada ochronę obywateli i planety; jest uzasadniony

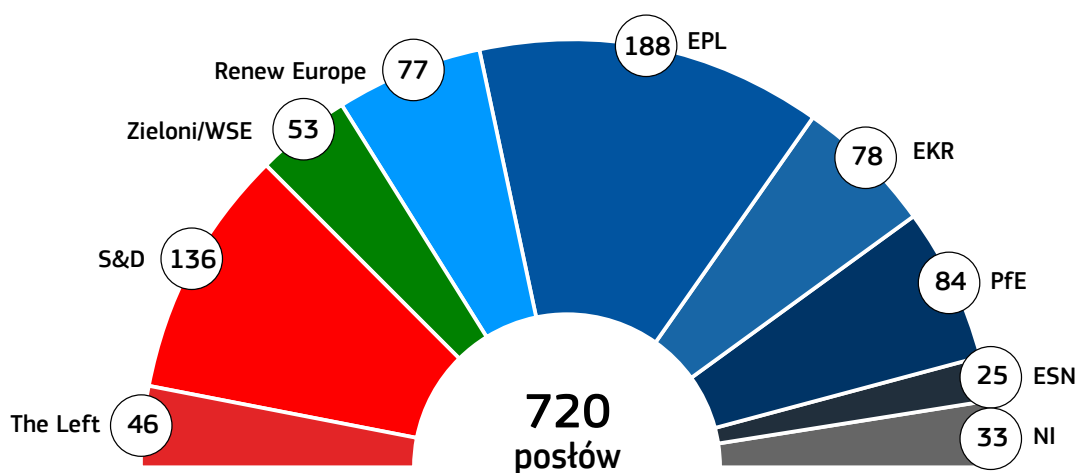
ekonomicznie i sprawiedliwy pod względem społecznym; oraz sprawi, że technologia będzie nadal przynosiła korzyści obywatelom, nie powodując zagrożeń. Unijne instytucje przygotowały również grunt pod pierwszy okres kolejnego cyklu, określając nowe priorytety polityczne na lata 2024–2029 przy uwzględnieniu najważniejszych obaw obywateli.

Podsumowanie wyborów europejskich

Wybory do Parlamentu Europejskiego, które odbywają się co pięć lat, są największym ponadnarodowym wydarzeniem demokratycznym na świecie. W czerwcu odnotowano najwyższą frekwencję wyborczą w ostatnich 30 latach (50,74 proc.). Głosowanie w wyborach

europejskich stało się dla wielu obywateli ważnym aktem demokratycznym, przy czym 46 proc. ankietowanych twierdzi, że głosuje zawsze, a zdaniem 42 proc. udział w wyborach jest obywatelskim obowiązkiem.

Skład Parlamentu Europejskiego (2024–2029)

EPL – Grupa Europejskiej Partii Ludowej (Chrześcijańscy Demokraci) (+9 posłów w porównaniu z wyborami w 2019 r.)

S&D – Grupa Postępowego Sojuszu Socjalistów i Demokratów w Parlamencie Europejskim (-2 posłów)

PFE – Grupa Patrioci dla Europy (nowa grupa)

EKR – Grupa Europejskich Konserwatystów i Reformatorów (+9 posłów)

Renew Europe – Grupa Renew Europe (-14 posłów)

Zieloni/WSE – Grupa Zielonych/Wolne Przymierze Europejskie (-17 posłów)

The Left – Grupa Lewicy w Parlamencie Europejskim (+9 posłów)

NI – Posłowie niezrzeszeni (-30 posłów)

ESN – Grupa Europa Suwerennych Narodów (nowa grupa)

Źródło: Parlament Europejski, „Wyniki wyborów europejskich 2024”, 23 lipca 2024 r.

Obywatele zachowują optymizm co do przyszłości Unii i nadal mają pozytywne odczucia na temat UE i jej instytucji. Zaufanie do UE jest najwyższe od 2007 r. (zob. rozdział 9). Jak wynika z unijnego badania powyborczego, 7 na 10 Europejczyków uważa, że ich kraj skorzystał z członkostwa w Unii – liczba ta w ostatnich latach utrzymywała

się na stabilnym poziomie. Wśród najczęściej wymienianych powodów uznania członkostwa w UE za korzystne są: zacieśnienie współpracy między państwami członkowskimi, ochrona pokoju i zwiększenie bezpieczeństwa, wkład Unii we wzrost gospodarczy oraz tworzenie nowych możliwości zatrudnienia.

Co wpłynęło na głosy obywateli w wyborach europejskich w 2024 r.? (siedem najczęściej wymienianych tematów)

Źródło: Parlament Europejski, Eurobarometr – unijne badanie powyborcze 2024, październik 2024 r.

Przywódtwo UE 2024–2029

W lipcu nowo ukonstytuowany Parlament ponownie wybrał Robertę Metsolę na przewodniczącą. Na wniosek Rady Europejskiej Parlament wybrał również Ursulę von der Leyen na przewodniczącą Komisji Europejskiej na drugą kadencję. Po udanych wysłuchaniach potwierdzających przed odpowiednimi komisjami parlamentarnymi pod koniec listopada Parlament zatwierdził nowy skład Komisji Europejskiej, w tym Kają Kallas jako Wysoką Przedstawicielkę Unii ds. Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa. Nowe kolegium komisarzy, mianowane przez Radę Europejską, objęło urząd 1 grudnia. Jednocześnie funkcję przewodniczącego Rady Europejskiej przejął po Charles'u Michelu António Costa.

Kolegium komisarzy na lata 2024–2029.

FILM: Parlament zatwierdza nową Komisję. Strasburg, Francja, 29 listopada 2024 r.
Na zdjęciu: Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (po lewej), i Roberta Metsola, przewodnicząca Parlamentu Europejskiego (po prawej), z zadowoleniem przyjmują decyzję Parlamentu o zatwierdzeniu Komisji Europejskiej na lata 2024–2029.

Przekazanie prezydencji Rady Europejskiej przez ustępującego przewodniczącego Charles'a Michela (po prawej) nowemu przewodniczącemu Antóniowi Coście (po lewej). Bruksela, Belgia, 29 listopada 2024 r.

Priorytety UE na lata 2024–2029

Prace Unii w nowym cyklu instytucjonalnym będą opierać się na Programie strategicznym na lata 2024–2029, przyjętym przez przywódców UE w czerwcu. Program strategiczny ma na celu lepsze przygotowanie Europy do sprostania aktualnym i przyszłym wyzwaniom poprzez skupienie się na trzech kluczowych obszarach.

Zgodnie ze strategicznym programem przewodnicząca Komisji Europejskiej określiła priorytety Komisji na lata 2024–2029 na podstawie wytycznych politycznych przedstawionych Parlamentowi. Jest to siedem ambitnych priorytetów politycznych, dzięki którym Europa ma stać się silniejsza, bezpieczniejsza i bardziej sprawiedliwa.

Program strategiczny na lata 2024–2029

- 1 Wolna i demokratyczna Europa.
- 2 Silna i bezpieczna Europa.
- 3 Dobrze prosperująca i konkurencyjna Europa.

Priorytety Komisji na lata 2024–2029

1 Nowy plan na rzecz trwałego dobrobytu w Europie i konkurencyjności Europy.

2 Nowa epoka dla obrony i bezpieczeństwa w Europie.

3 Wsparcie dla ludzi, silne społeczeństwo i europejski model społeczny.

4 Troska o jakość życia: bezpieczeństwo żywnościowe, woda i przyroda.

5 Ochrona demokracji i wartości europejskich.

6 Globalny wymiar Europy: silna pozycja, silne partnerstwa.

7 Wspólna realizacja celów i przygotowanie się na przyszłość.

Kluczowe inicjatywy, które zostaną podjęte w ciągu pierwszych 100 dni kadencji Komisji

- 1 Pakt dla czystego przemysłu** na rzecz konkurencyjnego przemysłu i wysokiej jakości miejsc pracy.
- 2 Biała księga w sprawie przyszłości europejskiej obrony** w celu określenia potrzeb inwestycyjnych.
- 3 Inicjatywa na rzecz fabryk AI** mająca zapewnić dostęp do nowych, dostosowanych do potrzeb zasobów w zakresie obliczeń superkomputerowych dla start-upów zajmujących się sztuczną inteligencją oraz całej branży AI.
- 4 Europejski plan działania w sprawie cyberbezpieczeństwa szpitali i świadczeniodawców** w celu skuteczniejszego wykrywania zagrożeń, zwiększenia gotowości na ich wystąpienie i lepszego reagowania kryzysowego.
- 5 Wizja rolnictwa i żywności** obejmująca działania mające zapewnić długoterminową konkurencyjność i zrównoważony charakter sektora rolnego.
- 6 Przedakcesyjne przeglądy polityki** w celu lepszego przygotowania się do przyszłych akcesji.
- 7 Dialogi z młodzieżą na temat polityki ze wszystkimi komisarzami** – więcej wolności i odpowiedzialności dla młodych ludzi w społeczeństwach i demokracjach UE.

© UNHCR

ROZDZIAŁ 1

Wsparcie Unii dla Ukrainy

Wprowadzenie

Unia Europejska jest nadal zdecydowana wspierać Ukrainę w obliczu niczym niesprowokowanej i niezasadnionej wojny napastniczej Rosji przeciwko temu krajowi oraz nielegalnych prób aneksji terytorium Ukrainy. UE pomaga Ukrainie stawić czoła tej agresji, wspierając jej potrzeby finansowe i pomagając w odbudowie, rekonstrukcji i modernizacji, a tym samym w osiągnięciu zielonej, cyfrowej i sprzyjającej włączeniu społecznemu gospodarki. Pomaga również Ukrainie w realizacji reform na drodze do członkostwa w UE i w ściślejszym dostosowaniu ukraińskiej gospodarki do jednolitego rynku. W 2024 r. UE nadal udzielała Ukrainie wsparcia politycznego, finansowego, humanitarnego i wojskowego. UE będzie też nadal dążyć do sprawiedliwego i długotrwałego pokoju zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym z zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, które chronią suwerenność, niezależność i integralność terytorialną Ukrainy.

Unijna pracowniczka pomocy humanitarnej spotyka się z Lidią, 69-letnią kobietą, która została zmuszona do ucieczki z synem i wnuczką przed walkami w jej wiosce na północy Ukrainy. Gdy wrócili do swojego domu, odkryli, że został on poważnie uszkodzony. Wraz ze swoim partnerem humanitarnym – Biurem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców – UE pomogła pokryć budynek nowym dachem i wstawić wybite okna. Horenka, obwód kijowski, Ukraina, 23 stycznia 2024 r.

Solidarność z Ukrainą

Pomoc finansowa

Od początku rosyjskiej wojny napastniczej UE konsekwentnie wspierała Ukrainę. Przyjęła pakiety wyjątkowej pomocy makrofinansowej w celu ustabilizowania ukraińskiej gospodarki, wykorzystwała Europejski Instrument na rzecz Pokoju w celu zapewnienia wsparcia wojskowego i obronnego oraz zorganizowała specjalne wojskowe misje szkoleniowe – reagowała szybko, aby zapewnić Ukrainie potrzebną nadzwyczajną pomoc finansową i wojskową.

W 2024 r. UE wykorzystwała dotychczasowe doświadczenia pomocowe, aby zapewnić Ukrainie bardziej kompleksowe i długofalowe wsparcie. Ukraina mierzy się obecnie z podwójnym wyzwaniem, jakim jest jednoczesna odbudowa gospodarki i infrastruktury oraz wdrażanie reform związanych z przygotowaniem do członkostwa w UE (zob. rozdział 8). Biorąc pod uwagę złożoność zarówno odbudowy, jak i reform niezbędnych do przystąpienia do UE, konieczne

było stałe, uporządkowane wsparcie ze strony UE. Aby je zapewnić, UE utworzyła Instrument na rzecz Ukrainy. W ramach tego instrumentu w latach 2024–2027 Ukraina ma otrzymać stabilne i przewidywalne wsparcie finansowe o wartości sięgającej 50 mld euro.

Instrument na rzecz Ukrainy stanowi dowód zaangażowania UE na rzecz wzmocnienia odporności tego kraju, wspierania jego odbudowy i ułatwiania jego dążeń do zrównoważonego rozwoju i członkostwa w UE. W ramach tego instrumentu w 2024 r. ukraiński budżet otrzymał 16,5 mld euro, aby sfinansować wynagrodzenia w sektorze publicznym, emerytury i podstawowe usługi publiczne. Oprócz tego w ramach trzech filarów tego instrumentu uruchomiono dodatkową kwotę 19,6 mld euro.

Instrument na rzecz Ukrainy

PLAN UKRAINY

Zaspokojenie potrzeb finansowych państwa w celu utrzymania stabilności makrofinansowej przy jednoczesnym wspieraniu reform i inwestycji służących odbudowie, rekonstrukcji i modernizacji Ukrainy. Środki będą wypłacane kwartalnie na podstawie pomyślnej realizacji reform sektorowych i strukturalnych oraz inwestycji określonych w Planie Ukrainy.

RAMY INWESTYCYJNE DLA UKRAINY

Przyciąganie i mobilizowanie inwestycji publicznych i prywatnych na rzecz odbudowy i rekonstrukcji Ukrainy za pośrednictwem ram inwestycyjnych dla Ukrainy (zob. sekcja „Odbudowa Ukrainy” poniżej).

PROGRAMY POMOCY

Zapewnienie pomocy technicznej i środków wsparcia, aby ułatwić Ukrainie dostosowanie się do unijnych przepisów ustawowych i wykonawczych.

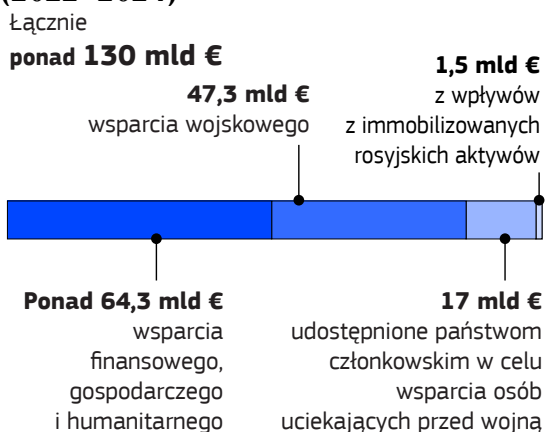
Główne cele Instrumentu na rzecz Ukrainy to:

- **wspieranie odbudowy, rekonstrukcji i modernizacji** poprzez odbudowę infrastruktury, ożywienie gospodarki Ukrainy i zwiększenie odporności społeczeństwa;
- **wspieranie reform Ukrainy na drodze do członkostwa w UE** poprzez zapewnienie pomocy i zachęt do wdrażania reform, które ułatwią Ukrainie dostosowanie się do unijnych norm i wartości;
- **wspieranie potrzeb w zakresie finansowania** poprzez zapewnienie ciągłości usług kluczowych, nawet w obliczu wojny i trudności gospodarczych;
- **mobilizowanie inwestycji** poprzez ułatwianie przepływów inwestycyjnych w celu pobudzenia szybkiego ożywienia i trwałego wzrostu gospodarczego, zapewniającego podstawy dla długoterminowego dobrobytu;
- **wspieranie ukraińskiego społeczeństwa** poprzez wzmacnianie odporności instytucji i podmiotów, łagodzenie humanitarnych skutków wojny oraz promowanie spójności społecznej i inkluzywności ukraińskiego społeczeństwa.

Oprócz pomocy finansowej udzielanej w ramach Instrumentu na rzecz Ukrainy w październiku przyjęto pakiet środków służących realizacji zobowiązań podjętych na szczycie G-7 w Fasano w Apulii, we Włoszech, przez UE i partnerów z grupy G-7, aby zapewnić Ukrainie dodatkowe 45 mld euro w formie pożyczek. Obok wkładu innych partnerów G-7 na całkowitą kwotę 45 mld euro złożyła się również zadeklarowana przez UE pomoc makrofinansowa w formie pożyczki w wysokości 18,1 mld euro. Pożyczki mają być spłacane z nadzwyczajnych przychodów pochodzących z immobilizowanych aktywów rosyjskiego banku centralnego.

Od początku pełnowymiarowej inwazji Rosji na Ukrainę do końca 2024 r. UE i jej państwa członkowskie udzieliły Ukrainie i jej obywatelom wsparcia gospodarczego, humanitarnego i wojskowego o wartości ponad 130 mld euro.

Wsparcie dla Ukrainy i Ukraińców (2022–2024)

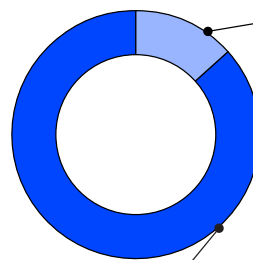
Wsparcie wojskowe

UE i jej państwa członkowskie wspierają Ukrainę, zapewniając jej nie tylko sprzęt wojskowy, lecz również szkolenia wojskowe. Misja Unii Europejskiej w zakresie pomocy wojskowej dla Ukrainy ma na celu wzmocnienie zdolności ukraińskiego wojska do obrony integralności terytorialnej tego kraju. W ramach misji nawiązano ścisłą współpracę z partnerami międzynarodowymi o podobnych poglądach, aby zapewnić ukraińskiemu wojsku wsparcie szkoleniowe. Wszystkie działania w ramach misji realizowane są na terenie UE. Do tej pory dzięki modułom szkoleniowym i personelowi udostępnionemu przez 24 państwa członkowskie przeszkolono ponad 65 tys. ukraińskich żołnierzy.

Wsparcie dla Sił Zbrojnych Ukrainy (2022–2024)

Łącznie **47,3 mld €**

6,1 mld € za pośrednictwem Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju, aby zachęcić państwa członkowskie do mobilizacji sprzętu wojskowego dla Ukrainy

41,2 mld € bezpośredniego wsparcia wojskowego ze strony państw członkowskich

W 2024 r. UE podjęła również działania w celu nawiązania współpracy z Ukrainą w dziedzinie obronności. W maju zorganizowano Forum Przemysłu Obronnego UE–Ukraina, będące jednym z pierwszych wyników nowej Strategii na rzecz europejskiego przemysłu obronnego. We wrześniu w Kijowie, w Ukrainie, rozpoczęła się działalność Urząd ds. Innowacji w dziedzinie Obronności. Celem jest promowanie i zacieśnianie współpracy transgranicznej między przemysłem obronnym w UE i w Ukrainie.

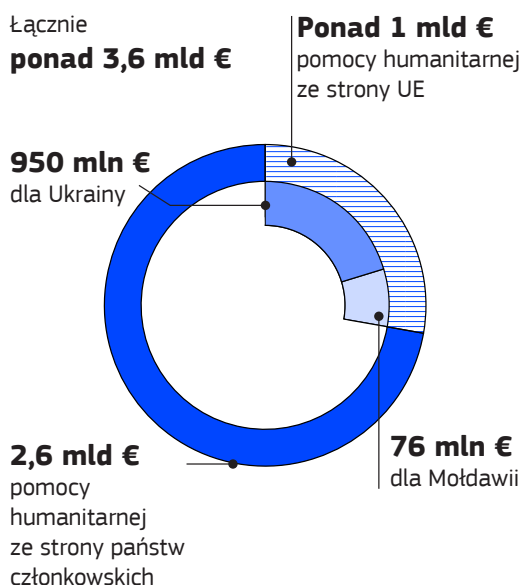
←
Josep Borrell, ówczesny wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa i wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej odpowiedzialny za silniejszą pozycję Europy na świecie (w środku), odwiedza obiekt, w którym działają misja doradcza Unii Europejskiej w Ukrainie i Narodowa Akademia Spraw Wewnętrznych. Kijów, Ukraina, 6 lutego 2024 r.

↓
UE, wraz ze swoimi partnerami humanitarnymi, takimi jak czeska organizacja pozarządowa People in Need, udzieliła ratującej życie pomocy społecznościom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji w Ukrainie podczas mroźnych miesięcy zimowych. Wozdzyżenka, obwód doniecki, Ukraina, 2 lutego 2024 r.

Pomoc humanitarna dla Ukrainy i pomoc w zakresie ochrony ludności

Unijne środki finansowe przeznaczone na pomoc humanitarną wspierają ludność w Ukrainie, zapewniając pomoc pieniężną, pomoc w zakresie ochrony ludności, opiekę zdrowotną, schronienie w sytuacjach nadzwyczajnych i w warunkach zimowych, środki medyczne, żywność, wodę, sprzęt do rozminowywania i szkolenia w tym zakresie, jak również edukację.

Pomoc humanitarna dla Ukrainy i Mołdawii ze strony UE i jej państw członkowskich (2022–2024)

Środki te obejmują dodatkowe 100 mln euro na pomoc humanitarną, udostępnione Ukrainie od lipca ubiegłego roku. Większość tej kwoty ma wesprzeć w przygotowaniach do zimy osoby najbardziej podatne na zagrożenia.

Eksperti szacują, że ataki na ukraińską infrastrukturę energetyczną w 2024 r. doprowadziły do utraty mocy produkcyjnych w zakresie energii wielkości około 9 gigawatów – to połowa zapotrzebowania Ukrainy w okresie zimowym. Aby zapewnić mieszkańcom oświetlenie, UE udostępniła około 100 mln euro na naprawę infrastruktury energetycznej i eksport ponad 2 gigawatów energii elektrycznej do Ukrainy. Kwota ta ma być pokryta z nadzwyczajnych przychodów pochodzących z immobilizowanych aktywów rosyjskiego banku centralnego przechowywanych w UE. (Więcej informacji na temat wkładu UE w bezpieczeństwo energetyczne Ukrainy można znaleźć poniżej, w sekcji „Odbudowa Ukrainy”).

↑
20 września 2024 r. przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen (po lewej) odwiedziła Kijów w Ukrainie, gdzie spotkała się z prezydentem Ukrainy Wołodymyrem Zeleńskim (po prawej), aby omówić wsparcie UE dla tego kraju w obliczu wyzwań zimy 2024–2025, dotyczących niedoborów energii spowodowanych rosyjskim bombardowaniem infrastruktury. Zapowiedziała, że UE pomoże Ukrainie naprawić szkody spowodowane bombardowaniami i będzie eksportować energię elektryczną do tego kraju, zaspokajając około 25 proc. zapotrzebowania energetycznego Ukrainy na zimę.

Wszystkie 27 państw członkowskich wraz z sześcioma państwami spoza UE zaoferowało za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności pomoc rzeczową, od środków medycznych po pojazdy i urządzenia do wytwarzania energii.

W ramach mechanizmu przekazano do tej pory:

- ponad 9,9 mln żarówek LED;
- ponad 360 tys. produktów na potrzeby dostaw energii w sytuacjach wyjątkowych, w tym:
 - 3 473 transformatory,
 - pięć autotransformatorów,
 - 8 809 generatorów prądotwórczych.

Za pośrednictwem tego mechanizmu dostarczono również sprzęt do rozminowywania i wozy strażackie.

Z unijnych zapasów rezerwowych w ramach rescEU wysłano Ukrainie kolejny sprzęt medyczny i udzielono pomocy energetycznej.

UE utworzyła centra logistyczne w Polsce, Rumunii i na Słowacji, aby skutecznie przekazywać krytyczne dostawy. Do tej pory przekazano ponad 152 tys. ton pomocy.

↑
Była ukraińska pracowniczka banku, która obecnie zajmuje się rozminowywaniem i specjalizuje w badaniach nietechnicznych. Obwód mikołajowski, Ukraina, 2024.

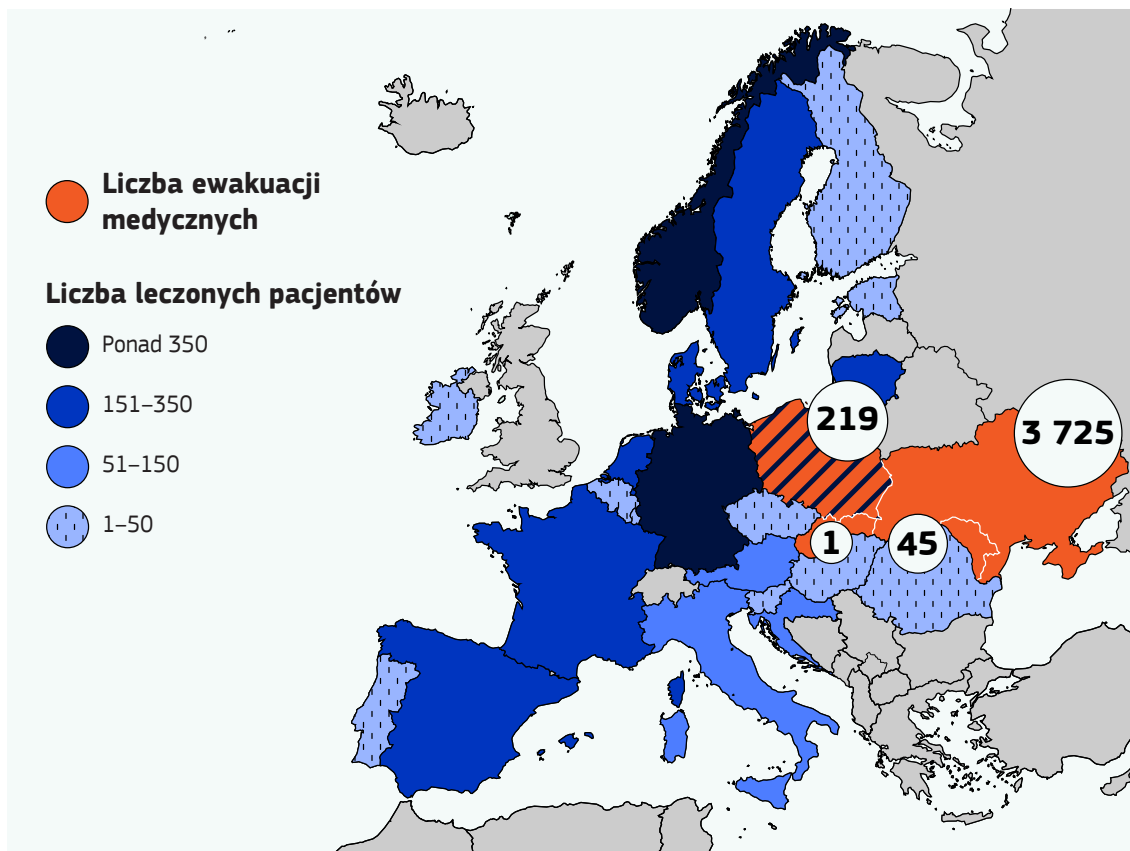
UE koordynuje również ewakuację medyczną ukraińskich pacjentów wymagających pilnego leczenia. Do tej pory blisko 4 tys. pacjentów otrzymało specjalistyczną opiekę w 22 krajach.

Pomoc humanitarna to nie tylko wsparcie rzeczowe i finansowe. Unijne biura pomocy humanitarnej w Ukrainie odgrywają kluczową rolę w ułatwianiu koordynacji pomocy humanitarnej i wymiany informacji między różnymi organizacjami. Unijni eksperci w dziedzinie pomocy humanitarnej prowadzą również regularne misje w terenie w niemal wszystkich dotkniętych regionach, aby ocenić potrzeby i monitorować inicjatywy finansowane przez UE. W Charkowie, w Ukrainie, obecni są partnerzy UE. Przekazują oni osobom uciekającym przed atakami niezbędną pomoc w postaci gotówki, wody czy ciepłej odzieży.

↑ Po rosyjskim ataku raketowym na szpital dziecięcy Ochmatdyt w Kijowie, w Ukrainie, UE koordynowała ewakuację medyczną najbardziej zagrożonych pacjentów pediatrycznych do Europy. 18 lipca 2024 r.

Ukraińscy pacjenci leczeni w całej Europie

Ochrona i wspieranie osób uciekających przed wojną w Ukrainie

Ponad 4 milionom osób uciekających przed wojną w Ukrainie przyznano tymczasową ochronę w UE. W czerwcu UE przedłużyła do marca 2026 r. tę ochronę, w ramach której osoby nią objęte uzyskały prawo pobytu, opiekę zdrowotną, edukację i prawa związane z pracą we wszystkich państwach członkowskich.

Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca, we współpracy z UE, zajmuje się rosnącymi potrzebami w zakresie zdrowia psychicznego osób wysiedlonych w wyniku wojny. Obejmuje to szereg różnych form wsparcia, od pomocy psychologicznej i społecznej udzielanej dzieciom w Bułgarii, przez zapewnienie wsparcia psychologicznego w klasach zerowych w Danii po szkolenie chorwackich nauczycieli w zakresie wspierania wysiedlonych uczniów. Czerwony Krzyż przeszkolił ponad 4 tys. osób w Ukrainie w zakresie pierwszej pomocy psychologicznej.

Organy krajowe w całej UE podjęły również ogromny wysiłek, aby wesprzeć włączenie wysiedlonych osób uczących się na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach kształcenia i szkolenia. W ponad połowie państw członkowskich dzieci z Ukrainy muszą uczęszczać do lokalnych szkół, a kolejne państwa przygotowują się do wprowadzenia dla nich obowiązku szkolnego. Szacuje się, że w całej UE w roku szkolnym 2023–2024 około 700 tys. dzieci wysiedlonych z Ukrainy było zapisanych do różnego rodzaju placówek opiekuńczo-oświatowych, od instytucji wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem po szkoły średnie II stopnia.

Program Erasmus+ wspiera ponadto państwa członkowskie w integracji wysiedlonych ukraińskich studentów i pracowników. Ukraina nadal jest beneficjentem międzynarodowego wymiaru programu Erasmus+, a w 2024 r. po raz pierwszy udostępniono dla tego kraju projekty budowania zdolności w dziedzinie młodzieży i sportu. W czerwcu Komisja Europejska opublikowała również sprawozdanie pt. „Włączenie dzieci wysiedlonych z Ukrainy do unijnych systemów edukacji”.

Po ogłoszeniu w 2024 r. zaproszenia do składania wniosków dotyczącego inicjatywy Uniwersytety Europejskie w ramach programu Erasmus+, mającego zapewnić jej rozszerzenie o nowe sojusze, około 35 ukraińskich uczelni przystąpiło do takich sojuszy jako partnerzy stowarzyszeni. Inicjatywa ta umożliwia studentom i pracownikom akademickim studia i pracę w różnych krajach europejskich. Ponadto Europejski Korpus Solidarności wspierał osoby wysiedlone w wyniku wojny w Ukrainie za pośrednictwem projektów wolontariatu.

↑ **FILM:** Dwunastoletni Denys marzy o pracy psychologa, ale jego szkoła w Ukrainie jest zamknięta. Dzięki partnerstwu UE i UNICEF może on kontynuować naukę online.

Od początku rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie UE udostępniła ukraińskim uczniom 1,5 mln podręczników. Kijów, Ukraina, 31 października 2024 r.

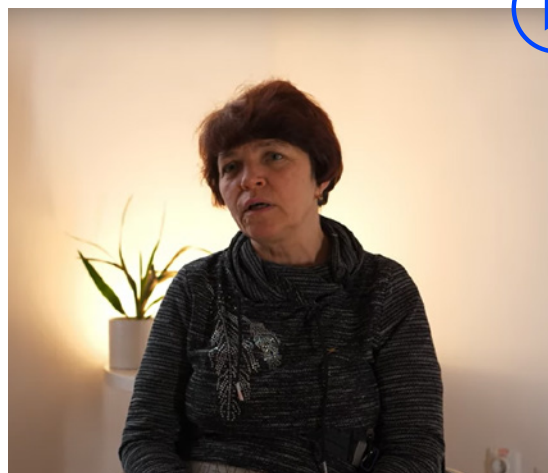
Dodatkowe 10 mln euro przeznaczono na wsparcie wysiedlonych naukowców z Ukrainy za pośrednictwem inicjatywy MSCA4Ukraine w ramach programu „Horyzont Europa”, kluczowego unijnego programu finansowania badań naukowych i innowacji. Dzięki temu co najmniej 50 dodatkowych naukowców będzie mogło bezpiecznie kontynuować prace nad projektami badawczymi na uniwersytetach oraz w przedsiębiorstwach, ośrodkach badawczych i innych instytucjach w UE i w państwach stowarzyszonych z tym programem. Kwota ta stanowi uzupełnienie 25 mln euro już wyasygnowanych w ramach programu stypendialnego MSCA4Ukraine i przeznaczonych na wsparcie 125 naukowców wysiedlonych w wyniku wojny.

UE stara się również zapewnić, by Ukraińcy integrowali się w państwach członkowskich. Na przykład dzięki unijnemu Instrumentowi Wsparcia Technicznego gminy w Polsce, Rumunii i na Słowacji opracowują długoterminową strategię wspierania ukraińskich rodzin uchodźców. Prace te umożliwią takim rodzinom korzystanie w ciągły i zrównoważony sposób z usług kluczowych, takich jak edukacja czy możliwość zatrudnienia.

Ukrainka Inna, która uciekła przed wojną w swoim kraju, rozpoczęła staż w lokalnej piekarni w duńskim mieście Randers w ramach projektu „Inclusive Restart”. Projekt ten wspierany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Obecnie jest już formalnie zatrudniona.

↑
Inna, uchodźczyni ukraińska, wypieka ciasta w piekarni w Randers, Dania, 1 lipca 2024 r.

↑
FILM: W Rumunii Instrument Wsparcia Technicznego pomógł sfinansować platformę internetową, która działa jako punkt kompleksowej obsługi, dzięki któremu ukraińscy uchodźcy mają dostęp do usług publicznych.

UE dba nie tylko o integrację Ukraińców, lecz również o to, aby znali prawa, jakie przysługują osobom zamieszkującym w UE i objętym ochroną czasową, i z nich korzystali. W 2024 r. UE rozpoczęła w sześciu państwach członkowskich specjalną kampanię, której celem było informowanie przesiedlonych Ukraińców o prawach konsumentów w UE. Działania te miały im zapewnić równy dostęp do sprawiedliwego traktowania oraz ochronę i przejrzystość w codziennych transakcjach, jakich dokonują jako konsumenci. Drugim ważnym celem kampanii było umożliwienie wysiedlonym Ukraińcom znalezienie pomocy i dochodzenie swoich praw poprzez skierowanie ich do odpowiedniej organizacji konsumenckiej w państwie zamieszkania.

UE dąży ponadto do ochrony, rozwoju i promowania europejskiego dziedzictwa kulturowego i językowego oraz różnorodności w tym zakresie, ponieważ zdaje sobie sprawę ze znaczenia form wyrazu kulturowego dla tworzenia poczucia wspólnoty i wzajemnego zrozumienia. W grudniu Ukraina przystąpiła do komponentu MEDIA programu „Kreatywna Europa”. Dzięki temu ukraińscy twórcy filmowi i audiowizualni mogą ubiegać się o dofinansowanie swojej pracy.

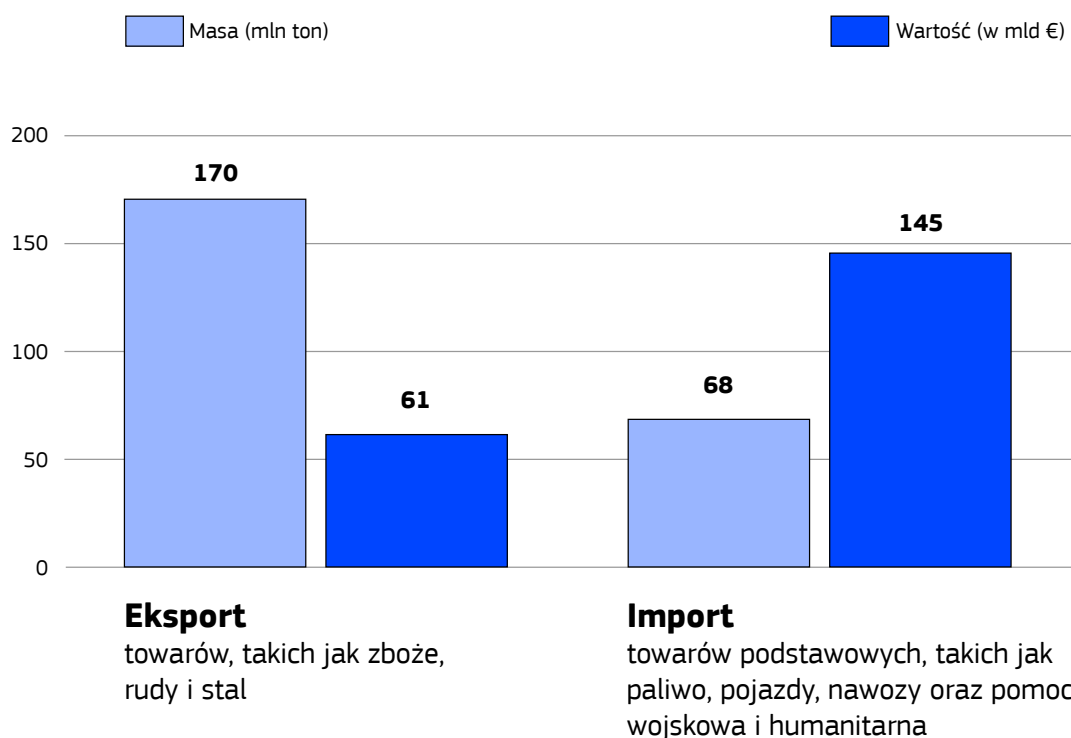
Pomoc dla ukraińskiej gospodarki

UE kontynuowała ścisłą współpracę z Ukrainą i Mołdawią, aby pomóc w udrożnieniu szlaków transportowych za pośrednictwem korytarzy solidarnościowych. Korytarze solidarnościowe, pierwotnie utworzone po to, aby obejść rosyjską blokadę ukraińskich portów na Morzu Czarnym, będących dawniej główną bramą dla eksportu zbóż z tego kraju, umożliwiają obecnie handel we wszystkich sektorach. Pozwalają one Ukrainie i Mołdawii eksportować wszystkie rodzaje towarów na rynki światowe i zapewniają jednocześnie, aby kluczowy import dotarł do Ukrainy. W perspektywie długoterminowej korytarze te odegrają kluczową rolę w odbudowie Ukrainy i dalszej integracji tego kraju z jednolitym rynkiem UE.

[↑](#) **FILM** Korytarze solidarnościowe w działaniu.

Wsparcie udzielane za pośrednictwem korytarzy solidarnościowych między UE a Ukrainą od momentu ich powstania

W ramach inicjatywy dotyczącej korytarzy solidarnościowych UE finansuje również sprzęt wspierający organy straży granicznej i organy celne. W czerwcu na znajdujące się na granicy między Ukrainą a Węgrami przejście w Czopie dostarczono nowy przenośny sprzęt do skanowania ładunków. Sfinansowany przez UE nowy wielkogabarytowy skaner ma przyspieszyć kontrole i skrócić czas oczekiwania kierowców samochodów ciężarowych i firm logistycznych.

UE rozszerzyła też na Ukrainę i Mołdawię swoją kluczową inicjatywę mającą na celu poprawę infrastruktury transportowej i połączeń między państwami członkowskimi – transeuropejską sieć transportową. Dzięki temu podmioty z obu krajów uzyskały również dostęp do instrumentu „Łącząc Europę”, podstawowego unijnego mechanizmu finansowania rozwoju infrastruktury.

Przy wsparciu w wysokości 338 mln euro z instrumentu „Łącząc Europę” dziewięć projektów przyczyni się do rozwoju płynnej łączności transgranicznej z Ukrainą i Mołdawią.

Integracja i inne umowy

UE nadal wspierała Ukrainę poprzez przedłużanie korzystnych umów handlowych, transportowych i roamingowych.

W ciągu omawianego roku UE ponownie przedłużyła, tym razem do 5 czerwca 2025 r., środki wsparcia handlu zawieszające cła i kontyngenty przywozowe na towary wywożone z Ukrainy.

Z uwagi na znaczny wzrost przywozu niektórych produktów rolnych z Ukrainy do UE, jaki odnotowano w latach 2022–2023, przedłużone środki wyposażono jednak we wzmocniony mechanizm ochronny. Mechanizm ten umożliwił podjęcie szybkich działań naprawczych w przypadku wystąpienia poważnych zakłóceń na rynku unijnym lub na rynkach poszczególnych państw członkowskich.

Aby ułatwić eksport ukraińskich towarów na rynki unijne i światowe, w czerwcu UE i Ukraina przedłużyły i zaktualizowały umowę o transporcie drogowym. Umowa znacznie ułatwiła handel z wykorzystaniem transportu między UE a Ukrainą, przynosząc od początku wojny korzyści obu gospodarkom. UE przedłużyła również podobną umowę z Mołdawią.

Aby zacieśnić współpracę w dziedzinie transportu, UE i Mołdawia rozpoczęły dialog na wysokim szczeblu w tej dziedzinie. Przyczyni się on do wzmocnienia połączeń między poszczególnymi rodzajami transportu oraz do osiągnięcia wspólnych postępów w zakresie zrównoważonej i cyfrowej transformacji.

Adina Vălean, ówczesna europejska komisarz ds. transportu (po prawej), i Serhiy Derkach, ukraiński wiceminister ds. społeczności, terytoriów i rozwoju infrastruktury (po lewej), podczas podpisania umowy w sprawie transportu drogowego UE-Ukraina. Bruksela, Belgia, 20 czerwca 2024 r.

Odbudowa Ukrainy

UE uznaje, że ożywienie gospodarcze Ukrainy wymaga również zdecydowanego wsparcia na rzecz odbudowy tego kraju. UE zamierza skutecznie koordynować zasoby, umożliwiając współpracę Ukrainy z UE, państwami G-7 i innymi partnerami. Celem jest zapewnienie, aby pomoc dla Ukrainy planowano i udzielano jej skutecznie, w sposób spójny, przejrzysty i sprzyjający włączeniu społecznemu, jednocześnie unikając powielania wysiłków.

Zgodnie ze sprawozdaniem Banku Światowego „Ukraina – szybka ocena szkód i potrzeb”, opublikowanym w lutym 2024 r., rekonstrukcja i odbudowa Ukrainy w ciągu następnej dekady będą kosztować 486 mld dolarów amerykańskich. Najpilniejsze potrzeby to mieszkalnictwo, transport, handel i przemysł, rolnictwo, energia, ochrona socjalna i ochrona źródeł utrzymania.

Pomimo trudnych warunków gospodarka ukraińska odnotowała w 2023 r. wzrost o 5 proc. Zgodnie z prognozami bazowymi oczekuje się, że wzrost w nadchodzących latach przekroczy 4 proc. Jednak nawet w scenariuszu bazowym, według którego wojna zacznie wygasać pod koniec 2024 r., realny produkt krajowy brutto Ukrainy osiągnie poziom sprzed wojny dopiero w 2030 r.

Aby pomóc Ukrainie w odbudowie, w kwietniu UE uruchomiła nowe ramy inwestycyjne dla Ukrainy jako część Instrumentu na rzecz Ukrainy. Pozwoli to uwolnić 9,3 mld euro w ramach instrumentów inwestycyjnych (7,8 mld euro w formie gwarancji kredytowych i 1,51 mld euro w formie finansowania mieszanego), które mogłyby uruchomić nawet 40 mld euro dodatkowego finansowania z europejskich instytucji finansowych i sektora prywatnego. Pierwsze umowy o dotacje i gwarancje o wartości 1,4 mld euro w ramach tych instrumentów zostały podpisane w czerwcu podczas konferencji na temat odbudowy Ukrainy, która odbyła się w Berlinie, w Niemczech. Mogą one odblokować 6 mld euro na inwestycje w krytyczne projekty rekonstrukcji i modernizacji, zwłaszcza w takich obszarach, jak infrastruktura energetyczna i miejska. Na konferencji zainaugurowano również Komitet Doradczy ds. Biznesu, który będzie wspierać Platformę darczyńców na rzecz Ukrainy poprzez dostarczanie informacji biznesowych w celu poprawy klimatu inwestycyjnego w tym kraju i przyciągnięcia inwestycji z sektora prywatnego.

Ponadto w listopadzie na konferencji inwestycyjnej UE-Ukraina w Warszawie ogłoszono zaproszenie do wyrażenia zainteresowania skierowane do prywatnych przedsiębiorstw z siedzibą w UE chcących inwestować w Ukrainie. W konferencji wzięło udział ponad 5,5 tys. uczestników z 32 krajów, w tym przedstawiciele przedsiębiorstw i banków.

↑ [Ukraina nadal cierpi z powodu nieustających ostrzałów ze strony Rosji. Każdego dnia coraz więcej rodzin traci swoich bliskich i domy. Sumy, Ukraina, 8 marca 2024 r.](#)

Aby wesprzeć bardziej ekologiczną i sprzyjającą włączeniu społecznemu odbudowę Ukrainy, UE i Międzynarodowa Korporacja Finansowa podpisały umowę gwarancyjną o wartości 90 mln euro w celu wsparcia zrównoważonej i inkluzywnej odbudowy Ukrainy. Celem programu jest uruchomienie ponad 500 mln euro na inwestycje sektora prywatnego w infrastrukturę krytyczną, produkcję towarów, dekarbonizację i ochronę źródeł utrzymania.

W związku z tym w inauguracyjnym szczyście biznesowym UE-Ukraina, który odbył się 18 kwietnia, wzięło udział ponad 400 uczestników z sektora prywatnego, którzy omówili kluczowe sektory ukraińskiej gospodarki pod kątem wspierania bardziej ekologicznego rozwoju.

W 2024 r. po raz pierwszy ukraińskie projekty mogły się ubiegać o nagrody nowego europejskiego Bauhausu, które zapewniają widoczność innowacyjnych projektów i koncepcji obywateli z Europy i spoza niej. Nagrodę, którą w sposób szczególny uhonorowano wysiłki na rzecz odbudowy i naprawy Ukrainy, przyznano dwóm inicjatywom, które zapewniają schronienie i wspólne przestrzenie dla osób przesiedlonych wewnątrz i rodzin w potrzebie. Ta specjalna nagroda jest wyrazem uznania dla odporności narodu ukraińskiego i wspiera proces odbudowy i naprawy.

↑
FILM: Projekt „Nad Dzhherelom”, laureat nagrody „Szczególne uznanie starań Ukrainy na rzecz odbudowy i naprawy”.

Bezpieczna i ekologiczna energia dla Ukrainy

W odpowiedzi na rosyjskie ataki na infrastrukturę energetyczną UE zwiększyła swoje wsparcie dla ukraińskiego sektora energetycznego, wyznaczając trzy kluczowe priorytety.

- 1** Przywrócenie zdolności wytwórczych i przyspieszenie wdrażania zdecentralizowanych źródeł energii, w tym odnawialnych źródeł energii.
- 2** Mobilizowanie darowizn od państw członkowskich, partnerów i przedsiębiorstw, koordynowane za pośrednictwem Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności. UE pomogła również ustanowić Fundusz Wsparcia Energetyki Ukrainy. Od początku rosyjskiej pełnowymiarowej inwazji Ukrainie udzielono już wsparcia na rzecz bezpieczeństwa energetycznego w wysokości co najmniej 2 mld euro, m.in. za pośrednictwem Funduszu Wsparcia Energetyki Ukrainy i Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności.
- 3** Zwiększenie eksportu energii elektrycznej z UE do Ukrainy, ustalone od 1 grudnia 2024 r. na poziomie 2,1 tys. megawatów na zasadach komercyjnych i 250 megawatów na zasadzie nadzwyczajnej.

UE wspiera Ukrainę w integracji z unijnym rynkiem energii i oferuje wytyczne dotyczące ambitnej ścieżki reform, które ułatwią przystąpienie do UE.

Wspieranie państw członkowskich i rolników w UE

W odpowiedzi na rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie i wynikający z niej kryzys cen energii Komisja przyjęła ukierunkowane instrumenty pomocy państwa, a mianowicie tymczasowe ramy kryzysowe i, zastępujące je, tymczasowe ramy pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji. Odegrały one istotną rolę w łagodzeniu skutków wysokich kosztów energii i wspieraniu transformacji ekologicznej w państwach członkowskich. W maju Komisja przedłużyła o dodatkowe sześć miesięcy, do końca 2024 r., obowiązywanie niektórych przepisów tymczasowych ram pomocy państwa w sytuacjach kryzysowych i w okresie transformacji, aby zaradzić utrzymującym się zakłóceniom na rynku, w szczególności w sektorach rolnictwa i rybołówstwa.

Uwzględniono obawy unijnych rolników dotyczące rosnącego przywozu produktów rolno-spożywczych

z Ukrainy. W tym celu do środków wsparcia handlu, które przedłużono do 5 czerwca 2025 r., włączono wzmocnioną klauzulę ochronną i klauzulę hamulca bezpieczeństwa w odniesieniu do siedmiu wrażliwych produktów. Rosja pozostaje bardzo dużym światowym eksporterem zbóż, a ich wywóz bezpośrednio i pośrednio nadal finansuje działania wojenne. Groźba zakłóceń na rynku UE doprowadziła do przyjęcia wyższych ceł na produkty zbożowe przywożone do UE z Rosji i Białorusi (wzrost ten wyniósł nawet 50 proc.), które weszły w życie 1 lipca. Zgodnie z podstawową zasadą UE, zgodnie z którą nie wprowadza się środków ograniczających, które mogłyby negatywnie wpłynąć na globalne bezpieczeństwo żywnościowe, ta zwiększona ochrona taryfowa ma zastosowanie wyłącznie do przywozu na rynek UE.

Sankcje UE

W ciągu roku UE nadal nakładała surowe sankcje na Rosję, aby ograniczyć jej zdolność do finansowania wojny napastniczej przeciwko Ukrainie. Od lutego 2022 r. UE nałożyła na Rosję łącznie 15 pakietów sankcji. Sankcje UE wymierzone są nie tylko w konkretne osoby i podmioty, ale również w sektor finansowy, energetyczny, transportowy, technologiczny i obronny.

13. pakiet sankcji, przyjęty w lutym 2024 r., służy przede wszystkim dalszemu ograniczaniu dostępu Rosji do technologii wojskowych, takich jak drony, oraz umieszczaniu w odpowiednim wykazie kolejnych przedsiębiorstw i osób zaangażowanych w działania wojenne Rosji. W ramach 14. pakietu środków ograniczających, przyjętego w czerwcu, zajęto się kwestiami związanymi z egzekwowaniem unijnych sankcji i wysiłkami Rosji na rzecz ich obejścia. Zawierał on ważne nowe środki związane z energią dotyczące skroplonego gazu ziemnego. Po raz pierwszy UE przyjęła środek ukierunkowany na konkretne statki ułatwiające działania wojenne

Rosji przeciwko Ukrainie, które podlegają zakazowi dostępu do portów i zakazowi świadczenia usług.

W ramach 14. pakietu znacznie zaostrzono również sankcje finansowe poprzez zakazanie unijnym bankom prowadzącym działalność poza Rosją korzystania z systemu przekazywania komunikatów finansowych, rosyjskiego odpowiednika sieci SWIFT (Stowarzyszenie Międzynarodowej Teletransmisji Danych Finansowych). Pakiet wprowadza dodatkowo zakaz transakcji z bankami i dostawcami kryptoaktywów w Rosji i państwach trzecich, które ułatwiają transakcje wspierające rosyjską bazę obronno-przemysłową. Aby jeszcze bardziej ograniczyć możliwości Rosji w zakresie dostępu do towarów i technologii objętych ograniczeniami, wprowadzono szereg środków mających na celu zwiększenie przestrzegania przepisów przez sektor prywatny, wspieranie egzekwowania przepisów przez właściwe organy krajowe oraz utrudnienie obchodzenia sankcji, w tym poprzez kontrolowanie zagranicznych jednostek zależnych podmiotów unijnych.

Przyjęty w grudniu 15. pakiet sankcji koncentrował się na walce z rosyjską flotą cieni, obchodzeniu sankcji i rosyjskim kompleksie wojskowo-przemysłowym. Po raz pierwszy UE nałożyła pełne sankcje – w tym zakaz podróży, zamrożenie aktywów i zakaz dotyczący zasobów gospodarczych – na kilka chińskich podmiotów. Ponadto pakiet ten był skierowany przeciwko rosyjskim producentom sprzętu wojskowego, przedsiębiorstwom żeglugowym i podmiotom pomagającym obchodzić sankcje, a także wprowadził zmiany mające na celu rozwiązanie problemu nasilających się postępowań sądowych i środków odwetowych w Rosji wobec centralnych depozytów papierów wartościowych w UE. Pakiet obejmował również 84 dodatkowe wpisy – 54 osoby fizyczne i 30 podmiotów. Tym samym łączna liczba osób umieszczonych w wykazie wzrosła do ponad 2,3 tys. Oznacza to, że aktywa tych osób i podmiotów w UE zostały objęte zamrożeniem, a same osoby fizyczne – zakazem podróży.

UE przyjęła również sankcje wobec Białorusi w odpowiedzi na jej rolę w nielegalnej, niczym niesprowokowanej i nieuzasadnionej wojnie napastniczej Rosji przeciwko Ukrainie. Te kompleksowe środki odzwierciedlają szereg ograniczeń nałożonych już na Rosję, przeciwdziałając ryzyku obchodzenia środków ze względu na ścisłą integrację gospodarki rosyjskiej i białoruskiej.

[PODCAST: Podcast poświęcony skuteczności sankcji UE.](#)

UE dokłada wszelkich starań, aby zapewnić skuteczne wdrożenie sankcji. Instrument Wsparcia Technicznego, który oferuje państwom członkowskim dostosowaną do potrzeb wiedzę fachową, nadal wspiera państwa członkowskie, pomagając im w określeniu uprawnień i organizacji istotnych dla zamrażania aktywów. W ramach grupy zadaniowej „Freeze and Seize” państwa członkowskie kontynuowały wymianę najlepszych praktyk między sobą i z partnerami międzynarodowymi w zakresie sposobów usprawnienia wdrażania sankcji UE. W maju weszła w życie dyrektywa harmonizująca definicje przestępstw i kar za naruszenie sankcji UE. Przyczyni się ona do dalszego zwiększenia skuteczności sankcji UE. Ponadto przez cały 2024 r. specjalny wysłannik ds. wdrażania sankcji UE David O’Sullivan nadal współpracował z państwami spoza UE w celu zapewnienia, aby praktyki obchodzenia sankcji nie osłabiały skuteczności unijnych środków ograniczających.

Po wprowadzeniu unijnych sankcji immobilizowano aktywa rosyjskiego banku centralnego o wartości ponad 210 mld euro. Nadzwyczajne przychody generowane przez zarządzanie tymi aktywami wynoszą około 2,5–3 mld euro rocznie. W maju UE przyjęła akty prawne umożliwiające wykorzystanie tych zysków netto na rzecz Ukrainy – pierwszą płatność w wysokości 1,5 mld euro udostępniono w lipcu, a drugą płatność zaplanowano na wiosnę 2025 r.

Pociągnięcie Rosji do odpowiedzialności

W kontekście nieuzasadnionej, nielegalnej i niczym niesprowokowanej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie Rosja stale dopuszcza się łamania prawa międzynarodowego, o czym świadczą liczne doniesienia o incydentach stanowiących zbrodnie międzynarodowe. Siedemnaście państw członkowskich wszczęło dochodzenia w sprawie zbrodni międzynarodowych popełnionych w Ukrainie. Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych (Eurojust) odgrywa kluczową rolę we wspieraniu wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego ds. zbrodni międzynarodowych popełnionych w Ukrainie, w skład którego wchodzi Ukraina i sześć państw członkowskich, z udziałem Międzynarodowego Trybunału Karnego i Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania. Dochodzenia są wspierane przez wyspecjalizowaną bazę danych Eurojustu, tj. bazę dowodów najpoważniejszych zbrodni wagi międzynarodowej, która została utworzona w celu zabezpieczania, przechowywania i analizowania dowodów dotyczących przestępstw międzynarodowych.

Od 2023 r. Eurojust jest gospodarzem Międzynarodowego Centrum Ścigania Zbrodni Agresji przeciwko Ukrainie. Centrum zostało utworzone w celu wspierania prac nad przygotowaniem wszelkich przyszłych postępowań karnych dotyczących zbrodni agresji, niezależnie od jurysdykcji, przed którą zostaną one wniesione. Prokuratorzy ze wspólnego zespołu dochodzeniowo-śledczego, w tym prokurator z Ukrainy i prokurator ze Stanów Zjednoczonych, współpracują na miejscu, co umożliwia im szybką wymianę dowodów i uzgodnienie wspólnego sposobu postępowania przygotowawczego. Czynnie zaangażowany jest Międzynarodowy Trybunał Karny.

Ponadto od 2023 r. UE, Rada Europy i około 40 państw, wspólnie znanych jako Grupa

Główna, aktywnie uczestniczą w dyskusjach na temat ustanowienia specjalnego trybunału ds. ścigania zbrodni agresji przeciwko Ukrainie. 22 listopada 2024 r. Grupa Główna potwierdziła swoje zaangażowanie w te wysiłki, publikując oświadczenie z Rygi i Wiednia. W oświadczeniu tym przedstawiono utworzenie specjalnego trybunału w ramach Rady Europy, w oparciu o dwustronną umowę między Ukrainą a Radą Europy.

Rosja musi również zostać pociągnięta do odpowiedzialności za szkody, które wyrządziła i nadal wyrządza Ukrainie i jej ludności. W maju 2023 r. 43 państwa i UE utworzyły w ramach Rady Europy rejestr szkód spowodowanych agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy, aby ewidencjonować roszczenia o odszkodowanie, straty i szkody spowodowane rosyjską inwazją. Rejestr został otwarty w celu zgłaszania pierwszej kategorii roszczeń na konferencji „Przywrócenie sprawiedliwości Ukrainie”, która odbyła się 2 kwietnia 2024 r. w Hadze, w Niderlandach. Według stanu na październik w rejestrze zarejestrowano ponad 10 tys. roszczeń. 13 grudnia rejestr szkód ogłosił swoje pierwsze decyzje w sprawie rejestracji roszczeń, które dotyczyły 832 roszczeń odszkodowawczych z tytułu szkód lub zniszczenia nieruchomości mieszkalnych. Ponadto w 2024 r. ponad 50 państw, wraz z UE i Radą Europy, wzięło udział w trzech posiedzeniach przygotowawczych w celu ustanowienia komisji ds. roszczeń. Spotkania te stanowiły ważny krok w kierunku stworzenia kompleksowego mechanizmu kompensacyjnego mającego na celu przegląd i ustalenie roszczeń wpisanych do rejestru.

Didier Reynders, ówczesny europejski komisarz ds. sprawiedliwości (pierwszy rząd, dziewiąty od lewej), wraz z Niderlandami i Ukrainą był współgospodarzem międzynarodowej konferencji „Przywrócenie sprawiedliwości Ukrainie” na Światowym Forum w Hadze, Niderlandy, 2 kwietnia 2024 r.

Wspieranie sprawiedliwego pokoju i bezpieczeństwa dla Ukrainy

UE zdecydowanie wspiera Ukrainę w dążeniu do osiągnięcia kompleksowego, sprawiedliwego i trwałego pokoju, zgodnie z prawem międzynarodowym i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych. Na szczyście w sprawie pokoju w Ukrainie, który odbył się w Szwajcarii 15–16 czerwca, UE zobowiązała się do przestrzegania tych zasad i wspierania pokoju, który przywróci suwerenność, niezależność polityczną i integralność terytorialną Ukrainy.

UE nie tylko będzie wspierać Ukrainę w osiągnięciu sprawiedliwego pokoju na jej własnych warunkach, ale również będzie nadal wspierać Ukrainę na arenie międzynarodowej. 27 czerwca UE i Ukraina podpisały „Wspólne zobowiązania Unii Europejskiej i Ukrainy w zakresie bezpieczeństwa”. Podpisując tę umowę, UE i jej państwa członkowskie zobowiązały się do zapewnienia Ukrainie i jej obywatelom wszelkiego niezbędnego wsparcia politycznego, finansowego, gospodarczego,

humanitarnego, wojskowego i dyplomatycznego, jakiego potrzebuje, przez 10 lat. Obejmuje to pomoc Ukrainie w budowaniu międzynarodowego wsparcia, zwłaszcza ze strony kluczowych krajów rozwijających się i gospodarek wschodzących.

W lipcu, na 33. szczycie NATO, UE – wraz z kilkoma krajami – podpisała również porozumienie na rzecz Ukrainy. W dokumencie tym podkreślono, jak ważne jest bezpieczeństwo Ukrainy dla bezpieczeństwa całego regionu euroatlantyckiego, oraz wyjaśniono, dlaczego agresja wojskowa Rosji na Ukrainę stanowi zagrożenie dla międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa. Sygnatariusze potwierdzili, że zamierzają wspierać Ukrainę w czasie, gdy będzie się ona zmagać z rosyjską agresją.

↓
[Zdjęcie grupowe uczestników szczytu w sprawie pokoju w Ukrainie. Lucerna, Szwajcaria, 15 czerwca 2024 r.](#)

ROZDZIAŁ 2

Dobrze prosperująca i konkurencyjna UE

Wprowadzenie

W 2024 r. Unia Europejska poczyniła znaczne postępy we wzmacnianiu swojej globalnej konkurencyjności dzięki inicjatywom mającym na celu wspieranie zrównoważonego wzrostu gospodarczego i wspieranie innowacji przemysłowych. W obliczu pilnych wyzwań, takich jak zależności gospodarcze, napięcia geopolityczne i rosnąca globalna konkurencja, UE skoncentrowała się na strategicznych środkach mających na celu zabezpieczenie kluczowych zasobów, promowanie wiodącej pozycji technologicznej i ochronę swoich rynków. Najważniejsze działania obejmowały rozwój partnerstw i umów handlowych, reformę polityki konkurencji i polityki handlowej oraz uodpornienie gospodarki. Przyjmując kompleksowe podejście,

↑
Naukowcy pracujący nad projektem biodegradacji mikrodrobin plastiku w KU Leuven's Chem&Tech Centre, Leuven, Belgia, 1 marca 2024 r. UE przoduje w innowacjach w dziedzinie czystych technologii. Odpowiada za rozwój ponad jednej piątej czystych i zrównoważonych technologii na świecie.

UE dążyła do wzmocnienia swojej pozycji światowego lidera w dziedzinie zrównoważonego i sprawiedliwego handlu, jednocześnie starając się zapewnić bezpieczeństwo gospodarcze i promować konkurencyjne środowisko przemysłowe.

Wzmocnienie konkurencyjności UE

W 2024 r. Unia Europejska kontynuowała wysiłki na rzecz zwiększenia konkurencyjności unijnych przedsiębiorstw zarówno na jednolitym rynku, jak i na świecie.

Wysiłki te koncentrowały się na wzmocnieniu unijnej bazy przemysłowej i uczynieniu UE bardziej przyjazną inwestycjom poprzez:

- wdrożenie planu REPowerEU, aby zapewnić bezpieczeństwo dostaw energii i ograniczyć naszą zależność od Rosji;
- kontynuowanie planu przemysłowego Zielonego Ładu, aby zwiększyć konkurencyjność unijnego przemysłu technologii neutralnych emisyjnie;
- rozwijanie Europejskiej Unii Zdrowotnej, aby zapewnić dostępność innowacyjnych środków medycznych po przystępnych cenach.

Przyszłość konkurencyjności UE pozostała palącym problemem w ciągu roku i została uznana za jeden z priorytetów nowej Komisji (zob. rozdział 0). Choć Europa jest jednym z najbardziej konkurencyjnych i innowacyjnych regionów na świecie, nadal boryka się z pewnymi problemami strukturalnymi. Unijne przedsiębiorstwa działają w niespokojnym świecie, zmagając się z poważnymi wyzwaniami, takimi jak nieuczciwa konkurencja, wysokie ceny energii, niedobory umiejętności i pracowników oraz trudności w dostępie do kapitału. W 2024 r. nowa Komisja wprowadziła Kompas konkurencyjności, ważną inicjatywę, która będzie stanowić podstawę dalszych prac nad konkurencyjnością UE.

Aby zwiększyć swoją konkurencyjność, UE skoncentruje się na:

- ➔ ułatwianiu prowadzenia działalności gospodarczej unijnym przedsiębiorstwom i na dalszym rozwoju jednolitego rynku w sektorach takich, jak usługi, energia, obronność, finanse, łączność elektroniczna i technologie cyfrowe;
- ➔ uruchomieniu Czystego Ładu Przemysłowego, aby obniżyć emisje dwutlenku węgla i ceny energii;
- ➔ działaniu na rzecz bardziej zrównoważonej gospodarki o obiegu zamkniętym;
- ➔ znaczącym zwiększeniu roli badań naukowych i innowacji w gospodarce;
- ➔ zwiększeniu wydajności poprzez rozpowszechnianie technologii cyfrowych;
- ➔ inwestowaniu ogromnych środków w zrównoważoną konkurencyjność;
- ➔ rozwiązaniu problemu niedoboru umiejętności i pracowników.

Wyzwania dla konkurencyjności UE są liczne i złożone i w związku z tym wymagają kompleksowych i zaawansowanych rozwiązań. UE realizuje już szereg inicjatyw mających na celu wzmocnienie konkurencyjności jej przedsiębiorstw i przemysłu. Na przykład środki przekrojowe – począwszy od przewidywania przyszłych potrzeb w zakresie normalizacji w obszarach takich, jak surowce i technologie kwantowe, po Instrument Wsparcia Technicznego wspierający kluczowe projekty, które zwiększą zdolności produkcyjne przemysłu – mają umożliwić UE zdobycie pozycji światowego lidera w dziedzinie technologii strategicznych.

Co więcej, konkurencyjność nie powinna odbywać się kosztem ludzi ani planety. UE dba o to, by jej podejście do wzrostu było zgodne z przyjętymi przez nią wartościami. Obejmują one rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym (zob. rozdział 4), dążenie do wiodącej pozycji w obszarach strategicznych i ekologicznych technologii (zob. rozdziały 4 i 5) oraz zapewnienie, aby ludzie byli stale wyposażeni w umiejętności niezbędne do zaspokojenia zmieniających się potrzeb przemysłu (rozdział 6).

Roczne sprawozdanie dotyczące jednolitego rynku i konkurencyjności

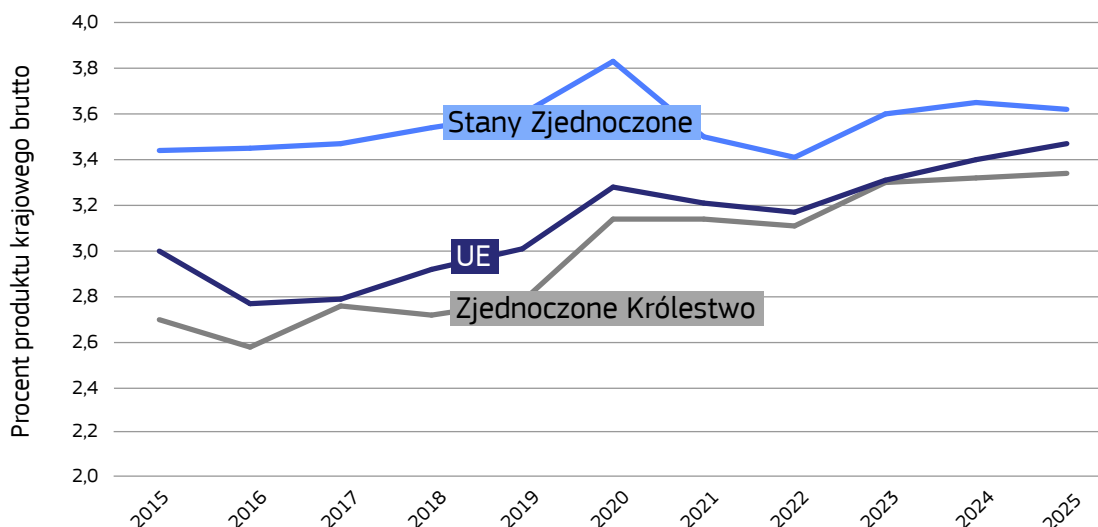
Aby lepiej zrozumieć i ocenić funkcjonowanie jednolitego rynku i konkurencyjność UE, Komisja opublikowała roczne sprawozdanie na temat jednolitego rynku i konkurencyjności za 2024 r. W porównaniu ze sprawozdaniami z poprzednich lat w tym wydaniu skupiono się bardziej szczegółowo na konkurencyjności. Sprawozdanie za 2024 r. opiera się na dziewięciu kluczowych czynnikach konkurencyjności określonych w komunikacie w sprawie długoterminowej konkurencyjności z 2023 r. Te czynniki będą wykorzystywane do śledzenia postępów UE z roku

na rok. W sprawozdaniu podkreślono również mocne strony jednolitego rynku, które można wykorzystać do zwiększenia konkurencyjności UE. Zwrócono też uwagę na fakt, że finansowanie transformacji ekologicznej i cyfrowej wymaga inteligentnego zestawu narzędzi. Na ten zestaw składają się: bardziej innowacyjne wykorzystanie finansowania UE w celu pobudzenia i ochrony inwestycji prywatnych, a także wykorzystanie zamówień publicznych do promowania zrównoważonego rozwoju, odporności, innowacji i społecznie odpowiedzialnych praktyk.

Dziewięć czynników stymulujących konkurencyjność

1 Funkcjonujący jednolity rynek.	6 Obieg zamknięty.
2 Dostęp do kapitału prywatnego.	7 Cyfryzacja.
3 Inwestycje publiczne oraz infrastruktura.	8 Edukacja i umiejętności.
4 Badania naukowe i innowacje.	9 Handel i otwarta strategiczna autonomia.
5 Energia.	

Tendencje w zakresie inwestycji publicznych w UE, Zjednoczonym Królestwie i Stanach Zjednoczonych (2015–2025)

Źródło: Komisja Europejska, „Baza danych AMECO (rocznych danych makroekonomicznych)”, 15 listopada 2024 r.

Raporty Letty i Draghiego

W 2024 r. oprócz analiz własnych Komisji wydano dwa niezależne raporty zawierające zalecenia dotyczące wzmocnienia jednolitego rynku i konkurencyjności UE. W raporcie *Much More than a Market* („Znacznie więcej niż rynek”) przygotowanym przez byłego premiera Włoch Enrica Lettę dla belgijskiej prezydencji w Radzie Unii Europejskiej podkreślono, że jednolity rynek musi ewoluować i uwzględniać transformację cyfrową i ekologiczną, badając nowe możliwości rozszerzenia i poprawiając bezpieczeństwo UE.

Na podstawie raportu Letty Komisja określiła pięć głównych obszarów działania sprzyjających wzmocnieniu europejskiej konkurencyjności:

- 1 uwolnienie większego kapitału dla europejskich przedsiębiorstw;
- 2 zapewnienie niezależności energetycznej i tańszej energii;
- 3 rozwiązanie problemu niedoboru umiejętności;
- 4 wspieranie innowacji cyfrowych;
- 5 wykorzystanie w pełni potencjału handlu.

Ponadto w sprawozdaniu zatytułowanym „Przyszłość europejskiej konkurencyjności – strategia konkurencyjności dla Europy”, przygotowanym przez byłego prezesa Europejskiego Banku Centralnego Maria Draghiego na prośbę przewodniczącej Komisji Europejskiej Ursuli von der Leyen, stwierdzono, że UE powinna wykorzystać czystą transformację do zwiększenia konkurencyjności i obniżenia cen energii. W sprawozdaniu podkreślono również potrzebę stymulowania innowacji i przyspieszenia transformacji cyfrowej poprzez mobilizację inwestycji publicznych i prywatnych, poprawę otoczenia biznesowego i ograniczenie biurokracji oraz wyposażenie ludzi w umiejętności potrzebne na nowych rynkach pracy. Ponadto podkreślono w nim potrzebę poprawy ogólnej odporności, obronności i bezpieczeństwa UE w kontekście obecnej sytuacji geopolitycznej.

Ustalenia zawarte w sprawozdaniu Draghiego leżały u podstaw prac Komisji nad nowym planem na rzecz trwałego dobrobytu i konkurencyjności Europy. Trzy główne punkty sprawozdania Draghiego będą również stanowić podstawę wyżej wymienionego Kompasów konkurencyjności, a mianowicie: zniwelowanie luki innowacyjnej między UE a Chinami i Stanami Zjednoczonymi; stworzenie wspólnego planu działania na rzecz dekarbonizacji i konkurencyjności; oraz zwiększenie bezpieczeństwa i zmniejszenie zależności. Sprawozdanie odegra również kluczową rolę przy opracowywaniu Czystego Ładu Przemysłowego dla konkurencyjnych gałęzi przemysłu i wysokiej jakości miejsc pracy.

→ Mario Draghi, specjalny doradca Ursuli von der Leyen (po lewej) i Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (po prawej), na konferencji prasowej na temat sprawozdania Draghiego na temat przyszłości europejskiej konkurencyjności. Bruksela, Belgia, 9 września 2024 r.

Bezpieczeństwo gospodarcze

Kolejnym wyzwaniem, przed jakim stoi UE, jest zachowanie równowagi między otwartością handlu a bezpieczeństwem gospodarczym. Aby zapobiec nadmiernemu uzależnieniu UE od wyłącznych dostawców, musi ona promować swoją konkurencyjność, chronić gospodarkę przed ryzykiem i współpracować z tymi, z którymi łączą ją wspólne interesy gospodarcze.

Te trzy obszary działania (promowanie, ochrona i współpraca) stanowią podstawę strategii bezpieczeństwa gospodarczego UE. Od czasu wprowadzenia strategii w czerwcu 2023 r. Komisja podjęła szereg kroków w celu

przeprowadzenia oceny i ograniczenia ryzyka. Rozpoczęła pierwszy przegląd zagrożeń związanych z wykorzystywaniem zależności gospodarczych jako broni lub z wymuszaniem ekonomicznym i rozpoczęła pogłębioną analizę tych kwestii.

Ponadto obecnie obowiązuje narzędzie chroniące przed wymuszaniem. Ułatwia ono UE podejmowanie działań – zgodnie z prawem międzynarodowym – w przypadku gdy państwa spoza UE stosują wymuszenie ekonomiczne wobec UE lub jej państw członkowskich.

Promowanie

W 2024 r. Europejska Rada ds. Innowacji uruchomiła program prac, na który przeznaczono ponad 1,2 mld euro, aby pomóc w rozwoju technologii strategicznych i innowacyjnych przedsiębiorstw. Do czerwca zatwierdzono ponad 200 odrębnych inwestycji.

Ochrona

W styczniu Komisja przedstawiła pakiet składający się z pięciu inicjatyw mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa gospodarczego UE, które obejmują monitorowanie inwestycji zagranicznych, kontrolę wywozu i ocenę ryzyka związanego z inwestycjami za granicą.

Współpraca

UE zintensyfikowała rozmowy na temat bezpieczeństwa gospodarczego w ramach grupy G-7 i w drodze rozmów dwustronnych. Rozszerzyła również sieć umów handlowych, aby zabezpieczyć zasoby, otworzyć nowe rynki i wzmocnić swoją odporność.

Badania naukowe i innowacje

Badania naukowe i innowacje są priorytetami przekrojowymi i mają zasadnicze znaczenie nie tylko dla konkurencyjności UE, ale także dla transformacji ekologicznej i cyfrowej, bezpieczeństwa gospodarczego i otwartej strategicznej autonomii.

Aby pobudzić innowacje, w szczególności innowacje w głębokich technologiach, w 2022 r. UE uruchomiła Nowy europejski plan na rzecz innowacji. Ze sprawozdania opublikowanego w 2024 r. wynika, że zrealizowano 17 z 25 działań przewidzianych w programie, natomiast pozostałe osiem jest w trakcie realizacji. „Głębokie technologie” to termin określający technologie, które są tak innowacyjne, że często powodują zakłócenia lub całkowitą zmianę sposobu funkcjonowania przemysłu, gospodarek, a nawet społeczeństw.

Przykłady niedawnych działań

- **Rozwój umiejętności** za pośrednictwem inicjatywy na rzecz talentów w dziedzinie najbardziej zaawansowanych technologii Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii: 1 mln osób otrzyma możliwości szkoleniowe w UE.
- **Wzmocnienie ekosystemów innowacji** poprzez rozwój ukierunkowanych na innowacje sieci regionów, na przykład poprzez finansowanie w wysokości 116 mln euro dla pierwszych beneficjentów i ponad 150 regionów uznanych za regionalne doliny innowacji.
- Nowe dyrektywy w sprawie **łatwiejszego dostępu do finansowania dla przedsiębiorstw scale-up oraz małych i średnich przedsiębiorstw**, takie jak proponowany w 2024 r. akt dotyczący dopuszczania MŚP do obrotu giełdowego, który umożliwi przedsiębiorstwom innowacyjnym łatwiejszy start na giełdach (zob. rozdział 3).
- Komunikat Komisji dotyczący ukierunkowanych działań na rzecz **wsparcia biotechnologii i bioprodukcji w UE**, odnoszący się do wyzwań i tworzący możliwości w dziedzinie wykorzystywania technologii i wyników badań na rynku, upraszczania przepisów i wspierania inwestycji publicznych i prywatnych.

Ponadto unijny program finansowania badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa” nadal zwiększa konkurencyjność UE, ułatwiając współpracę i wzmacniając wpływ badań naukowych i innowacji. Wspiera również procesy opracowywania i lepszego rozpowszechniania technologii. (Zob. więcej informacji na temat programu „Horyzont Europa” w rozdziale 6). Wyżej wymieniona Europejska Rada ds. Innowacji, czyli program w zakresie innowacji dysponujący budżetem w wysokości 10,1 mld euro, który ma ułatwić identyfikację, rozwój i zwiększanie skali przełomowych technologii i innowacji, jest jedną z inicjatyw utworzonych w ramach programu „Horyzont Europa”.

Polityka konkurencji

Kolejnym kluczowym elementem zwiększania konkurencyjności UE jest jej polityka konkurencji, a mianowicie zasady i przepisy mające na celu zapewnienie skutecznej konkurencji między przedsiębiorstwami. Egzekwując politykę konkurencji, Komisja tworzy środowisko zachęcające przedsiębiorstwa do zwiększenia wydajności, ich zdolności adaptacyjnych i innowacyjności, dzięki czemu powstają lepsze i bardziej opłacalne produkty dla konsumentów. Przygotowuje również unijne przedsiębiorstwa do sukcesu w skali światowej, pobudzając inwestycje w badania, rozwój produktów i usprawnianie procesów w dążeniu do osiągnięcia lepszych wyników w stosunku do konkurentów. Środki egzekwowania prawa w dużym stopniu zniechęcają przedsiębiorstwa do stosowania praktyk antykonkurencyjnych.

Przepisy antymonopolowe

Egzekwowanie przepisów antymonopolowych zazwyczaj dotyczy praktyk przedsiębiorstw mających na celu wyparcie konkurentów z rynku, co ostatecznie szkodzi konsumentom. Jest to powszechne w sektorze technologii cyfrowych, zwłaszcza w przypadku dużych przedsiębiorstw technologicznych. Na przykład w 2024 r. Komisja nałożyła na przedsiębiorstwo Meta grzywnę w wysokości 797,72 mln euro za nadużywanie pozycji dominującej poprzez praktyki sprzedaży związanej i nakładanie nieuczciwych warunków handlowych na dostawców usług reklamy niejawniej w internecie, z korzyścią dla własnej platformy. W innej sprawie Komisja zaakceptowała zaproponowane przez Apple zobowiązania do usunięcia przeszkód w dostępie

do technologii płatności zbliżeniowych w sklepach za pośrednictwem urządzeń mobilnych.

Reguły konkurencji mogą być również wykorzystywane do bezpośredniego przeciwdziałania wysokim cenom i nieuczciwym warunkom handlowym, które ograniczają konkurencję ze szkodą dla konsumentów. W 2024 r. Komisja nałożyła na Apple grzywnę w wysokości ponad 1,8 mld euro za nadużywanie pozycji dominującej przez narzucanie twórcom aplikacji muzycznych nieuczciwych warunków handlowych, czego efektem mogły być zawyżone ceny abonamentów na strumieniowy przesył muzyki.

Działania Komisji w zakresie przeciwdziałania praktykom monopolistycznym nie ograniczają się do przemysłu technologicznego. W maju Komisja nałożyła na przedsiębiorstwo Mondelēz grzywnę w wysokości 337,5 mln euro na podstawie przepisów antymonopolowych za utrudnianie wewnątrzunijnego handlu wyrobami czekoladowymi i herbatnikami (niektóre popularne marki należące do Mondelēz to Milka, Côte d'Or, Toblerone, Oreo, LU i Belvita).

W innej istotnej sprawie z 2024 r. Komisja nałożyła na przedsiębiorstwo farmaceutyczne Teva grzywnę w wysokości 462,6 mln euro za opóźnianie konkurencji dla produkowanego przez nie leku Copaxone, wykorzystywanego w leczeniu stwardnienia rozsianego. Firma Teva w sposób sztuczny przedłużała ochronę patentową Copaxone i systematycznie rozpowszechniała wprowadzające w błąd informacje na temat konkurencyjnego produktu, aby utrudnić jego wejście na rynek i wykorzystanie.

Łączenie przedsiębiorstw

Inną formą ochrony konkurencji na unijnych rynkach jest także sprawowanie kontroli nad połączeniami przedsiębiorstw. Gdy w grę wchodzi horyzontalne połączenia między bezpośrednimi konkurentami, połączenia pionowe w obrębie łańcucha dostaw lub połączenia konglomeracyjne dotyczące uzupełniających się produktów lub usług, Komisja bada potencjalne skutki takich transakcji, aby zapobiec ewentualnym podwyżkom cen lub hamowaniu innowacji.

Unijne rozporządzenie w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw, które obowiązuje już od 20 lat, jest dla Komisji podstawą prawną do badania koncentracji mających ogólnounijne skutki i ustalania ich zgodności z jednolitym rynkiem. W 2024 r. roku Amazon wycofał się z planów zakupu przedsiębiorstwa iRobot, po tym jak Komisja wyraziła obawy, że to przejęcie mogłoby ograniczyć konkurencję. Gdyby Amazon ograniczył innym dostawcom dostęp do swojego rynku, mogłoby to doprowadzić do wzrostu cen, obniżenia jakości i ograniczenia innowacyjności produktów oferowanych konsumentom. Natomiast połączenie przedsiębiorstw Microsoft i Activision jest przykładem sytuacji, w której Komisja zatwierdziła transakcję, wymuszając jednak na podmiotach określone zobowiązania. Łączące się strony zobowiązały się do wyeliminowania wszystkich powodów zastrzeżeń dotyczących konkurencji i wprowadziły środki, które znacząco poprawiają transmisję strumieniową gier w chmurze w porównaniu z obecną sytuacją.

W lutym Komisja przyjęła również zmienione obwieszczenie w sprawie definicji rynku, aby zapewnić aktualność przepisów w ślad za zmianami zachodzącymi na rynku. Zmienione obwieszczenie zawiera zaktualizowane wytyczne dotyczące sposobu definiowania rynków właściwych w kontekście spraw dotyczących połączeń i postępowań antymonopolowych. Ułatwia to przedsiębiorstwom zrozumienie zasad, według których Komisja egzekwuje prawo konkurencji i poprawia przestrzeganie przepisów.

W 2024 R.

400

decyzji dotyczących połączeń.

8

decyzji o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym.

2

decyzje dotyczące karteli.

613

decyzji w sprawie pomocy państwa.

3,5 mld euro

grzywien nałożonych na przedsiębiorstwa naruszające unijne prawo konkurencji.

W DŁUŻSZEJ PERSPEKTYWIE

28,7 mld euro pomocy niezgodnej z prawem i z rynkiem wewnętrznym odzyskanej od beneficjentów w latach 1999–2024.

Według szacunków oszczędności uzyskane w ostatnim dziesięcioleciu dzięki egzekwowaniu reguł konkurencji w sprawach dotyczących połączeń przedsiębiorstw, karteli i przeciwdziałania praktykom monopolistycznym wyniosły **13–23 mld euro** rocznie.

Pomoc państwa

Polityka UE w zakresie pomocy państwa gwarantuje, że pomoc ta nie będzie zakłócała uczciwej i skutecznej konkurencji między przedsiębiorstwami w różnych państwach członkowskich ani nie będzie szkodziła gospodarce. Polityka w tej dziedzinie jest również podstawą gospodarczych zasad polityki przemysłowej UE. Kontrola pomocy państwa może wspierać strategie przemysłowe UE dzięki eliminowaniu niedoskonałości rynku i weryfikowaniu, czy pomoc jest konieczna i ograniczona do niezbędnego minimum oraz czy przyczynia się do osiągnięcia celów publicznych.

Przykładem takiego współdziałania polityki w zakresie pomocy państwa i polityki przemysłowej są ważne projekty stanowiące przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania. Są to transgraniczne projekty finansowane ze środków publicznych, mające pozytywne skutki dla większej liczby państw członkowskich. Do tej pory Komisja zatwierdziła pomoc państwa w przypadku 10 takich projektów, wspierając w ten sposób innowacje w strategicznych sektorach, takich jak baterie, wodór, mikroelektronika czy opieka zdrowotna, i przyczyniając się do poprawy konkurencyjności unijnego przemysłu.

Godnym uwagi przykładem z 2024 r. jest projekt Med4Cure, w którym uczestniczy sześć państw członkowskich, 13 przedsiębiorstw (z czego dziewięć to małe i średnie przedsiębiorstwa) oraz około 175 podmiotów badawczych w charakterze partnerów pośrednich. Med4Cure ma na celu zwalczanie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, a także zwalczanie chorób rzadkich i nowotworów za pomocą nowatorskich metod leczenia i technologii, takich jak terapie mRNA. Państwa członkowskie mają przeznaczyć na ten projekt środki publiczne w wysokości nawet 1 mld euro i spodziewają się pozyskać dodatkowe 5,9 mld euro z inwestycji prywatnych.

Aby móc określać obszary o strategicznym znaczeniu dla UE na potrzeby ewentualnych przyszłych projektów oraz aby zwiększyć skuteczność ich opracowywania, oceny i realizacji, stworzono Wspólne Europejskie Forum ds. Ważnych Projektów Stanowiących Przedmiot Wspólnego Europejskiego Zainteresowania. W marcu i listopadzie 2024 r. odbyły się dwa pierwsze spotkania wysokiego szczebla w ramach tego nowego partnerstwa między Komisją i państwami członkowskimi.

Unijne reguły pomocy państwa wspierają również Platformę na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy, która funkcjonuje od 1 marca 2024 r. i umożliwi państwom członkowskim przyznawanie wyższych kwot pomocy regionalnej na wchodzące w jej zakres projekty inwestycyjne. Platforma ma za zadanie pobudzić inwestycje w technologiach krytycznych w trzech głównych obszarach: technologiach cyfrowe i najbardziej zaawansowane technologie; czyste i zasobooszczędne technologie; biotechnologie. Platforma wspiera ponadto projekty, które promują umiejętności niezbędne do rozwoju technologii krytycznych.

Co więcej, Komisja stale ulepsza swoją politykę w zakresie pomocy państwa. Za jej pośrednictwem wspiera na przykład badania i rozwój w UE. Od 2023 r., kiedy to podniesiono progi powodujące obowiązek zgłoszenia pomocy na badania, rozwój i innowacje, ponad 90 proc. środków pomocy państwa w tym obszarze nie wymagało uprzedniej zgody Komisji. Dzięki temu zmniejszyło się obciążenie administracyjne państw członkowskich, a innowacje i rozwój technologii krytycznych nabrały szybszego tempa.

Rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych

UE nie tylko zapewnia uczciwą konkurencję wewnętrzną, ale również pilnuje, by przedsiębiorstwa w UE miały równe szanse powodzenia w obliczu konkurencji międzynarodowej. Rozporządzenie w sprawie subsydiów zagranicznych, które zaczęło obowiązywać w lipcu 2023 r., dotyczy możliwych zakłóceń na rynku wewnętrznym spowodowanych subsydiami zagranicznymi. Subsidia te mogą dawać przedsiębiorstwom nieuczciwą przewagę przy nabywaniu przedsiębiorstw zlokalizowanych w UE, przy ubieganiu się o zamówienia publiczne lub podejmowaniu decyzji inwestycyjnych i biznesowych na rynkach unijnych.

W 2024 r. Komisja wszczęła szereg dochodzeń dotyczących zamówień publicznych. Skutkiem tych dochodzeń było wycofanie się objętych

nimi chińskich przedsiębiorstw z odnośnych procedur przetargowych. Komisja rozpoczęła również wstępny przegląd możliwych subsydiów zagranicznych w unijnym sektorze energii wiatrowej. Przegląd ten jest nadal w toku.

Komisja przeprowadziła także szczegółowe postępowanie wyjaśniające w sprawie planowanego przejęcia PPF Telecom Group BV, unijnego operatora telekomunikacyjnego prowadzącego działalność w Bułgarii, na Węgrzech i w Słowacji, przez e& – operatora telekomunikacyjnego z siedzibą w Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Komisja wyraziła wstępne obawy, że przedsiębiorstwo e& mogło otrzymać subsydia zagraniczne, które mogłyby zakłócić funkcjonowanie jednolitego rynku. We wrześniu Komisja zatwierdziła tę transakcję, ale obwarowała ją szeregiem zastrzeżeń, w odpowiedzi na które strony umowy podjęły konkretne zobowiązania.

Polityka przemysłowa

Polityka przemysłowa zasadniczo odnosi się do strategii wspierających działalność gospodarczą. Może ona obejmować wszystko: wprowadzanie zmian strukturalnych w różnych gałęziach przemysłu, tworzenie środowiska wspierającego przedsiębiorstwa, zwłaszcza małe i średnie, czy też dążenie do lepszego wykorzystania potencjału przemysłowego badań naukowych, nowych technologii i innowacji. Celem polityki przemysłowej UE jest zwiększanie konkurencyjności unijnego przemysłu, a także promowanie bardziej zrównoważonej, odpornej i cyfrowej gospodarki, w której będą powstawały miejsca pracy.

W 2024 r. ramy polityki przemysłowej UE zostały zmodernizowane – wprowadzono w życie szereg nowych aktów i rozporządzeń. Europejski akt w sprawie surowców krytycznych zapewnia dostęp do surowców strategicznych, natomiast akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie ma przyspieszyć produkcję czystej technologii. Te dwa akty są częścią ustanowionego przez UE w 2023 r. planu przemysłowego Zielonego Ładu, który ma zwiększyć konkurencyjność

europejskiego przemysłu technologii neutralnych emisyjnie i wesprzeć szybką transformację w kierunku neutralności klimatycznej. Ponadto rozporządzenie w sprawie ekoprojektu dla zrównoważonych produktów wprowadza nowe wymogi dotyczące projektowania produktów i ich recyklingu, a zmieniona dyrektywa w sprawie emisji przemysłowych wzmacnia kontrolę zanieczyszczeń. Co więcej, komunikat w sprawie materiałów zaawansowanych na rzecz wiodącej pozycji w przemyśle stanowi podstawę badań naukowych i innowacji w zakresie najnowocześniejszych materiałów – zgodnie z Europejskim Zielonym Ładem (zob. rozdział 4) i celami dotyczącymi przemysłu.

Inicjatywy te są niezbędne do zwiększenia przewagi konkurencyjnej UE i zapewnienia jej wiodącej roli w ramach globalnej transformacji, której celem jest gospodarka zrównoważona. Z kolei polityka przemysłowa służy zaspokojeniu zmieniających się potrzeb unijnego rynku i zapewnieniu, by UE pozostała liderem w transformacji ekologicznej.

Polityka ta jest również kluczowa dla skutecznego wdrażania Europejskiego Zielonego Ładu i wykorzystania płynących z niego korzyści. W 2024 r. UE podsumowała osiągnięcia w ramach dialogów na temat czystej transformacji, rozpoczętych w 2023 r. Jest to dla UE nowy sposób współpracy z przemysłem i partnerami społecznymi, pozwalający jej lepiej orientować się w aktualnych wyzwaniach, a równocześnie usprawnić i wesprzeć wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu. Przeprowadzono dziewięć dialogów, które dotyczyły: wodoru, energochłonnych gałęzi przemysłu, czystych technologii, infrastruktury energetycznej, surowców krytycznych, biogospodarki opartej na lasach, miast, czystej mobilności i sektora stali.

↑
Maroš Šefčovič, ówczesny wiceprzewodniczący wykonawczy Komisji Europejskiej odpowiedzialny za Europejski Zielony Ład, stosunki międzyinstytucjonalne i prognozowanie (po prawej), podczas wydarzenia Europejskiego Stowarzyszenia Hutnictwa Stali pt. „Przyszłość przemysłu UE: odporność łańcucha wartości lub zależność”. Bruksela, Belgia, 9 kwietnia 2024 r.

Po przeanalizowaniu ich wyników stwierdzono, że w warunkach globalnej konkurencji potrzebne są uproszczone regulacje, obfite zasoby czystej energii po przystępnej cenie, nowoczesna infrastruktura, łatwiejszy dostęp do finansowania i stabilniejszy jednolity rynek.

Partnerstwa handlowe i inwestycyjne

Dyplomacja w zakresie surowców naturalnych

Jednym z priorytetów UE jest dostęp do surowców naturalnych na światowych rynkach. W 2024 r. UE aktywnie działała na rzecz rozszerzenia współpracy z partnerami międzynarodowymi w obszarze surowców krytycznych, które mają zasadnicze znaczenie dla globalnej transformacji ekologicznej i cyfrowej.

W kwietniu Unia Europejska, Stany Zjednoczone i kraje należące do partnerstwa na rzecz bezpieczeństwa surowców mineralnych, ogłosiły uruchomienie forum w ramach tego partnerstwa. Ma ono stać się nową platformą współpracy w zakresie surowców krytycznych. W 2024 r. dołączyło do niego kolejnych jedenaście państw i terytoriów: Argentyna, Demokratyczna Republika Konga, Ekwador, Filipiny, Grenlandia, Meksyk, Peru, Republika Dominikańska, Serbia, Turcja i Zambia.

W skład forum partnerstwa na rzecz bezpieczeństwa surowców mineralnych wszedł także zapowiadany w 2023 r. Klub Surowców Krytycznych. W obradach forum biorą udział kraje bogate w zasoby, a także kraje o wysokim zapotrzebowaniu na te zasoby.

UE podpisała także dwustronne protokoły ustaleń z Australią, Norwegią, Rwandą, Serbią i Uzbekistanem. Rozszerzyła w ten sposób sieć partnerów w dziedzinie surowców krytycznych oraz zapewniła sobie i krajom partnerskim zdywersyfikowane i stabilne źródła dostaw takich materiałów.

↑
UE kontynuowała prace w ramach Rady UE-USA ds. Handlu i Technologii, a UE i Stany Zjednoczone realizowały wspólne działania na rzecz bardziej ekologicznego handlu i ich współpracy w zakresie surowców krytycznych. Na zdjęciu: Margrethe Vestager, ówczesna wiceprzewodnicząca wykonawcza Komisji Europejskiej odpowiedzialna za Europę na miarę ery cyfrowej i europejska komisarz ds. konkurencji (pośrodku z przodu), Valdis Dombrovskis, ówczesny wiceprzewodniczący wykonawczy Komisji Europejskiej odpowiedzialny za gospodarkę służącą ludziom i europejski komisarz ds. handlu (po lewej) oraz Thierry Breton, ówczesny europejski komisarz ds. rynku wewnętrznego (po prawej z przodu), uczestniczą w posiedzeniu Rady UE-USA ds. Handlu i Technologii w Leuven, Belgia, 5 kwietnia 2024 r.

Umowy ułatwiające handel

Dywersyfikacja dostępu unijnych przedsiębiorstw do partnerów handlowych za pomocą różnych umów handlowych umacnia odporność gospodarki UE w warunkach coraz bardziej niepewnej sytuacji geopolitycznej. Co więcej, unijny eksport zapewnia ponad 30 mln miejsc pracy w UE, przy czym prawie 10 mln z nich jest wynikiem inwestycji zagranicznych na jednolitym rynku.

W 2024 r. UE zawarła z Singapurem umowę o handlu cyfrowym, która zwiększy transgraniczny przepływ danych i przyniesie korzyści przedsiębiorstwom i konsumentom zaangażowanym w handel cyfrowy. Jest to pierwsza tego rodzaju umowa zawarta przez UE.

Komisja zakończyła także negocjacje w sprawie przełomowej umowy o partnerstwie między UE a Mercosurem. Umowa ta finalizowana jest w krytycznym dla obu stron momencie, oferując możliwości osiągnięcia znacznych wzajemnych korzyści dzięki wzmocnionej współpracy geopolitycznej, gospodarczej oraz współpracy w zakresie zrównoważonego rozwoju i bezpieczeństwa.

UE zacieśniła również stosunki z partnerami prezentującymi podobne stanowiska, takimi jak Kanada czy kraje regionu Indo-Pacyfiku, w celu promowania sprawiedliwej transformacji cyfrowej z poszanowaniem praw podstawowych.

26 marca UE i Korea Południowa zorganizowały w Brukseli drugą Radę Partnerstwa Cyfrowego, potwierdzając swoje zobowiązanie do współpracy w zakresie kluczowych technologii cyfrowych z korzyścią dla obywateli i gospodarek.

W 2024 r. weszło w życie kilka innych umów, w tym umowa o partnerstwie gospodarczym między UE a Kenią, umowa o wolnym handlu między UE a Nową Zelandią, umowa o ułatwieniach w zrównoważonych inwestycjach między UE a Angolą oraz umowa między UE a Japonią o transgranicznych przepływach danych.

Umowy te odegrają istotną rolę w promowaniu sprawiedliwego i otwartego handlu z partnerami międzynarodowymi. Będą miały kluczowe znaczenie dla konkurencyjności UE, gdyż otworzą nowe możliwości eksportowe dla unijnych przedsiębiorstw i zagwarantują Unii dostęp do kluczowych czynników produkcji. Ma to szczególne znaczenie dla europejskiego sektora rolnego, a potwierdza to sprawozdanie Wspólnego Centrum Badawczego Komisji z 2024 r.

Umowy te zawierają ponadto daleko idące postanowienia dotyczące zrównoważonego rozwoju, promujące wysokie standardy UE w zakresie ochrony środowiska i praw pracowniczych na całym świecie.

Jednym z priorytetów Światowej Organizacji Handlu jest aktualizacja międzynarodowych przepisów handlowych dotyczących żywności i rolnictwa. Podczas 13. konferencji ministerialnej w Abu Zabi (Zjednoczone Emiraty Arabskie) w 2024 r. UE potwierdziła swoje zaangażowanie w budowanie otwartego, sprawiedliwego i przejrzystego wielostronnego systemu handlowego, który sprzyja włączeniu społecznemu i wspiera rolników, a także zwiększa globalne bezpieczeństwo żywnościowe.

Obecnie UE prowadzi zróżnicowany handel produktami rolno-spożywczymi z wieloma partnerami handlowymi. Chociaż handel ten nadal opiera się na określonych towarach, pozycja UE jako największego światowego eksportera i wiodącego importera produktów rolno-spożywczych pomaga jej utrzymać zrównoważone i korzystne stosunki handlowe z innymi krajami.

W ciągu roku UE przeznaczyła ponad 83 mln euro, aby uzyskać dostęp do nowych rynków dla unijnych rolników i unijnego przemysłu spożywczego oraz pomóc im w utrzymaniu dotychczasowej działalności.

Ochrona unijnych przedsiębiorstw przed nieuczciwym handlem

W 2024 r. UE podjęła istotne działania, aby chronić unijne przedsiębiorstwa przed nieuczciwymi praktykami handlowymi. Komisja wszczęła 33 nowe sprawy dotyczące instrumentu ochrony handlu, przez co łączna liczba prowadzonych spraw, łącznie z przeglądami, wzrosła do 63. W porównaniu z 12 nowymi sprawami, które wszczęto w 2023 r., stanowi to znaczny wzrost. Komisja nałożyła również dziesięć środków tymczasowych (w tym jeden środek antysubsydjny) i siedem ostatecznych środków dumpingowych (w tym jeden środek antysubsydjny). Wszystkie te działania odgrywają kluczową rolę w ochronie konkurencyjności i zatrudnienia w UE – w 2024 r. zdołano w ten sposób utrzymać 629 655 miejsc pracy.

Komisja nałożyła również ostateczne cła wyrównawcze na przywóz pojazdów elektrycznych o napędzie akumulatorowym z Chin. Decyzja ta była następstwem dochodzenia, w wyniku którego stwierdzono, że produkcja takich pojazdów w Chinach jest objęta nieuczciwym

subsydiowaniem, co może oznaczać straty dla producentów unijnych. Prowadzone są kontakty na szczeblu technicznym między UE a Chinami w celu ewentualnego wynegocjowania ustaleń w zakresie zobowiązań cenowych. Komisja zdecydowanie dąży do znalezienia rozwiązania, które byłoby możliwe do zaakceptowania przez obie strony, a jednocześnie stanowczo broni unijnych przedsiębiorstw przed nieuzasadnionymi środkami odwetowymi. O kolejne dwa lata przedłużono okres obowiązywania środków ochronnych dotyczących przywozu wyrobów ze stali. Ma to ochronić unijnych producentów przed znaczącymi globalnymi nadwyżkami mocy produkcyjnych w sektorze stalowym.

Poczyniono również postępy w usuwaniu przeszkód utrudniających unijny wywóz. Wyeliminowano w tym celu 41 barier mających wpływ na różne towary w takich sektorach, jak rolnictwo, przemysł farmaceutyczny i motoryzacyjny. Na uwagę zasługują pomyślne działania Komisji w związku z tureckimi przepisami, które były dyskryminujące wobec eksportu ciągników z UE. Rozwiązując ten problem, Komisja odblokowała dostęp do rynku o wartości 2,5 mld euro.

ROZDZIAŁ 3

Wzmocnienie gospodarki

Wprowadzenie

W 2024 r. Unia Europejska osiągnęła istotne postępy w swoich wysiłkach na rzecz wzmocnienia gospodarki i zwiększenia odporności w odpowiedzi na niedawne globalne wyzwania. W połowie okresu wdrażania planu odbudowy NextGenerationEU Unia oceniła jego wpływ we wszystkich państwach członkowskich, państwa te zaś nadal czyniły postępy we wdrażaniu swoich planów odbudowy i zwiększania odporności. Ponadto weszły w życie zreformowane ramy zarządzania gospodarczego, a także poczyniono postępy w zakresie reform podatkowych i modernizacji unii celnej. Wszystkie te reformy przyczyniły się do zwiększenia długoterminowej konkurencyjności i promowania wzrostu gospodarczego przy jednoczesnym zapewnieniu długookresowej zdolności do obsługi długu. UE wdrożyła również nowe ramy

↑

Pracownik na linii montażu rowerów elektrycznych w fabryce specjalizującej się w składanych ręcznie rowerach wysokiej klasy. Mühlthal, Niemcy, 6 grudnia 2024 r.

w celu przeciwdziałania ryzyku związanemu z klimatem i uchylaniu się od opodatkowania oraz w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw. Inicjatywy te dowodzą zaangażowania UE na rzecz zrównoważonego wzrostu, innowacji i globalnego przywództwa, zapewniając utrzymanie konkurencyjności państw członkowskich w trakcie transformacji gospodarczej, środowiskowej i społecznej.

Od odbudowy po odporność

Tendencje

W 2024 r. gospodarka UE wznowiła stopniowy wzrost, przy czym produkt krajowy brutto wzrósł o 0,9 proc. Inflacja ogólna spadła do 2,6 proc., co oznacza znaczny spadek z 6,4 proc. w 2023 r. W ciągu najbliższych dwóch lat działalność gospodarcza powinna przyspieszyć, przy jednoczesnym dalszym spowolnieniu inflacji. Rynek pracy w UE pozostał stabilny – zatrudnienie wzrastało w stałym tempie, a stopa bezrobocia osiągnęła w październiku rekordowo niski poziom 5,9 proc.

Nasiliły się jednak niepewność i poczucie zagrożenia, spowodowane eskalacją napięć geopolitycznych (zob. rozdziały 1 i 8) oraz wewnętrzną fragmentacją polityczną. Rosnąca częstotliwość i dotkliwość zagrożeń naturalnych (zob. rozdział 4) również stanowi wyzwanie dla działalności gospodarczej.

↑
Valdis Dombrovskis, ówczesny wiceprzewodniczący wykonawczy Komisji Europejskiej odpowiedzialny za gospodarkę służącą ludziom i europejski komisarz ds. handlu (na środku), oraz Artjoms Uršulis, sekretarz parlamentarny łotewskiego Ministerstwa Zdrowia (drugi z prawej), przed nowym budynkiem szpitala finansowanym z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. Ryga, Łotwa, 27 września 2024 r.

Sukces Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności

W 2021 r. UE stworzyła NextGenerationEU – bezprecedensowy plan odblokowania środków finansowych, aby pomóc państwom członkowskim w odbudowie po gospodarczych skutkach pandemii COVID-19 i by zwiększyć ich odporność. Od tego czasu plan pomagał sprostać wyzwaniom społeczno-gospodarczym spowodowanym rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie, takim jak kryzys energetyczny.

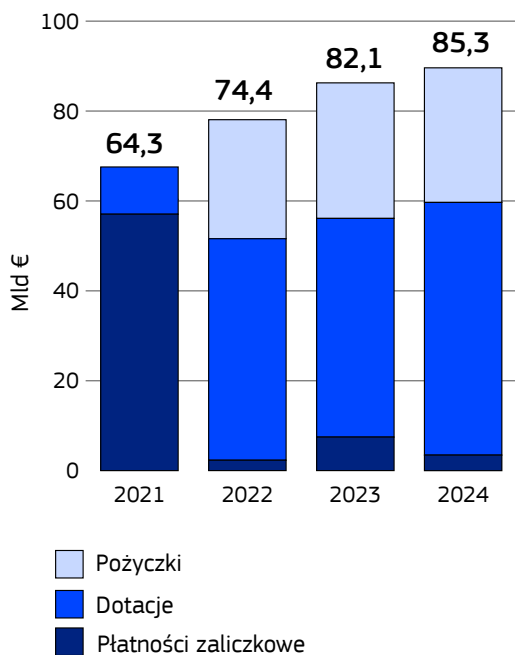
Największa część funduszy NextGenerationEU jest rozdzielana między państwa członkowskie za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF). RRF ma wspierać odbudowę społeczno-gospodarczą państw członkowskich i zwiększać ich konkurencyjność, a jednocześnie pomagać im w transformacji ekologicznej i cyfrowej. Finansowanie jest wypłacane na podstawie tego, jak dobrze państwa członkowskie wdrażają reformy i inwestycje, które określiły w swoich planach odbudowy i zwiększania odporności.

Rok 2024 stanowił półmetek realizacji planu odbudowy, nadszedł więc czas na ocenę jego efektów. Ocena ta wykazała, że NextGenerationEU umożliwił gospodarce UE powrót do poziomu produkcji sprzed pandemii do trzeciego kwartału 2021 r., czyli znacznie szybciej niż po kryzysie gospodarczym i finansowym w latach 2007–2008, kiedy to pełna odbudowa zajęła siedem lat. Dzięki wydatkom z RRF w 2022 r. produkt krajowy brutto UE był również o 0,4 proc. wyższy, niż byłby w przypadku braku tych wydatków.

W ocenie stwierdzono również, że NextGenerationEU może zwiększyć realny produkt krajowy brutto UE nawet o 1,4 proc. w 2026 r. w porównaniu ze scenariuszem bez wprowadzenia planu. Nie obejmuje to pozytywnych skutków reform przeprowadzanych za pośrednictwem RRF, które będą stopniowo coraz bardziej widoczne w ciągu najbliższych kilku lat.

Kolejnym miernikiem wdrażania RRF jest kwota wypłaconych środków. Do końca 2024 r. wypłacono 306 mld euro, czyli 47 proc. przyznaných środków.

Wyplata srodkow z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odpornosci (2021–2024)

UE oferuje państwom członkowskim pomoc techniczną w realizacji tych reform i inwestycji za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego. W 2024 r. instrument ten pomógł państwom członkowskim we wdrażaniu przepisów i polityk UE, umożliwiając administracjom publicznym świadczenie usług na rzecz obywateli oraz opracowanie i wdrożenie reform w takich obszarach polityki, jak transformacja ekologiczna i cyfrowa, zarządzanie migracjami i ochrona socjalna. Do tej pory bezpośrednio lub pośrednio wsparcie w kontekście RRF uzyskało ponad 500 projektów.

Dzięki wdrożeniu planów odbudowy i zwiększania odporności państw członkowskich, do listopada 2024 r. (najnowsze dostępne dane):

48,3 mln
osób miało dostęp do nowych lub zmodernizowanych obiektów opieki zdrowotnej;

23,2 mln
osób odniosło korzyści ze środków ochrony przed powodzią, niekontrolowanymi pożarami oraz innymi klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem;

3,5 mln
przedsiębiorstw otrzymało wsparcie rzeczowe;

16,3 mln
osób wzięło udział w kształceniu i szkoleniu, w tym 9,5 mln młodych osób w wieku 15–29 lat;

33,6 mln
megawatogodzin oszczędzono pod względem rocznego zużycia energii pierwotnej, takiej jak gaz ziemny lub energia odnawialna.

Paolo Gentiloni, ówczesny komisarz ds. gospodarki (dziesiąty z prawej), odsłania mural #EuropeStreetArt podczas wizyty w dwóch projektach wspieranych w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności: ośrodka szkoleniowym zajmującym się rozwojem talentów w sektorze biotechnologii i zdrowia oraz ośrodka technologicznym w centrum Charleroi, w którym znajduje się ekosystem przedsiębiorstw przemysłowych, nowych przedsiębiorstw typu start-up, uniwersytetów oraz ośrodków badawczych i szkoleniowych. Charleroi, Belgia, 8 kwietnia 2024 r.

PRZYKŁADOWE PROJEKTY

- 1 Bułgaria.** RRF przyczynia się do energooszczędnego i zrównoważonego środowiska miejskiego poprzez wspieranie renowacji co najmniej 3,6 mln metrów kwadratowych budynków mieszkalnych.
- 2 Niemcy.** RRF zapewnia środki finansowe na instalację 689 tys. prywatnych punktów ładowania na obszarach mieszkalnych, wspierając rozwój niezbędnej infrastruktury dla pojazdów elektrycznych.
- 3 Francja.** RRF zapewni 345 mln euro na pomoc małym i średnim przedsiębiorstwom (MŚP) przemysłowym w zwiększeniu ich konkurencyjności poprzez cyfrową modernizację ich procesów produkcyjnych.
- 4 Łotwa.** RRF pomaga inwestować w sprzęt i infrastrukturę dla 10 szpitali i 40 klinik w celu poprawy dostępu do zintegrowanych usług opieki zdrowotnej wysokiej jakości dla mieszkańców Rygi i innych regionów.

Nowe ramy zarządzania gospodarczego

Najbardziej ambitna i dalekosiężna reforma ram zarządzania gospodarczego w UE od czasu kryzysu w latach 2007–2008 weszła w życie w 2024 r. Ramy te obejmują zasady i procedury regulujące politykę makroekonomiczną w państwach członkowskich.

Zreformowane ramy, które są obecnie wdrażane, gwarantują stabilność gospodarek państw członkowskich i dążenie do osiągnięcia wspólnych celów, takich jak zapobieganie nadmiernemu zadłużeniu i deficytom, przy jednoczesnym promowaniu trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu poprzez reformy i inwestycje. Przeprowadzenie transformacji ekologicznej i cyfrowej przy jednoczesnym wzmocnieniu odporności i konkurencyjności UE wymaga znacznych i trwałych inwestycji, w tym ze strony podmiotów sektora publicznego.

Reforma ma zaradzić niedociągnięciom w starych ramach: nowe ramy są prostsze, bardziej przejrzyste i skuteczniejsze i zakładają większe zaangażowanie krajowe oraz lepsze egzekwowanie przepisów. W nowych ramach rozróżnia się również państwa członkowskie w zależności od ich indywidualnej sytuacji i dopuszcza się wolniejsze dostosowanie fiskalne, jeżeli będzie ono poparte zobowiązaniami w zakresie reform i inwestycji promujących wzrost gospodarczy, stabilność fiskalną i priorytety UE. Podejście to pozwala jednocześnie uniknąć tendencji polityki fiskalnej do nasilania wahań gospodarczych, a wręcz przeciwnie – stabilizuje gospodarkę.

Centralnym elementem nowych ram są średniookresowe plany budżetowo-strukturalne, które w ramach jednolitego podejścia uwzględniają cele dotyczące budżetu, reform i inwestycji. Usprawnia to proces i dostosowuje krajowe wysiłki w zakresie reform i inwestycji do RRF, zapewniając spójność między politykami krajowymi i unijnymi. W planach podkreślono odpowiedzialność państw członkowskich, zapewniając im większą elastyczność w określaniu ścieżek dostosowania fiskalnego oraz zobowiązań w zakresie reform i inwestycji.

Europejski semestr

Europejski semestr to coroczny proces, w ramach którego UE identyfikuje najpilniejsze wyzwania gospodarcze i społeczne, przed którymi stoją państwa członkowskie, oraz zapewnia wytyczne polityczne, aby pomóc w pełnym wykorzystaniu ich potencjału.

Pakiet wiosenny europejskiego semestru 2024 koncentrował się na długoterminowej konkurencyjności i dobrobycie UE i jej państw członkowskich. Podsumowano również realizację przez państwa członkowskie planów odbudowy i zwiększania odporności oraz programów polityki spójności. Na podstawie tej analizy Komisja zaproponowała zalecenia dla poszczególnych krajów, które mają pomóc państwom członkowskim w sprostaniu najważniejszym wyzwaniom.

Ponadto UE zintensyfikowała wysiłki na rzecz zmniejszenia dysproporcji społecznych między regionami i państwami członkowskimi oraz na rzecz dywersyfikacji dostaw energii. Po raz pierwszy ramy semestru obejmowały wzmocnioną ocenę postępów poczynionych we wdrażaniu zasad Europejskiego filaru praw socjalnych, a także ramy służące identyfikacji zagrożeń dla konwergencji społecznej. W analizie tej, zawartej we wspólnym sprawozdaniu o zatrudnieniu z 2024 r., oceniono funkcjonowanie rynku pracy oraz wyzwania w zakresie umiejętności i wyzwań społecznych we wszystkich państwach członkowskich, aby zidentyfikować potencjalne zagrożenia dla pozytywnej konwergencji społecznej.

W sprawozdaniu przedłożonym w ramach mechanizmu ostrzegania na 2024 r. Komisja oceniła występowanie zakłóceń równowagi makroekonomicznej w 12 państwach członkowskich wybranych do szczegółowej oceny sytuacji. Komisja zaproponowała również wszczęcie procedur nadmiernego deficytu w odniesieniu do siedmiu państw członkowskich na podstawie swojego sprawozdania zbiorczego.

Jesienny pakiet europejskiego semestru 2024 koncentrował się na zapewnieniu zdrowych finansów publicznych i trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Rozpoczęto wdrażanie nowych ram zarządzania gospodarczego, zawierających zalecenia dotyczące średniookresowych planów budżetowych i ocen planów budżetowych strefy euro. Dokonano również przeglądu zgodności z unijną zasadą 3 proc. deficytu produktu krajowego brutto, wydając zalecenia dotyczące wyeliminowania nadmiernego deficytu w ośmiu państwach członkowskich oraz sprawozdania z nadzoru po zakończeniu programu w odniesieniu do pięciu państw. Ponadto w pakiecie nakreślono priorytety polityki gospodarczej i społecznej na 2025 r., w tym wnioski dotyczące polityki strefy euro i ostrzeżeń dotyczących zatrudnienia i sytuacji gospodarczej.

W zaleceniu dla strefy euro z 2025 r. wezwano państwa członkowskie do działania zarówno indywidualnie, w tym poprzez realizację planów odbudowy i zwiększania odporności, jak i wspólnie w ramach Eurogrupy w celu poprawy konkurencyjności, zwiększenia odporności gospodarczej i dalszego zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej.

Budżet UE: przygotowanie UE na obecne i przyszłe wyzwania

Od czasu przyjęcia w 2020 r. długoterminowego budżetu Unii Europejskiej na lata 2021–2027 UE stanęła w obliczu nadzwyczajnych wyzwań. Skutki rosyjskiej wojny napastniczej przeciwko Ukrainie, gwałtowny wzrost stóp procentowych i presja migracyjna doprowadziły do zwiększonych nacisków na budżet. W odpowiedzi Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej uzgodniły pierwszą w historii śródkresową rewizję długoterminowego budżetu UE (znanego jako wieloletnie ramy finansowe). W rezultacie udostępniła się dodatkowe środki w wysokości 64,6 mld euro w celu sprostania nowym wyzwaniom i wypełnienia zobowiązań prawnych UE, których nie można było uwzględnić w ramach pierwotnych pułapów budżetowych.

↑ Johannes Hahn, ówczesny komisarz ds. budżetu i administracji, przemawia na dorocznej konferencji w sprawie budżetu UE 2024 w Brukseli, 29 kwietnia 2024 r. Wydarzenie koncentrowało się na roli budżetu UE w przygotowaniu Europy na przyszłe wyzwania.

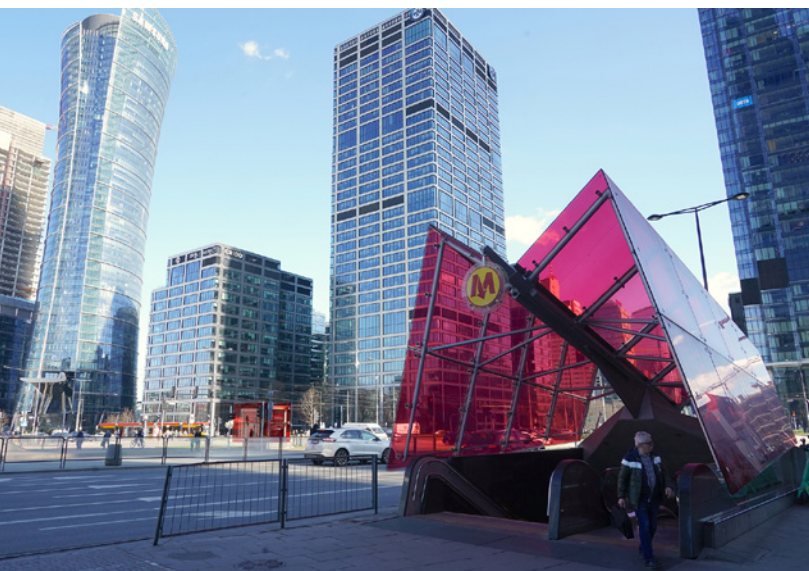
Dodatkowe środki z przeglądu długoterminowego budżetu UE finansują następujące priorytety:

- 1 Instrument na rzecz Ukrainy**
Program pomocy finansowej, który zapewnia Ukrainie stałe i przewidywalne wsparcie.
- 2 Platforma na rzecz technologii strategicznych dla Europy**
Platforma promująca suwerenność i długoterminową konkurencyjność UE w zakresie technologii krytycznych, takich jak najbardziej zaawansowane technologie, czysta technologia i biotechnologia (zob. rozdział 2).
- 3 Migracja, działania zewnętrzne i sytuacje nadzwyczajne**
Dodatkowe zasoby w celu sprostania wewnętrznym i zewnętrznym wyzwaniom związanym z migracją oraz utrzymania zdolności UE do reagowania na kryzysy humanitarne i klęski żywiołowe.
- 4 Wyższe koszty finansowania NextGenerationEU**
Koszty wzrosły z powodu bezprecedensowego wzrostu stóp procentowych.

Jeśli chodzi o budżet roczny, w listopadzie uzgodniono roczny budżet UE na 2025 r. w wysokości 192,8 mld euro. Uzupełnią go o szacowane na 72 mld euro wypłaty w ramach NextGenerationEU. W projekcie budżetu rocznego na 2025 r. kierowano środki tam, gdzie mogą one przynieść największe korzyści: na wspieranie transformacji ekologicznej i cyfrowej, tworzenie miejsc pracy oraz wzmocnienie strategicznej autonomii Europy i jej roli na świecie. Budżet będzie również finansować technologie krytyczne za pośrednictwem Platformy na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy oraz zapewniać stałe wsparcie uchodźcom, krajom sąsiadującym i Ukrainie.

Spójna Unia Europejska

Polityka spójności UE jest polityką inwestycyjną, która wspiera tworzenie miejsc pracy, konkurencyjność, wzrost gospodarczy, poprawę jakości życia i zrównoważony rozwój, nie zaniedbując mieszkańców ani regionów. Dzięki tej polityce UE dba o wszystkie swoje regiony, ze szczególnym uwzględnieniem ślabiej rozwiniętych państw członkowskich i regionów, aby pomóc im nadrobić zaległości i zmniejszyć różnice gospodarcze, społeczne i terytorialne, które nadal istnieją w UE.

↑
Dwa przykłady działań Funduszu Spójności: zmodernizowana linia tramwajowa Dúbravsko-Karloveská radiála w Bratysławie na Słowacji oraz rozbudowa linii metra nr 2, która poprawiła usługi transportu miejskiego w Warszawie.

W latach 2014–2020 europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne:

- wsparły ponad 5 mln przedsiębiorstw;
- zapewniły zatrudnienie, włączenie społeczne i szkolenie w zakresie umiejętności dla 64,5 mln osób;
- zapewniły lepsze usługi zdrowotne dla ponad 63 mln osób;
- zwiększyły zdolności produkcji energii ze źródeł odnawialnych o równowartość około 2 400 turbin wiatrowych;
- poprawiły charakterystykę energetyczną w ponad 550 tys. gospodarstw domowych;
- ochroniły 17 mln osób przed powodzią, a 15 mln osób przed pożarami lasów.

Źródło: Komisja Europejska, Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne – Sprawozdanie za 2023 r. podsumowujące roczne sprawozdania z wdrażania programów w latach 2014–2020, COM(2024) 6 final z 15 stycznia 2024 r.

Dziewiąte sprawozdanie na temat spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej pokazało, w jaki sposób polityka spójności przyczynia się do zmniejszania dysproporcji terytorialnych, społecznych i gospodarczych w całej UE. Odnotowano znaczne postępy w nowych państwach członkowskich, w których produkt krajowy brutto na osobę wzrósł z 52 proc. średniej UE w 2004 r. do prawie 80 proc. w 2023 r.

Dzięki polityce spójności gospodarka UE stała się bardziej konkurencyjna i zrównoważona poprzez wsparcie badań i rozwoju, innowacji oraz transformacji ekologicznej i cyfrowej we wszystkich państwach członkowskich. Przyczyniła się ona również do poprawy jakości życia obywateli, finansując ukończenie podstawowych projektów infrastrukturalnych, których wcześniej brakowało, takich jak krytyczne połączenia transportowe i użytkowe. Stopniowe wdrażanie mechanizmu wspierania talentów pomaga również regionom uzyskać pomoc techniczną i inne działania w celu złagodzenia skutków zmian demograficznych i drenażu mózgow.

Elisa Ferreira, ówczesna europejska komisarz ds. spójności i reform (po prawej), odwiedziła Węgry, aby omówić z władzami wsparcie w ramach polityki spójności oraz zwiędzić projekty finansowane z Funduszu Spójności. Podczas swojej podróży odwiedziła wieś Tarnabod, gdzie widziła działania związane z kilkoma finansowanymi przez UE projektami dotyczącymi opieki nad dziećmi, edukacji i wsparcia rodziny dla społeczności romskiej. 2 maja 2024 r.

Unijna pomoc dla Cypru

Aby wesprzeć prowadzony przez ONZ proces rozwiązywania kwestii cypryjskiej, unijny program pomocy dla społeczności Turków cypryjskich promuje rozwój społeczno-gospodarczy społeczności Turków cypryjskich i finansuje środki budowy zaufania między Grekami cypryjskimi a Turkami cypryjskimi.

Komisja monitoruje rozporządzenie w sprawie zielonej linii, które reguluje przepływ osób, towarów i usług między dwoma częściami wyspy. Pomoc UE przyczyniła się również do ograniczenia niebezpiecznych chorób zwierząt gospodarskich atakujących krowy, owce i kozy w tureckiej wspólnocie cypryjskiej. Wylimowanie tych chorób ma kluczowe znaczenie dla przyszłej sprzedaży wytwarzanego przez Turków cypryjskich sera Halloumi/Hellim przez zieloną linię i na lukratywny rynek UE. Ponadto Komisja zatwierdziła 150 stypendiów dla Turków cypryjskich na studia na uniwersytetach w UE, zacieśniając ich więzi z UE.

Silny i odporny jednolity rynek

Jednolity rynek UE pozostaje kamieniem węgielnym stabilności gospodarczej i wzrostu gospodarczego, umożliwiając swobodny przepływ towarów, usług, kapitału i osób między państwami członkowskimi przy jednoczesnym zwiększeniu konkurencyjności przemysłu UE.

Aby zapewnić, by jednolity rynek pozostał odporny, konkurencyjny i nadal był liderem w globalnej transformacji ekologicznej i cyfrowej, UE współpracowała z partnerami branżowymi w celu stworzenia dostosowanych ścieżek transformacji dla każdego ekosystemu przemysłowego. Ekosystemy te łączą przedsiębiorstwa, naukowców, decydentów i usługodawców w dążeniu do osiągnięcia wspólnych celów gospodarczych lub zaspokojenia konkretnych potrzeb rynku. Ścieżki transformacji zapewniają każdemu sektorowi strategiczne wytyczne dotyczące sposobów wykorzystania innowacyjnych technologii, zmniejszenia ich śladu węglowego i zwiększenia zdolności cyfrowych.

Ponadto, aby jednolity rynek mógł skutecznie funkcjonować, należy odpowiednio wdrożyć i egzekwować przepisy. UE koncentruje się na obszarach, które większą inwestycje, przyspieszą ożywienie gospodarcze i zwiększą konkurencyjność, takich jak rozwiązanie problemu opóźnień w płatnościach dokonywanych przez organy publiczne na rzecz przedsiębiorstw, w szczególności MŚP. Za pośrednictwem Grupy Zadaniowej ds. Egzekwowania Przepisów dotyczących Jednolitego Rynku Komisja i państwa członkowskie usunęły bariery, na przykład ułatwiając mobilność zawodową w UE i usuwając przeszkody administracyjne w zakresie energii ze źródeł odnawialnych. Komisja zwiększa również przejrzystość i usprawnia istniejące narzędzia regulacyjne, aby zapobiec powstawaniu nowych barier.

UE chce również zapewnić wsparcie MŚP we wszystkich państwach członkowskich. W tym celu przeanalizowano sytuację gospodarczą MŚP w całej UE i opublikowano w lipcu roczny przegląd wyników MŚP.

Jednolity rynek jest ważny nie tylko dla przedsiębiorstw w UE, ale także dla 450 mln konsumentów. W ciągu roku UE wprowadziła przepisy mające na celu zapewnienie bardziej zrównoważonego charakteru produktów sprzedawanych w UE; wzmocnienie pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej i cyfrowej; oraz sprawienie, by naprawa towarów była łatwą i atrakcyjną opcją. Przepisy zapewnią konsumentom dostęp do lepszych informacji o produkcie i pozwolą rozwiązać problem pseudoekologicznego marketingu i celowego skracania cyklu życia produktów (zob. rozdział 4).

Ponadto wraz ze stopniową akcesją krajów kandydujących jednolity rynek nadal się rozwija. Rozszerzenie stwarza znaczne możliwości dla unijnych przedsiębiorstw dzięki wzmocnieniu transgranicznych łańcuchów dostaw i obniżeniu kosztów handlu. Rozszerzenie zapewnia gospodarstwom domowym zarówno w nowych, jak i obecnych państwach członkowskich łatwiejszy dostęp do towarów i usług oraz większą przystępność cenową, co prowadzi do podniesienia poziomu życia. Na przykład dzięki inicjatywie dotyczącej uprzywilejowanych korytarzy UE-Bałkany Zachodnie co roku w ruchu pasażerskim i towarowym unika się ekwiwalentu 20 lat opóźnień. Ponadto integracja regionu z Sojuszem na rzecz leków o krytycznym znaczeniu rozszerzyła unijne łańcuchy wartości, pobudzając wzrost gospodarczy i efektywność.

30 lat Europejskiego Obszaru Gospodarczego

W 2024 r. obchodzono trzydziestolecie Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym, które umożliwiło łatwy dostęp do pracy, nauki i opieki zdrowotnej poza granicami UE przy jednoczesnym rozszerzeniu jednolitego rynku.

Opierając się na sukcesie porozumienia, Rada zatwierdziła niedawno umowy o mechanizmach finansowych EOG i Norwegii na lata 2021–2028, które zostały następnie podpisane i są tymczasowo stosowane, co jeszcze

bardziej umocniło te długotrwałe sojusze i zacieśniło więzi gospodarcze. Dzięki tej decyzji miliardy euro mogą zostać przekazane na cel zmniejszenia różnic gospodarczych w UE, co przynosi bezpośrednie korzyści ludziom w 15 państwach członkowskich. UE podpisała i tymczasowo stosuje również umowy z Islandią i Norwegią, które umożliwiają łatwiejszy dostęp do rynku UE dla niektórych produktów rybnych pochodzących z tych państw.

Inicjatywy UE na rzecz dalszego wzmocnienia jednolitego rynku

- ✓ **Nowe przepisy zakazujące produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej lub obowiązkowej.**
Przepisy te wpłyną szacunkowo na 27,6 mln osób na całym świecie, będą miały zastosowanie do wszystkich produktów wytwarzanych zarówno w UE, jak i za granicą, i nie będą ukierunkowane na konkretne przedsiębiorstwa czy branże.
- ✓ **Zalecenie dotyczące lepszego egzekwowania praw własności intelektualnej.**
Zalecane środki mają na celu wspieranie współpracy między posiadaczami praw, dostawcami usług i organami ścigania z wykorzystaniem nowoczesnych technologii do ochrony własności intelektualnej i zwalczania podrabiania towarów. W zaleceniu przewidziano również specjalne narzędzia dla MŚP oraz wezwano do zwiększenia świadomości i edukacji w zakresie własności intelektualnej.
- ✓ **System jednolitego patentu.**
System ten uprościł procesy patentowe i zapewnia jednolitą ochronę we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich. W pierwszym roku jego funkcjonowania zarejestrowano 27 tys. jednolitych patentów, głównie w dziedzinach technologii medycznej, inżynierii lądowej oraz transportu.
- ✓ **Nowy internetowy system zamówień publicznych.**
Nowy system ułatwia przedsiębiorstwom – zwłaszcza MŚP – udział w przetargach publicznych w całej UE.
- ✓ **Fakturowanie elektroniczne.**
Unijna dyrektywa w sprawie fakturowania elektronicznego, która weszła w życie przed dekadą, usprawniła fakturowanie transgraniczne, obniżając koszty i zwiększając efektywność. Wszystkie państwa członkowskie akceptują obecnie w kontekście zamówień publicznych faktury elektroniczne, co przynosi korzyści zarówno przedsiębiorstwom, jak i organom administracji publicznej.
- ✓ **Zmniejszenie obciążeń administracyjnych dzięki nowym przepisom prawa spółek.**
Nowe przepisy zmniejszą obciążenia administracyjne dla przedsiębiorstw o ponad 400 mln euro rocznie dzięki usunięciu wymogów formalnych, takich jak apostille, oraz uproszczeniu procedur transgranicznych za pomocą rozwiązań cyfrowych.
- ✓ **Nowa dyrektywa w sprawie odpowiedzialności za produkty wadliwe.**
Dyrektywa ta aktualizuje przepisy dotyczące odpowiedzialności za produkty, aby zapewnić jasny, przewidywalny i skuteczny system odszkodowań za szkody spowodowane przez produkty wadliwe, w tym produkty wykorzystujące nowe technologie, takie jak sztuczna inteligencja. Zapewnia ona pewność prawa podmiotom gospodarczym zamierzającym wprowadzić produkty do obrotu.

Systemy finansowe

Unia rynków kapitałowych

UE pracuje również nad dalszym rozwojem jednolitego rynku europejskiego, aby umożliwić lepszy transgraniczny przepływ kapitału. Jest to tzw. unia rynków kapitałowych. Swobodny przepływ kapitału w UE oznacza niższe koszty transakcji, mniejsze obciążenie regulacyjne i silniejsze rynki, co z kolei daje unijnym przedsiębiorstwom – w tym MŚP – dostęp do większej liczby źródeł finansowania i zwiększa konkurencyjność UE.

W 2024 r. przyjęto środki, które wzmocnią unię rynków kapitałowych i przyczynią się do realizacji celu UE, jakim jest uproszczenie obowiązków sprawozdawczych i zmniejszenie obciążeń administracyjnych (zob. rozdział 9). Nowy akt o dopuszczaniu do obrotu giełdowego zmienia przepisy dotyczące prospektów emisyjnych, nadużyć na rynku, badań finansowych i struktur akcji obejmujących akcje uprzywilejowane co do głosu. Ułatwi to spełnienie wymogów, z jakimi borykają się przedsiębiorstwa zarówno w momencie wejścia na giełdę, jak i już po nim, przy jednoczesnym zachowaniu przejrzystości, ochrony inwestorów i integralności rynku.

W akcie tym podjęta zostanie również kwestia fragmentacji przepisów krajowych, która ogranicza elastyczność przedsiębiorstw w zakresie emisji akcji uprzywilejowanych co do głosu po wejściu do obrotu giełdowego, co będzie szczególnie korzystne dla innowacyjnych przedsiębiorstw scale-up.

Korzyści wynikające z aktu o dopuszczaniu do obrotu giełdowego

Dla inwestorów i organów nadzoru

- Krótszy, bardziej terminowy i łatwiejszy dostęp do informacji o przedsiębiorstwach dla inwestorów.
- Skuteczniejszy nadzór dzięki prostszym i jaśniejszym przepisom dotyczącym dopuszczania do obrotu giełdowego.

Dla przedsiębiorstw

Znaczne obniżenie kosztów i większe korzyści w kontekście pierwszych ofert publicznych w UE:

- szacowane oszczędności w wysokości 67 mln euro rocznie wynikające z uproszczenia przepisów dotyczących prospektu emisyjnego;
- spadek kosztów przestrzegania przepisów ponoszonych przez przedsiębiorstwa z UE notowane na giełdzie o około 100 mln euro rocznie;

Christine Lagarde, prezes Europejskiego Banku Centralnego (po lewej), i Mairead McGuinness, ówczesna europejska komisarz ds. stabilności finansowej, usług finansowych i unii rynków kapitałowych (po prawej) na europejskiej konferencji na temat integracji finansowej 2024. Frankfurt nad Menem, Niemcy, 18 czerwca 2024 r.

- potencjalny wzrost liczby pierwszych ofert publicznych w UE nawet o 20 proc. w związku z akcjami uprzywilejowanymi co do głosu;
- korzyści konkretnie dla MŚP: większa widoczność dla inwestorów na rynkach finansowych oraz bardziej proporcjonalny system kar za drobne naruszenia przepisów dotyczących nadużyć na rynku.

W ciągu roku poczyniono również postępy w tworzeniu odpowiednich warunków dla dostawców informacji skonsolidowanych (CTP), aby uzyskać całościowy obraz obrotu akcjami w całej UE. 16 grudnia Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych opublikował sprawozdanie w sprawie standardów technicznych dotyczących dostawców informacji skonsolidowanych. W sprawozdaniu przedstawiono ostateczne standardy techniczne dla dostawców informacji skonsolidowanych, których celem jest zwiększenie przejrzystości rynku i jakości danych, a tym samym wspieranie unii rynków kapitałowych poprzez działania na rzecz bardziej zintegrowanego i wydajnego rynku finansowego.

Ponadto UE poczyniła postępy w usuwaniu przeszkód wynikających z różnic między przepisami dotyczącymi niewypłacalności obowiązującymi w różnych w państwach członkowskich. Różnice te prowadzą do fragmentacji unii rynków kapitałowych. Aby usunąć przeszkody i zwiększyć konkurencyjność, w 2022 r. Komisja zaproponowała harmonizację materialnego prawa dotyczącego niewypłacalności w państwach członkowskich. Konkluzje Rady Europejskiej z kwietnia 2024 r. nadały tej kwestii nowy impuls, przyspieszając negocjacje.

Ponadto, aby zapewnić skuteczne funkcjonowanie unii rynków kapitałowych, UE zwiększa atrakcyjność i odporność swoich usług rozliczeniowych. Są to usługi oferowane przez kontrahentów centralnych (CCP), którzy pośredniczą między kontrahentami transakcji na instrumentach finansowych, stając się nabywcą dla każdego sprzedawcy i sprzedawcą dla każdego nabywcy. Gwarantując zobowiązania umowne w przypadku niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, CCP mają zasadnicze znaczenie dla utrzymania stabilności rynku, ograniczenia ryzyka systemowego i zwiększenia zaufania do rynku.

W lutym 2024 r. osiągnięto porozumienie polityczne w sprawie pakietu środków, które umożliwią kontrahentom centralnym szybsze wprowadzanie nowych produktów na rynek UE, zachęcając uczestników rynku do rozliczania się i budowania płynności za pośrednictwem kontrahentów centralnych z UE. Ramy te wzmocnią również unijne ramy nadzoru nad kontrahentami centralnymi, zwiększając bezpieczeństwo i odporność systemów rozliczeniowych, a także zmniejszą nadmierną zależność od kontrahentów centralnych o znaczeniu systemowym z państw spoza UE poprzez nałożenie na wszystkich odpowiednich uczestników rynku wymogu posiadania aktywnych rachunków u kontrahentów centralnych z UE i rozliczania reprezentatywnej części niektórych systemowych umów na instrumenty pochodne w obrębie jednolitego rynku.

Finanse cyfrowe

Nowe przepisy dotyczące udostępnienia płatności natychmiastowych w euro wszystkim osobom fizycznym i przedsiębiorstwom posiadającym rachunek bankowy w UE weszły w życie w kwietniu 2025 r. Celem wprowadzenia tych przepisów jest zapewnienie, aby płatności natychmiastowe w euro były przystępne cenowo, bezpieczne i realizowane bez przeszkód w całej UE.

Płatności natychmiastowe są szybkim i wygodnym rozwiązaniem w codziennych sytuacjach, pozwalając na przykład na szybkie uzyskanie środków pieniężnych (w czasie mniejszym niż 10 sekund) w przypadku nagłych kłopotów, płacenie za towary i usługi przez internet i w sklepach, czy też łatwy i natychmiastowy podział kosztów przy płaceniu za grupową kolację. Poprawiają one również zarządzanie przepływami pieniężnymi w administracji publicznej i przedsiębiorstwach,

zwłaszcza MŚP, umożliwiają organizacjom charytatywnym i pozarządowym szybki dostęp do funduszy oraz stanowią zachętę dla banków i innych dostawców usług płatniczych do opracowywania innowacyjnych usług i produktów finansowych.

Co więcej, w 2024 r. weszło w życie rozporządzenie w sprawie rynków kryptoaktywów, którym zapewniono jednolite unijne przepisy w tej sferze. Będzie to wspierać integralność rynku i innowację dzięki regulowaniu ofert publicznych kryptoaktywów i pośredników w zakresie kryptoaktywów świadczących usługi na rzecz konsumentów, zapewniając im lepszą ochronę przed powiązaniem ryzykiem.

Unijny Instrument Wsparcia Technicznego pomaga również 37 organom nadzoru finansowego z 26 państw członkowskich zwiększyć swoją zdolność do zarządzania ryzykiem związanym z finansami cyfrowymi. W 2024 r. Akademia Finansów Cyfrowych UE zorganizowała stacjonarne i internetowe kursy szkoleniowe dla ponad tysiąca organów nadzoru z całej UE.

Zwalczanie prania pieniędzy

Pakiet legislacyjny dotyczący przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (AML/CFT) został przyjęty w 2024 r. i obejmuje pierwsze rozporządzenie oraz szóstą dyrektywę dotyczące przeciwdziałania tym zjawiskom. Przepisy te będą stanowić podstawę prac Urzędu ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu.

W nowych ramach prawnych określono ogólnounijne wymogi dla sektora prywatnego, aby zapewnić spójne stosowanie przepisów na całym jednolitym rynku. Zharmonizowano w nich również zadania i uprawnienia krajowych organów nadzoru i jednostek analityki finansowej, aby umożliwić im skuteczną współpracę transgraniczną. Ponadto wzmocniono uprawnienia rejestrów beneficjentów rzeczywistych w celu zapewnienia przejrzystości w odniesieniu do podmiotów, które są właścicielami podmiotów prawnych i trustów lub sprawują nad nimi kontrolę. Dodatkowo w nowych ramach zharmonizowano przepisy dotyczące dostępu do tych informacji, umożliwiając zainteresowanym stronom mającym uzasadniony interes, w tym dziennikarzom i społeczeństwu obywatelskiemu, przyczynianie się do walki z przestępstwami finansowymi.

Co przyniosą nowe ramy dotyczące przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu?

Przykłady

SEKTOR PIŁKI NOŻNEJ

Inwestycje w zawodowe kluby piłkarskie i ich sponsorowanie będą teraz przedmiotem kontroli, podobnie jak transfery zawodników. Transakcje wiążące się z kwotami, które budzą wątpliwości co do ich pochodzenia, będą wykrywane i zgłaszane.

NIERUCHOMOŚCI

Przy zakupie luksusowych nieruchomości przedsiębiorstwa mające siedzibę poza UE będą teraz zobowiązane do ujawnienia informacji o ostatecznym właścicielu nieruchomości, co ułatwi organom UE sprawdzenie, kto stoi za tymi przedsiębiorstwami.

FINANSOWANIE SPOŁECZNOŚCIOWE

Kampanie finansowania społecznościowego będą teraz przedmiotem kontroli, co utrudni fikcyjnym organizacjom charytatywnym dostęp do finansowania lub przekierowywanie funduszy na wspieranie działalności terrorystycznej.

RUCHOMOŚCI

Podmioty zajmujące się handlem luksusowymi samochodami, łodziami i samolotami będą musiały systematycznie zgłaszać sprzedaż takich ruchomości, jeżeli kwota przekroczy określone progi. Pomoże to właściwym organom wykrywać wszelkie powiązania z działalnością przestępczą.

Zrównoważone finansowanie

W listopadzie Parlament i Rada przyjęły rozporządzenie w sprawie przejrzystości i rzetelności działalności ratingowej z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego, rozwiązujące problemy związane z pseudoekologicznym marketingiem. Jest to część szerszego pakietu środków mających na celu rozwój podstaw unijnych ram zrównoważonego finansowania oraz zachęcanie do prywatnego finansowania projektów i technologii w zakresie transformacji.

Nowe przepisy zapewnią inwestorom i instytucjom finansowym wiarygodne dane na temat wyników przedsiębiorstw w zakresie ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego, co pomoże im w podejmowaniu bardziej świadomych decyzji w zakresie zrównoważonych inwestycji i zarządzania ryzykiem związanym z tymi czynnikami. Zapewnią one również większą jasność co do działalności dostawców ratingów oraz tego, czy podjęli oni niezbędne kroki w celu zapobiegania konfliktom interesów i ich łagodzenia.

Parlament i Rada uzgodniły również przesunięcie terminu przyjęcia sektorowych europejskich standardów sprawozdawczości w zakresie

zrównoważonego rozwoju z połowy 2024 r. na połowę 2026 r. Zapewnia to więcej czasu nie tylko na opracowanie takich standardów, ale i na to, by przedsiębiorstwa mogły się skupić na wdrażaniu pierwszego zestawu standardów horyzontalnych przyjętych w lipcu 2023 r.

Duże przedsiębiorstwa spełniające określone kryteria będą zobowiązane nie tylko do przestrzegania standardów sprawozdawczości, ale również do dochowania należytej staranności w odniesieniu do własnej działalności oraz działalności swoich jednostek zależnych i partnerów biznesowych w ich globalnych łańcuchach działalności, tak aby można było zidentyfikować rzeczywiste i potencjalne niekorzystne skutki dla środowiska i praw człowieka oraz przeciwdziałać im. W nowej dyrektywie w sprawie należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju zobowiązano przedsiębiorstwa do wprowadzenia niezbędnych zmian w ich ogólnych strategiach i działaniach, w tym w praktykach zakupowych, projektowych i dystrybucyjnych. Nieprzestrzeganie przepisów może skutkować egzekwowaniem w postępowaniach administracyjnych, w tym karami i odpowiedzialnością cywilną.

Bankowość i ubezpieczenia

Stan systemu bankowego ma zasadnicze znaczenie dla wszystkich obywateli UE oraz dla stabilności i dobrobytu gospodarki UE. Po kryzysie finansowym z lat 2007–2008 przywódcy europejscy i międzynarodowi uzgodnili międzynarodowe standardy bankowe – zwane pakiem Bazylea III – aby zapewnić większą odporność banków i zmniejszyć prawdopodobieństwo przyszłych kryzysów finansowych.

Najnowszy pakiet bankowy (rozporządzenie w sprawie wymogów kapitałowych i dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych) w swoim ostatecznym brzmieniu wszedł w życie 9 lipca 2024 r. i stanowi kluczowy krok w kierunku rzetelnego wdrożenia pakietu Bazylea III w UE. Potwierdza to gotowość UE do wypełnienia jej międzynarodowego zobowiązania i do wdrożenia norm ostrożnościowych od 1 stycznia 2025 r., zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami. Niemniej jednak datę rozpoczęcia stosowania jednej z części pakietu Bazylea III, a mianowicie gruntownego przeglądu portfela handlowego, przesunięto na 1 stycznia 2026 r., aby zachować równe warunki działania na całym świecie dla banków europejskich prowadzących działalność na arenie międzynarodowej oraz dostosować się do terminów wdrożenia przyjętych przez inne jurysdykcje o dużym znaczeniu.

Aby jeszcze bardziej wzmocnić banki, Parlament i Rada przyjęły stanowiska i rozpoczęły negocjacje

w sprawie reformy ram zarządzania kryzysowego banków i gwarantowania depozytów.

Ponadto w grudniu 2023 r. uzgodniono zmienioną dyrektywę Wypłacalność II. Nowe przepisy wzmocniają ramy regulacyjne dotyczące ubezpieczeń, zapewniając lepsze zachęty dla sektora ubezpieczeń i reasekuracji (tj. ubezpieczeń dla zakładów ubezpieczeń) do inwestowania w kapitał długoterminowy. Nowe przepisy w większym stopniu uwzględnią ryzyko makroekonomiczne – w tym ryzyko związane ze zmianą klimatu – i sprawią, że sytuacja finansowa ubezpieczycieli będzie mniej wrażliwa na krótkoterminowe wahania rynku. Dzięki tym zmianom sektor ten pozostanie silny w trudnych czasach gospodarczych i będzie chronić interesy konsumentów.

W tym samym czasie uzgodniono również nową dyrektywę w sprawie działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w sektorze ubezpieczeń. Dyrektywa ta zapewni stabilność finansową oraz chroni ubezpieczających i podatników w przypadku upadłości zakładu ubezpieczeń lub zakładu reasekuracji. Wymaga to od niektórych ubezpieczycieli i reasekuratorów oraz ich organów ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji – w zależności od wyników analizy ryzyka – opracowania odpowiednio prewencyjnych planów naprawy i planów restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji z myślą o gotowości na sytuacje kryzysowe.

Sprawiedliwe, proste i nowoczesne podatki i cła

Reforma unii celnej

Unijna reforma unii celnej, zaproponowana w 2023 r., przewiduje wiodący na świecie system celny oparty na danych, który znacznie uprości procesy celne dla przedsiębiorstw, a jednocześnie zapewni organom narzędzia niezbędne do powstrzymania importu towarów, które stanowią rzeczywiste zagrożenie dla UE, jej obywateli i gospodarki. W 2024 r. poczyniono postępy w odniesieniu do wniosku dotyczącego utworzenia Europejskiego Urzędu ds. Celnym i scentralizowanego centrum danych, które stanowią główne filary tych trzech kluczowych elementów reformy (wraz z handlem elektronicznym).

Uzupełnieniem tego jest unijne środowisko jednego okienka w dziedzinie ceł, które jest już stopniowo wdrażane i które ma pomóc zharmonizować

procedury administracyjne między organami celnymi a innymi sektorami, takimi jak zdrowie i środowisko. Usprawni to wymianę cyfrową między rządami na granicach UE i usprawni proces odprawy towarów.

Ponadto system kontroli importu 2 wymaga obecnie od podmiotów gospodarczych przekazywania danych dotyczących bezpieczeństwa i ochrony w odniesieniu do wszystkich rodzajów transportu. Dzięki temu systemowi belgijskie organy celne dokonały największych w historii konfiskat prekursorów narkotyków (chemikalia wykorzystywane do produkcji niedozwolonych środków odurzających) na lotnisku w Liège w marcu, współpracując z innymi państwami członkowskimi.

FILM: Czym jest system kontroli przywozu?

Ponadto w ramach unijnego planu działania na rzecz zwalczania handlu narkotykami i przestępczości zorganizowanej powstał sojusz portów europejskich (zob. rozdział 7). Poprawi on koordynację między organami celnymi i ułatwi współpracę z innymi organami ścigania i sektorem prywatnym.

Wyrównywanie warunków działania w sferze opodatkowania

W styczniu 2024 r. UE wprowadziła nowe przepisy ustanawiające dla przedsiębiorstw wielonarodowych działających na jej terytorium minimalną efektywną stawkę podatkową w wysokości 15 proc. Wejście w życie tych przepisów formalizuje wdrażanie przez UE ram filaru 2 będących częścią historycznego międzynarodowego porozumienia w sprawie reformy podatkowej osiągniętego przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju w 2021 r. Prawie 140 jurysdykcji z całego świata przystąpiło już do tego porozumienia, ale to UE jest liderem, jeśli chodzi o przełożenie go na prawo. Przepisy te zniechęcają przedsiębiorstwa do przenoszenia zysków do jurysdykcji o niskich stawkach podatkowych i ograniczają praktykę „równania w dół”, polegającą na tym, że państwa obniżają stawki podatku dochodowego od osób prawnych, aby przyciągać inwestycje.

28 października Komisja przyjęła wniosek dotyczący zmiany dyrektywy w sprawie współpracy administracyjnej w dziedzinie opodatkowania. Zmieniona dyrektywa ustanawia zasady i procedury ścisłej współpracy między organami podatkowymi państw członkowskich w zakresie podatków bezpośrednich, ułatwiając tym samym przedsiębiorstwom wypełnianie obowiązków w zakresie składania deklaracji wynikających z dyrektywy w sprawie filaru 2, która wdraża wspomniane wyżej ramy filaru 2.

Zwalczanie uchylania się od opodatkowania i oszustw podatkowych

Centralny elektroniczny system informacji o płatnościach zapewnia obecnie organom podatkowym państw członkowskich dane, które ułatwiają wykrywanie oszustw związanych z podatkiem od wartości dodanej (VAT), w szczególności w kontekście działalności w zakresie handlu elektronicznego. Zgodnie z nowymi przepisami dostawcy usług płatniczych oferujący usługi w UE muszą monitorować odbiorców płatności transgranicznych. Są oni również zobowiązani do przekazywania informacji na temat płatności transgranicznych organom podatkowym państw członkowskich.

Walka z oszustwami podatkowymi i nadużyciami podatkowymi została również wzmocniona za sprawą nowego aktu prawnego, który został zatwierdzony w grudniu. Dyrektywa w sprawie szybszego i bezpieczniejszego mechanizmu ulg w nadmiernym podatku u źródła wprowadza przepisy, które sprawiają, że procedury związane z podatkiem u źródła w UE staną się skuteczniejsze i bezpieczniejsze dla inwestorów, pośredników finansowych i krajowych organów podatkowych. Przepisy te przyspieszą proces uzyskiwania przez inwestorów ulg w nadmiernym podatku u źródła od transgranicznych wypłat dywidend i odsetek, a także zmniejszą ryzyko podwójnego opodatkowania podatników i ułatwią inwestycje transgraniczne, wzmacniając unię rynków kapitałowych.

Ponadto UE realizuje transformację cyfrową, aby pomóc w zwalczaniu nadużyć finansowych i wspierać unijne przedsiębiorstwa. Wniosek dotyczący VAT w epoce cyfrowej – uzgodniony 5 listopada – zmniejszy potrzebę wielokrotnej rejestracji do celów VAT w różnych państwach członkowskich, rozszerzając istniejący model punktu kompleksowej obsługi ds. VAT. Wniosek ten przyczyni się również do wykorzystania nowych technologii cyfrowych – takich jak fakturowanie elektroniczne i sprawozdawczość cyfrowa – do zwalczania oszustw związanych z VAT. Nowe przepisy są pierwszym krokiem w reagowaniu na wyzwania wynikające z rozwoju gospodarki platformowej i w wyrównywaniu warunków działania między internetowymi a tradycyjnymi usługami krótkoterminowego najmu lokali mieszkalnych i usługami przewozu osób. Przyniosą one korzyści finansom publicznym państw członkowskich i obniżą koszty administracyjne i koszty przestrzegania przepisów ponoszone przez przedsiębiorstwa handlowe z UE.

ROZDZIAŁ 4

W kierunku Europy neutralnej dla klimatu

Wprowadzenie

Europejski Zielony Ład jest odpowiedzią Unii Europejskiej na potrójny kryzys planetarny związany ze zmianą klimatu, utratą różnorodności biologicznej i zanieczyszczeniem. Aby chronić ludzi i planetę, UE zobowiązała się do osiągnięcia neutralności klimatycznej – czyli gospodarki o zerowej emisji netto gazów cieplarnianych i wolnej od szkodliwych zanieczyszczeń – do 2050 r. głównie poprzez zmniejszenie emisji, inwestowanie w zielone technologie i ochronę środowiska naturalnego. Jest to część nowego modelu wzrostu dla Europy, opartego na czystej gospodarce o obiegu zamkniętym, wspierającego czystą transformację, która jest stabilna pod względem gospodarczym i sprawiedliwa

społecznie. W 2024 r. skupiono się na wdrażaniu przepisów Europejskiego Zielonego Ładu, aby osiągnąć unijny cel klimatyczny na 2030 r. i przygotować grunt pod osiągnięcie celu na 2040 r. na podstawie Europejskiego prawa o klimacie. W kolejnym roku, naznaczonym ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi i ich niszczycielskimi skutkami, podkreślono znaczenie większej odporności na zmianę klimatu, publikując europejską ocenę ryzyka klimatycznego, a następnie ogłaszając europejski plan przystosowania się do zmiany klimatu.

↑
[Uczestnicy przyłączają się do Parady dla Klimatu w Rzymie, we Włoszech, 16 listopada 2024 r., opowiadając się za sprawiedliwością klimatyczną.](#)

Wyzwania związane ze zmianą klimatu

W kolejnym roku, rekordowym pod względem światowych temperatur, Europa ponownie borykała się z realiami szybko zmieniającego się klimatu. Państwa członkowskie i regiony Unii doświadczyły wielu ekstremalnych zjawisk klimatycznych – od utrzymujących się susz na południu Europy i poważnych pożarów lasów w Portugalii i w regionie śródziemnomorskim po zabójcze powodzie w Europie Środkowej i Wschodniej oraz w Hiszpanii, w których życie straciło łącznie ponad 250 osób.

W ramach Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności odnotowano znaczny wzrost liczby reakcji na ekstremalne zdarzenia pogodowe. Tendencje te świadczą o coraz silniejszym wpływie zmiany klimatu na kontynent, powodującym wzrost zapotrzebowania na skoordynowane reagowanie na katastrofy. W miarę nasilania się skutków zmiany klimatu europejskie narody zacieśniły współpracę i wykazały solidarność w czasach kryzysu.

W 2024 r. Unia podjęła dalsze kroki w celu wzmocnienia Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, aby lepiej przygotować się na klęski żywiołowe, zapobiegać im i reagować na nie w całej UE i poza jej terytorium. Do działań tych należało wzmocnienie floty gaśniczej rescEU i strategiczne rozmieszczenie zespołów strażaków w kluczowych lokalizacjach w Europie w celu wsparcia lokalnych straży pożarnych.

W rocznym sprawozdaniu na temat stanu klimatu w Europie ujawniono bardzo niepokojącą tendencję wzrostu temperatur, która sprawia, że ocieplenie w Europie jest dwa razy większe niż średnia światowa, oraz podkreślono, że UE musi stać się neutralna dla klimatu i odporna na jego zmianę. Ekstremalne zdarzenia pogodowe stają się coraz częstsze i coraz poważniejsze, co prowadzi do wzrostu liczby zgonów spowodowanych upałami, poważnych morskich fal upałów oraz zakłóceń w rolnictwie, dostawach wody i infrastrukturze.

↑ Sucha ziemia i dzika roślinność zastępują wodę jeziora Monte Cotugno, zbiornika w Basilicata we Włoszech, które latem 2024 r. mieściło jedynie 300 tys. metrów sześciennych wody, a zatem było praktycznie suche. 16 października 2024 r.

↑ Bilbao, Hiszpania, 11 sierpnia 2024 r., kiedy to kraj ten borykał się z czwartą falą letnich upałów.

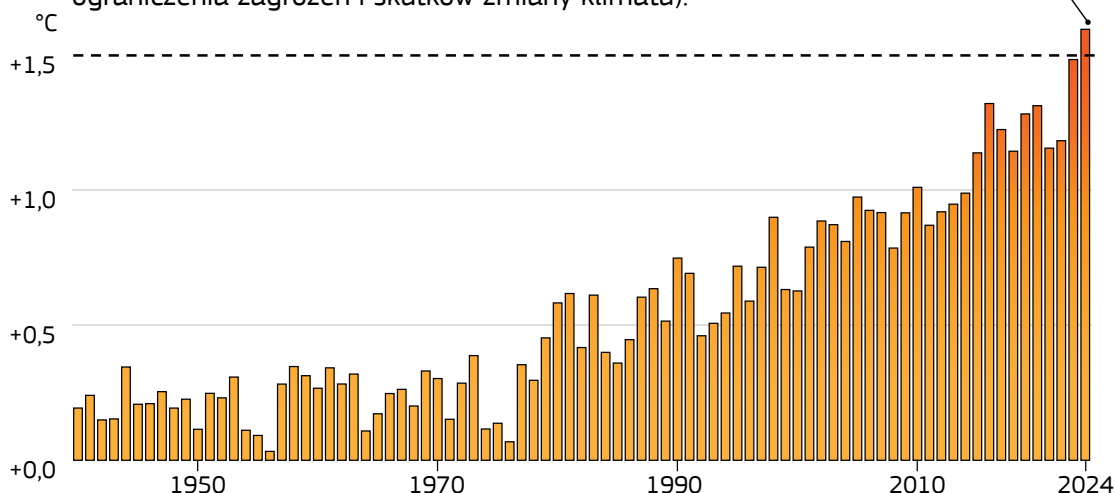
↑ Strażacy walczą z pożarem lasów w regionie Aveiro w Portugalii. 18 września 2024 r.

↑ Ulewne deszcze i powodzie dotknęły gminę Paiporta w Walencji, Hiszpania, 2 listopada 2024 r.

Rok 2024 był **najcieplejszym rokiem** w historii.

Był to również pierwszy rok kalendarzowy, w którym średnia temperatura na świecie przekroczyła swój poziom sprzed epoki przemysłowej (1850–1900) o ponad 1,5 °C (próg określony w porozumieniu paryskim na potrzeby dążenia do znacznego ograniczenia zagrożeń i skutków zmiany klimatu).

Źródło: Usługa programu Copernicus w zakresie zmiany klimatu, „Global Climate Highlights 2024”, 2024.

Podnoszenie odporności na zmianę klimatu

Dewastacja i zniszczenia spowodowane ekstremalnymi zdarzeniami pogodowymi świadczą o pilnej potrzebie lepszego przygotowania się do przewidywania skutków zmiany klimatu i reagowania na nie. Unia Europejska, podejmując działania na rzecz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i zmiany klimatu, musi jednocześnie budować odporność na te ich skutki, które są nieuniknione.

W odpowiedzi na pierwszą w historii Europejską ocenę ryzyka związanego z klimatem, opublikowaną przez Europejską Agencję Środowiska, Komisja Europejska przedstawiła kluczowe inicjatywy na rzecz zarządzania ryzykiem klimatycznym i budowania Europy odpornej na zmianę klimatu w celu ochrony ludzi i utrzymania dobrobytu.

Ramy polityczne na rzecz zwiększenia odporności na zmianę klimatu

SPRAWOWANIE RZĄDÓW

- Większa jasność co do obowiązków i tego, którymi rodzajami ryzyka zarządza się na szczeblu UE, a którymi na szczeblu państw członkowskich.
- Procedury na szczeblu UE mające na celu lepsze uwzględnienie ryzyka związanego z klimatem w planowaniu i kształtowaniu polityki.
- Zapewnienie przez państwa członkowskie odpowiednich zdolności w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom.

POLITYKA STRUKTURALNA

- Uwzględnianie zagrożeń klimatycznych w decyzjach państw członkowskich dotyczących planowania przestrzennego i środkach ochrony infrastruktury krytycznej.
- Wzmocnienie unijnych mechanizmów solidarnościowych w celu lepszego przewidywania zagrożeń.

NARZĘDZIA

- Lepszy dostęp do danych, modeli i scenariuszy potrzebnych do świadomego podejmowania decyzji – od systemów wczesnego ostrzegania po planowanie długoterminowe.
- Dalsze wspieranie budowania zdolności i dostarczanie wytycznych oraz lepsze wykorzystanie istniejących narzędzi.

ODPORNOŚĆ FINANSOWA

- Odporność na zmianę klimatu jako centralny element wszystkich decyzji UE w sprawie wydatków.
- Lepsza mobilizacja inwestycji prywatnych przez publiczne i prywatne instytucje finansowe oraz przemysł.
- Uwzględnienie kwestii odporności w zamówieniach publicznych państw członkowskich.

Prace te opierają się na wdrażaniu strategii UE w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu z 2021 r., które już jest na zaawansowanym etapie. Państwa członkowskie uwzględniają odporność na zmianę klimatu w swoich projektach krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu i otrzymały zalecenia Komisji dotyczące poprawy swoich działań adaptacyjnych zgodnie z Europejskim prawem o klimacie. Specjalna unijna misja w zakresie przystosowania się do zmiany klimatu ma pomóc co najmniej 150 regionom i społecznościom zrozumieć zagrożenia klimatyczne, opracować metody przygotowania i wdrożyć innowacyjne rozwiązania do 2030 r.

W opublikowanym w październiku sprawozdaniu specjalnym dotyczącym przystosowania się do zmiany klimatu w UE Europejski Trybunał Obrachunkowy stwierdził, iż istnieje ryzyko, że unijna polityka adaptacji może nie nadażyć za zmianą klimatu. W sprawozdaniu tym przedstawiono kilka zaleceń: ulepszenie sprawozdawczości państw członkowskich na temat przystosowania się do zmiany klimatu; lepsze wykorzystanie unijnych narzędzi służących przystosowaniu się do zmiany klimatu; oraz dostosowanie unijnego finansowania do przyszłych wyzwań związanych z przystosowaniem się do zmiany klimatu. Komisja przyjęła te zalecenia w całości lub częściowo. Jednym z priorytetów nowej Komisji będzie zaproponowanie europejskiego planu przystosowania się do zmiany klimatu, który pomoże państwom członkowskim i Unii w znacznym podniesieniu odporności.

15 lipca w Unii obchodzono drugi doroczny Dzień Ofiar Światowego Kryzysu Klimatycznego, podczas którego uhonorowano poszkodowanych i propagowano działania na rzecz łagodzenia skutków przyszłych klęsk żywiołowych. Wiele państw członkowskich nadal zmaga się ze skutkami katastrofalnych zjawisk pogodowych. W sierpniu Komisja złożyła wniosek o przyznanie ponad 1 mld euro pomocy z Funduszu Solidarności Unii Europejskiej dla Grecji, Francji, Włoch, Austrii i Słowenii na usuwanie skutków powodzi z 2023 r. W odpowiedzi na niszczycielskie powodzie i pożary lasów, które nawiedziły Europę Środkową, Wschodnią i Południową jesienią 2024 r. Komisja zaproponowała ułatwienie korzystania z funduszy spójności, aby pomóc państwom członkowskim dotkniętym klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem. W listopadzie zatwierdzono pakiet pomocy w wysokości 116 mln euro z Funduszu Solidarności UE przeznaczony na wsparcie Niemiec i Włoch w następstwie niszczycielskich klęsk żywiołowych, które miały miejsce wiosną

Zmiana klimatu a zdrowie

Blisko 500 naukowców, decydentów i organizacji finansujących z całego świata zgromadziło się w lutym na konferencji wysokiego szczebla w Brukseli (Belgia), aby zastanowić się nad potrzebami badawczymi w dziedzinie zmiany klimatu i zdrowia. Uczestnicy dyskutowali o najważniejszych wyzwaniach i priorytetach i rozpoczęli przygotowania do ambitnego, dalekowzrocznego i inkluzywnego europejskiego programu badań naukowych i innowacji o charakterze globalnym.

↑
Dyskusja panelowa podczas sesji inauguracyjnej na konferencji UE na temat klimatu i zdrowia w Brukseli, Belgia, 19 lutego 2024 r.

Skutki zmiany klimatu doprowadziły w Europie do wzrostu występowania komarów, które mogą przenosić poważne choroby. W związku z tym UE zezwoliła na stosowanie pierwszej w historii szczepionki przeciwko wirusowi chikungunya. Sprawozdanie Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób potwierdziło obecność w 13 krajach europejskich komara *Aedes albopictus*, który przenosi chikungunę. Komar egipski, który niedawno zadomowił się na Cyprze, może również przyczynić się do rozprzestrzeniania się chikunguny, a także wirusa zika, dengi i żółtej gorączki. Zezwolenie zostało jednogłośnie zatwierdzone przez państwa

członkowskie po przeprowadzeniu rygorystycznej oceny przez Europejską Agencję Leków. Aby jeszcze bardziej obniżyć ryzyko rozprzestrzeniania się chorób przenoszonych przez komary w Europie, Komisja zapowiedziała finansowanie w wysokości 500 tys. euro z Programu UE dla zdrowia na projekt pilotażowy mający pomóc w wyeliminowaniu komara egipskiego na Cyprze.

Zapoznaj się z Europejskim Obserwatorium ds. Klimatu i Zdrowia, aby dowiedzieć się, w jaki sposób Europa buduje odporność na zagrożenia dla zdrowia związane ze zmianą klimatu.

Dążenie do neutralności emisyjnej

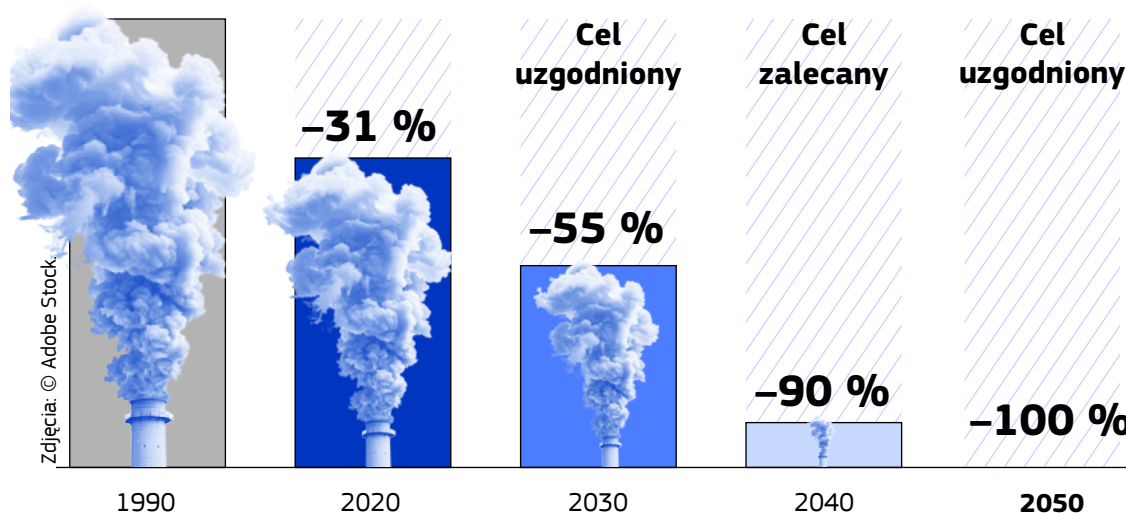
Europejski Zielony Ład wprowadza zmiany niezbędne do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Obecnie obowiązują przepisy mające na celu osiągnięcie, a nawet przekroczenie średniookresowego celu UE, jakim jest zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 55 proc. do 2030 r.

Dzięki przyjęciu Europejskiego prawa o klimacie i przepisów dotyczących Europejskiego Zielonego Ładu Unia ma obecnie prawnie wiążące cele klimatyczne obejmujące wszystkie kluczowe sektory gospodarki. Wytyczają one drogę do osiągnięcia przez UE celów na 2030 r. w sposób sprawiedliwy, racjonalny pod względem kosztów i konkurencyjny. Aby europejskie przedsiębiorstwa miały równe warunki działania, nowy mechanizm gwarantuje, że za towary importowane w sektorach docelowych uiszczana jest równoważna opłata emisyjna.

Ponadto w regionach najbardziej dotkniętych transformacją pracownicy otrzymają pomoc w rozwijaniu nowych umiejętności; zapewnione zostanie również wsparcie społeczne dla obywateli i przedsiębiorstw znajdujących się w trudnej sytuacji.

Aby wykonać kolejny krok na drodze do osiągnięcia neutralności klimatycznej, Komisja przedstawiła ocenę dotyczącą celu klimatycznego UE na 2040 r. Zaleca w niej redukcję emisji gazów cieplarnianych netto do 2040 r. o 90 proc. w porównaniu z poziomami z 1990 r., co jest zgodne z aktualnymi opiniami naukowymi i zobowiązaniami UE wynikającymi z porozumienia paryskiego. Ocena ta pomoże nowej Komisji przedstawić wniosek ustawodawczy dotyczący celu na 2040 r. na podstawie Europejskiego prawa o klimacie.

Cele redukcji emisji gazów cieplarnianych

Oprócz głębokiej i trwałej redukcji emisji osiągnięcie zalecanej redukcji o 90 % będzie wymagało usuwania dwutlenku węgla z atmosfery. Oznacza to, że UE będzie potrzebować technologii umożliwiających wychwytywanie dwutlenku węgla lub usuwanie go bezpośrednio z atmosfery, a następnie składowanie go lub wykorzystywanie. W przedstawionej w marcu strategii UE na rzecz przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla określono szereg inicjatyw, które należy podjąć na szczeblu unijnym i krajowym, aby umożliwić wdrożenie tych technologii oraz infrastrukturę niezbędną do stworzenia jednolitego rynku emisji dwutlenku węgla w Europie w nadchodzących dziesięcioleciach. W listopadzie przyjęto rozporządzenie ustanawiające pierwsze unijne dobrowolne ramy certyfikacji usuwania dwutlenku węgla, technik węglochłonnych i składowania dwutlenku węgla w produktach w całej Europie. Ułatwi to inwestycje zarówno w innowacyjne technologie usuwania dwutlenku węgla, jak i w zrównoważone rozwiązania w zakresie rolnictwa węglowego.

Pomoc dla unijnego przemysłu w dążeniu do neutralności emisyjnej

Akt w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie, który wszedł w życie w czerwcu, tworzy ramy regulacyjne mające zwiększyć konkurencyjność przemysłu i technologii, które pomogą UE osiągnąć jej cele klimatyczne. Dzięki niemu Unia znajduje się na dobrej drodze do rozwoju własnej produkcji kluczowych czystych technologii. Stworzenie jednolitego i przewidywalnego otoczenia biznesowego dla sektora produkcji czystych technologii zwiększy pewność planowania i inwestycji oraz przyczyni się do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy i rozwoju wykwalifikowanej siły roboczej (zob. również rozdział 2).

FILM: Przemysłowe zarządzanie emisjami dwutlenku węgla – klucz do dekarbonizacji.

Oczekuje się, że do 2030 r. światowy rynek technologii neutralnych emisyjnie potroi się i osiągnie wartość około **600 mld euro** rocznie.

Kluczowe technologie neutralne emisyjnie

- > **SYSTEMY FOTOWOLTAICZNEJ I TERMICZNEJ ENERGII SŁONECZNEJ**
- > **ELEKTROLIZERY I OGNIWA PALIWOWE**
- > **ENERGIA WIATROWA NA LĄDZIE I MORSKIE ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII**
- > **ZRÓWNOWAŻONY BIOGAZ/ BIOMETAN**
- > **AKUMULATORY I MAGAZYNOWANIE**
- > **WYCHWYTYWANIE I SKŁADOWANIE DWUTLENKU WĘGLA**
- > **POMPY CIEPŁA I ENERGIA GEOTERMICZNA**
- > **TECHNOLOGIE SIECIOWE**

Jesienią UE zaczęła przyjmować wnioski o uznanie projektów produkcji czystych technologii za „strategiczne projekty na rzecz neutralności emisyjnej” na podstawie aktu w sprawie przemysłu neutralnego emisyjnie. Zatwierdzone projekty posłużą pobudzeniu unijnego sektora czystych technologii, zwiększeniu konkurencyjności i działań w dziedzinie klimatu, a jednocześnie będą korzystać z szybszego wydawania pozwoleń, priorytetowego traktowania na szczeblu krajowym i wytycznych dotyczących finansowania.

Uruchomiona w czerwcu Europejska Akademia Energii Słonecznej odegra kluczową rolę w wyposażeniu pracowników w umiejętności potrzebne w sektorze energii słonecznej, co ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia unijnych celów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych. Jest to pierwsza z serii unijnych akademii tworzonych na mocy tego aktu.

Postępy w czystej transformacji

W odpowiedzi na zakłócenia na światowym rynku energii i trudności spowodowane niczym niesprowokowaną i nieuzasadnioną napaścią Rosji na Ukrainę w 2022 r. UE uruchomiła plan REPowerEU, aby przyspieszyć transformację energetyczną i szybko zmniejszyć swoją zależność od rosyjskich paliw kopalnych. W ciągu ostatnich dwóch lat REPowerEU pomógł Unii oszczędzać energię, zdywersyfikować jej dostawy, wytwarzać czystą energię i inteligentnie łączyć inwestycje i reformy.

Oszczędzanie energii i poprawa efektywności energetycznej przyczyniły się do zmniejszenia zużycia energii. Poczyniono również znaczne postępy w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych. W pierwszej połowie 2024 r. ze źródeł odnawialnych pochodziło 50 proc. energii elektrycznej w UE. Norwegia zastąpiła Rosję w roli głównego dostawcy gazu do Unii. Nastąpił również istotny zwrot w kierunku importu skroplonego gazu ziemnego, a jego głównym dostawcą do UE są obecnie Stany Zjednoczone. Co istotne, UE zdołała stawić czoła krytycznym zagrożeniom dla bezpieczeństwa dostaw energii, odzyskać kontrolę nad rynkiem i cenami energii oraz przyspieszyć transformację w kierunku neutralności klimatycznej.

W 2024 r. energia wiatrowa przewyższyła ilość energii wytworzonej z gazu, stając się drugim co do wielkości po energii jądrowej pojedynczym źródłem energii elektrycznej w UE.

Udział importu rosyjskiego gazu (gazociągi i skroplony gaz ziemny) w całkowitym imporcie do UE spadł z 45 % w 2021 r. do zaledwie 19 % w 2024 r.

W okresie od sierpnia 2022 r. do listopada 2024 r. Unii udało się również zmniejszyć zapotrzebowanie na gaz ziemny o 18 %. Pozwoliło to zaoszczędzić około 165 mld metrów sześciennych gazu.

Środki na szczeblu unijnym i krajowym przyniosły efekty, a ceny energii elektrycznej i gazu są obecnie znacznie niższe i bardziej stabilne niż w szczytowym momencie kryzysu energetycznego.

W tym samym czasie emisje gazów cieplarnianych w Unii spadły o 37 % w porównaniu z 1990 r., natomiast gospodarka wzrosła w tym samym okresie o 68 %.

Reforma rynku energii elektrycznej

Rynki energii ustabilizowały się nieco, a ceny były niższe niż w 2022 r. i 2023 r. Wraz z przyjęciem nowych przepisów, takich jak nowe rozporządzenie i dyrektywa w sprawie reformy rynku energii elektrycznej, ceny detaliczne powinny stać się bardziej niezależne od krótkoterminowych cen rynkowych. W przypadku kryzysu cen gazu ziemnego w przyszłości państwa członkowskie mogą wprowadzić środki ochrony konsumentów oraz zapewnić dostęp do przystępnej cenowo energii i podstawowych usług społecznych. Reforma rynku energii elektrycznej daje również konsumentom szerszy wybór umów i zapewnia jaśniejsze informacje przed ich podpisaniem. Dostosowane do przyszłych wyzwań rynki energii pobudzą również inwestycje w czystą energię i będą sprzyjać niższym i bardziej stabilnym cenom, które mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności unijnego przemysłu w skali globalnej.

Reforma struktury rynku energii elektrycznej umożliwi:

- zwiększenie inwestycji w energię ze źródeł odnawialnych;
- lepszą ochronę i umocnienie pozycji konsumentów w UE;
- zwiększenie konkurencyjności unijnego przemysłu.

← Ówczesna europejska komisarka ds. energii Kadri Simson występuje na konferencji prasowej dotyczącej sprawozdania na temat stanu unii energetycznej w 2024 r. Bruksela, Belgia, 11 września 2024 r. Sprawozdanie zawiera podsumowanie postępów UE w zapewnianiu bezpiecznej, konkurencyjnej i przystępnej cenowo energii dla wszystkich.

Zwiększanie efektywności energetycznej budynków

Sektor budynków ma kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celów UE w zakresie energii i klimatu. Zmieniona dyrektywa w sprawie charakterystyki energetycznej budynków, która weszła w życie w maju, pomoże zwiększyć wskaźnik renowacji w UE, zwłaszcza w przypadku budynków o najgorszej charakterystyce energetycznej. Nowe przepisy dają państwom członkowskim ramy służące zmniejszeniu emisji i zużycia energii w budynkach – od domów mieszkalnych po lokale komercyjne i budynki publiczne – co przyczyni się do poprawy zdrowia i jakości życia ludzi oraz obniżenia rachunków.

Okolo 40 % energii zużywanej w Unii jest wykorzystywane w budynkach.

Ponad jedna trzecia emisji gazów cieplarnianych związanych z energią pochodzi z budynków.

Okolo 80 % energii zużywanej w domach w Unii przeznaczana się na ogrzewanie, chłodzenie i ciepłą wodę.

Pobudzanie europejskiego rynku wodoru

Dekarbonizacja unijnego sektora gazu i stworzenie rynku wodoru będzie stanowił kluczowy wkład w osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r. Przyjęte przez UE w maju nowe przepisy dotyczące wodoru i gazu niskoemisyjnego, w tym europejska sieć operatorów sieci wodorowych i pilotażowy mechanizm pomagający łączyć nabywców i dostawców wodoru, pobudzą rynek wodoru. Oczekuje się, że nowe zachęty dotyczące wodoru odnawialnego – takie jak pierwsza aukcja w ramach europejskiego Banku Wodoru oraz zatwierdzenie czterech ważnych projektów stanowiących przedmiot wspólnego europejskiego zainteresowania związanych z wodorem odnawialnym – wygenerują nowe inwestycje. Unia zobowiązała się do utworzenia do 2030 r. co najmniej 50 dolin wodorowych, w których czysty wodór będzie produkowany i wykorzystywany lokalnie w gospodarstwach domowych, transporcie i przemyśle.

↑
FILM: Europejski Bank Wodoru – wspieranie europejskiej i globalnej produkcji wodoru odnawialnego.

Zasady pomocy państwa, takie jak wytoczne w sprawie pomocy na ochronę klimatu i środowiska oraz cele związane z energią, pomagają państwom członkowskim w realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu. Wytoczne te sprzyjają wprowadzaniu energii ze źródeł odnawialnych, ponieważ umożliwiają państwom członkowskim przyznawanie finansowania publicznego przedsiębiorstwom dokonującym niezbędnych inwestycji po najniższych możliwych kosztach dla podatników i bez nadmiernego zakłócania konkurencji.

Postępy w realizacji planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń

Zanieczyszczenie powoduje wiele zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt i ekosystemów. Aby czynić postępy w realizacji celu zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, Unia podejmuje działania

na rzecz lepszego monitorowania, zgłaszania i eliminowania zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby spowodowanych przez substancje chemiczne i zapobiegania tym zanieczyszczeniom.

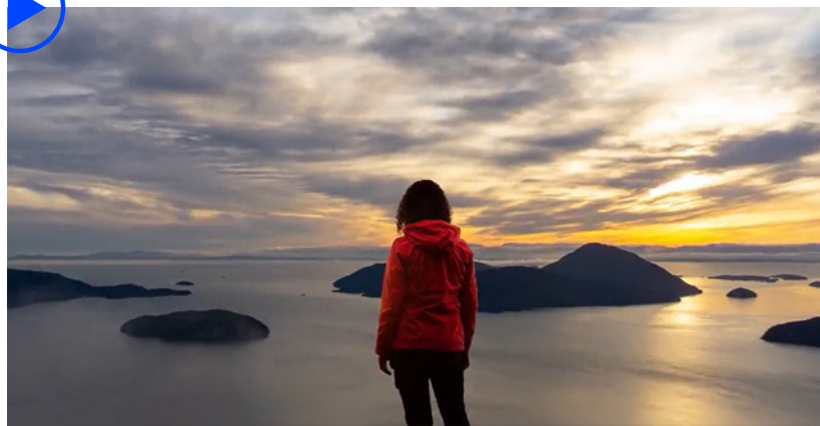
WODA

W 2024 r. przyjęto kilka nowych środków mających na celu zapewnienie jakości wody pitnej dla wszystkich w Unii. Nowe normy i procedury dotyczące materiałów i produktów mających kontakt z wodą pitną mają na celu zapobieganie wzrostowi mikroorganizmów i zmniejszenie ryzyka wymywania szkodliwych substancji z materiałów do wody pitnej. Przyjęto również nową metodę pomiaru mikrodrobin plastiku oraz opracowano wytyczne techniczne dotyczące monitorowania chemikaliów o długotrwałym działaniu.

Ścieki komunalne są jednym z głównych źródeł zanieczyszczenia wody, jeżeli nie są zbierane i oczyszczane zgodnie z unijnym prawodawstwem. Osiągnięto porozumienie w sprawie nowych przepisów mających na celu dalsze ograniczenie zanieczyszczenia ze źródeł miejskich i rozwiązanie problemu nowych substancji zanieczyszczających, w tym mikrodrobin plastiku i mikrozanieczyszczeń. Zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” wprowadzono rozszerzoną odpowiedzialność producenta. Oznacza to, że zanieczyszczający muszą pokrywać koszty przetwarzania w celu usunięcia mikrozanieczyszczeń. Wydano nowe wytyczne dla organów w państwach członkowskich w celu zapewnienia bezpieczeństwa ponownego wykorzystywania oczyszczonych ścieków w rolnictwie.

Roczne sprawozdanie UE na temat stanu plaż i kąpielisk wykazało, że woda w kąpieliskach w Europie pozostaje bezpieczna, a ponad 85 proc. spełnia normę „doskonałej” jakości wody.

Unia przyjęła cztery nowe akty prawne, które dadzą jej nowe narzędzia wspierające czystą i nowoczesną żeglugę. Przepisy te mają również pomóc w zapobieganiu nielegalnym zrzutom i ochronie ekosystemów morskich.

[↑](#)
FILM: #WaterWiseEU – przekształcamy sposób myślenia o wodzie w Europie.

POWIETRZE

W grudniu weszły w życie nowe przepisy mające na celu zaostrzenie unijnych norm jakości powietrza do 2030 r., aby lepiej chronić zdrowie ludzi i środowisko. Zmiana przepisów polega na obniżeniu o ponad połowę rocznej wartości dopuszczalnej dla głównej substancji zanieczyszczającej – pyłu

drobnego. Ponadto osoby, które ucierpiały na zdrowiu w wyniku zanieczyszczenia powietrza, będą miały prawo do odszkodowania w przypadku naruszenia unijnych przepisów dotyczących jakości powietrza.

EMISJE PRZEMYSŁOWE

Znaczna część zanieczyszczeń w UE wynika z przemysłowych procesów produkcji, w tym z emisji zanieczyszczeń powietrza, zrzutów ścieków i wytwarzania odpadów. Nowe przepisy przyczynią się do dalszego ograniczenia emisji kluczowych zanieczyszczeń powietrza, wody i gleby poprzez uwzględnienie dodatkowych źródeł emisji i usprawnienie przepisów dotyczących wydawania pozwoleń na eksploatację dla instalacji przemysłowych

i gospodarstw rolnych. Wprowadzają one obowiązki i środki, które służą poprawie publicznie dostępnych informacji na temat emisji i wykorzystania zasobów przez największe unijne instalacje przemysłowe. Uruchomiony w lipcu europejski Ośrodek Innowacji w dziedzinie Transformacji Przemysłowej i Emisji Przemysłowych ma za zadanie przyspieszyć tworzenie i wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie kontroli zanieczyszczeń.

GLEBA

W ramach działań na rzecz zdrowszego stanu gleb w Europie Unia dąży do utworzenia do 2030 r. 100 żywych laboratoriów i sztandarowych projektów (miejsc, w których można zademonstrować wzorcowe rozwiązania). W ramach unijnej inicjatywy „Misja UE na rzecz gleby” wybrano i uruchomiono 25 pierwszych żywych laboratoriów, które skupiają wielu partnerów w celu współtworzenia

i testowania rozwiązań i modeli biznesowych w warunkach rzeczywistych. Ponadto w ramach 10 projektów tej inicjatywy opracowuje się w szczególności strategię, modele i rozwiązania w zakresie remediacji w celu monitorowania i eliminacji zanieczyszczeń oraz dekontaminacji gruntów i wody na obszarach miejskich, wiejskich i przybrzeżnych.

←
FILM: Bioróżnorodność gleb.

CHEMIKALIA

Unia opracowała zasady przewodnie określające, czym są „nieodzwonne zastosowania” najbardziej szkodliwych dla społeczeństwa chemikaliów. Ich celem jest szybsze zaprzestanie stosowania najbardziej szkodliwych substancji, które nie są nieodzwonne, a jednocześnie zapewnienie dłuższego okresu na stopniowe wycofywanie zastosowań, które mają zasadnicze znaczenie dla społeczeństwa i dla których nie istnieją jeszcze alternatywy.

Nowe przepisy zakazujące ostatnich pozostałych przypadków celowego stosowania rtęci zaczęły obowiązywać w całej UE w 2024 r. Zakazują one stosowania i eksportu amalgamatu stomatologicznego od 1 stycznia 2025 r. Państwom członkowskim, które potrzebują więcej czasu na dostosowanie swoich krajowych systemów opieki zdrowotnej, można przyznać ograniczone i tymczasowe odstępstwo w odniesieniu do stosowania,

produkcji i importu amalgamatu stomatologicznego (do 30 czerwca 2026 r.). Ostatecznie dentystyczne materiały do wypełnień będą wolne od rtęci, z wyjątkiem szczególnych potrzeb medycznych i przypadków uznanych za absolutnie niezbędne przez lekarza.

Aby chronić zdrowie ludzi i środowisko, UE przyjęła również nowe środki mające na celu ograniczenie niektórych szkodliwych chemikaliów o długotrwałym działaniu, pochodzących z produktów takich, jak tekstylia, kosmetyki i opakowania.

W grudniu weszły w życie zmienione przepisy dotyczące klasyfikacji, oznakowania i pakowania chemikaliów. Za pomocą tych nowych przepisów Unia chce chronić pracowników, konsumentów i środowisko przed niebezpiecznymi chemikaliami poprzez lepsze informowanie o zagrożeniach występujących w całym łańcuchu dostaw.

Ku gospodarce o obiegu zamkniętym

W 2024 r. Unia robiła dalsze postępy na drodze do gospodarki o obiegu zamkniętym w celu zmniejszenia presji na zasoby naturalne, ograniczenia ilości odpadów oraz stworzenia zrównoważonego wzrostu gospodarczego

i nowych miejsc pracy. Nowo przyjęte przepisy przyczynią się do zwiększenia produktywności zasobów oraz zwiększenia długoterminowej konkurencyjności i odporności unijnej gospodarki.

78 %

osób w UE uważa, że środowisko ma bezpośredni wpływ na ich życie codzienne i zdrowie. Ich zdaniem najskuteczniejszym sposobem rozwiązywania problemów ochrony środowiska jest:

rozwijanie gospodarki o obiegu zamkniętym poprzez ograniczenie ilości odpadów oraz ponowne użycie lub recykling produktów:

17 %

egzekwowanie przepisów dotyczących ochrony środowiska:

14 %

odbudowa zasobów przyrodniczych:

15 %

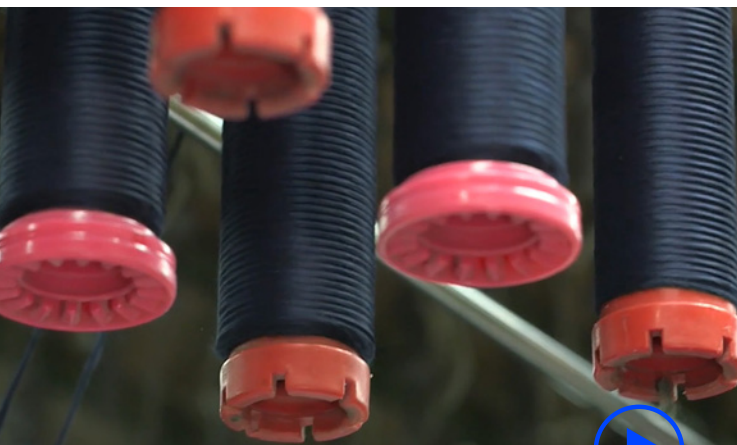
dopilnowanie, aby produkty sprzedawane w UE nie były szkodliwe dla środowiska:

14 %

Źródło: Komisja Europejska, specjalne badanie Eurobarometr 550, maj 2024 r.

Zrównoważone produkty jako norma

Produkty i sposób ich wykorzystywania mogą mieć znaczący wpływ na środowisko, ale dzięki nowym przepisom UE zrównoważone produkty stopniowo staną się normą. Jest to następstwem wejścia w życie nowych przepisów, które zagwarantują, że artykuły codziennego użytku i produkty przemysłowe będą dłużej użytkowane, będą efektywniej zużywać energię i zasoby, będą łatwiejsze do naprawy i recyklingu oraz będą zawierać więcej materiałów z recyklingu. Nabywcy będą również mogli dokonywać bardziej zrównoważonych wyborów dzięki cyfrowym paszportom produktu – skanowalnym znacznikom produktów dającym łatwy dostęp do informacji na temat ich zrównoważonego charakteru. Nowe przepisy zakazują niszczenia niesprzedanych ubrań i obuwi.

↑ **FILM:** Poznaj nowe rozporządzenie w sprawie ekoprojektu dla zrównoważonych produktów.

W marcu weszły w życie nowe unijne przepisy mające na celu wzmocnienie pozycji konsumentów w procesie transformacji ekologicznej. Oznacza to, że przed zakupem produktu konsumenci otrzymają lepsze informacje na temat jego trwałości i możliwości naprawy oraz na temat przysługującej im gwarancji prawnej. Przedsiębiorstwa nie będą już mogły deklorować, że produkty są ekologiczne, jeżeli nie będą w stanie wykazać uznanej wysokiej efektywności środowiskowej. Ponadto zakazane będą nieuczciwe praktyki handlowe, takie jak przedwczesne skracanie cyklu życia produktów lub składanie fałszywych oświadczeń na temat zrównoważonego charakteru produktu. Nowe przepisy wejdą w życie we wrześniu 2026 r.

Promowanie naprawy towarów przyczynia się do zrównoważonej konsumpcji. W lipcu weszły w życie nowe przepisy ustanawiające środki, dzięki którym ma zwiększyć się ilość towarów naprawianych zarówno w ramach gwarancji prawnej, jak i poza nią. Producenci produktów, które podlegają wymogom dotyczącym możliwości naprawy przewidzianym w przepisach UE (np. lodówki i smartfony), będą musieli naprawiać produkty w rozsądnym terminie i za rozsądną cenę. W ramach gwarancji prawnej sprzedawcy będą zobowiązani do oferowania możliwości naprawy, chyba że jest ona droższa niż wymiana. Po wygaśnięciu gwarancji prawnej konsumenci będą mieli dostęp do nowego zestawu praw i narzędzi, aby naprawa stała się łatwą i dostępną opcją. Konsumenci będą mieli również prawo do dodatkowego roku gwarancji prawnej, jeżeli zdecydują się na naprawę produktu zamiast jego wymiany. Nowe przepisy zaczną obowiązywać od lipca 2026 r.

Recykling nie tylko pozwala na oszczędność energii i pieniędzy, ale może być również dobrym źródłem surowców krytycznych. Coraz większy niepokój budzi kwestia pewnego i niezakłóconego dostępu do niektórych surowców. Akt w sprawie surowców krytycznych, który wszedł w życie w maju, ustanawia poziom referencyjny umożliwiający pozyskiwanie z recyklingu co najmniej 25 proc. rocznego zużycia takich materiałów w UE. Zawiera również przepisy mające na celu poprawę zrównoważonego charakteru i obiegu zamkniętego surowców krytycznych na rynku UE.

Mieszkańcy Unii każdego dnia produkują średnio około pół kilograma odpadów opakowaniowych. Dzięki przyjętym w grudniu nowym przepisom opakowania staną się bardziej zrównoważone dzięki ograniczeniu zbędnych opakowań i nadmiernego ich stosowania, a także rozwojowi systemów kaucji za butelki z tworzyw sztucznych i puszki metalowe. Każda osoba może zaoszczędzić do 100 euro rocznie, jeżeli przedsiębiorstwa przeniosą na konsumentów swoje oszczędności.

Wywóz odpadów z UE do państw trzecich wzrósł od 2004 r. o 88 proc., osiągając w 2023 r. 35 mln ton rocznie. W maju zaczęły obowiązywać nowe przepisy, zgodnie z którymi UE weźmie na siebie większą odpowiedzialność za własne odpady. Zgodnie z nowym rozporządzeniem UE ma nie eksportować swoich odpadów do państw trzecich i musi przyczynić się do racjonalnego ekologicznie gospodarowania odpadami.

Festiwal nowego europejskiego Bauhausu. Bruksela, Belgia, 11 kwietnia 2024 r.

Podczas kwietniowego festiwalu nowego europejskiego Bauhausu zwiedzający zostali zaproszeni na specjalny dzień poświęcony zrównoważonej modzie, w tym na pokaz mody o obiegu zamkniętym i inkluzywnej, z udziałem 16 międzynarodowych projektantów z ośmiu krajów prezentujących swoje przyjazne dla środowiska dzieła. Podczas imprezy podkreślono nie tylko estetyczną atrakcyjność zrównoważonej mody, ale także jej rolę w promowaniu stylu życia w harmonii z naszym środowiskiem.

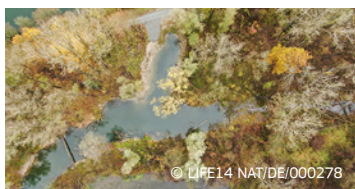

Środowisko i przyroda

Śródkresowy przegląd ósmego programu działań w zakresie środowiska, który będzie wyznaczał kierunek europejskiej polityki w obszarze ochrony środowiska do 2030 r., potwierdza, że cele UE w ramach Europejskiego Zielonego Ładu są osiągalne, jeżeli wszystkie planowane środki zostaną w pełni wdrożone. Podkreślono w nim również pozytywne skutki gospodarcze i społeczne realizacji celów klimatycznych i środowiskowych, w tym w zakresie: dobrostanu, zdrowia, odporności, konkurencyjności i zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wszystkich materiałów.

W sierpniu weszło w życie przełomowe unijne prawo o odbudowie zasobów przyrodniczych, którego celem jest odwrócenie poważnego spadku różnorodności biologicznej i przyczynienie się do walki ze zmianą klimatu. Jego założenia opierają się na unijnej strategii na rzecz bioróżnorodności i wzywa ono do ustanowienia wiążących celów w zakresie odbudowy

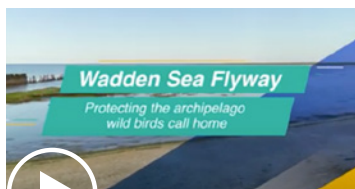
zdegradowanych ekosystemów, w szczególności tych o największym potencjale usuwania i składowania dwutlenku węgla, jak również zapobiegania klęskom żywiołowym i łagodzenia ich skutków. Nowe przepisy wprowadzają środki mające na celu odbudowę do 2030 r. co najmniej 20 proc. obszarów lądowych i morskich UE. Do 2050 r. środki powinny zostać wprowadzone w odniesieniu do wszystkich ekosystemów, które wymagają odbudowy. Oczekuje się, że państwa członkowskie przedstawią krajowe plany odbudowy do połowy 2026 r., pokazując, w jaki sposób osiągną założone cele. Prawo o odbudowie zasobów przyrodniczych – pierwsze tego rodzaju na świecie – pomoże również UE i jej państwom członkowskim w wypełnieniu ich międzynarodowych zobowiązań dotyczących różnorodności biologicznej, które wynikają z globalnych ram różnorodności biologicznej z Kunmingu/Montrealu.

© LIFE14 NAT/DE/000278

Projekt odbudowy rzeki Isar w Niemczech i jej równin zalewowych dzięki wyjątkowej współpracy między bawarskimi organami ds. wody i ochrony przyrody zdobył nagrodę LIFE dla ochrony przyrody w 2024 r. Prawie dziesięć lat po rozpoczęciu projektu rzeka ponownie płynie swobodnie, a zagrożone gatunki powróciły.

↑
Rzeka Isar, Niemcy.

Finansowany przez UE projekt pomaga Danii, Niemcom i Niderlandom monitorować i chronić migrujące ptaki wodne na wschodnioatlantyckiej trasie przelotu.

↑
FILM: Monitorowanie przemieszczania się ptaków wodnych wzdłuż wschodnioatlantyckiej trasy przelotu.

Sieć obszarów chronionych Natura 2000 jest od 30 lat podstawą unijnej polityki ochrony przyrody. W 2024 r. nagrody Natura 2000 postawiły w centrum uwagi szeroki wachlarz nowych inicjatyw – od ochrony bociana czarnego w Polsce i zarządzania nią po ochronę morskich obszarów „niebieskich lasów” w Portugalii.

↑
Nagrody Natura 2000.

W 2024 r. kontynuowano również wsparcie na rzecz istniejących inicjatyw, na przykład publikując nowy przewodnik dotyczący opracowywania lepszej polityki użytkowania gruntów. Powinno to pomóc wszystkim zainteresowanym stronom lepiej zapoznać się z przepisami dotyczącymi użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa oraz z dobrymi praktykami. Sektor ten ma zasadnicze znaczenie dla zachowania przyrody i przeciwdziałania zmianie klimatu poprzez usuwanie dwutlenku węgla na dużą skalę. Przed marcowym Międzynarodowym Dniem Lasów Komisja zorganizowała konferencję, aby wesprzeć wysiłki mające na celu zasadzenie 3 mld drzew do 2030 r., co zwiększy

odporność na zagrożenia związane z klimatem i środowiskiem.

Przestępstwa przeciwko środowisku są coraz większym problemem powodującym znaczne szkody dla środowiska, zdrowia obywateli i gospodarki w UE i poza Unią. Zmienione przepisy, które weszły w życie w maju, będą dotyczyć najpoważniejszych naruszeń zobowiązań UE w zakresie ochrony środowiska. Wprowadzono kilka nowych kategorii przestępstw, takich jak nielegalny recykling statków i pobór wód. Nowe przepisy wzmocnią łańcuch egzekwowania prawa i wesprą obrońców środowiska i praktyków z tej dziedziny w zwalczaniu przestępczości przeciwko środowisku. Państwa członkowskie mają dwa lata na dostosowanie przepisów krajowych.

Przestępstwa przeciwko środowisku:

czwarty pod względem skali rodzaj przestępczości zorganizowanej na świecie

roczne straty na świecie wynoszą 80–230 mld euro

wzrost w tempie 5–7 % rocznie

Źródło: Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska, The Rise of Environmental Crime – A growing threat to natural resources, peace, development and security [Wzrost przestępczości przeciwko środowisku – rosnące zagrożenie dla zasobów naturalnych, pokoju, rozwoju i bezpieczeństwa], 2016.

Rolnictwo zrównoważone i bezpieczeństwo żywnościowe

Wsparcie dla europejskich rolników

W ciągu ostatnich kilku lat europejscy rolnicy byli narażeni na wyjątkowe wyzwania i niepewność – od pandemii i gwałtownego wzrostu cen energii spotęgowanego przez nieuzasadnioną rosyjską wojnę napastniczą przeciwko Ukrainie po coraz częściej występujące ekstremalne zdarzenia

pogodowe. W 2024 r. UE nadal podejmowała działania mające na celu ich wspieranie, a także pomoc w radzeniu sobie z wyzwaniami, które pojawiły się od czasu reformy wspólnej polityki rolnej.

Wsparcie dla rolników w UE

- Spadek o **co najmniej 50 %** liczby wizyt organów administracji krajowej w gospodarstwach rolnych w związku ze wspólną polityką rolną.
- **98 mld euro** przeznaczonych na dobrowolne środki na rzecz środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt.
- Gospodarstwa o powierzchni poniżej **10 hektarów** zwolnione z kontroli i kar związanych z wymogami warunkowości.

Źródło: Komisja Europejska, „Działania UE mające na celu rozwiązanie problemów rolników”, 2024.

W marcu Komisja zaproponowała zmiany niektórych przepisów wspólnej polityki rolnej, a jednocześnie utrzymała jej rolę we wspieraniu przejścia rolnictwa europejskiego na rolnictwo zrównoważone. Towarzyszyły temu kolejne środki mające na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla rolników w ramach szerszej polityki racjonalizacji obowiązków sprawozdawczych, rozpoczętej w 2023 r. Opinie unijnych rolników na temat obciążeń administracyjnych związanych ze wspólną polityką rolną, w tym obowiązków sprawozdawczych, były również przedmiotem konsultacji internetowych, na które otrzymano 27 tys. odpowiedzi.

Ponadto Komisja zaproponowała środki mające na celu poprawę wynagrodzeń rolników. W lipcu uruchomiono Unijne Obserwatorium Łańcucha Rolno-Spożywczego, które ma przyrzeć się kosztom produkcji, marżom i praktykom

handlowym. Celem jest zwiększenie przejrzystości i zaufania między zainteresowanymi stronami poprzez upublicznianie danych i wymianę informacji. Przedstawiono również warianty nowych przepisów w celu skorygowania zakłóceń równowagi w łańcuchu dostaw żywności. W kwietniu Komisja przedstawiła również sprawozdanie z wdrażania dyrektywy w sprawie nieuczciwych praktyk handlowych w łańcuchu dostaw żywności, które zostanie uwzględnione w trwającej ocenie prawodawstwa. W grudniu Komisja zaproponowała nowe środki służące wzmocnieniu pozycji rolników w łańcuchu dostaw produktów rolno-spożywczych oraz poprawę transgranicznego egzekwowania przepisów dotyczących nieuczciwych praktyk handlowych.

W 2024 r. przyznano wsparcie w wysokości 233 mln euro rolnikom dotkniętym klęskami żywiołowymi i ekstremalnymi zdarzeniami pogodowymi w Bułgarii, Czechach, Niemczech, Estonii, Grecji, Włoszech, Austrii, Polsce, Rumunii i Słowenii. Wprowadzono również środki wsparcia, aby zaradzić zakłóceniom na rynku w sektorze wina w Portugalii, a także negatywnym skutkom ptasiej grypy na rynkach drobiu i jaj we Włoszech.

↑ Janusz Wojciechowski, ówczesny europejski komisarz ds. rolnictwa (na środku, z prawej), z delegatami reprezentującymi młodych rolników na posiedzeniu ministrów ds. rolnictwa grupy G-7 w Syrakuzach, Włochy, 27 września 2024 r.

W styczniu rozpoczęto strategiczny dialog na temat przyszłości rolnictwa UE, w którym wzięło udział 29 kluczowych zainteresowanych stron z sektora rolno-spożywczego w celu opracowania wspólnej wizji przyszłości unijnego systemu rolnego i żywnościowego.

We wrześniu przedstawiono sprawozdanie końcowe z dialogu. Sprawozdanie nosi tytuł Wspólna perspektywa rolnictwa i żywności w Europie i zawiera ocenę wyzwań i możliwości, a także 14 zaleceń. Komisja Europejska będzie kierować się tymi zaleceniami w trakcie swoich prac i w ciągu pierwszych 100 dni nowej kadencji politycznej opracuje wizję rolnictwa i żywności (zob. rozdział 0).

Final Report of the Strategic Dialogue on the future of EU agriculture

4 September 2024

Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (po prawej), i Peter Strohschneider, przewodniczący strategicznego dialogu na temat przyszłości rolnictwa UE (po lewej), na konferencji prasowej na temat publikacji sprawozdania końcowego z dialogu strategicznego na temat przyszłości rolnictwa UE. Bruksela, Belgia, 4 września 2024 r.

W 2024 r. UE wynegocjowała usunięcie barier handlowych dla wywozu wołowiny z Irlandii i Francji do Korei Południowej, zapewniając producentom z tych państw członkowskich dostęp do jednego z największych rynków przywozu wołowiny na świecie.

W maju weszło nowe rozporządzenie w sprawie oznaczeń geograficznych UE w odniesieniu do wina, napojów spirytusowych i produktów rolnych. Zawiera ono jednolity zbiór przepisów i procedur dotyczących ochrony wszystkich oznaczeń geograficznych produktów rolnych. Wzmacnia również ich ochronę, zwłaszcza w internecie i w nazwach domen internetowych.

Zrównoważone rybołówstwo i akwakultura

Zmiana klimatu, utrata różnorodności biologicznej i zanieczyszczenie oceanów i wody słodkiej zagrażają trwałości zasobów rybołówstwa i akwakultury. W pakiecie dotyczącym rybołówstwa i oceanów z 2023 r. Komisja przedstawiła zestaw środków mających na celu sprostanie tym wyzwaniom poprzez wdrażanie przepisów wspólnej polityki rybołówstwa. W celu oceny rozporządzenia w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa rozpoczęto konsultacje, z których sprawozdanie ma zostać przedstawione do końca 2025 r.

Przepisy dotyczące kontroli mają zasadnicze znaczenie dla wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa, w szczególności dla monitorowania wykorzystania kwot połowowych i zapobiegania nielegalnemu wyrzucaniu niezamierzonych połowów do morza. W styczniu weszły w życie nowe przepisy mające na celu modernizację kontroli działalności połowowej, zarówno w odniesieniu do statków UE, jak i statków spoza UE prowadzących połowy na wodach Unii. Dzięki nim łatwiej będzie zapobiegać przełowieniu, stworzyć skuteczniejszy i bardziej zharmonizowany system kontroli rybołówstwa oraz zapewnić równe warunki działania dla różnych basenów morskich i flot. Nowe przepisy zmniejszą również obciążenie administracyjne za pomocą cyfryzacji i będą promować stosowanie technologii.

W grudniu unijni ministrowie rybołówstwa osiągnęli porozumienie w sprawie uprawnień połowowych na 2025 r. Porozumienie obejmuje 12 środków na rzecz zrównoważonego rozwoju, które – o ile zostaną zastosowane – zapewnią znaczną liczbę dodatkowych dni połowowych.

Komisja odpowiedziała również na wezwania do zmniejszenia obciążeń administracyjnych związanych z zakładaniem i eksploatacją zakładów akwakultury w UE. Uczyniła to, udzielając wsparcia państwom członkowskim we wdrażaniu strategicznych wytycznych dotyczących zrównoważonej i konkurencyjnej akwakultury.

W kierunku zrównoważonej gospodarki oceanicznej

W Grecji na konferencji „Nasz ocean” UE podtrzymała swoje zobowiązanie w zakresie międzynarodowego zarządzania oceanami, przedstawiając w 2024 r. 40 zobowiązań do podjęcia działań popartych kwotą finansowania unijnego w wysokości 3,5 mld euro. Zobowiązania koncentrują się na obszarach takich, jak zrównoważone rybołówstwo, chronione obszary morskie, oceany i zmiana klimatu, zrównoważona niebieska gospodarka i zanieczyszczenie mórz.

↑
Virginijus Sinkevičius, ówczesny europejski komisarz ds. środowiska, oceanów i rybołówstwa, wygłasza przemówienie inauguracyjne na konferencji „Nasz ocean”, która odbyła się w Atenach, Grecja, 16 kwietnia 2024 r.

Nielegalne, nieraportowane i nieuregulowane połowy stanowią jedno z najpoważniejszych zagrożeń dla zrównoważonej eksploatacji morskich zasobów biologicznych, zagrażając zarówno globalnym wysiłkom na rzecz lepszego zarządzania oceanami, jak i unijnej wspólnej polityce rybołówstwa. W maju UE dała Senegalowi „żółtą kartkę” – powiadomienie o konieczności zintensyfikowania działań w zwalczaniu takich połowów. Wartość nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów w skali światowej szacuje się na 10–20 mld euro rocznie. Co roku nielegalnie poławia się od 11 do 26 mln ton ryb, co odpowiada co najmniej 15 proc. światowych połowów.

Ważne decyzje, w tym dotyczące zarządzania urządzeniami pływającymi wykorzystywanymi do połowów tuńczyka i innych ryb, przyczynią się do nadania bardziej zrównoważonego charakteru połowom na Oceanie Indyjskim. Na podstawie wniosku UE na 28. dorocznym posiedzeniu Komisji ds. Tuńczyka na Oceanie Indyjskim w maju przyjęto rezolucję wprowadzającą stopniowo do 2030 r. pełną biodegradowalność dryfujących urządzeń do sztucznej koncentracji ryb. Poprawiono również ramy regulacyjne dotyczące takich urządzeń, aby zwiększyć ich identyfikowalność i zgodność z przepisami.

UE jest gotowa ratyfikować Traktat o pełnym morzu, znany również jako Porozumienie w ramach Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, dotyczące ochrony i zrównoważonego wykorzystywania morskiej różnorodności biologicznej na obszarach znajdujących się poza jurysdykcją krajową. Zrobi to wspólnie z kilkoma państwami członkowskimi przed trzecią Konferencją ONZ na temat Oceanu, która odbędzie się w czerwcu 2025 r. Celem traktatu jest ochrona oceanów, promowanie równości i sprawiedliwości, przeciwdziałanie degradacji środowiska i zmianie klimatu oraz zapobieganie utracie różnorodności biologicznej na pełnym morzu. Traktat wejdzie w życie po ratyfikacji przez 60 stron. UE aktywnie przygotowuje się do jego wdrożenia i wspiera inne kraje w dążeniu do ratyfikacji i wdrożenia traktatu.

Zrównoważona mobilność

Z transportu pochodzi około jednej czwartej emisji gazów cieplarnianych w UE. W ramach Europejskiego Zielonego Ładu UE dąży do ograniczenia emisji związanych z transportem o 90 proc. do 2050 r. Kompleksowa strategia na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności

obejmuje plan działania na rzecz osiągnięcia tych ambitnych redukcji emisji. Dzięki działaniom podejmowanym w ciągu ostatnich pięciu lat unijny sektor transportu stał się bardziej zrównoważony.

Ponad 90 proc. z 82 inicjatyw podjętych w ramach strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności zostało ukończonych lub jest w trakcie realizacji.

W całej UE przeznaczono **ponad 21,2 mld euro** na 630 projektów dotyczących infrastruktury transportowej w ramach instrumentu „Łącząc Europę” na lata 2021–2027.

W ramach krajowych planów odbudowy państwa członkowskie przeznaczyły **prawie 100 mld euro** na transport.

4 mld euro zainwestowano w badania naukowe i innowacje w dziedzinie transportu.

Rozporządzenie ReFuelEU Aviation sprzyja stosowaniu zrównoważonych paliw lotniczych i zapewni do 2050 r. redukcję emisji dwutlenku węgla o ponad 60 proc. w porównaniu z poziomami z 1990 r. Rozporządzenie weszło w życie w styczniu 2024 r.

Utworzony na jego mocy system dobrowolnego oznakowania służący obliczaniu emisji z lotów umożliwi pasażerom dokonywanie świadomych wyborów przy porównywaniu wariantów lotu.

Rozporządzenie FuelEU Maritime pomoże ograniczyć emisje z żeglugi poprzez promowanie stosowania paliw odnawialnych i niskoemisyjnych oraz czystych technologii energetycznych na potrzeby statków. Obowiązuje ono od stycznia 2025 r.

Rozporządzenie w sprawie infrastruktury paliw alternatywnych zwiększy liczbę stacji ładowania elektrycznego i tankowania wodoru. Przepisy zaczęły obowiązywać w kwietniu.

W ciągu roku wybrano 42 nowe projekty, które otrzymały ponad 424 mln euro z funduszy UE na rozwój infrastruktury paliw alternatywnych (instalacja punktów ładowania elektrycznego i stacji tankowania wodoru, elektryfikacja operacji naziemnych w portach lotniczych).

OGRANICZANIE EMISJI Z TRANSPORTU

Zmienione cele redukcji emisji dwutlenku węgla dla pojazdów ciężkich (samochodów ciężarowych, autobusów i autokarów), które weszły w życie w lipcu, zakładają redukcję emisji o 45 proc. do 2030 r., o 65 proc. do 2035 r. i o 90 proc. do 2040 r.

Nowe przepisy określające dopuszczalne wartości emisji dla pojazdów drogowych i warunki w zakresie trwałości akumulatorów uregulują uwalnianie cząsteczek pochodzących z hamulców i opon we wszystkich pojazdach, zmniejszając emisje i uwalnianie mikrodrobin plastiku.

Transport wodny śródlądowy jest energooszczędny i niemal bezzatorowy. Nowy wniosek dotyczący poprawy zarządzania ruchem na rzekach i kanałach w UE zwiększy wydajność i niezawodność żeglugi śródlądowej oraz przyczyni się do realizacji celu UE, jakim jest przeniesienie większej ilości ładunków na europejskie rzeki i kanały.

UE poczyniła znaczące postępy w ograniczaniu emisji z transportu, przyjmując Europejską deklarację w sprawie transportu rowerowego, w której oficjalnie uznano transport rowerowy za zrównoważony, ogólnie dostępny i przystępny cenowo rodzaj transportu.

Członkowie sojuszu na rzecz lotnictwa bezemisyjnego przedstawili ambitny cel, jakim jest realizacja do 2050 r. 36–68 proc. lotów wewnątrzunijnych z wykorzystaniem statków powietrznych napędzanych wodorem i energią elektryczną. Mogłoby to zmniejszyć emisje dwutlenku węgla na tych trasach o 12–31 proc. UE uruchomiła sojusz jako dobrowolną inicjatywę, aby umożliwić partnerom prywatnym i publicznym współpracę w celu urzeczywistnienia nowych form zrównoważonego transportu dla podróżnych w Europie.

Zrównoważona i odporna sieć transportowa

Aby usprawnić połączenia transportowe w całej Europie, UE zainwestowała rekordową kwotę 7 mld euro w zrównoważoną, bezpieczną i inteligentną infrastrukturę transportową. Ponad 80 proc. środków finansowych zostanie przeznaczonych na projekty, które przyczyniają się do realizacji celów klimatycznych UE, tj. na ulepszenie i modernizację unijnej sieci tras kolejowych, śródlądowych dróg wodnych oraz szlaków morskich. Środki finansowe zostaną przeznaczone na duże projekty mające na celu poprawę transgranicznych połączeń kolejowych. Obejmuje to projekt Rail Baltica, który połączy kraje bałtyckie: Estonię, Łotwę i Litwę, oraz projekt tunelu Fehmarnbelt, który połączy Niemcy z Danią.

Dzięki nowym przepisom wyznaczającym ambitne cele dla europejskiej infrastruktury transportowej możliwe jest podniesienie prędkości kolei. Do 2040 r. pasażerskie linie kolejowe na głównych pasażerskich połączeniach kolejowych w UE będą musiały obsługiwać pociągi poruszające się z prędkością 160 km na godzinę lub szybciej.

Bezpieczniejsze drogi

W ostatnich dziesięcioleciach bezpieczeństwo ruchu drogowego w UE znacznie się poprawiło – liczba ofiar śmiertelnych na drogach UE spadła z około 50 tys. 20 lat temu do około 20 400 obecnie. Konieczne są jednak dalsze działania na szczeblu unijnym, krajowym i lokalnym, aby osiągnąć cel UE, jakim jest zero ofiar śmiertelnych do 2050 r.

Nowe przepisy mające na celu poprawę ogólnego bezpieczeństwa pojazdów weszły w życie w odniesieniu do wszystkich pojazdów silnikowych sprzedawanych w UE. Przepisy przewidują szereg nowych technologii i zaawansowanych systemów wspomagania kierowcy we wszystkich nowych pojazdach. Środki te odegrały zasadniczą rolę w poprawie ochrony pasażerów, pieszych i rowerzystów w całej UE od czasu rozpoczęcia ich stosowania do nowych modeli pojazdów w 2022 r. Oczekuje się, że do 2038 r. przepisy te ocalą ponad 25 tys. osób i zapobiegą co najmniej 140 tys. poważnych obrażeń.

Kooperatywna, oparta na sieci i zautomatyzowana mobilność ma zasadnicze znaczenie dla uczynienia europejskiego transportu bardziej ekologicznym, bezpiecznym i konkurencyjnym. UE we współpracy z prywatnymi partnerami inwestuje za pośrednictwem programu „Horyzont Europa” 500 mln euro w badania nad tą technologią.

Globalne działania na rzecz planety

W 2024 r. UE kontynuowała współpracę z kluczowymi partnerami międzynarodowymi, aby sprostać potrójnemu kryzysowi związanemu ze zmianą klimatu, utratą różnorodności biologicznej i zanieczyszczeniem. Odbyły się

trzy ważne negocjacje wielostronne: konferencja ONZ w sprawie zmiany klimatu w Azerbejdżanie, konferencja ONZ w sprawie różnorodności biologicznej w Kolumbii oraz konferencja ONZ w sprawie pustynnienia w Arabii Saudyjskiej.

Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmiany klimatu

Konferencja klimatyczna ONZ (COP29) odbyła się w dniach 11–24 listopada 2024 r. w Baku w Azerbejdżanie. Strony zgromadziły się, aby przyspieszyć działania na rzecz realizacji

celu porozumienia paryskiego, jakim jest ograniczenie wzrostu średniej temperatury na świecie do 1,5 °C powyżej poziomu sprzed epoki przemysłowej.

Tematem konferencji było zapewnienie znacznych inwestycji finansowych, które są niezbędne do redukcji emisji i do ochrony słabszych grup społecznych. UE odegrała kluczową rolę w osiągnięciu porozumienia w sprawie nowego celu dotyczącego finansowania działań związanych z klimatem, jakim jest wspieranie działań klimatycznych podejmowanych przez kraje rozwijające się.

Ponadto UE odegrała ważną rolę w finalizacji zasad wdrożenia porozumienia paryskiego dotyczących rynków uprawnień do emisji dwutlenku węgla. Porozumienie, którego przygotowanie zajęło dziewięć lat, przyczyni się do uruchomienia międzynarodowych rynków uprawnień do emisji dwutlenku węgla i zapewni solidne ramy przejrzystości, rozliczalności i większej integralności środowiskowej. Innym ważnym osiągnięciem było pomyślnie przedłużenie rozszerzonego programu prac z Limy dotyczącego płci, w którym podkreślono znaczenie, jakie mają dla stron działania w dziedzinie klimatu uwzględniające aspekt płci.

Podczas COP29 UE opublikowała swoje pierwsze w historii dwuletnie sprawozdanie na temat przejrzystości przed upływem terminu przewidzianego na koniec roku. Jest to ważny krok we wdrażaniu porozumienia paryskiego, który zapoczątkowuje nową erę rozliczalności i współpracy w globalnej walce ze zmianą klimatu.

Strony wyznaczyły ambitny wspólny cel ilościowy polegający na zwiększeniu do 2035 r. wszystkich źródeł finansowania działań związanych z klimatem do 1,3 bln dolarów amerykańskich rocznie. W ramach tego szerszego celu kraje rozwinięte zobowiązały się do przejścia wiodącej roli w mobilizowaniu co najmniej 300 mld dolarów amerykańskich rocznie do 2035 r. Wyznaczenie tego celu pozwoliło również skutecznie rozszerzyć globalną bazę darczyńców, ponieważ zachęciło do wnoszenia wkładu większą liczbę państw, których rosnące emisje i znaczenie gospodarcze zostały w nim odzwierciedlone. Uwypuklił on również transformacyjną rolę banków wielostronnych w intensyfikowaniu działań w dziedzinie klimatu.

→ [Wopke Hoekstra](#), ówczesny europejski komisarz ds. działań w dziedzinie klimatu i p.o. komisarz ds. transportu (po lewej), z 12-letnim [Ferre Van Steenbergem](#), najmłodszym członkiem delegacji belgijskiej na konferencji COP29 w Baku, Azerbejdżan, 19 listopada 2024 r.

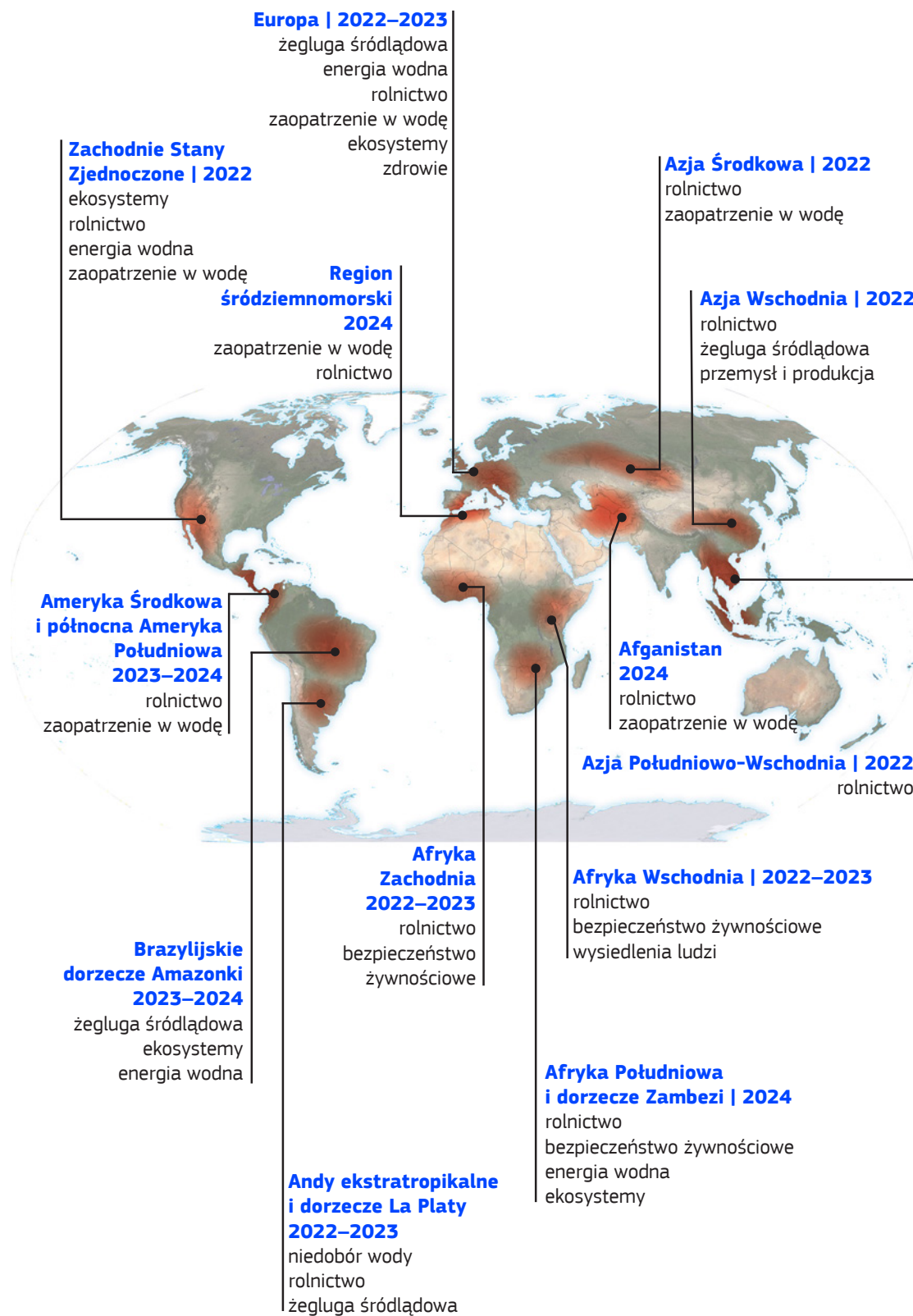
Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie różnorodności biologicznej

16. Konferencja Stron Konwencji o różnorodności biologicznej, która odbyła się w październiku w Cali, w Kolumbii, pokazała obiecującą dynamikę wdrażania globalnych ram różnorodności biologicznej w celu zatrzymania i odwrócenia procesu utraty różnorodności biologicznej do 2030 r. Nazwano ją „Konferencją Stron dla ludzi” i na jej forum podjęto kilka ważnych decyzji, w tym porozumienie w sprawie rozszerzenia roli ludności rdzennej i społeczności lokalnych w ochronie różnorodności biologicznej oraz przełomowe porozumienie w sprawie sposobu dzielenia się korzyściami płynącymi z danych cyfrowych wygenerowanych na podstawie zasobów genetycznych. UE przedstawiła pakiet nowych inicjatyw o wartości prawie 160 mln euro mających na celu wsparcie krajów partnerskich i ochronę różnorodności biologicznej na całym świecie, co świadczy o wyraźnym zaangażowaniu w realizację globalnych celów w zakresie finansowania ochrony przyrody.

Konferencja Narodów Zjednoczonych w sprawie pustynnienia

Na 16. konferencji stron konwencji ONZ w sprawie zwalczania pustynnienia UE ściśle współpracowała z partnerami międzynarodowymi w celu wypełnienia globalnych zobowiązań w zakresie przeciwdziałania pustynnieniu, degradacji gleby i suszom. Podczas konferencji zaprezentowano pierwszy światowy atlas susz opracowany przez Wspólne Centrum Badawcze Komisji i konwencję. Atlas ilustruje wszystkie wymiary suszy i związane z nią rosnące zagrożenia na świecie. Poza określeniem wyzwań przedstawia również rozwiązania umożliwiające decydom podejmowanie działań na rzecz zwiększenia odporności na susze.

Poważne susze z przykładami dotkniętych nimi systemów (2022–2024)

ROZDZIAŁ 5

Europa na miarę ery cyfrowej

Wprowadzenie

W ciągu ostatnich kilku lat Europa dostosowała się do szybko zmieniającego się krajobrazu cyfrowego, starając się zapewnić, aby społeczeństwo mogło czerpać korzyści z technologii oraz aby zwiększać konkurencyjność i suwerenność technologiczną Unii Europejskiej, jednocześnie minimalizując ryzyko dla obywateli. Miliardy euro zainwestowano w rozbudowę technologii światłowodowych i 5G, aby poprawić łączność w całej UE, a Europejczykom pomaga się zdobyć umiejętności potrzebne im w pracy w cyfrowej przyszłości. Za sprawą aktu o usługach cyfrowych i aktu o rynkach cyfrowych przestrzeń cyfrowa już jest bezpieczniejsza

i bardziej sprawiedliwa dla wszystkich, a giganci technologiczni biorą odpowiedzialność za swój znaczący wpływ na społeczeństwo i gospodarkę. UE odgrywa również wiodącą rolę w zwiększaniu bezpieczeństwa i wiarygodności sztucznej inteligencji (AI), a jednocześnie przeciwdziała ryzyku związanemu z jej niewłaściwym wykorzystywaniem. Aby pobudzić innowacje, zacieśniono współpracę między organizacjami badawczymi a uniwersytetami oraz znacznie zwiększono inwestycje w najnowocześniejsze technologie, takie jak superkomputery, półprzewodniki, kwantowe technologie obliczeniowe i technologie kosmiczne.

W grudniu 2024 r. w centrum naukowym w Mechelen w Belgii otwarto wystawę na temat sztucznej inteligencji promującą dostępną naukę i technologię. 17 stycznia 2025 r.

Postępy na „Drodze ku cyfrowej dekadzie”

Jako że znajdujemy się już prawie w połowie cyfrowej dekady Europy, Unia oceniła postępy w realizacji celów leżących u podstaw transformacji cyfrowej UE. Unia ma wspólny plan i jasno określone cele, które mają zostać osiągnięte do 2030 r., i dąży do integracji technologii we wszystkich obszarach społeczeństwa, od szkół i szpitali po duże i małe przedsiębiorstwa, oraz do zapewnienia Europejczykom narzędzi umożliwiających jak najlepsze wykorzystanie wszystkich możliwości oferowanych przez internet.

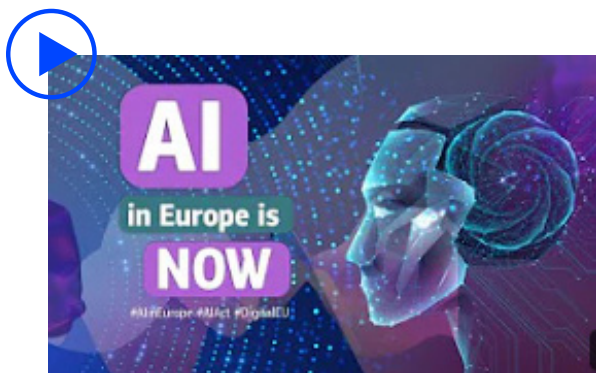
W sprawozdaniu z postępów w cyfrowej dekadzie za 2024 r. wskazano, w jakim stopniu UE osiągnęła te cele oraz w których obszarach konieczne są większe starania. W raporcie tym wzywa się wszystkie państwa członkowskie do dalszego wspierania lokalnych przedsiębiorstw typu start-up, promowania umiejętności cyfrowych w swoich społeczeństwach oraz poprawy wykorzystania sztucznej inteligencji i analizy danych w przedsiębiorstwach i w produkcji półprzewodników. UE zaktualizowała również swoje zalecenia dla poszczególnych państw członkowskich, biorąc pod uwagę różne mocne strony i wyzwania w całej UE.

Rozwój gospodarki cyfrowej

Sztuczna inteligencja, światy wirtualne i superkomputery

Sztuczna inteligencja staje się siłą napędową transformacji europejskiego społeczeństwa i gospodarki. Od produkcji po opiekę zdrowotną i edukację – za sprawą sztucznej inteligencji zmieniają się podstawowe procesy i modele biznesowe we wszystkich sektorach, obiecując większą wydajność i wzrost. Wiąże się to jednak również z wyzwaniami w obszarach rozwoju etycznego, praw podstawowych i cyberbezpieczeństwa. Musimy zachować odpowiednią równowagę w strategiach politycznych, tak aby w pełni wykorzystać potencjał technologii, ale też rozwiązać związane z tym obawy.

UE chce odgrywać wiodącą rolę w dziedzinie sztucznej inteligencji, ale nie za wszelką cenę. Opowiada się za odpowiedzialną sztuczną inteligencją, która stawia ludzi na pierwszym miejscu. Unijny akt w sprawie sztucznej inteligencji, który wszedł w życie w sierpniu jako pierwsza na świecie prawdziwa próba uregulowania tej technologii, określa jasne zasady i wytyczne dotyczące jej wykorzystania i sposobu jej rozwijania. Zapewni to niezawodne, sprawiedliwe i bezstronne systemy sztucznej inteligencji oraz ochronę praw podstawowych obywateli. Zharmonizowany zestaw przepisów ułatwi pracę przedsiębiorstwom opracowującym sztuczną inteligencję dzięki ograniczeniu biurokracji i zachęcaniu do innowacji. Przepisy te pomogą również przedsiębiorstwom zdobywać informacje o tym, czego się mogą spodziewać w tym zakresie.

↑
FILM: Sztuczna inteligencja jest wszędzie i wszyscy o niej mówią, ale kto dba o to, by była bezpieczna?

Akt w sprawie sztucznej inteligencji w praktyce

Unijny akt w sprawie sztucznej inteligencji wszedł w życie w 2024 r., a następnie:

EUROPEJSKA RADA DS. SZTUCZNEJ INTELIGENCJI

utworzono organ doradczy składający się z ekspertów ze wszystkich państw członkowskich, który ma pomóc we wdrażaniu przepisów dotyczących sztucznej inteligencji;

KODEKS POSTĘPOWANIA W ZAKRESIE AI

ogłoszono zaproszenie do udziału przedsiębiorstw, ekspertów i organizacji zajmujących się sztuczną inteligencją w opracowywaniu przepisów dotyczących sztucznej inteligencji ogólnego przeznaczenia (które mają zostać sfinalizowane w 2025 r.);

PANEL NAUKOWY

zebrano informacje zwrotne na temat propozycji utworzenia i funkcjonowania nowego panelu niezależnych ekspertów ds. sztucznej inteligencji. Grupa ta będzie doradzać w kwestiach technicznych i ostrzegać przed zagrożeniami związanymi ze sztuczną inteligencją;

WYTYCZNE

opublikowano zestaw wytycznych dotyczących odpowiedzialnego wykorzystywania generatywnej sztucznej inteligencji w badaniach naukowych.

Nowy Europejski Urząd ds. Sztucznej Inteligencji, utworzony w maju, opracuje jasne wytyczne dla przedsiębiorstw i twórców zajmujących się sztuczną inteligencją oraz zapewni jednolite wdrażanie nowych przepisów w całej UE. Jako ośrodek wiedzy fachowej w zakresie sztucznej inteligencji na szczeblu UE, będzie on miał również wpływ na to, które modele AI będą zatwierdzane, a nawet będzie mógł blokować zastosowania sztucznej inteligencji, które zostaną uznane za stronne lub niebezpieczne. We wrześniu UE uruchomiła pakt na rzecz AI, aby zachęcić organizacje do planowania z wyprzedzeniem i rozpoczęcia wdrażania jego wymogów przed upływem przewidzianego prawem terminu.

Przykład: kontrola sztucznej inteligencji w Niderlandach

UE wspierała władze niderlandzkie w monitorowaniu systemów sztucznej inteligencji, aby zapewnić ich zgodność z prawem UE, w tym z aktem w sprawie sztucznej inteligencji. Za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego w ramach tego projektu:

- dokonano przeglądu sposobu, w jaki nadzorują sztuczną inteligencję;
- przeanalizowano wyzwania związane z zapewnieniem, aby systemy sztucznej inteligencji były bezpieczne i sprawiedliwe;
- przedstawiono zalecenia mające pomóc władzom w odpowiedzialnym i zgodnym z prawem wykorzystaniu sztucznej inteligencji.

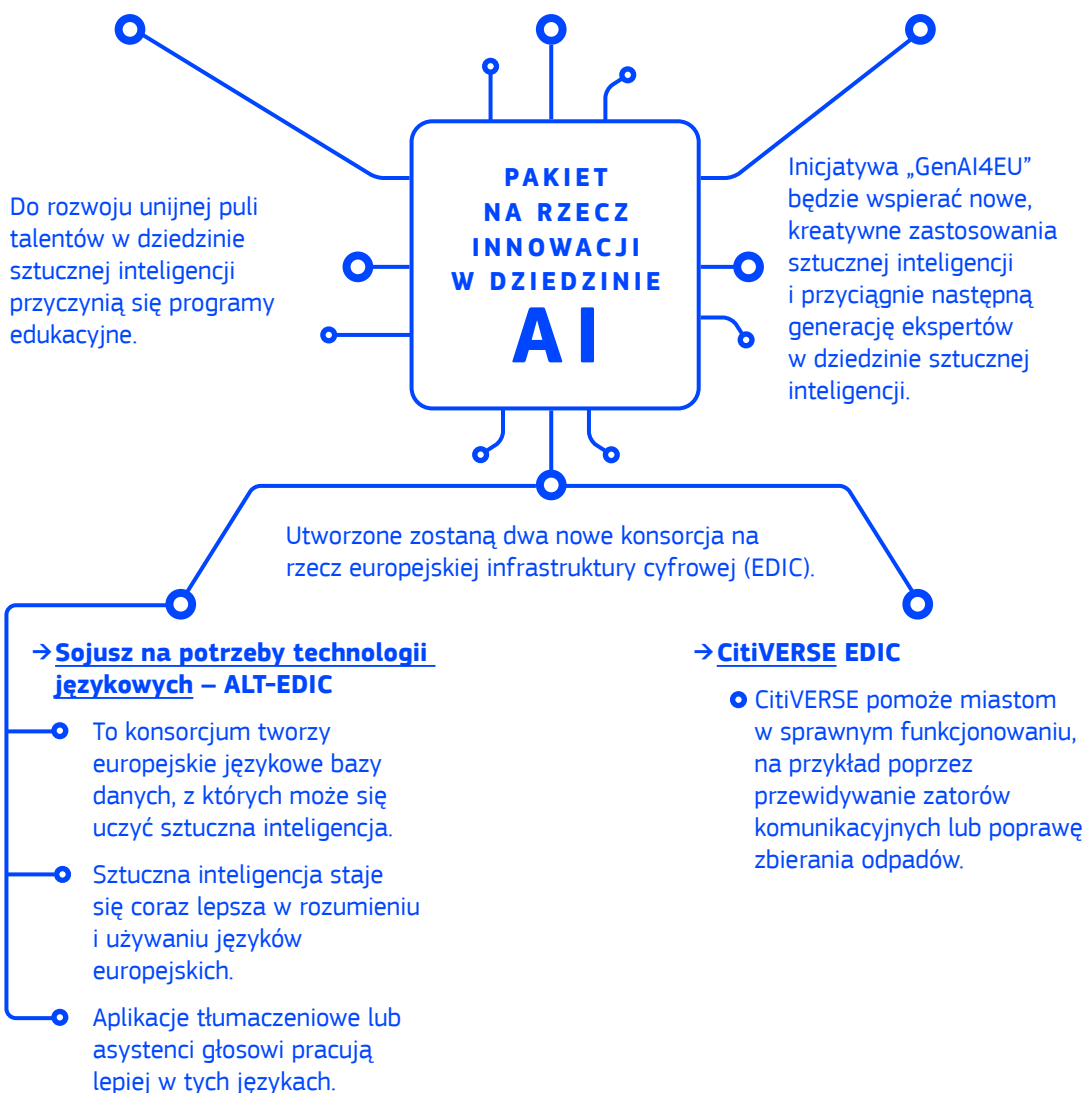
Pakiet na rzecz innowacji w dziedzinie AI wspierający przedsiębiorstwa typu start-up oraz małe i średnie przedsiębiorstwa zajmujące się sztuczną inteligencją

Ten pakiet środków, uruchomiony w styczniu 2024 r., będzie zapewniał wsparcie unijnym przedsiębiorstwom typu start-up oraz małym i średnim przedsiębiorstwom w rozwoju godnej zaufania sztucznej inteligencji.

W nowych „fabrykach sztucznej inteligencji” przedsiębiorstwa typu start-up z innowacyjnymi pomysłami w zakresie sztucznej inteligencji będą miały dostęp do mocy obliczeniowej najpotężniejszych europejskich superkomputerów oraz do wiedzy fachowej potrzebnej do opracowania i testowania swoich modeli AI.

Przedsiębiorstwa typu start-up zajmujące się sztuczną inteligencją otrzymają wsparcie finansowe w ramach programu „Horyzont Europa” i programu „Cyfrowa Europa”, czyli unijnych kanałów finansowania wspierających badania naukowe i innowacje cyfrowe.

Szybsze wprowadzanie systemów udostępniania danych, tzw. wspólnych europejskich przestrzeni danych, zapewni naukowcom i podmiotom opracowującym dostęp do ogromnych zbiorów danych, które mogą wykorzystać do trenowania i udoskonalania swoich modeli sztucznej inteligencji.

Łącząc badania i regulacje, UE ugruntowuje swoją pozycję w globalnym krajobrazie technologicznym. Akt w sprawie sztucznej inteligencji wyznacza globalny standard i sprawia, że UE staje się pionierem w tej dziedzinie. We wrześniu UE podpisała Konwencję ramową Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji, pierwszą prawnie wiążącą umowę międzynarodową w sprawie sztucznej inteligencji, która jest w pełni zgodna z aktem w sprawie sztucznej inteligencji.

UE jest również zaangażowana w sprawę otwartych i dostępnych rynków, zwłaszcza w kontekście światów wirtualnych i generatywnej sztucznej inteligencji, aby stworzyć równe warunki działania i zapobiec ograniczaniu innowacji przez monopole. Chodzi o to, by stworzyć środowisko, w którym mniejsze przedsiębiorstwa i przedsiębiorstwa typu start-up będą w stanie konkurować z gigantami technologicznymi.

Chociaż sztuczna inteligencja i światy wirtualne przesuwają granice innowacji cyfrowych, moc obliczeniowa potrzebna do rozwoju tych technologii w dużym stopniu opiera się na potężnych komputerach. We wrześniu 2024 r. UE opublikowała zaproszenie do składania wniosków dotyczących modernizacji istniejących superkomputerów i nabycia kilku nowych superkomputerów posiadających zdolności w zakresie sztucznej inteligencji, co jeszcze bardziej rozszerzy naszą największą publiczną sieć superkomputerów na świecie. Komputery te stawiają czoła niektórym z największych wyzwań dla ludzkości, na przykład przyspieszając odkrywanie leków lub poprawiając modelowanie klimatu.

↑
Margrethe Vestager, wiceprzewodnicząca wykonawcza Komisji Europejskiej odpowiedzialna za Europę na miarę ery cyfrowej, podczas inauguracji platformy DestinE. Kajaani, Finlandia, 10 czerwca 2024 r.

FILM: Inicjatywa „Kierunek Ziemia”

„Kierunek Ziemia” (DestinE) jest flagową inicjatywą UE mającą na celu stworzenie wysoce precyzyjnego cyfrowego bliźniaka Ziemi i odegra ważną rolę we wspieraniu Europy w przystosowaniu się do zmiany klimatu. Wraz z jej uruchomieniem w czerwcu europejskie komputery do obliczeń wielkiej skali otrzymały zadanie symulowania skutków zmiany klimatu i ekstremalnych zdarzeń pogodowych. Dzięki tej inicjatywie Europa będzie lepiej przygotowana do reagowania na poważne klęski żywiołowe oraz do oceny potencjalnych skutków społeczno-gospodarczych i politycznych takich zdarzeń.

W projekcie tym wykorzystuje się fiński superkomputer LUMI oraz inne superkomputery w UE w celu stworzenia wysoce precyzyjnego cyfrowego bliźniaka Ziemi. Jest to doskonały przykład praktycznego zastosowania unijnych superkomputerów, wykorzystujących sztuczną inteligencję i zaawansowane modelowanie do symulacji zmiany klimatu i ekstremalnych skutków pogodowych.

UE ma już również na uwadze przyszłość, w której wykroczymy poza obliczenia eksaskalowe, kiedy to za sprawą nowej generacji komputerów kwantowych przełomy naukowe będą następować w niespotykanym dotąd tempie. Ponieważ jednak komputery kwantowe mogłyby również łamać obecne systemy szyfrowania, w maju UE wydała zalecenie, w którym wezwała państwa członkowskie do ulepszenia metod szyfrowania w celu ochrony danych krytycznych.

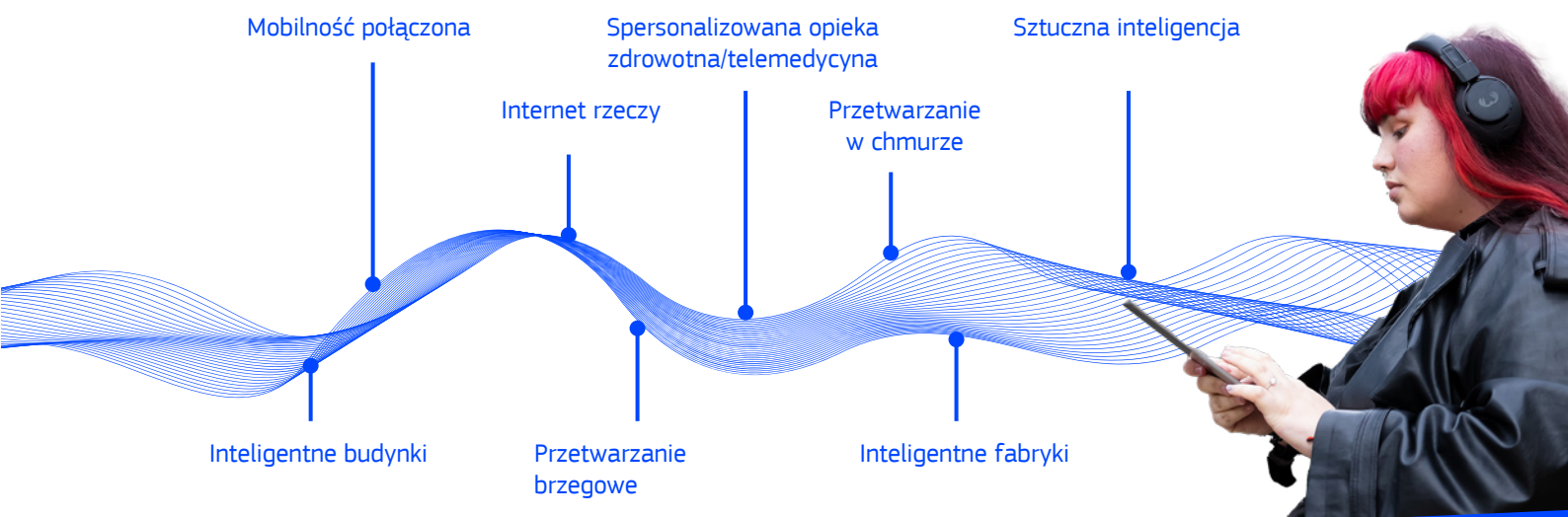
W 2024 r. UE zainwestowała ponad 65 mln euro w sztuczną inteligencję i 47 mln euro w technologie kwantowe.

Łączność

W 2024 r. UE nadal inwestowała w infrastrukturę cyfrową. Za pośrednictwem instrumentu „Łącząc Europę” (CEF Digital), unijnego programu finansowania wspierającego wprowadzanie usług cyfrowych, udostępniono 420 mln euro. Za sprawą nowego programu prac poświęconego kwestiom cyfrowym w ramach instrumentu „Łącząc Europę”

w latach 2024–2027 udostępnione zostanie dodatkowe 865 mln euro zarówno na wsparcie rozwoju sieci 5G w społecznościach i wzdłuż głównych szlaków transportowych, jak i na budowę podmorskich kabli w celu wzmocnienia sieci szkieletowych UE – linii danych o dużej przepustowości, które stanowią podstawę jej infrastruktury internetowej.

Szybkie i niezawodne sieci wspierają technologie jutra

ABY WSPIERAĆ TRANSFORMACJĘ CYFROWĄ, UE WYZNACZYŁA KONKRETNE CELE, KTÓRE NALEŻY OSIĄGNAĆ DO 2030 R.

- 1** Połączenie gigabitowe dla wszystkich.
- 2** Szybkie połączenia (co najmniej 5G) wszędzie.
- 3** 10 000 węzłów brzegowych chmury (serwery zlokalizowane bliżej użytkowników, zapewniające szybsze przetwarzanie danych i lepszy czas odpowiedzi).
- 4** Obliczenia kwantowe w UE do 2025 r.
- 5** 20 % czipów na świecie ma być produkowane w UE.

W lutym UE wydała zalecenie w sprawie ochrony kabli podmorskich, uznając je za infrastrukturę krytyczną. Za pośrednictwem tych kabli przesyłana jest większość danych na świecie, ale są one narażone na uszkodzenia i sabotaż, co sprawia, że ich ochrona ma zasadnicze znaczenie dla globalnej komunikacji i bezpieczeństwa gospodarczego.

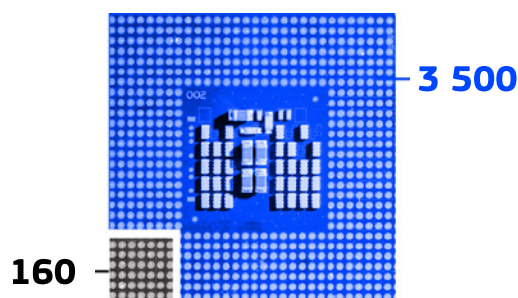
Akt w sprawie infrastruktury gigabitowej, przyjęty w 2024 r., ma na celu przyspieszenie i ułatwienie wdrażania sieci o dużej przepustowości, takich jak sieci światłowodowe i 5G, na potrzeby przedsiębiorstw. Usuwa on uciążliwe formalności, zatwierdzenia i przepisy, które do tej pory spowalniały rozwój sieci, i zapewnia szybszy internet, lepszą łączność i lepsze usługi dla wszystkich. Przyjęte w tym samym czasie zalecenie dotyczące połączeń gigabitowych promuje konkurencję między dostawcami oraz oferuje konsumentom więcej opcji i lepsze ceny. Osiągnięto również porozumienie w sprawie przepisów dotyczących połączeń i wiadomości tekstowych wysyłanych z jednego państwa członkowskiego do drugiego, zapewniając stałą ochronę konsumentów podatnych na zagrożenia przed potencjalnie wysokimi kosztami takich usług do 2032 r.

↑
FILM: Łączność 5G zwiększa potencjał obszarów wiejskich.

Przemysł półprzewodnikowy w UE

Od smartfonów w naszych kieszeniach po samochody, którymi kierujemy, tym, co umożliwia funkcjonowanie urządzeń definiujących współczesne życie, są półprzewodniki – powszechnie nazywane czipami. Inwestując w badania naukowe, zakłady produkcyjne i infrastrukturę, UE pracuje nad zwiększeniem niezależności w produkcji półprzewodników.

Telefon komórkowy zawiera około 160 różnych czipów.

Hybrydowy samochód elektryczny zawiera do 3 500 czipów.

2024: rok postępów dla unijnego sektora czipów

LUTY

Ogłoszono zaproszenia do składania wniosków na łączną kwotę 216 mln euro w sferach półprzewodników, mikroelektroniki i fotoniki.

KWIECIEŃ

Wybrano organizacje na potrzeby utworzenia czterech pilotażowych linii półprzewodnikowych w celu testowania metod produkcji z finansowaniem w wysokości 3,7 mld euro zapewnianym ze środków UE i państw członkowskich.

MAJ

Zatwierdzono pomoc państwa w wysokości 2 mld euro, aby pomóc globalnemu producentowi czipów w budowie fabryki do produkcji czipów z węgla krzemu.

→ Czipy te mogą wytrzymać wyższe temperatury niż zwykłe czipy i idealnie się nadają do pojazdów elektrycznych i systemów energii odnawialnej.

LIPIEC

Ogłoszono zaproszenia do składania wniosków na łączną kwotę 330 mln euro w celu wsparcia:

- fotoniki;
- centrów kompetencji;
- projektowania półprzewodników w chmurze.

SIERPIEŃ

Ogłoszono dwa nowe zaproszenia do składania wniosków w sferze technologii czipów kwantowych.

Zatwierdzono pomoc państwa w wysokości 5 mld euro na budowę wysokowydajnej fabryki mikroczipów.

GRUDZIEŃ

Europejskie forum ds. podzespołów i układów elektronicznych uwypukliło potrzebę promowania innowacji i produkcji półprzewodników w UE.

Cyfrowe ułatwienia w prowadzeniu działalności gospodarczej

Przedsiębiorstwa rozszerzające swoją działalność na inne państwa członkowskie często muszą udowodnić organom w tych państwach, że są przedsiębiorstwami unijnymi, oraz ponownie przedłożyć im informacje, takie jak dane dotyczące siedziby statutowej lub przedstawicieli prawnych, mimo że te dane są już dostępne w rejestrze działalności gospodarczej w ich państwie członkowskim. Przyjęte w grudniu nowe unijne przepisy dotyczące przedsiębiorstw wprowadzą narzędzia cyfrowe, aby zmniejszyć to obciążenie administracyjne. Przedsiębiorstwa nie będą już musiały ponownie składać dokumentów przy zakładaniu spółek zależnych lub oddziałów w innych państwach członkowskich, ponieważ informacje te będą wymieniane bezpośrednio między rejestrami przedsiębiorstw zgodnie z zasadą jednorazowości. Ponadto wielojęzyczny certyfikat spółki UE – zasadniczo unijny dowód tożsamości firmy – umożliwi przedsiębiorstwom łatwe wykazanie, że są one zarejestrowane zgodnie z prawem w UE, natomiast unijne pełnomocnictwo umożliwi przedstawicielom zarządzanie sprawami prawnymi i biznesowymi za granicą.

UE zapewnia również lepsze połączenia w sferze administracji publicznej, na przykład poprzez połączenie swojego systemu integracji rejestrów przedsiębiorstw, który łączy rejestry przedsiębiorstw w całej UE, z rejestrami beneficjentów rzeczywistych i z systemami rejestrów upadłości. Ułatwi to również dostęp do informacji o przedsiębiorstwach na rynku wewnętrznym.

Transformacja cyfrowa ma kluczowe znaczenie dla utrzymania konkurencyjności przedsiębiorstw w dzisiejszym szybko zmieniającym się świecie, a UE aktywnie pomaga im w tym procesie. Jednym ze sposobów realizacji tego celu są europejskie centra innowacji cyfrowych , które wspierają przedsiębiorstwa w przyjmowaniu technologii cyfrowych, w tym sztucznej inteligencji. Takie centrum mogłoby na przykład pomóc małemu przedsiębiorstwu detaliczemu we wdrożeniu chatbotów AI na potrzeby obsługi klienta lub zaoferować narzędzia do analizy danych dotyczących sprzedaży w celu lepszego zarządzania zapasami. W 2024 r. sieć europejskich centrów innowacji cyfrowych rozszerzyła swój zasięg na większą liczbę państw i opracowała nowe cyfrowe narzędzie samooceny dla małych i średnich przedsiębiorstw w celu pomiaru ich dojrzałości technologicznej.

FILM: Odkryj siłę transformacji cyfrowej za pomocą sieci europejskich centrów innowacji cyfrowych.

Przykład udanego działania sieci europejskich centrów innowacji cyfrowych

Gas Grün GmbH, małe przedsiębiorstwo rozpoczynające działalność w sferze biogazu w Niemczech, miało trudności z optymalizacją wydajności energetycznej swoich wytwórni biogazu. Z pomocą centrum innowacji cyfrowych przedsiębiorstwo to opracowało oparty na AI system sterowania, który zmaksymalizował produkcję energii i zminimalizował odpady. Przedsiębiorstwo to rozwinęło swoją działalność i prezentuje swoją pracę podczas wydarzeń branżowych.

Komisja i państwa członkowskie pracują również nad stworzeniem jednolitego cyfrowego portalu zgłoszeń w celu zmniejszenia obciążeń administracyjnych dla przedsiębiorstw (w tym małych i średnich przedsiębiorstw) delegujących pracowników do innego państwa członkowskiego. Nowy system internetowy pomoże przedsiębiorstwom w przestrzeganiu krajowych przepisów dotyczących sprawozdawczości przy wysyłaniu pracowników do innych państw członkowskich. Będzie on dostępny we wszystkich językach urzędowych UE. Będzie także prosty w użyciu i umożliwi użytkownikom ponowne wykorzystanie informacji z poprzednich sprawozdań.

Cyfryzacja w służbie transportu i mobilności

UE podejmuje kroki, aby poprawić sposób, w jaki przemieszczamy się po naszych miastach. Projekt wymiany danych w ramach programu DeployEMDS jest podstawą wysiłków UE na rzecz stworzenia wspólnej przestrzeni danych dotyczących mobilności . Jego celem jest stworzenie systemu umożliwiającego miastom wymianę w czasie rzeczywistym informacji na temat przepływu ruchu i transportu publicznego. Ta inteligentna sieć, która jest już testowana w dziewięciu miastach i regionach, pomoże zidentyfikować i rozwiązać problemy związane z mobilnością w miastach w całej UE.

Jasne przepisy w tej dziedzinie stają się coraz bardziej potrzebne z uwagi na szybki rozwój technologii dronów. UE przyjęła nowe środki w celu sprostania wyjątkowym wyzwaniom w zakresie bezpieczeństwa związanym z nowymi usługami w zakresie mobilności lotniczej. Cel tego jest dwojaki: usprawnienie procesów regulacyjnych przy jednoczesnym utrzymaniu wysokich standardów bezpieczeństwa oraz harmonizacja przepisów we wszystkich państwach członkowskich. Te zharmonizowane przepisy ułatwią życie producentom oraz użytkownikom dronów. Jasne i spójne przepisy zachęcą również przedsiębiorstwa do inwestowania w nowe technologie dronów, które będą stymulować innowacje w całej UE.

Budowanie bezpiecznego i integracyjnego społeczeństwa cyfrowego

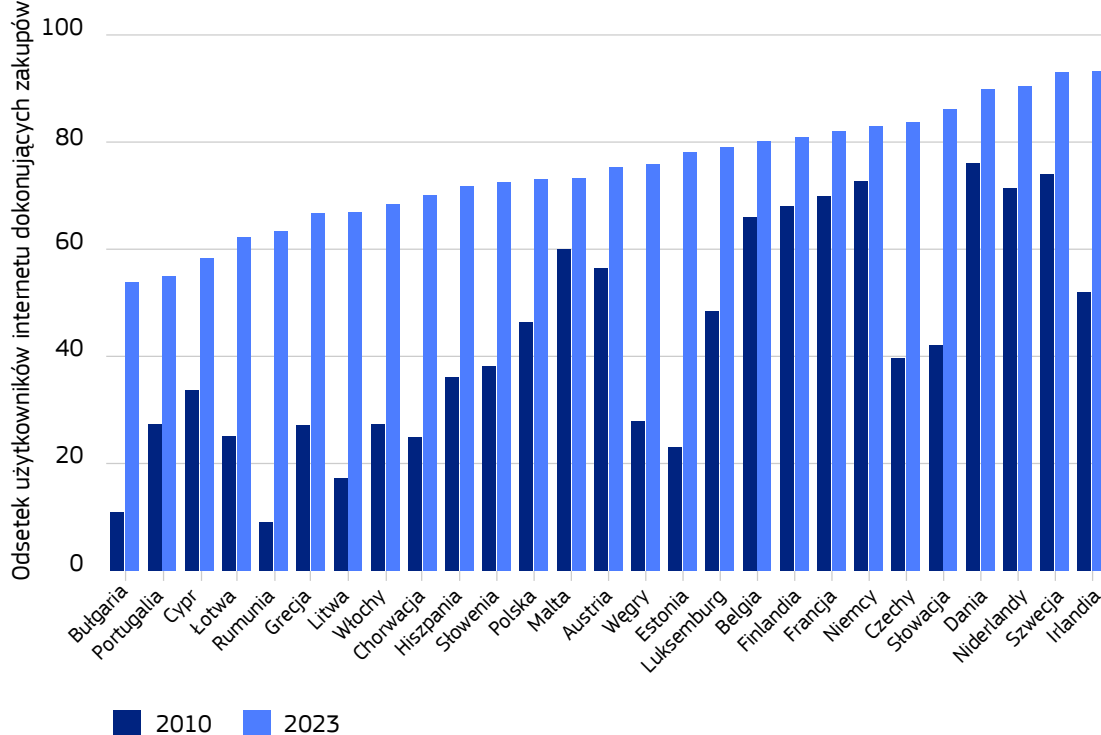
Bezpieczniejsze usługi online

Internet jest nieoceniony, wiąże się on jednak również z takimi wyzwaniami, jak możliwość trafienia na informacje wprowadzające w błąd, nielegalne nawoływanie do nienawiści oraz inne formy nielegalnych treści i praktyk. Aby ograniczyć takie praktyki i poprawić bezpieczeństwo w internecie, UE przyjęła dwa kluczowe akty prawne: akt o usługach cyfrowych (DSA) oraz akt o rynkach cyfrowych (DMA).

Akt o usługach cyfrowych wymaga od platform internetowych, aby były bardziej proaktywne w usuwaniu nielegalnych treści, zwiększały przejrzystość swoich algorytmów i zakazywały niektórych rodzajów targetowania reklam. Zaczął on obowiązywać w całej UE w lutym 2024 r., wprowadzając nowe przepisy dotyczące platform internetowych, mediów społecznościowych i witryn zajmujących się handlem elektronicznym. Większe platformy, określane mianem bardzo dużych platform internetowych, muszą przestrzegać bardziej rygorystycznych przepisów ze względu na to, że mają większy wpływ na społeczeństwo.

300 mln osób dokonuje zakupów przez internet w UE.

W latach 2010–2023 odnotowano **wzrost** zakupów przez internet o **24 punkty procentowe**.

Źródła: Eurostat, „Zakupy przez internet dokonywane przez osoby fizyczne (2002–2019)”, 16 czerwca 2024 r.; Eurostat, „Zakupy przez internet dokonywane przez osoby fizyczne (od 2020 r.)”, 17 grudnia 2024 r.

Kluczowe zmiany wprowadzone w akcie o usługach cyfrowych, które mają wpływ na handel elektroniczny

✓ ZWIĘKSZENIE PRZEJRZYSTOŚCI

Sprzedawcy muszą teraz zapewniać jaśniejsze informacje o produktach i usługach.

✓ SUROWSZE PRZEPISY DOTYCZĄCE REKLAMY

Targetowanie reklam musi być bardziej przejrzyste i zapewniać użytkownikom większą kontrolę.

✓ LEPSZA OCHRONA KONSUMENTÓW

Ulepszono przepisy chroniące konsumentów przed szkodliwymi treściami i oszustwami.

✓ ROZLICZALNOŚĆ PLATFORM

Platformy handlowe muszą szybko podejmować działania względem nielegalnych produktów.

W jaki sposób UE egzekwowała akt o usługach cyfrowych w 2024 r.?

NOWE POZYCJE NA LIŚCIE OBSERWACYJNEJ

Dodano trzy nowe bardzo duże platformy internetowe:

- > Shein
- > Temu
- > XNXX.

TOCZĄCE SIĘ DOCHODZENIA

Platformy, którym przesłano wezwania do udzielenia informacji i przeciwko którym wszczęto postępowania w sprawie ewentualnych naruszeń aktu o usługach cyfrowych:

- > AliExpress
- > TikTok
- > Meta
- > X
- > Temu.

Państwa członkowskie wyznaczyły koordynatorów ds. usług cyfrowych spośród swoich krajowych organów regulacyjnych.

Jednym z najważniejszych aspektów egzekwowania aktu o usługach cyfrowych była ochrona dzieci, w związku z czym podjęto działania przeciwko trzem popularnym platformom z tytułu nieodpowiedniej weryfikacji wieku i narażania małoletnich na szkodliwe treści. Jednocześnie nauczyciele odbywają szkolenia z bezpieczeństwa w internecie, aby mogli przygotowywać swoich uczniów na wyzwania internetowe, takie jak cyberprzemoc i informacje wprowadzające w błąd, oraz tworzyć bezpieczniejszą przestrzeń cyfrową dla młodych użytkowników. W 2024 r. obchodzono również drugą rocznicę strategii „Lepszy internet dla dzieci” (Better Internet for Kids), w ramach której udostępniono narzędzie samooceny, które ma pomóc platformom lepiej chronić dzieci w internecie.

Akt o usługach cyfrowych pomaga chronić uczciwość wyborów przed zagrożeniami internetowymi, w tym treściami generowanymi przez sztuczną inteligencję, poprzez sprawdzanie gotowości platform w formie testów warunków skrajnych oraz dzięki zapewnieniu wytycznych dotyczących ograniczania ryzyka i jasnego oznakowania treści AI. Przepisy uzupełniające przyjęte w marcu ograniczą wykorzystanie danych osobowych w reklamie politycznej, zarówno w internecie, jak i poza nim. Zobowiązują one do tego, by reklamy polityczne zawierały etykiety służące przejrzystości, wymagają wyraźnej zgody na targetowanie w internecie i zakazują profilowania w oparciu o wrażliwe dane osobowe. Europejskie repozytorium zapewni szczegółowe informacje na temat wszystkich reklam politycznych i metod ich targetowania, zmniejszając ryzyko manipulacji i ingerencji zagranicznej. Zakazuje się również w okresie trzech miesięcy przed wyborami reklam w imieniu podmiotów spoza UE.

W jaki sposób akt o usługach cyfrowych chroni małoletnich w internecie?

✓
Przyjazne dziecku mechanizmy zgłaszania nielegalnych lub nieodpowiednich treści.

✓
Ochrona danych osobowych i prywatności.

✓
Jasne i zwięzłe warunki.

✓
Brak ukierunkowanej reklamy skierowanej do dzieci i młodzieży.

Zaproponowano przegląd przepisów dotyczących zwalczania niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych, aby zwalczać nowe zagrożenia związane z niegodziwym traktowaniem dzieci w celach seksualnych w internecie, takie jak deepfake i fora pedofilskie. Nowe przepisy wzmocnią również prewencję i wsparcie dla ofiar oraz wyznaczą minimalne standardy ścigania w UE. Tymczasowy środek prawny służący zwalczaniu niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych w internecie przedłużono do 2026 r., aby umożliwić stosowanie bieżących dobrowolnych środków służących wykrywaniu i usuwaniu niewłaściwych treści. Działania te przyczyniają się do ochrony dzieci w internecie, podczas gdy UE opracowuje bardziej trwałe przepisy w celu skutecznego rozwiązania tych problemów.

Rosnąca nietolerancja w internecie jest nie tylko sprzeczna z podstawowymi zasadami UE, ale stanowi również poważne zagrożenie dla ofiar i zagraża wolności słowa i dyskursowi publicznemu. Platformy mediów społecznościowych podlegają obecnie bardziej rygorystycznemu nadzorowi, ponieważ UE współpracuje z organami regulacyjnymi w celu

ochrony małoletnich, zwiększenia przejrzystości platform, zwalczania nielegalnych treści i systemowej dezinformacji oraz poprawy egzekwowania prawa poprzez wspólne szkolenia, dyskusje i badania.

Akt o usługach cyfrowych koncentruje się na ochronie użytkowników i radzeniu sobie z nielegalnymi treściami, zaś akt o rynkach cyfrowych gwarantuje, że nasz rynek cyfrowy pozostanie sprawiedliwy i konkurencyjny. Akt o rynkach cyfrowych jest jednym z pierwszych narzędzi ograniczających dominującą rolę dużych przedsiębiorstw cyfrowych. Działa on równolegle z unijnymi regułami konkurencji, które nadal mają pełne zastosowanie. Określono w nim jasne kryteria wyznaczania strażników dostępu – dużych platform cyfrowych, takich jak wyszukiwarki, sklepy z aplikacjami i usługi przesyłania wiadomości. Od marca 2024 r. strażnicy dostępu (obecnie jest ich siedmiu) muszą przestrzegać wszystkich zasad aktu o rynkach cyfrowych, aby uniemożliwić ograniczanie konkurencji. Zapewni to mniejszym przedsiębiorstwom równe szanse, a konsumentom większy wybór i bardziej sprawiedliwe ceny.

W jaki sposób UE egzekwowała akt o rynkach cyfrowych w 2024 r.?

Nowi strażnicy dostępu

→ **Booking.**

Łączna liczba strażników dostępu: 7.

Nowe podstawowe usługi platformowe

(usługi oferowane przez strażników dostępu, które mają znaczący wpływ na rynek cyfrowy)

→ **Apple iPadOS.**

Łączna liczba podstawowych usług platformowych: 24.

Większa kontrola dla użytkowników

→ Dialogi regulacyjne ze strażnikami dostępu w celu zapewnienia przestrzegania aktu o rynkach cyfrowych.

Użytkownicy mogą teraz:

- wybierać preferowane przeglądarki i wyszukiwarki bez zablokowania ich domyślnego ustawienia przez strażnika dostępu;
- korzystać z urządzeń bez powiązania z innymi usługami tego samego strażnika dostępu;
- łatwiej przekazywać dane do usług alternatywnych.

Dochodzenia i wstępne ustalenia

→ Wszczęto sześć dochodzeń w sprawie niewypełniania obowiązków (formalne dochodzenia w sprawie naruszeń przepisów).

→ Wszczęto dwa postępowania w sprawie doprecyzowania (procedury mające na celu wyjaśnienie zobowiązań prawnych) i przestano wstępne ustalenia.

→ Wstępne ustalenia dotyczące możliwych naruszeń przepisów przestano do firm:

- **Apple**, w związku z tym, że firma ta ograniczyła programistom aplikacji możliwość informowania użytkowników o tańszych opcjach płatności poza App Store;
- **Meta**, w związku z potrzebą zbadania, czy jej model „zapłać lub wyraż zgodę” rzeczywiście daje użytkownikom sprawiedliwy wybór w przypadku odmowy gromadzenia danych.

W 2024 r. wprowadzono dwa narzędzia sygnalisty umożliwiające osobom fizycznym przekazywanie informacji, które pomagają identyfikować i ujawniać szkodliwe praktyki stosowane przez platformy, a jednocześnie chronią ich przed

represjami. Przejrzystość ma zasadnicze znaczenie dla zwiększenia zaufania konsumentów do rynku cyfrowego, zwłaszcza w odniesieniu do influencerów internetowych i platform detalicznych.

W wyniku przeglądu postów w mediach społecznościowych stwierdzono, że influencerzy internetowi rzadko ujawniają komercyjny charakter treści, które produkują:

97 %

influencerów zamieszczało treści komercyjne, ale

tylko jedna osoba na pięć

konsekwentnie określała je jako reklamę.

Internetowe platformy handlowe cieszą się coraz większą popularnością, ale stwierdzono, że wprowadzają konsumentów w błąd co do cen i warunków. W następstwie wspólnego działania krajowych organów ochrony konsumentów i UE kilka platform internetowych zobowiązało się do poprawy swoich praktyk handlowych.

Problematyczne praktyki marketingowe wskazują na potrzebę lepszych przepisów w celu ochrony konsumentów w internecie. W październiku w ramach przeгляdu zidentyfikowano luki w unijnych przepisach dotyczących ochrony konsumentów, takie jak niejasne przepisy, przepisy stosowane w różny sposób w różnych krajach i słabe egzekwowanie przepisów.

W 2025 r. zostaną szczegółowo przeanalizowane konkretne obszary, które wymagają poprawy.

Cyberbezpieczeństwo

Niewiele zdarzeń może podważyć zaufanie konsumentów, stabilność rynków i wiarygodność instytucji w większym stopniu niż naruszenie ochrony danych lub zamknięcie usług online. Cyberbezpieczeństwo stało się zatem kluczowym problemem dla wszystkich.

W październiku weszły w życie przepisy dotyczące środków mających na celu osiągnięcie wysokiego poziomu wspólnego cyberbezpieczeństwa we wszystkich państwach członkowskich (znane

Viagogo, internetowa platforma okazyjnej sprzedaży biletów na imprezy, zobowiązała się do:

- lepszego informowania konsumentów o warunkach odsprzedaży biletów;
- zaprzestania wywierania nacisku na konsumentów za pomocą liczników czasu, które mają przyspieszyć zakup.

Vinted, internetowa platforma sprzedaży towarów używanych, wprowadziła zmiany w celu:

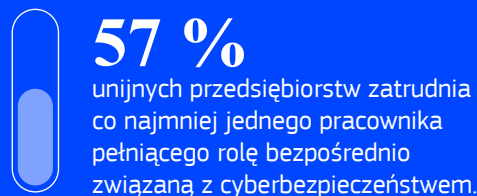
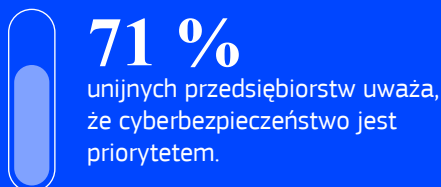
- zapewnienia jaśniejszych informacji na temat całkowitej ceny produktów przed sfinalizowaniem zakupu przez konsumentów;
- zadbania, by konsumenci wiedzieli, jak uzyskać zwrot kosztów, jeżeli ich zamówienie nie dotrze lub jeżeli przedmiot jest podrobiony.

Temu, internetowa platforma handlowa, została powiadomiona o praktykach na tej platformie, naruszających unijne prawo konsumenckie, w tym o fałszywych zniżkach, sprzedaży pod presją, fałszywych opiniach, wprowadzających w błąd informacjach i przymusowej gamifikacji. Została wezwana do dostosowania się do przepisów UE i jest nadal przedmiotem dochodzenia.

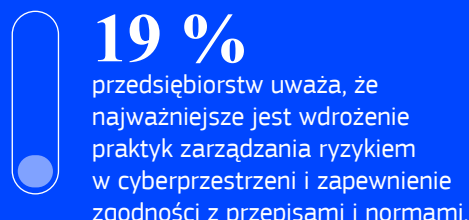
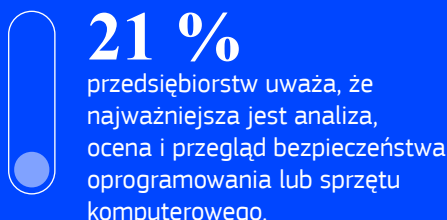
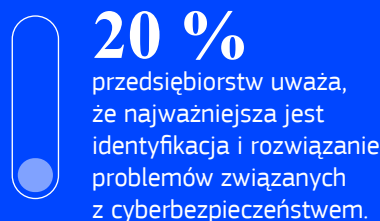
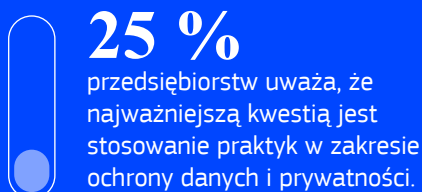
jako dyrektywa NIS 2). Przewidziano w niej środki prawne mające na celu zwiększenie ogólnego poziomu cyberbezpieczeństwa w UE oraz rozszerzono zakres przepisów dotyczących cyberbezpieczeństwa na dodatkowe sektory i podmioty krytyczne. Sektory te obejmują publiczną łączność elektroniczną, usługi cyfrowe, gospodarowanie ściekami i odpadami, przestrzeń kosmiczną, usługi pocztowe i administrację publiczną.

Znaczenie cyberbezpieczeństwa

96

JAKIE UMIEJĘTNOŚCI W ZAKRESIE CYBERBEZPIECZEŃSTWA SĄ NAJWAŻNIEJSZE DLA UNIJNYCH PRZEDSIĘBIORSTW?

Źródło: Komisja Europejska, Eurobarometr Flash 547, maj 2024 r.

UE osiągnęła również porozumienie polityczne w sprawie przepisów mających usprawnić współpracę między państwami członkowskimi i zwiększyć ich zdolność do wykrywania cyberzagrożeń, przygotowywania się na nie i reagowania na nie (akt w sprawie cybersolidarności). Przepisy te będą przełomowe dla ogólnounijnego wykrywania cyberzagrożeń, gotowości i reagowania na incydenty, a wstępne porozumienie obejmuje plany dotyczące systemu cyberostrzeżeń, mechanizmu reagowania kryzysowego i certyfikacji usług zarządzanych w zakresie bezpieczeństwa.

Nowe przepisy mające zwiększyć cyberbezpieczeństwo instytucji UE weszły w życie w styczniu 2024 r. Określono w nich jasne wytyczne dla instytucji w zakresie ustanawiania wewnętrznych ram dotyczących zarządzania ryzykiem w cyberprzestrzeni i cyberbezpieczeństwem oraz kontroli cyberbezpieczeństwa. Środki te pomogą zapobiegać naruszeniom ochrony danych i cyberatakami, które mogą mieć wpływ na usługi publiczne, dane osobowe i ogólne zaufanie do systemów cyfrowych.

Każdy produkt cyfrowy, z którego korzystają ludzie, musi również uwzględniać bezpieczeństwo. Akt

dotyczący cyberodporności, przyjęty w październiku (który zacznie obowiązywać pod koniec 2027 r.), przyczyni się do osiągnięcia tego celu poprzez zapewnienie bezpieczniejszego sprzętu i oprogramowania. Producenci są zobowiązani do wdrożenia środków bezpieczeństwa we wszystkich produktach z elementami cyfrowymi, od smartfonów po ekspresy do kawy. W przepisach określono potrzebę przeprowadzania ocen bezpieczeństwa, postępowania w przypadku wykrycia luk i aktualizacji oprogramowania w całym cyklu życia produktu.

Podczas ćwiczenia w dziedzinie cyberbezpieczeństwa przeprowadzonego w czerwcu przetestowano gotowość UE do cyberataku na dużą skalę, symulując atak na sektor energetyczny. Następnie przedstawiono sprawozdania i zalecenia dotyczące cyberbezpieczeństwa w sieciach telekomunikacyjnych, elektroenergetycznych i komunikacyjnych. UE przyjęła pierwszy program certyfikacji cyberbezpieczeństwa, w którym określono ogólnounijne przepisy dotyczące certyfikacji produktów ICT w całym ich cyklu życia. UE inwestuje również ponad 210 mln euro we wzmocnienie cyberobrony i zdolności cyfrowych w całej Europie.

Zarządzanie danymi i ich ochrona w UE

Dane są siłą napędową nowoczesnej gospodarki, a każdy sektor opiera się na swobodnym przepływie informacji. Łączność ta otwiera światowe rynki dla przedsiębiorstw każdej wielkości, ale wiąże się również z wyzwaniem w zakresie bezpiecznego i sprawiedliwego przetwarzania i wymiany danych.

W styczniu weszły w życie nowe przepisy, dzięki którym wymiana danych w UE stanie się bardziej przejrzysta i dostępna. W akcie w sprawie danych określono, kto może korzystać z danych i na jakich warunkach, zapewniając przedsiębiorstwom bezpieczny dostęp do podstawowych danych. Lepszy dostęp do danych przemysłowych sprzyja konkurencji i innowacjom, zwłaszcza w przypadku mniejszych przedsiębiorstw. Umożliwi im to opracowywanie nowych produktów i usług oraz konkurowanie z większymi przedsiębiorstwami. W maju podjęto również kroki prawne przeciwko 18 państwom członkowskim, które nie ustanowiły odpowiednich organów nadzorujących akt w sprawie zarządzania danymi, w którym określono zasady udostępniania danych w całej UE.

Dzięki nowym przepisom, które zaczęły obowiązywać w czerwcu, dostępne będzie teraz więcej publicznych zbiorów danych do ponownego wykorzystania. Przepisy mają zastosowanie do zbiorów danych o wysokiej wartości zawierających informacje na temat sześciu obszarów tematycznych, w tym danych geoprzestrzennych, obserwacji Ziemi i mobilności, i będą wspierać innowacje w takich obszarach, jak sztuczna inteligencja. Utworzenie europejskiej przestrzeni danych dotyczących zdrowia zapewni obywatelom pełną kontrolę nad ich danymi dotyczącymi zdrowia, a jednocześnie umożliwi ich wykorzystanie do badań naukowych i zdrowia publicznego na ściśle określonych warunkach.

Potencjał wzrostu gospodarki opartej na danych dotyczących zdrowia

5,5 mld euro

oszczędności w UE w ciągu 10 lat dzięki lepszemu dostępowi do danych o zdrowiu i ich wymianie na potrzeby świadczenia opieki zdrowotnej

o 20–30 %

większy rozwój rynku e-zdrowia

5,4 mld euro

oszczędności w UE w ciągu dziesięciu lat, wynikających z lepszego wykorzystania danych dotyczących zdrowia na potrzeby badań naukowych, innowacji i kształtowania polityki

W świecie coraz częstszego udostępniania danych unijne przepisy o ochronie danych – ogólne rozporządzenie o ochronie danych (RODO) – gwarantują również, że postępy nie będą odbywać się kosztem prywatności. RODO nadal stanowi podstawę wszystkich polityk cyfrowych UE dotyczących danych osobowych. Daje ono obywatelom kontrolę nad swoimi danymi osobowymi i nad tym, kto ma do nich dostęp. RODO pozostaje wiodącym przykładem ram ochrony danych na całym świecie. Jednocześnie w sprawozdaniu ze stosowania RODO z 2024 r. wskazano pewne obszary wymagające poprawy, w tym rozpatrywanie spraw transgranicznych. Problem ten został już uwzględniony w proponowanym rozporządzeniu w sprawie przepisów proceduralnych RODO, którego celem jest usprawnienie współpracy między organami ochrony danych podczas egzekwowania RODO w sprawach transgranicznych.

Znaczenie RODO wykracza również poza UE. Ponieważ przedsiębiorstwa w coraz większym stopniu opierają się na transgranicznych przepływach danych, RODO zapewnia narzędzia ochrony danych osobowych, nawet po opuszczeniu przez nie UE; może też ograniczać przekazywanie danych do państw o niższych standardach. Jednym z mechanizmów zapewniających taki sam poziom ochrony danych poza UE są decyzje stwierdzające odpowiedni stopień ochrony, które wydaje się w odniesieniu do państw trzecich, które zapewniają odpowiednią ochronę danych. Jak dotąd przyjęto 16 decyzji stwierdzających odpowiedni stopień ochrony, które poddaje się okresowym przeglądom. Po przeprowadzeniu przeglądu w styczniu 2024 r. UE potwierdziła, że dane mogą nadal swobodnie przepływać do 11 krajów i terytoriów partnerskich.

Na podstawie nowej decyzji stwierdzającej odpowiedni stopień ochrony w odniesieniu do ram ochrony danych UE–USA dane osobowe mogą być bezpiecznie przekazywane z UE do amerykańskich przedsiębiorstw bez konieczności wprowadzania dodatkowych zabezpieczeń w zakresie ochrony danych. Decyzja ta daje również obywatelom UE prawo do odwołania się do nowego sądu utworzonego w celu rozpatrywania skarg UE dotyczących działalności amerykańskich służb wywiadowczych. W sprawozdaniu z oceny z października 2024 r. potwierdzono, że władze USA wprowadziły niezbędne struktury i procedury w celu zapewnienia jego skutecznego funkcjonowania. Zabezpieczenia te chronią dane we wszystkich przekazach transatlantycznych, w tym w ramach umów zawartych przez przedsiębiorstwa lub polityki wewnętrznej.

Cyfrowe usługi publiczne

Usługi publiczne i prywatne stają się coraz bardziej cyfrowe, ale prywatność i bezpieczeństwo w internecie nie zawsze spełniają wymagane standardy, co sprawia, że osoby są narażone na kradzież tożsamości i niepożądane profilowanie. W maju weszły w życie nowe przepisy, torując wszystkim obywatelom i mieszkańcom UE drogę do posiadania osobistego unijnego portfela tożsamości cyfrowej do 2026 r. Dzięki temu zadania codziennego życia będą łatwiejsze i bezpieczniejsze. Użytkownicy będą mogli w bezpieczny sposób potwierdzić swoją tożsamość, przekazać dokumenty cyfrowe, takie jak recepty, i dokonać płatności za pośrednictwem jednej aplikacji. Zachowają oni pełną kontrolę nad swoimi danymi.

UE przygotowuje obecnie wytyczne prawne, aby zagwarantować, że portfele spełniają najwyższe standardy bezpieczeństwa i będą bezproblemowo działać w całej UE. W listopadzie przyjęto pięć rozporządzeń wykonawczych określających zasady dotyczące podstawowych funkcji i certyfikacji portfeli.

↑
FILM: [Poznaj unijny portfel tożsamości cyfrowej.](#)

Obecny system prawny UE oparty na dokumentach papierowych sprawia, że rozpatrywanie spraw transgranicznych jest skomplikowane i kosztowne. Aby rozwiązać ten problem, we wszystkich państwach członkowskich wprowadzony zostanie internetowy system zarządzania sprawami prawnymi. Niezależnie od tego, czy chodzi o spadki, czy umowy handlowe, obywatele i przedsiębiorstwa będą mogli składać dokumenty, komunikować się z sądami, uczestniczyć w rozprawach i uiszczać opłaty – wszystko to drogą elektroniczną.

Dzięki ogólnounijnemu systemowi wymiany danych obywatelom łatwiej jest studiować, przemieszczać się, pracować, przechodzić na emeryturę lub prowadzić działalność gospodarczą w całej UE. Organy w różnych państwach członkowskich mogą wymieniać się między sobą dokumentami na wnioski obywatela, w związku z czym nie trzeba już wielokrotnie przekazywać tych samych informacji. System ten zostanie zintegrowany z jednolitym portalem cyfrowym, który łączy portale krajowe w celu zapewnienia informacji, usług online oraz wsparcia dla obywateli i przedsiębiorstw we wszystkich państwach członkowskich. Od 2024 r. państwa członkowskie mogą udostępniać w portalu Twoja Europa aktualne i wiarygodne informacje na temat krajowych procedur wydawania zezwoleń na projekty przemysłowe neutralne emisyjnie, aby pomóc przedsiębiorstwom zaoszczędzić czas na ubieganie się o pozwolenie.

Umiejętności cyfrowe

Europejczycy muszą posiadać umiejętności cyfrowe, aby zyskać dostęp do internetowych usług publicznych, studiowania, pracy, komunikowania się i wiarygodnych informacji. Zaledwie 56 proc. osób w UE w wieku od 16 do 74 lat posiada co najmniej podstawowe umiejętności cyfrowe.

Aby to poprawić, UE wyznaczyła cel, zgodnie z którym do 2030 r. 80 proc. dorosłych będzie potrafiło korzystać z technologii w codziennych zadaniach, a w obszarze technologii zatrudnionych będzie 20 mln osób, ze szczególnym uwzględnieniem zaangażowania większej liczby kobiet. Kluczem do tego przedsięwzięcia jest nowa inicjatywa Women TechEU. Oferuje ona kobietom, które kierują przedsiębiorstwami typu start-up w dziedzinie technologii, mentoring, coaching i wsparcie finansowe, aby pomóc w rozwoju ich przedsiębiorstw.

W jaki sposób UE wspierała rozwój umiejętności cyfrowych w 2024 r.?

NAGRODY

→ Europejskie nagrody w dziedzinie umiejętności cyfrowych za 2024 r. zostały przyznane projektom, które pozwalają ich uczestnikom zdobyć umiejętności cyfrowe w następujących kategoriach:

- edukacja
- podnoszenie kwalifikacji w miejscu pracy
- inkluzywność
- pozycja kobiet w technologii
- cyberbezpieczeństwo.

EDUKACJA

→ Opublikowano śródkresowy przegląd Planu działania w dziedzinie edukacji cyfrowej na lata 2021–2027 – unijnej strategii na rzecz edukacji cyfrowej wysokiej jakości, sprzyjającej włączeniu społecznemu i dostępnej.

→ Podczas Europejskiego Tygodnia Kodowania prowadzono warsztaty i wydarzenia, aby pokazać, że kodowanie jest dostępne i zabawne.

→ W dziedzinach cyfrowych utworzono studia licencjackie, magisterskie i doktoranckie.

→ Zaktualizowano Akademię Umiejętności w dziedzinie Cyberbezpieczeństwa, aby zapewnić kompleksowe i aktualne zasoby dla użytkowników.

→ Dzięki platformie na rzecz umiejętności cyfrowych i zatrudnienia zapewniono finansowanie służące wsparciu krajowych wysiłków na rzecz umiejętności cyfrowych.

→ W ramach ukończonego trzy lata przed terminem projektu Girls Go Circular Europejskiego Instytutu Innowacji i Technologii 40 tys. dziewcząt zyskało umiejętności cyfrowe i umiejętności w zakresie przedsiębiorczości.

Uruchomiona w 2024 r. wspólna europejska przestrzeń danych dotyczących umiejętności umożliwi wymianę danych dotyczących umiejętności i dostęp do nich. Dane mogą być wykorzystywane do różnych celów, takich jak analiza tendencji, opracowywanie strategii i opracowywanie nowych zastosowań, przy jednoczesnym priorytetowym traktowaniu etyki, różnorodności i ochrony danych.

NARZĘDZIA

→ Ramy kompetencji cyfrowych dla obywateli to narzędzie, które identyfikuje kluczowe umiejętności cyfrowe w pięciu obszarach związanych z 21 konkretnymi kompetencjami.

→ Selfie to bezpłatne narzędzie internetowe, które wspiera szkoły i przedsiębiorstwa zajmujące się kształceniem i szkoleniem zawodowym w integrowaniu technologii cyfrowych.

→ Instrument Wsparcia Technicznego to unijny program, który pomaga państwom członkowskim przyspieszyć transformację cyfrową, zwłaszcza w dziedzinie opieki zdrowotnej i edukacji. W 2024 r. instrument ten umożliwił Estonii, Hiszpanii, Włochom i Rumunii opracowanie programów i strategii szkoleniowych mających na celu poprawę umiejętności cyfrowych w tych kluczowych sektorach, koncentrując się na takich projektach, jak:

- wprowadzenie elektronicznej dokumentacji medycznej,
- poprawa umiejętności cyfrowych zarówno nauczycieli, jak i uczniów.

→ Women4Cyber to sieć, której celem jest przyciągnięcie większej liczby kobiet do dziedziny cyberbezpieczeństwa.

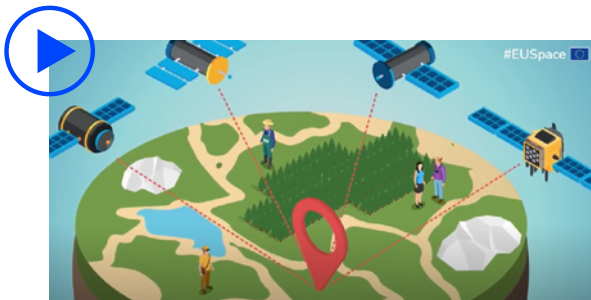
↑ Uczniowie doskonalący umiejętności cyfrowe w organizacji pozarządowej wspierającej dzieci z niepełnosprawnościami w Bolonii, Włochy, 23 października 2024 r.

Przestrzeń kosmiczna

Polityka kosmiczna napędza innowacje, zwiększa bezpieczeństwo i napędza wzrost gospodarczy w wielu sektorach. Uznając te dalekosiężne korzyści, w 2024 r. UE wdrożyła nowe programy i rozszerzyła istniejące.

Kluczowe znaczenie dla tych wysiłków miało utworzenie unijnego ośrodka wymiany i analizy informacji dotyczących przestrzeni kosmicznej – centrum, w którym eksperci rządowi i z branży przemysłowej mogliby współpracować w kwestiach bezpieczeństwa przestrzeni kosmicznej (zob. również rozdział 7). Opublikowano również szczegółową strategię dla przedsiębiorstw lotniczych i kosmicznych, w której określono działania na rzecz bardziej ekologicznego i zaawansowanego technologicznie przemysłu.

Chociaż satelity znajdują się wysoko nad ziemią, ich wpływ jest bliższy, niż można by sądzić. Od smartfonów w kieszeni po samoloty na niebie, satelity na orbicie umożliwiają łączność i rozwój.

W 2024 r. do konstelacji Galileo – unijnego systemu nawigacji – dodano cztery nowe satelity. Ekspansja ta przyczyniła się do zwiększenia precyzji w sektorach zależnych od danych satelitarnych, które obecnie stanowią podstawę 10 proc. gospodarki UE.

↑
FILM: Czym jest Galileo?

Sentinel-1C i Sentinel-2C, najnowsze elementy programu Copernicus, zajęły swoje stanowiska obserwacyjne, aby ostrzegać organy o katastrofach i zagrożeniach środowiskowych, umożliwiając szybsze i bardziej precyzyjne reagowanie kryzysowe.

↑
FILM: Satelita Sentinel-2C programu Copernicus – ostatni nabytek unijnej rodziny satelitów.

IRIS² (infrastruktura na rzecz odporności, wzajemnych połączeń i bezpieczeństwa za pośrednictwem satelitów), bezpieczna sieć satelitów UE, zapewnia bezpieczną komunikację w odniesieniu do takich zadań, jak kontrola granic i zarządzanie kryzysowe, a jednocześnie przyczynia się do zapewnienia szybkiego internetu na obszarach oddalonych i zwiększenia bezpieczeństwa cyfrowego Europy.

ROZDZIAŁ 6

Budowanie sprawiedliwej i socjalnej Europy

Wprowadzenie

W ostatnich kilku latach w obliczu globalnych wyzwań, takich jak pandemia COVID-19, kryzys wywołany wysokimi kosztami utrzymania, zmiana klimatu oraz transformacja cyfrowa, Unia Europejska wzmogła wysiłki na rzecz ochrony i upodmiotowienia obywateli i lokalnych społeczności. W 2024 r. kontynuowała działania służące poprawie warunków życia i pracy w Europie. Wraz z końcem Europejskiego Roku Umiejętności, którego obchody były bardzo udane, Komisja Europejska przedstawiła nowy plan działania w sprawie niedoboru pracowników i umiejętności. Plan ten ma zapewnić Unii konkurencyjność oraz wspierać jej zrównoważony

wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu. UE nadal promowała nowe środki wzmacniające prawa socjalne pracowników. Przyjęła na przykład przepisy, które właśnie wchodzi w życie i które zapewnią pracownikom adekwatne wynagrodzenia minimalne. Zagwarantowała też nowe prawa i środki ochrony, które poprawią warunki zatrudnienia pracowników gospodarki zleceńowej. Zatwierdziła ponadto przełomowe przepisy służące walce z przemocą wobec kobiet oraz wprowadziła nowe karty ułatwiające podróż osobom z niepełnosprawnością.

Sprawiedliwa i konkurencyjna gospodarka umożliwiająca transformację ekologiczną i cyfrową

UE dąży do ambitnego celu, jakim jest sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu Europa, która chroni swoich obywateli i oferuje nowe możliwości. Realizowana przez nią polityka służy poprawie warunków życia i pracy w całej UE – promuje tworzenie liczniejszych i lepszych miejsc pracy, rozwój umiejętności, równość, ochronę socjalną i włączenie społeczne.

Punkt odniesienia dla krajowych strategii i dla strategii unijnej w tych najważniejszych obszarach stanowi 20 zasad [Europejskiego filaru praw socjalnych](#) oraz [Plan działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych](#), umożliwiające przełożenie tych zasad na konkretne działania. Na konferencji wysokiego szczebla, która odbyła się w kwietniu w belgijskim mieście La Hulpe, Unia Europejska, jej partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego potwierdzili swoje zaangażowanie na rzecz silniejszej Europy socjalnej, podpisując deklarację, w myśl której filar będzie nadal wytyczać ramy przewodnie unijnej polityki społecznej. W deklaracji z La Hulpe w sprawie przyszłości Europejskiego filaru praw socjalnych wyrażono również zadowolenie w związku z zapowiedzianym na 2025 r. przeglądem odnośnego planu działania. Przegląd ten posłuży m.in. za podstawę dalszych prac nad osiągnięciem głównych celów UE i państw członkowskich na 2030 r. w zakresie zatrudnienia, umiejętności i ograniczania ubóstwa.

Postępy w realizacji celów na szczeblu unijnym i krajowym są szczegółowo monitorowane i publikowane we wspólnym sprawozdaniu o zatrudnieniu. Z [ostatniego sprawozdania](#) wynika, że w związku z ożywieniem gospodarczym, które sprzyja tworzeniu miejsc pracy, UE jest na dobrej drodze do osiągnięcia swojego celu w zakresie zatrudnienia. Potrzebne są jednak znaczne postępy, aby osiągnąć cel w zakresie ograniczania ubóstwa – w ostatnich latach udało się już nieco do niego zbliżyć pomimo różnych kryzysów, a zwłaszcza wysokiej inflacji. Konieczne są również dalsze postępy w zakresie uczenia się dorosłych, gdyż skutki dotychczasowych działań UE w tej dziedzinie wciąż nie są odczuwalne w większości państw członkowskich.

Trzy cele dla całej UE

Do 2030 r. co najmniej 78 % osób w wieku 20–64 lat powinno mieć pracę.

Do 2030 r. co najmniej 60 % wszystkich osób dorosłych powinno każdego roku uczestniczyć w szkoleniu.

Do 2030 r. liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym powinna zmaleć o co najmniej 15 mln.

Bezdomność to jedna z najbardziej ekstremalnych form wykluczenia społecznego, a zjawisko to występuje we wszystkich państwach członkowskich. W lutym tego roku przedstawiciele państw członkowskich i Parlamentu Europejskiego spotkali się na nieformalnej konferencji ministerialnej z ekspertami i stowarzyszeniami aktywnie zwalczającymi bezdomność. Delegaci wyrazili poparcie dla Europejskiej platformy na rzecz przeciwdziałania bezdomności i z zadowoleniem przyjęli dotychczasowe działania. Podkreśli też, że należy zwiększyć wysiłki, zaangażowanie polityczne i zasoby na rzecz walki z bezdomnością, aby realizować cel deklaracji Lizbońskiej, jakim jest dążenie do wyeliminowania bezdomności do 2030 r. Wnioski, jakie sformułowano podczas tej konferencji, znalazły odzwierciedlenie w deklaracji z La Hulpe.

W 2024 r. uruchomiono wiele projektów wspieranych przez Unię Europejską i uzupełniających działania realizowane w ramach Europejskiej platformy na rzecz przeciwdziałania bezdomności, m.in. Europejskie badanie liczby osób bezdomnych, zestaw narzędzi OECD wspierających walkę z bezdomnością oraz cztery projekty pilotażowe poświęcone ograniczaniu tego zjawiska.

Nicolas Schmit, ówczesny europejski komisarz do spraw miejsc pracy i praw socjalnych (z przodu, czwarty od prawej), wraz z ministrami i delegatami na konferencji „W kierunku zerowej bezdomności”. Pałac Egmont, Bruksela, Belgia, 9 lutego 2024 r.

Przystosowanie się do zmian demograficznych – długowieczne społeczeństwo

Europejczycy żyją coraz dłużej i prowadzą coraz zdrowszy tryb życia. Unijne i krajowe polityki powinny dążyć do wzmocnienia pozycji osób w każdym wieku i zapewnienia dobrobytu przyszłym pokoleniom. Oznacza to opracowanie strategii, które będą miały pozytywny wpływ na osoby w starszym wieku i które będą zachęcać do aktywnego starzenia się w dobrym zdrowiu. Opierając się na ustaleniach sprawozdania na temat starzenia się społeczeństwa oraz sprawozdania na temat adekwatności emerytur (oba z 2024 r.), eksperci i zainteresowane podmioty podjęli dyskusję na temat najważniejszych wyzwań związanych ze starzeniem się europejskiego społeczeństwa. Wskazali, że potrzebne będą dalsze reformy, aby zapewnić odpowiednią, zrównoważoną ochronę osobom w starszym wieku oraz uporać się z nierównościami społeczno-ekonomicznymi i nierównym traktowaniem płci, jakich doświadczają takie osoby. Oprócz zapewnienia skutecznych i wydajnych systemów emerytalnych i systemów opieki długoterminowej konieczne będą inwestycje w aktywne starzenie się w dobrym zdrowiu, wydłużenie życia zawodowego oraz wspieranie elastycznej organizacji pracy.

↑
Dubravka Šuica, ówczesna wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej odpowiedzialna za demokrację i demografię, wygłasza główne przemówienie na konferencji wysokiego szczebla „Jak sterować przyszłością: wyzwania i szanse związane z długowiecznością w Europie”. Bruksela, Belgia, 27 czerwca 2024 r.

Zaradzenie niedoborowi pracowników i kwalifikacji

Od prawie dziesięciu lat we wszystkich państwach członkowskich wzrasta niedobór wykwalifikowanej siły roboczej. Wynika to w dużej mierze ze zmian demograficznych, rosnącego zapotrzebowania na określone umiejętności w ramach transformacji ekologicznej i cyfrowej, a także z nieodpowiednich warunków pracy w niektórych zawodach i sektorach. Komisja określiła ponad 40 zawodów w różnych branżach, w których w całej UE brakuje pracowników. Należy przy tym zaznaczyć, że sytuacja w poszczególnych państwach nie jest jednolita. Zaradzenie tym niedoborom ma kluczowe znaczenie dla zwiększenia zdolności UE w zakresie innowacji, wykorzystania potencjału wzrostu gospodarczego, zwiększenia konkurencyjności, tworzenia miejsc pracy dobrej jakości oraz poprawy odporności gospodarczej i społecznej.

Przewiduje się, że do 2030 r. w sektorze energii odnawialnej powstanie 3,5 mln nowych miejsc pracy.

Blisko dwie trzecie (63 %) małych i średnich przedsiębiorstw ma trudności ze znalezieniem pracowników o odpowiednim profilu.

W czterdziestu dwóch zawodach występują niedobory pracowników i kwalifikacji w całej UE.

W marcu Komisja przedstawiła w związku z tym plan działania przygotowany w ścisłej współpracy z partnerami społecznymi. Podmioty te znajdują się bowiem najbliżej rynku pracy i odgrywają ważną rolę we wdrażaniu rozwiązań będących odpowiedzią na wspomniane wyzwania. Przedłożony plan zapewnia kompleksowe ramy działania służące wyeliminowaniu niedoboru pracowników i kwalifikacji w pięciu głównych obszarach polityki na poziomie Unii, państw członkowskich oraz partnerów społecznych.

Plan działania w sprawie niedoboru pracowników i umiejętności w UE

- 1 Wspieranie aktywizacji zawodowej grup niedostatecznie reprezentowanych na rynku pracy.
- 2 Wspieranie rozwoju umiejętności oraz możliwości szkolenia i kształcenia.
- 3 Poprawa warunków pracy.
- 4 Poprawa w całej UE sprawiedliwej mobilności pracowników i osób uczących się.
- 5 Przyciąganie talentów spoza UE.

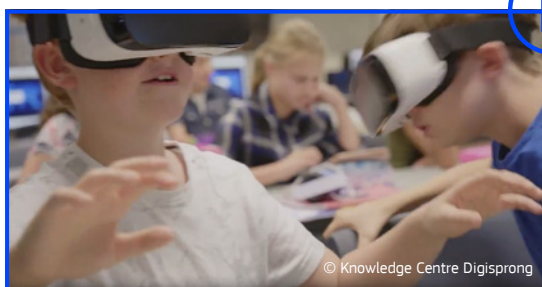
Wdrożenie tego planu działania będzie miało zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia głównych celów UE na 2030 r. w zakresie kwalifikacji i zatrudnienia. Został on opracowany na podstawie wielu środków politycznych i finansowych już wprowadzonych na szczelbu UE, takich jak pakt na rzecz umiejętności. W ramach partnerstw na rzecz umiejętności zobowiązano się, że do 2030 r. ponad 25 mln osób w wieku produkcyjnym w całej UE będzie mogło skorzystać z możliwości zmiany kwalifikacji lub ich podniesienia. Co więcej, od 2020 r., czyli od momentu uruchomienia paktu na rzecz umiejętności, jego członkowie zainwestowali łącznie ponad 150 mln euro w doskonalenie zawodowe i przekwalifikowywanie pracowników. UE inwestuje ponadto w programy na rzecz umiejętności około 65 mld euro, w szczególności za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (zob. rozdział 3) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus.

Obchody Europejskiego Roku Umiejętności – od 9 maja 2023 r. do 8 maja 2024 r. – przypomniły o znaczeniu uczenia się przez całe życie, kładąc nacisk na kwalifikacje i lepsze dopasowanie aspiracji i umiejętności obywateli do możliwości na rynku pracy. Działania komunikacyjne dotarły do milionów ludzi i przyczyniły się do znacznego zwiększenia wiedzy na temat unijnej polityki w zakresie umiejętności.

↑
FILM: Europejski Rok Umiejętności – pozyskiwanie bardziej wykwalifikowanej siły roboczej.

W kwietniu uruchomiono Akademii Nowego Europejskiego Bauhausu, która ma propagować umiejętności w zakresie zrównoważonego rozwoju w sektorze budowlanym. Będzie ona dbała nie tylko o walory estetyczne, lecz również o zrównoważony i inkluzywny charakter architektury, wspierając tym samym wdrażanie Europejskiego Zielonego Ładu. W ciągu najbliższych dwóch lat inicjatywa ta połączy wielu specjalistów w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz pięć lokalnych i regionalnych centrów w całej Europie.

Wsparcie dla państw członkowskich

Z unijnego Instrumentu Wsparcia Technicznego korzysta obecnie 12 państw członkowskich, które reformują swoje krajowe strategie w zakresie umiejętności. Udzielane wsparcie przyjmuje wiele form: od pomocy w opracowywaniu programów nauczania opartych na kompetencjach, przez rozwijanie systemu mikropoświadczeń (potwierdzających wyniki krótkoterminowych doświadczeń edukacyjnych), po pomoc w integracji dzieci-uchodźców w systemie edukacji.

Przykład projektu

W ramach instrumentu wsparto w Belgii dwuletni projekt mający pomóc szkołom w skutecznym wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu. Projekt miał umożliwić szkołom stworzenie opartych na pracy zespołowej rozwiązań w zakresie koordynacji ICT i edukacji cyfrowej.

↑
FILM: Transformacja cyfrowa we flamandzkim systemie edukacji.

Europejski Rok Umiejętności w liczbach

Ponad **2 tys.**
wydarzeń w całej
Europie

1,37 mln
odwiedzających i 54 wydarzenia
w 23 państwach członkowskich

69 mln
użytkowników mediów
społecznościowych

190
inicjatyw UE dotyczących
umiejętności

90 mln
wyświetleń w serwisach
YouTube i Twitch

41 mln
telewizorów w pięciu krajach
docelowych

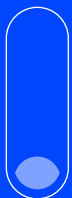
Europejski Rok Umiejętności – większa świadomość

WIĘKSZA
ŚWIADOMOŚĆ
POLITYKI UE
W ZAKRESIE
UMIEJĘTNOŚCI

26 %
luty 2023 r.

WIĘCEJ
OSÓB
ZAINTERESOWA-
NYCH UDZIAŁEM
W SZKOLENIU

19 %
nie zna inicjatyw
Roku Umiejętności

WIĘCEJ OSÓB
DEKLARUJE, ŻE
EUROPEJSKI ROK
UMIEJĘTNOŚCI MIAŁ
WPŁYW NA ICH ŻYCIE

35 %
nie zna inicjatyw
Roku Umiejętności

53 %
grudzień 2023 r.

64 %
zna inicjatywy
Roku Umiejętności

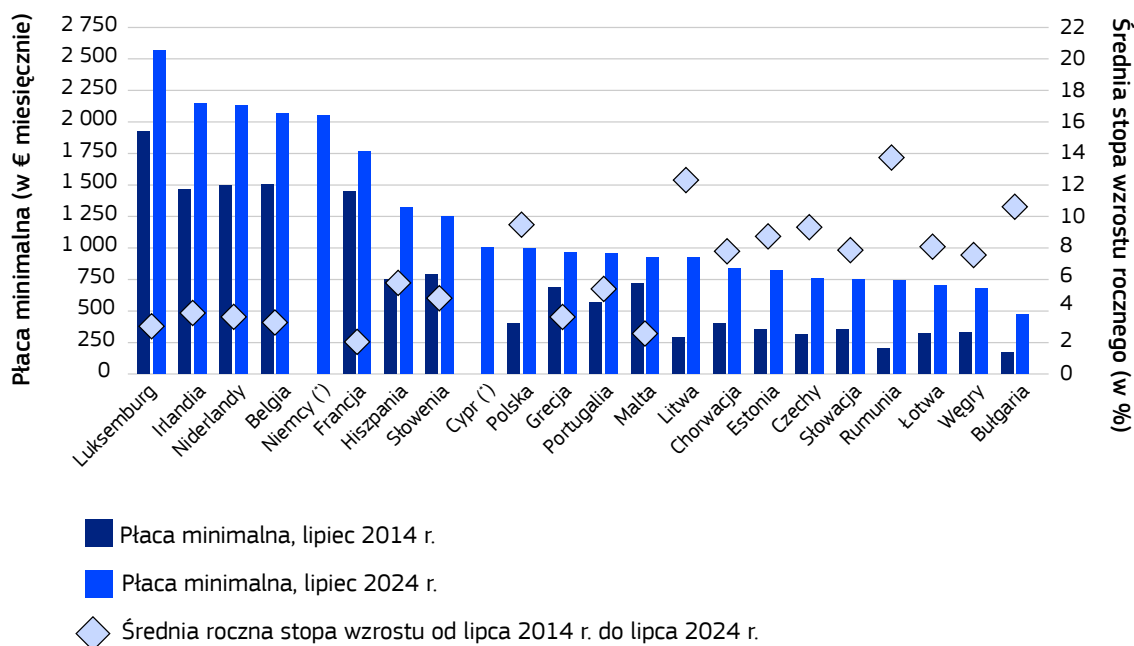
72 %
zna inicjatywy
Roku Umiejętności

Wspieranie pracowników

Do połowy listopada państwa członkowskie miały obowiązek włączyć do prawa krajowego nowe przepisy mające zapewnić, by ustawowe płace minimalne gwarantowały pracownikom godne warunki życia. Większość państw członkowskich powiadomiła Komisję o wdrożeniu tych przepisów. Wdrożenie dyrektywy o płacach minimalnych poprawi warunki życia i pracy dzięki zwiększeniu adekwatności ustawowych wynagrodzeń minimalnych. Ułatwi też rokowania zbiorowe w sprawie płac. Dzięki niej pracownicy będą również lepiej chronieni w tym zakresie

dzięki lepszemu egzekwowaniu przepisów, skuteczniejszemu informowaniu i sprawniejszym mechanizmom dochodzenia roszczeń. Przyjęcie dyrektywy już zaczęło przynosić pozytywne skutki i zainicjowało krajowe debaty na temat adekwatności wynagrodzeń minimalnych. W konsekwencji w ciągu ostatnich dwóch lat wynagrodzenia te znacznie wzrosły w większości państw członkowskich, co skompensowało wpływ wysokiej inflacji na siłę nabywczą osób o niskich dochodach.

Płaca minimalna w całej UE (2014–2024)

Uwaga: Dania, Włochy, Austria, Finlandia i Szwecja nie mają krajowej płacy minimalnej.

(*) Dane z 2014 r. i średnia roczna stopa zmiany nie są dostępne.

W lipcu 2024 r. płaca minimalna w państwach członkowskich UE wynosiła od 477 euro miesięcznie w Bułgarii do 2 571 euro miesięcznie w Luksemburgu.

Źródło: Eurostat, „Statystyka płacy minimalnej”, lipiec 2024 r.

W 2024 r. UE wprowadziła nowe przepisy umożliwiające poprawę warunków pracy 28 mln pracowników platform internetowych w UE. Dyrektywa w sprawie pracy za pośrednictwem platform internetowych zapewni prawidłową klasyfikację statusu zatrudnienia osób pracujących dla takich platform. Dzięki temu będą one mogły korzystać z przysługujących im praw pracowniczych i świadczeń socjalnych. Nowe przepisy zwiększą również przejrzystość i rozliczalność stosowania zautomatyzowanych systemów wspierających lub zastępujących funkcje kierownicze w miejscu pracy. Wzmocnią również prawo pracowników do kwestionowania decyzji opartych na algorytmach. Państwa członkowskie muszą dokonać transpozycji nowych przepisów do prawodawstwa krajowego w ciągu dwóch lat.

W 2024 r. poczyniono też postępy w umacnianiu organów reprezentujących pracowników europejskich w przedsiębiorstwach wielonarodowych. Nowy wniosek w sprawie zmiany obowiązujących przepisów ma zwiększyć rolę europejskich rad zakładowych. Rady zakładowe prowadzą konsultacje z pracownikami oraz informują ich o decyzjach, które mogłyby wpłynąć na warunki zatrudnienia lub pracy. Celem zaproponowanych zmian jest ułatwienie powoływania takich organów, poprawa ich składu pod kątem równowagi płci i zapewnienie, by podejmowanie decyzji było poprzedzone konsultacjami z pracownikami.

Korzystanie z telepracy stało się powszechne, szczególnie od czasu pandemii COVID-19. Z unijnego badania aktywności ekonomicznej ludności wynika, że w UE w ciągu ostatnich kilku lat odsetek osób pracujących z domu wzrósł ponad dwukrotnie – z 11,1 proc. w 2019 r. do 22,4 proc. w 2023 r. Jednocześnie zwrócono większą uwagę na wpływ kultury stałej dostępności zawodowej na zdrowie psychiczne pracowników. W marcu rozpoczęto dwuetapowe konsultacje z partnerami społecznymi na temat uczciwych zasad telepracy i prawa do bycia offline.

Według szacunków w UE jest obecnie około **3,1 mln** stażystów. Wysokiej jakości staże mogą pomóc młodym ludziom zdobywać praktyczne doświadczenia zawodowe i nowe umiejętności, zaś pracodawcom pozwalają przyciągać, szkolić i zatrzymywać pracowników. W marcu Komisja przedstawiła inicjatywę mającą na celu poprawę warunków pracy i wynagrodzeń stażystów w UE, zwiększenie inkluzywności staży oraz podniesienie ich jakości. Komisja chce zaktualizować istniejące ramy jakości staży z myślą o uregulowaniu takich kwestii, jak godziwe wynagrodzenie czy dostęp do ochrony socjalnej. Proponuje ponadto działania ustawodawcze służące poprawie warunków pracy stażystów oraz zwalczaniu ukrywania zwykłych stosunków pracy pod postacią staży.

Aby wesprzeć rynek pracy, UE udostępniła za pośrednictwem Europejskiego Funduszu Społecznego Plus nowe środki finansowe w wysokości 23 mln euro przeznaczone na innowacyjne projekty, których celem jest ograniczenie długotrwałego bezrobocia i pomoc w poszukiwaniu pracy. Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji dla Zwalnianych Pracowników zapewnił ponadto wsparcie dla prawie 1 600 zwolnionych pracowników w Belgii, Danii i Niemczech.

88 %

obywateli deklaruje, że Europa socjalna jest dla nich ważna.

60 %

potrafi wskazać co najmniej jedną kluczową inicjatywę UE wzmacniającą socjalny wymiar Europy.

49 % Dyrektywa o płacach minimalnych

38 % Dyrektywa w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym

37 % Europejski Fundusz Społeczny Plus

33 % Gwarancja dla dzieci

30 % Dyrektywa w sprawie pracy za pośrednictwem platform

29 % Program na rzecz umiejętności

Źródło: Komisja Europejska, specjalne badanie Eurobarometr 546, kwiecień 2024 r.

Wzmocnienie dialogu społecznego

Jako partnerzy społeczni organizacje reprezentujące interesy pracowników i pracodawców w UE odgrywają ważną rolę w poprawie warunków pracy i wydajności, zwiększaniu konkurencyjności unijnych przedsiębiorstw oraz we wzmacnianiu dobrobytu i odporności UE. Jest to szczególnie istotne w związku ze zmianami wynikającymi z nowych technologii i potrzeby sprawiedliwej transformacji w kierunku neutralności klimatycznej. W styczniu na szczycie w Val Duchesse, w Brukseli, Unia Europejska i jej partnerzy społeczni odnowili swoje zobowiązanie do wzmocnienia dialogu społecznego na szczeblu UE i do wspólnego radzenia sobie z najważniejszymi wyzwaniami, z którymi mierzą się unijne gospodarki i rynki pracy. Partnerzy społeczni dyskutowali o problemach na rynku pracy również podczas marcowego trójstronnego szczytu społecznego.

↓

Ówczesny premier Belgii Alexander De Croo (z przodu po lewej) i Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (z przodu po prawej), podpisują trójstronną deklarację na rzecz dynamicznego europejskiego dialogu społecznego. Val Duchesse, Bruksela, Belgia, 31 stycznia 2024 r.

Kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie

Europejski obszar edukacji

Europejski obszar edukacji to główna unijna strategia w zakresie edukacji, która ma ułatwić państwom członkowskim współpracę na rzecz budowania bardziej odpornych i sprzyjających włączeniu społecznemu systemów kształcenia i szkolenia. Jej celem jest usuwanie barier w zakresie uczenia się i poprawa dostępu wszystkich obywateli do wysokiej jakości inkluzywnego kształcenia i szkolenia oraz uczenia się przez całe życie. W ramach tej wizji UE uruchomiła inicjatywę, która ma pomóc w zawiązywaniu sojuszy między uczelniami w całej Europie.

W ciągu ostatnich pięciu lat popularność inicjatywy „Uniwersytety Europejskie”, finansowanej z programu Erasmus+, nieustannie rośnie. Do 50 uprzednio wybranych sojuszy dołączyło kolejnych 14, dzięki czemu osiągnięto cel zakładający powstanie co najmniej 60 sojuszy, a już w połowie 2024 r. w inicjatywę zaangażowanych było ponad 500 szkół wyższych. Dzięki współpracy i łączeniu zasobów uczelnie są w stanie zaproponować innowacyjne programy i najnowocześniejsze umiejętności potrzebne do transformacji ekologicznej i cyfrowej w całej UE. Uniwersytety będą mogły oferować atrakcyjne i konkurencyjne programy studiów kończących się uzyskaniem wspólnego dyplomu oraz przyciągać i zatrzymywać utalentowanych studentów z całego świata.

↑
FILM: Inicjatywa „Uniwersytety Europejskie”.

W odpowiedzi na postulat ze strony sektora szkolnictwa wyższego, w tym wielu sojuszy Uniwersytetów Europejskich, by zapewnić większą liczbę wspólnych programów, Komisja zaproponowała konkretną ścieżkę współpracy między państwami członkowskimi a sektorem edukacji w celu stworzenia wspólnego europejskiego dyplomu. Projekt nowego programu studiów, opracowany na szczeblu krajowym, regionalnym i instytucjonalnym, oparto na sześciu projektach z udziałem ponad 140 instytucji szkolnictwa wyższego z całej UE. Został on przedstawiony wraz z dwoma wnioskami w sprawie zaleceń Rady służących wzmocnieniu sektora szkolnictwa wyższego. Pierwszy z nich dotyczy poprawy procesów zapewniania jakości i automatycznego uznawania kwalifikacji w szkolnictwie wyższym, drugi zaś – zwiększenia atrakcyjności i stabilności kariery akademickiej.

↑
Iliana Ivanova, ówczesna europejska komisarz ds. innowacji, badań naukowych, kultury, edukacji i młodzieży, przemawia na konferencji prasowej na temat pakietu dotyczącego szkolnictwa wyższego. Bruksela, Belgia, 27 marca 2024 r.

Mobilność edukacyjna

Studia, szkolenie lub praca za granicą przynosi wiele korzyści – rozwija m.in. umiejętności komunikacyjne i kompetencje międzykulturowe. Aby poprawić możliwości podejmowania nauki za granicą, wprowadzono nowe ogólnounijne cele w zakresie mobilności edukacyjnej.

Pobyty w innym państwie członkowskim stanowią również okazję, by doskonalić znajomość języka obcego lub nauczyć się nowego. Z programów Erasmus+ oraz „Kreatywna Europa” finansowane są projekty wspierające różnorodność językową. Badanie z 2024 r. pokazało, że europejskie społeczeństwo jest zasadniczo przychylnie nastawione do wielojęzyczności i nauki języków.

Nowe cele w zakresie mobilności edukacyjnej

- **Do 2030 r. co najmniej 23 % absolwentów szkół wyższych powinno zdobyć doświadczenie edukacyjne za granicą.**
- **Do 2030 r. co najmniej 12 % osób uczestniczących w programach kształcenia i szkolenia zawodowego powinno zdobyć doświadczenie edukacyjne za granicą.**
- **Do 2027 r. co najmniej 20 % wszystkich osób uczących się, korzystających z mobilności edukacyjnej za granicą, powinny stanowić osoby o mniejszych szansach.**

Europejczycy i języki

86 % osób w UE uważa, że każdy mieszkaniec Europy powinien posługiwać się przynajmniej jednym językiem obcym.

76 % uważa, że doskonalenie umiejętności językowych powinno należeć do priorytetów polityki.

84 % sądzi, że należy chronić języki regionalne i języki mniejszości.

3 spośród 5 osób potrafią prowadzić rozmowę w co najmniej jednym języku obcym (a w przypadku ludzi młodych – 4 spośród 5).

Źródło: Komisja Europejska, specjalne badanie Eurobarometr 540, maj 2024 r.

W ramach procesu bolońskiego umożliwiającego współpracę krajów należących do europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego Komisja, UE i rządy krajowe dążą również do tego, by szkolnictwo wyższe w Europie stało się bardziej inkluzywne i dostępne. W maju 47 przedstawicieli ministerstw szkolnictwa wyższego oraz UE potwierdziło swoje zaangażowanie we wspieranie mobilności uczniów i pracowników. W komunikacie z Tirany podsumowali oni dotychczasową współpracę w dziedzinie szkolnictwa wyższego i wyznaczyli kierunek na lata 2025–2027. Zaktualizowali również zobowiązania dotyczące usuwania barier dla mobilności edukacyjnej, wysokiej jakości edukacji i umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego oraz zapewнили ścisłe powiązania z inicjatywami przewodnimi UE, takimi jak inicjatywa „Uniwersytety Europejskie” i projekt wspólnego europejskiego dyplomu.

Erasmus+

Unijny program na rzecz kształcenia i szkolenia, młodzieży i sportu

- **37-lecie programu Erasmus+.**
- **Ponad 16 mln uczestników projektów mobilności edukacyjnej.**
- **Od 2014 r. wzięto w nim udział ponad 900 tys. organizacji.**
- **Budżet na 2024 r.: 4,65 mld euro.**

W 2024 r. obchodziliśmy dwudziestolecie istnienia programu Erasmus Mundus, którego istotą jest wspieranie inicjatywy dotyczącej współpracy między europejskimi uczelniami wyższymi, finansowanej z programu Erasmus+, a polegającej na tworzeniu wspólnych międzynarodowych studiów magisterskich. Od czasu uruchomienia programu w programach studiów magisterskich Erasmus Mundus wzięło udział prawie 50 tys. studentów ze 179 krajów. Ponad 34 tys. studentów otrzymało stypendium unijne. Podczas zorganizowanej w maju konferencji świętowano najważniejsze osiągnięcia programu oraz jego wkład w rozwijanie międzynarodowego zasięgu programu Erasmus+.

Wspieranie badań naukowych i innowacji

W 2024 r. minęło 40 lat od czasu uruchomienia pierwszego unijnego programu finansowania badań naukowych i innowacji. Od 1984 r. UE zainwestowała ponad 280 mld euro w naukę, badania i innowacje, zapewniając tym samym ponad 120 tys. grantów, z których skorzystało około 75 tys. beneficjentów. Finansowanie to pozwoliło stworzyć wysokiej jakości miejsca pracy i posłużyło do wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw oraz do zwiększenia konkurencyjności i ugruntowania pozycji UE jako lidera technologicznego. W ciągu ostatnich czterech dekad UE zwiększyła inwestycje w dziedzinie badań naukowych i innowacji oraz rozszerzyła ich zakres, aby móc stawiać czoła globalnym wyzwaniom, wykorzystywać potencjał technologii i zaspokajać zmieniające się potrzeby społeczeństwa. Wyrazem uznania dla efektów tych prac było także przyznanie ponad 30 Nagród Nobla naukowcom finansowanym przez UE.

FILM: Upamiętnienie 40-lecia badań naukowych i innowacji.

David Baker, jeden z laureatów Nagrody Nobla 2024.

„Wsparcie z unijnych programów ramowych w zakresie badań naukowych było dla mnie bardzo ważne przez cały okres kariery zawodowej: od jej początków w Szwecji, aż po dalsze etapy, bo pozwoliło mi zbudować grupę badawczą, kupić niezbędny sprzęt laboratoryjny i eksplorować innowacyjne pomysły”.

Prof. Anne L'Huillier, laureatka Nagrody Nobla w dziedzinie fizyki w 2023 r.

© Ian C. Haydon, Uniwersytet w Waszyngtonie

David Baker, który otrzymał finansowanie z unijnego programu działań „Maria Skłodowska-Curie”, został w 2024 r. laureatem Nagrody Nobla w dziedzinie chemii „za obliczeniowe metody projektowania białek”, wraz z Demisem Hassabisem i Johnem M. Jumperem, którzy nagrodę tę otrzymali „za przewidywanie struktury białek”. Dołączył tym samym do listy 18 znamienitych stypendystów, naukowców i promotorów w ramach tego programu, którzy od 2010 r. otrzymali Nagrodę Nobla.

Program „Horyzont 2020”

Końcowe sprawozdanie oceniające inicjatywę „Horyzont 2020” – unijnego programu ramowego w dziedzinie badań naukowych i innowacji, który realizowano w latach 2014–2020 – pokazuje, że inwestycje w badania naukowe i innowacje przynoszą znaczne korzyści. W sprawozdaniu stwierdzono, że program „Horyzont 2020” znacząco przyczynił się do ugruntowania roli wiedzy i innowacji w społeczeństwie i gospodarce UE. Przyniósł też mieszkańcom Europy znacznie większe korzyści, niż to byłoby możliwe na poziomie krajowym czy regionalnym. W ramach programu sfinansowano wiele konkretnych rozwiązań, takich jak nowatorski transport wodorowy, szczepionki oparte na mRNA czy mikro- i nanoelektronika; wniósł on także decydujący wkład w rozwój wiedzy o klimacie. Każde euro przeznaczone na realizację programu przyniesie obywatelom UE pięciokrotnie wyższe korzyści do 2040 r., co dowodzi wysokiego stosunku jakości do ceny, jaki zapewniają inwestycje w badania naukowe i innowacje.

Inicjatywa „Horyzont 2020” w liczbach

- > **BUDŻET:**
80 mld euro
- > **FINANSOWANE PROJEKTY:**
35 tys.

Wzrost zatrudnienia o 20 % w całej UE.

Program „Horyzont Europa”

Nowym elementem obecnego programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji na lata 2021–2027 „Horyzont Europa” jest wprowadzenie planów strategicznych opracowanych przez Komisję wspólnie z państwami członkowskimi, państwami stowarzyszonymi i Parlamentem Europejskim przy udziale zainteresowanych stron i obywateli. W opublikowanym w marcu drugim planie strategicznym programu „Horyzont Europa” określono główny cel na ostatnie trzy lata programu (2025–2027). Pozwoli to ukierunkować

finansowanie badań naukowych i innowacji w Europie i poza jej granicami, tak aby sprostać najważniejszym globalnym wyzwaniom, takim jak zmiana klimatu, zanieczyszczenie środowiska i utrata bioróżnorodności, transformacja cyfrowa i starzenie się społeczeństwa. Za pomocą nowego planu UE wprowadziła do programu ambitniejsze cele, jeśli chodzi o bioróżnorodność, ponieważ zobowiązała się do przeznaczenia na związane z nią kwestie 10 proc. całego budżetu programu „Horyzont Europa” na lata 2025–2027. Dopełnia to przewidziane już wydatki na rzecz klimatu (35 proc. w całym okresie realizacji programu „Horyzont Europa”) i główne działania cyfrowe (13 mld euro w tym samym okresie).

W planie strategicznym wprowadzono również nowy europejski Bauhaus – nowe narzędzie finansowania, którego celem jest rewitalizacja dzielnic w UE i poza nią. W latach 2025–2027 na projekty nowego europejskiego Bauhausu dotyczące badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont Europa” udostępniane będzie po 120 mln euro rocznie. Oczekuje się, że inne programy UE zapewnią finansowanie na podobnym poziomie, aby wspomóc wdrożenie. Pionierska inicjatywa nowego europejskiego Bauhausu umożliwi obywatelom, organom publicznym, ekspertom, przedsiębiorstwom, uniwersytetom i instytucjom wymyślenie od nowa i wspólne promowanie zrównoważonego i inkluzywnego sposobu na życie.

W ramach programu „Horyzont Europa” Europejska Rada ds. Badań Naukowych pomaga poszerzać granice wiedzy we wszystkich dziedzinach nauki i studiów za pośrednictwem prestiżowych programów grantowych. W 2024 r. przyznała dotacje o łącznej wartości 2,3 mld euro na projekty wybrane ze względu na ich doskonałość naukową.

W 2024 r. zapowiedziano finansowanie w wysokości 1,25 mld euro na wsparcie badań naukowych w ramach działań „Maria Skłodowska-Curie” – flagowego programu UE wspierającego studia doktoranckie i podoktoranckie. Finansowanie zapewni wsparcie i miejsca pracy dla około 10 tys. utalentowanych naukowców z całego świata na wszystkich etapach ich kariery.

Aby poprawić warunki rozwoju kariery oraz przyciągnąć naukowców i zatrzymać ich w Europie, w czerwcu uruchomiono platformę talentów w ramach europejskiej przestrzeni badawczej. Będzie ona odgrywać rolę centralnego ośrodka oferującego naukowcom łatwy dostęp do narzędzi rozwoju zawodowego, finansowania i współpracy międzynarodowej, zwiększając w ten sposób ich mobilność i ułatwiając im rozwój kariery w całej Europie.

Wzmocnienie działań na rzecz Unii równości

Równość i niedyskryminacja to podstawowe wartości i prawa w UE. Aby stworzyć otwarte społeczeństwo integracyjne, UE wprowadziła szereg specjalnych strategii, obejmujących konkretne działania i środki finansowe, które poprawiają jakość życia w całej UE.

Ogólnounijna karta osoby z niepełnosprawnością i karta parkingowa

W październiku zatwierdzono nowe przepisy ustanawiające europejską kartę osoby z niepełnosprawnością i europejską kartę parkingową dla osób z niepełnosprawnościami. Obie karty będą miały zastosowanie do obywateli UE i członków ich rodzin z orzeczoną niepełnosprawnością oraz do obywateli państw trzecich z orzeczoną niepełnosprawnością mieszkających w UE.

Podczas podróży do innych państw członkowskich europejska karta osoby z niepełnosprawnością zapewni równy dostęp do warunków specjalnych i preferencyjnego traktowania oferowanych w ramach szerokiego zakresu usług. Dotyczy to na przykład priorytetowego lub bezpłatnego dostępu, asystencji osobistej w pewnych obiektach, przewodników napisanych w alfabecie Braille'a lub nagranych w formacie audio oraz biletów bezpłatnych lub sprzedawanych w niższej cenie. Posiadacze europejskiej karty parkingowej będą mieli dostęp do warunków i udogodnień związanych z parkowaniem dla osób z niepełnosprawnościami w innych państwach członkowskich. Nowe przepisy będą miały zastosowanie do krótkich pobytów nieprzekraczających trzech miesięcy, a także do dłuższych okresów w określonych przypadkach, na przykład do posiadaczy kart, którzy uczestniczą w unijnych programach mobilności (takich jak Erasmus+ czy Europejski Korpus Solidarności). Państwa członkowskie mogą również stosować dyrektywę przez dłuższy okres w odniesieniu do innych posiadaczy kart.

Europejska karta osoby z niepełnosprawnością będzie uzupełniała karty krajowe lub zaświadczenia o niepełnosprawności, a nowa karta parkingowa zastąpi obecną unijną kartę parkingową dla osób z niepełnosprawnościami. Oczekuje się, że obie karty będą obowiązywać w całej UE od 2028 r.

© Cédric Puisney, Europejskie Forum Osób z Niepełnosprawnościami

↑ Helena Dalli, ówczesna komisarz ds. równości (druga od prawej), prezentująca wraz z przedstawicielami Europejskiego Forum Osób z Niepełnosprawnościami nową unijną kartę osoby z niepełnosprawnością. Bruksela, Belgia, 6 września 2023 r.

Europejskie miasta coraz bardziej dostępne

Dostępne przestrzenie publiczne to pierwszy krok niezbędny do osiągnięcia równości. W 2024 r. obchodzono 15. rocznicę przyznania nagrody Access City, prestiżowej nagrody, w której uznano wybitne wysiłki miast UE na rzecz priorytetowego traktowania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

W listopadzie Wiedeń (Austria) zdobył nagrodę Access City 2025, która jest doskonałym przykładem tego, w jaki sposób duże stolicy mogą skutecznie włączać dostępność do wszystkich aspektów życia miejskiego. Z okazji odbywających się w 2024 r. igrzysk olimpijskich i paraolimpijskich, Norymberga w Niemczech otrzymała specjalne wyróżnienie za dostępną infrastrukturę sportową, w uznaniu inwestowania w sprzyjające włączeniu społecznemu ośrodki sportowe wyposażone w odpowiednio dostosowany sprzęt, w szkolenia dla trenerów sportu adaptacyjnego i w inkluzywne treningi pływackie.

© Adobe Stock

Aby uczcić 15. rocznicę wręczenia pierwszej nagrody Access City, przedstawiciele z poprzednich zwycięskich miast, organizacji reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami i stowarzyszeń zainteresowanych stron spotkali się w celu wymiany najlepszych praktyk. Zebrali również informacje zwrotne na temat drugiego etapu europejskiej strategii na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami na lata 2021–2030.

Uczestnicy dyskusji okrągłego stołu zorganizowanej z okazji 15. rocznicy przyznania nagrody Access City. Bruksela, Belgia, 29 maja 2024 r.

FILM: San Cristóbal de La Laguna, Hiszpania – laureat nagrody Access City w 2024 r.

Równouprawnienie płci

W ostatnich latach UE poczyniła znaczne postępy, jeśli chodzi o promowanie równości płci. Do szczególnych osiągnięć należy zaliczyć nowe przepisy dotyczące przejrzystości wynagrodzeń, które służą poprawie stosowania zasady równości wynagrodzeń mężczyzn i kobiet, nowe prawa poprawiające równowagę między życiem zawodowym a prywatnym oraz cele dotyczące poprawy równowagi płci w zarządach spółek.

Pomimo znacznych postępów do równouprawnienia płci jest jednak wciąż daleka droga. Zgodnie ze Sprawozdaniem na temat równouprawnienia płci w UE z 2024 r. nadal istnieją znaczne różnice w traktowaniu kobiet i mężczyzn na rynku pracy i na stanowiskach decyzyjnych, w tym politycznych, a ponadto wciąż obecne są stereotypy dotyczące roli kobiet w społeczeństwie. Co więcej, kobiety i dziewczęta są wciąż szczególnie narażone na skutki wojny i konfliktów. W sprawozdaniu odnotowano również coraz większe przeszkody dla wolności wypowiedzi, zwłaszcza w internecie, oraz rosnący sprzeciw wobec praw kobiet w różnych częściach świata.

W 2024 r. przyjęto przełomowe przepisy unijne dotyczące zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Nowe prawo kwalifikuje niektóre formy przemocy wobec kobiet i dziewcząt jako przestępstwa określonych kategorii. Chodzi tu w szczególności o okaleczanie żeńskich narządów płciowych, przymusowe małżeństwa i najpowszechniejsze formy cyberprzemocy (takie jak udostępnianie bez czyjejś zgody treści intymnych lub zmanipulowanych, cyberstalking i cybernękanie), a także nawoływanie w internecie do przemocy lub nienawiści motywowanej płcią.

Co trzecia kobieta w UE doświadczyła przemocy fizycznej, przemocy seksualnej lub gróźb.

Tylko jedna na osiem kobiet, które doświadczyły przemocy, zgłosiła ten fakt policji.

Tylko co piąta kobieta, która doświadczyła przemocy, zwróciła się o pomoc do placówki ochrony zdrowia lub opieki społecznej.

Źródła: Eurostat; Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn; Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Dyrektywa zwiększa dostęp ofiar do wymiaru sprawiedliwości, do ochrony i wsparcia, a także zobowiązuje państwa członkowskie do wprowadzenia kompleksowych środków zapobiegawczych i do promowania kluczowej roli zgody w relacjach między ludźmi. Państwa członkowskie muszą teraz włączyć nowe przepisy do prawa krajowego i mają na to czas do 14 czerwca 2027 r.

Poważnym wyzwaniem pozostaje wciąż przemoc wobec dzieci – zarówno w UE, jak i poza nią. Chcąc wesprzeć państwa członkowskie w usprawnianiu ich systemów ochrony dzieci, w kwietniu Komisja wydała specjalne zalecenia. Uwzględniono w nich opinie ponad 1 tys. dzieci zebrane za pośrednictwem unijnej platformy uczestnictwa dzieci.

Promowanie równouprawnienia płci w polityce publicznej i procesach budżetowych

Na dowód swego zaangażowania w promowanie równości płci w 2024 r. UE zapewniła dostosowaną do potrzeb wiedzę techniczną 12 organom administracyjnym w dziewięciu państwach członkowskich (Niemcy, Irlandia, Grecja, Hiszpania, Francja, Włochy, Cypr, Portugalia i Rumunia). Celem była pomoc w ustanowieniu strategii i budżetów uwzględniających i promujących potrzeby związane z płcią.

Dzięki zmianom w unijnych przepisach finansowych kwestia płci będzie odtąd uwzględniana w unijnych programach finansowych. Zmiany obejmują lepsze monitorowanie, dzięki któremu gromadzone informacje będą odtąd rozróżniane w zależności od płci. Ponadto działania wspierane z funduszy UE będą w miarę możliwości – począwszy od następnego okresu budżetowego (po 2027 r.) – musiały uwzględniać szczególne potrzeby i priorytety kobiet i dziewcząt.

Nowe normy dotyczące organów ds. równości

Krajowe organy ds. równości odgrywają ważną rolę w gwarantowaniu, aby unijne przepisy dotyczące niedyskryminacji były stosowane w praktyce. Promują one równe traktowanie, udzielając niezależnej pomocy ofiarom dyskryminacji, prowadząc niezależne badania, publikując niezależne sprawozdania i wydając zalecenia w sprawach dotyczących dyskryminacji. Pomimo ich nieocenionych działań organy ds. równości napotykały jednak szereg trudności, a ich potencjał w zakresie zapobiegania dyskryminacji i jej zwalczania nadal nie jest w pełni wykorzystany.

Nowe przepisy przyjęte przez UE w 2024 r. zapewnią organom ds. równości większą niezależność oraz większe zasoby i szersze uprawnienia, dzięki czemu poprawi się egzekwowanie unijnych przepisów dotyczących niedyskryminacji. Państwa członkowskie mają czas do 19 czerwca 2026 r. na dostosowanie przepisów krajowych.

Zgodnie z nowymi przepisami państwa członkowskie będą musiały stworzyć organom ds. równości warunki do:

zapewnienia wszystkim ofiarom nieodpłatnych i dostępnych usług na równych zasadach;

prowadzenia działań prewencyjnych, promocyjnych i zwiększających świadomość;

występowania w sądzie w sprawach dotyczących dyskryminacji w celu zapewnienia rzetelnego wsparcia ofiarom.

Mieszkańcy UE uważają, że dyskryminacja jest w ich krajach powszechna.

DYSKRYMINACJA ZE WZGLĘDU NA:

65 %
romskie
pochodzenie

60 %
pochodzenie
etniczne

54 %
orientację
seksualną

61 %
kolor skóry

57 %
transpłciowość

Źródło: Komisja Europejska, specjalne badanie Eurobarometr 535, grudzień 2023 r.

Zwiększenie równouprawnienia osób LGBTIQ w Europie

Wyniki trzeciego badania dotyczącego osób LGBTIQ, opublikowanego w maju przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej, pokazują, że lesbijki, geje, osoby biseksualne, transpłciowe, interseksualne i osoby queer (LGBTIQ) bardziej otwarcie dziś rozmawiają w swoim środowisku o swojej orientacji seksualnej, tożsamości płciowej czy cechach płciowym, niż to było w przeszłości. Częściej doświadczają jednak napastowania i przemocy. Jednocześnie liczba niezgłaszanych przypadków dyskryminacji, przemocy i napastowania jest nadal duża.

Ze sprawozdania z wdrażania strategii na rzecz równości osób LGBTIQ wynika, że ma ona pozytywny wpływ na sytuację osób LGBTIQ w Unii. Dwanaście państw członkowskich ma już strategię lub plany działania na rzecz równości osób LGBTIQ, uzupełniające strategię UE w tym zakresie, zaś inne państwa właśnie takie strategię lub plany działania opracowują. Zacieśniona zostanie współpraca z państwami członkowskimi przez wymianę dobrych praktyk w zakresie opracowywania i wdrażania krajowych planów działania.

Co druga osoba LGBTIQ otwarcie mówi o tym, kim jest.

Co trzecia osoba LGBTIQ doświadcza dyskryminacji.

Co druga osoba LGBTIQ pada ofiarą napastowania.

Dwie trzecie osób LGBTIQ doświadczyło nękania w czasie nauki w szkole.

Co siódma osoba LGBTIQ doświadcza przemocy.

Źródło: „LGBTIQ Equality at a Crossroads – Progress and challenges” („Równość osób LGBTIQ na rozdrożu: postępy i wyzwania”), 2024.

Zwalczanie wszelkich form rasizmu

Ze sprawozdania z realizacji unijnego planu działania przeciwko rasizmowi na lata 2020–2025 wynika, że chociaż wdrożono większość środków, potrzebna jest skuteczniejsza ochrona przed dyskryminacją rasową, a także systemowe środki zapobiegania rasizmowi. Pokazuje ono również, że działania i inicjatywy w tym zakresie obejmują swoim zasięgiem wszystkie obszary polityki UE – od edukacji i zatrudnienia po działania zewnętrzne. Sprawozdanie pokazuje jednak, że rasizm jest powszechny w strukturach społecznych, takich jak zatrudnienie, edukacja czy dostęp do mieszkań, oraz że państwa członkowskie odgrywają kluczową rolę w przeciwdziałaniu temu zjawisku. Po 2025 r. UE będzie nadal zwalczać rasizm we wszelkiej postaci i opracuje kompleksową strategię przeciwdziałania rasizmowi.

W 2024 r. opublikowano pierwsze sprawozdanie z postępów w realizacji Strategii UE w sprawie zwalczania antysemityzmu i wspierania życia żydowskiego na lata 2021–2030. Wynika z niego, że od czasu ataków Hamasu na Izrael, które miały miejsce 7 października 2023 r., i będącej ich skutkiem wojny w Strefie Gazy w Europie odnotowano najwięcej aktów nienawiści i przemocy wobec ludności żydowskiej od początku istnienia UE. Według badania z 2023 r. przeprowadzonego przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej poziom antysemityzmu był już wysoki nawet przed atakami Hamasu, spotęgowany pandemią COVID-19 i rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie. W sprawozdaniu określono, w jaki sposób UE i jej państwa członkowskie działają na rzecz zwalczania antysemityzmu, oraz wymieniono środki mające zwiększyć bezpieczeństwo społeczności żydowskich. Przedstawiono w nim postępy w budowaniu trwałych struktur unijnych i krajowych mających za zadanie zapobiegać antysemityzmowi i go zwalczać. W odpowiedzi na strategię UE 23 państwa członkowskie przyjęły krajową strategię przeciwko antysemityzmowi, a 20 z nich wyznaczyło krajowego koordynatora ds. antysemityzmu.

96 % Żydów w Europie doświadczyło antysemityzmu w internecie lub poza nim.

80 % twierdzi, że antysemityzm nasilił się w ostatnich latach.

76 % unika noszenia lub eksponowania przedmiotów, które mogłyby świadczyć o tym, że są Żydami.

Źródło: Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej, Doświadczenia ludności żydowskiej i postrzeganie antysemityzmu – badanie UE dotyczące ludności żydowskiej, 2024.

Jak wynika ze sprawozdania pt. „Muzułmanie w UE – doświadczenia ludności muzułmańskiej”, opublikowanego w październiku przez Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej, niemal co drugi muzułmanin w UE doświadcza rasizmu i dyskryminacji w codziennym życiu, co wskazuje na gwałtowny wzrost tego zjawiska od 2016 r. Muzułmańskie kobiety, mężczyźni i dzieci są celem ataków, zarówno w internecie, jak i poza nim, nie tylko ze względu na swoją religię, ale również ze względu na kolor skóry oraz pochodzenie etniczne lub imigracyjne. Dane liczbowe uwzględnione w sprawozdaniu zgromadzono przed atakami Hamasu 7 października 2023 r. i wojną, która wybuchła w ich wyniku w Strefie Gazy, które to wydarzenia dodatkowo pogłębiły nienawiść antymuzułmańską.

W sprawozdaniu z wdrażania krajowych ram strategicznych dotyczących Romów podkreślono postępy poczynione przez państwa członkowskie i kraje objęte procesem rozszerzenia w ustanawianiu niezbędnych struktur, procesów i programów służących skutecznemu wdrożeniu krajowych ram dotyczących Romów. Chociaż wysiłki te stanowią ważny krok naprzód, możliwe jest przyjęcie jeszcze ambitniejszych założeń, które pozwolą w pełni osiągnąć cele UE na 2030 r., zakładające monitorowanie, na ile osiągnięto cele unijnych ram strategicznych dotyczących Romów w obszarach równouprawnienia, włączenia społeczno-gospodarczego i znaczącego udziału Romów. UE podtrzymuje swoje zobowiązanie do wspierania państw członkowskich za pomocą wytycznych i przez monitorowanie wdrażania krajowych ram dotyczących Romów.

Celebrowanie społeczeństw integracyjnych

Obchodzony w maju Europejski Miesiąc Różnorodności odzwierciedla długoterminowe zaangażowanie UE na rzecz zróżnicowanych i integracyjnych miejsc pracy i społeczności. W 2024 r. w całej UE odbyło się ponad 50 wydarzeń na ten temat. Do najważniejszych z nich należała przyznana po raz trzeci doroczna nagroda „Europejskie Stolice Inkluzywności

i Różnorodności”, w której uznano wysiłki włożone przez miasta, miasteczka lub regiony UE na rzecz wspierania inkluzywności i tworzenia społeczności wolnych od dyskryminacji. W tym roku dodano nową kategorię – nagrodę dla władz tworzących bezpieczne miasteczka, miasta i regiony przez przeciwdziałanie przemocy wobec kobiet.

Laureaci nagrody „Europejskie Stolice Inkluzywności i Różnorodności” w 2024 r.

SAMORZĄDY LOKALNE POWYŻEJ 50 TYS. MIESZKAŃCÓW

Zagreb, Chorwacja

Växjö Kommun, Szwecja

La Laguna, Hiszpania

SAMORZĄDY LOKALNE PONIŻEJ 50 TYS. MIESZKAŃCÓW

Corbetta, Włochy

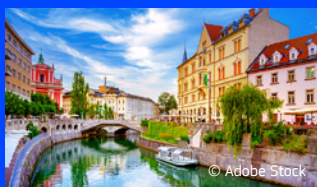

Miranda de Ebro, Hiszpania

Casares, Hiszpania

NAGRODA SPECJALNA

Lublana, Słowenia

Miranda de Ebro, Hiszpania

Växjö Kommun, Szwecja

ROZDZIAŁ 7

Ochrona ludzi i swobód

Wprowadzenie

W 2024 r. Unia Europejska podjęła kompleksowe działania, aby chronić swoich obywateli przed zagrożeniami – zarówno wewnątrz terytorium, jak i poza jego granicami. Związane jest to ze staraniami, by zapewnić Europie lepszą gotowość do reagowania na poważne kryzysy. Unia w dalszym ciągu intensyfikowała działania na rzecz wzmocnienia europejskiego bezpieczeństwa i obrony. Wprowadziła także nowe środki na rzecz zwalczania handlu ludźmi, handlu narkotykami i przestępczości zorganizowanej. W 2024 r. rozpoczął się również nowy etap w zarządzaniu migracją. Dzięki obowiązującemu już paktowi o migracji i azylu UE dysponuje narzędziami, które umożliwiają jej uporządkowane zarządzanie migracją w zgodzie z zasadami solidarności i sprawiedliwego podziału odpowiedzialności. Rozpoczęły się ważne prace przygotowujące do przeprowadzenia reform – państwa członkowskie

opracowały w tym celu krajowe plany wdrażania. W grudniu osiągnięto kolejny ważny etap w następstwie decyzji o zniesieniu od 1 stycznia 2025 r. kontroli na wewnętrznych granicach lądowych z Bułgarią i Rumunią oraz między tymi krajami. UE kontynuowała również pracę na rzecz ochrony zdrowia obywateli: zreformowano przepisy dotyczące leków; wprowadzono pewne nowe inicjatywy, m.in. ważne działania służące poprawie zdrowia psychicznego i dobrostanu Europejczyków, a zwłaszcza dzieci i młodzieży.

↑
[Imigranci pracujące w sadzie w ramach programu integracji społeczno-zawodowej w Culleredo w Hiszpanii, 19 czerwca 2024 r. Ta finansowana przez UE inicjatywa wspiera imigrantów znajdujących się w trudnej sytuacji poprzez zachęcanie do rozwoju umiejętności i integracji na rynku pracy oraz promowanie równości płci.](#)

Ochrona obywateli

Poważne kryzysy w ostatnich latach, takie jak globalna pandemia, rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie czy katastrofalne zjawiska pogodowe spowodowane zmianą klimatu, nie okazały się zdarzeniami jednostkowymi ani przejściowymi. Potwierdzają one, że Europa musi być przygotowana na każdy kryzys i gotowa do reagowania w każdej chwili. Zwiększenie gotowości Europy na przyszłe kryzysy ma kluczowe znaczenie dla ochrony obywateli i sprawnego funkcjonowania gospodarek i społeczeństw w UE.

W opublikowanym w październiku sprawozdaniu Sauliego Niinistö „Safer Together” („Razem bezpieczniej”) oceniono wielowymiarowe wyzwania, przed którymi stoi UE, i określono, w jaki sposób może ona zapewnić sobie lepszą

gotowość cywilną i wojskową na przyszłe kryzysy. W sprawozdaniu przedstawiono około 80 zaleceń dotyczących środków krótkoterminowych oraz średnio- i długoterminowych mających pomóc w budowaniu kompleksowej gotowości. Na podstawie tych propozycji Komisja Europejska i Wysoki Przedstawiciel Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa opracowują strategię na rzecz unii gotowości. Będzie ona polegała m.in. na mobilizacji podmiotów ze wszystkich szczebli sprawowania władzy (od szczebla lokalnego po unijny, obejmując zarówno organy władz cywilnych, jak i siły zbrojne) oraz na zaangażowaniu wszystkich grup społecznych (sektora prywatnego, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i samych obywateli).

58 %

osób w UE nie czuje się dobrze przygotowanych na katastrofy.

37 %

osobiście doświadczyło katastrofy (innej niż COVID-19) w ciągu ostatnich 10 lat.

46 %

wiedziąco, co zrobić w przypadku katastrofy.

82 %

uważa, że UE powinna bardziej angażować się w budowanie gotowości na przyszłe kryzysy.

Źródła: Komisja Europejska, [Eurobarometr Flash 546](#), czerwiec 2024 r.; Komisja Europejska, [specjalne badanie Eurobarometr 547](#), wrzesień 2024 r.

Budowanie zdolności obronnych

Państwa członkowskie UE wypracowują już wspólną strategiczną wizję bezpieczeństwa i obrony UE na najbliższe lata, aby reagować na zagrożenia i wyzwania.

Rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie skłoniła UE do wzmocnienia europejskiego przemysłu obronnego i do poprawy jego zdolności reagowania i innowacyjności. Pierwsza, przedstawiona w marcu, Strategia na rzecz europejskiego przemysłu obronnego ma na celu zapewnienie, aby w razie potrzeby UE miała do dyspozycji swoje systemy obronne i odpowiedni sprzęt. Skorzystają na tym nie tylko państwa UE, ale również kluczowi sojusznicy, w tym NATO i Ukraina. Strategię tę wsparło wartym 1,5 mld euro programem finansowania na lata 2025–2027, którego zadaniem jest przygotowanie europejskiego przemysłu obronnego.

Strategia na rzecz europejskiego przemysłu obronnego – cele na 2030 r.

- **Co najmniej 40 %** sprzętu wojskowego ma być nabywane w drodze wspólnych zakupów.
- **Co najmniej 50 %** budżetu na zamówienia w dziedzinie obronności będzie przeznaczane na produkty i usługi z Europy.
- **Co najmniej 35 %** handlu towarami związanymi z obronnością ma się odbywać między państwami członkowskimi (a nie z innymi krajami).

Państwa członkowskie zachęca się do stałego zwiększania wydatków na obronność, a także do wspólnego zamawiania produktów związanych z obronnością w celu wspierania europejskiego przemysłu obronnego. W listopadzie wybrano do sfinansowania pięć projektów transgranicznych w ramach nowego unijnego programu, który ma zachęcać do współpracy przy zamówieniach w dziedzinie obronności. Łączna wartość zamówień dla wszystkich tych projektów wynosi ponad 11 mld euro – za tę kwotę zostaną zakupione produkty związane z obronnością na potrzeby sił zbrojnych państw członkowskich.

Wybrane projekty dotyczą 20 państw członkowskich, przy czym w większości z tych projektów zamówieniem objęto także sprzęt przeznaczony dla Ukrainy.

Tymczasem przeprowadzone pomyślnie pierwsze powiększenie bazy przemysłowej produkującej amunicję już przynosi zamierzone efekty. Przyznano na ten cel dotacje w wysokości ponad 500 mln euro, a europejska zdolność produkcyjna w zakresie amunicji artyleryjskiej zwiększyła się do 1 mln pocisków rocznie.

W ciągu trzech pierwszych lat swego funkcjonowania Europejski Fundusz Obrony przeznaczył już 4 mld euro na wsparcie 160 wspólnych projektów w zakresie obronności, obejmujących szeroki zakres technologii i zdolności i wspierających konkurencyjność europejskiego przemysłu obronnego. Uruchomienie nowego unijnego instrumentu kapitałowego na rzecz obronności służyło ułatwieniu dostępu sektora obronnego do finansowania i wspieraniu dobrze prosperującego systemu start-upów i małych przedsiębiorstw w dziedzinie obronności.

Zgodnie z Planem działania na rzecz mobilności wojskowej UE finansuje 38 nowych projektów, dzięki którym poprawi się transport wojsk i sprzętu w ramach transeuropejskiej sieci transportowej. Projekty te, dysponując budżetem w wysokości 807 mln euro, pozwolą zmodernizować kluczową infrastrukturę transportową w UE na potrzeby transportu cywilnego i wojskowego. W 2024 r. przyjęto nowe zobowiązanie dotyczące mobilności wojskowej, aby wyeliminować wciąż istniejące luki w tym zakresie.

Przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa

Z opublikowanego w maju sprawozdania z postępów w realizacji strategii w zakresie unii bezpieczeństwa wynika, że dzięki licznym środkom ustawodawczym i operacyjnym, jakie wprowadzono od czasu przyjęcia strategii, UE jest lepiej przygotowana do radzenia sobie z zagrożeniami bezpieczeństwa. Stale zmieniający się krajobraz zagrożeń oznacza jednak, że należy wykorzystać każdą szansę, aby wyeliminować potencjalne podatności.

Jednymi z najbardziej złożonych i stale zmieniających się wyzwań, z którymi zmagają się UE i jej państwa członkowskie, są zagrożenia hybrydowe. Należy do nich m.in. utrudnianie demokratycznych procesów decyzyjnych poprzez kampanie dezinformacyjne oraz wykorzystywanie mediów społecznościowych do kontrolowania dyskursu politycznego. UE wprowadziła już wiele różnych środków, aby przeciwdziałać zagrożeniom hybrydowym. Jednym z nich jest unijny zestaw narzędzi antyhybrydowych, który został już uruchomiony i jest wykorzystywany do reagowania na zintensyfikowaną kampanię hybrydową prowadzoną przez Rosję przeciwko UE i jej państwom członkowskim. W październiku Unia Europejska przyjęła nowy system sankcji w odpowiedzi na działania hybrydowe Rosji. Państwa członkowskie zakończyły tworzenie zespołów szybkiego reagowania na zagrożenia hybrydowe. Zespoły te będą jednym z kluczowych narzędzi wspierania państw członkowskich, krajów partnerskich i misji UE w przeciwdziałaniu takim zagrożeniom i kampaniom.

Szczególnie nasiloną rywalizacją strategiczną obserwowaną jest w cyberprzestrzeni. W 2024 r. poczyniono postępy we wdrażaniu eurolskiej polityki w zakresie cyberobrony. Rozpoczęły się bowiem przygotowania do uruchomienia Centrum Koordynacji UE ds. Cyberobrony, które poprawi orientację sytuacyjną organów odpowiedzialnych za obronność. Z myślą o śledzeniu tych postępów w październiku opublikowano pierwszy unijny wykaz cyberdziałań, a prace nad kolejnym takim wykazem już trwają.

W związku z dokonującą się bezprecedensową transformacją geopolityczną przestrzeni kosmicznej i kluczową rolą, jaką odgrywa w niej UE, coraz większy jest nacisk na ogólne bezpieczeństwo przestrzeni kosmicznej oraz na wdrażanie strategii kosmicznej UE na rzecz bezpieczeństwa i obrony. Dotychczasowe inicjatywy w tym zakresie koncentrowały się w szczególności na poprawie wspólnego rozumienia zagrożeń kosmicznych i sposobów

reagowania na nie. W kwietniu Komisja wraz z Agencją Unii Europejskiej ds. Programu Kosmicznego uruchomiła unijny ośrodek wymiany i analizy informacji dotyczących przestrzeni kosmicznej. Inicjatywa ta, umożliwiająca współpracę unijnych przedsiębiorstw z sektora kosmicznego, ma zachęcać do dzielenia się dobrymi praktykami w celu zwiększenia bezpieczeństwa unijnych systemów kosmicznych.

Co do sytuacji na morzu – UE wzmocniła swoją rolę w zapewnianiu bezpieczeństwa morskiego i zacieśniła stosunki z partnerami zewnętrznymi w tej dziedzinie. Jednym z kluczowych osiągnięć w realizacji zmienionej strategii bezpieczeństwa morskiego było zorganizowane w maju pierwsze ćwiczenie w tym zakresie, w którym udział wzięły państwa członkowskie, instytucje UE i organizacje wyspecjalizowane. Ćwiczenie to dotyczyło w szczególności ochrony krytycznej infrastruktury podmorskiej i zwalczania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów na wodach UE. Obejmowało ono przeprowadzony pomyślnie test nowej inicjatywy z zakresu wymiany informacji. Inicjatywa ta umożliwia bezpieczne przesyłanie informacji w czasie rzeczywistym między unijnymi organami administracji morskiej i funkcjonuje od lipca. Komisja podpisała umowy o udzielenie dotacji o wartości 142 mln euro dla 21 projektów modernizacji lub instalacji nowych kabli do celów łączności szkieletowej, w tym kabli podmorskich.

Zwalczanie handlu ludźmi

Każdego roku tysiące ludzi w UE padają ofiarą handlu ludźmi. Dotyczy to zarówno obywateli UE, jak i obywateli innych krajów. Unia Europejska i jej państwa członkowskie dokładają coraz większych starań, aby walczyć z tą formą poważnej przestępczości. Dzięki ich działaniom tylko w 2023 r. dokonano ponad 450 aresztowań i konfiskat o wartości 4,1 mln euro. Zmieniona dyrektywa UE w sprawie zwalczania handlu ludźmi, która weszła w życie w lipcu, wprowadza bardziej rygorystyczne przepisy w tym zakresie. Zapewnia ona skuteczniejsze narzędzia ułatwiające ściganie przestępstw związanych z handlem ludźmi. Ujęto w niej nowe formy wykorzystywania – oprócz tych dotychczas uwzględnionych w prawie UE – zaś wykorzystywanie seksualne popełnione w internecie zakwalifikowano jako okoliczność obciążająca. Dyrektywa przewiduje także większe wsparcie dla ofiar. Państwa członkowskie mają teraz dwa lata na dostosowanie przepisów krajowych.

41 % ofiar handlu ludźmi jest zmuszanych do pracy.

41 % ofiar handlu ludźmi jest wykorzystywanych seksualnie.

↑
[FILM:](#) Kampania UE „Koniec z handlem ludźmi – zerwijmy niewidoczne łańcuchy” pomaga w podnoszeniu świadomości społecznej na temat tego rodzaju przestępstw, które pozbawiają ludzi ich praw podstawowych.

Grupa dyskusyjna składająca się z wyspecjalizowanych prokuratorów ds. zwalczania handlu ludźmi spotkała się w czerwcu, aby wymienić poglądy, doświadczenia i najlepsze praktyki w zakresie prowadzenia śledztw i ścigania skomplikowanych spraw dotyczących handlu ludźmi. Spotkania te, organizowane przez unijnego Koordynatora ds. Zwalczania Handlu Ludźmi i Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych mają na celu usprawnienie współpracy sądowej w sprawach dotyczących transgranicznego handlu ludźmi i – dzięki lepszemu zrozumieniu tego procederu – mają zwiększyć skuteczność działań podejmowanych przez wymiar sprawiedliwości.

Intensyfikacja walki z handlem narkotykami i przestępczością zorganizowaną

Handel narkotykami jest jednym z głównych zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego UE – według doniesień prawie 40 proc. organizacji przestępczych działających na terytorium Unii zajmuje się wyłącznie nielegalnym handlem narkotykami. UE, chcąc pomóc w zwalczaniu zmieniających się zagrożeń związanych z narkotykami, uruchomiła w lipcu Agencję Unii Europejskiej ds. Narkotyków. Nowy organ, choć wykorzystuje osiągnięcia Europejskiego Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, otrzymał większe uprawnienia niż jego poprzednik, jeśli chodzi o walkę z obecnymi i przyszłymi wyzwaniami dotyczącymi narkotyków w UE. Działania agencji przyczynią się do poprawy wczesnego wykrywania substancji niebezpiecznych. Oprócz tego agencja stworzy sieć laboratoriów kryminalistycznych, aby usprawnić europejskie reagowanie na nowo pojawiające się narkotyki. Zajmie się również złożonymi problemami, jakie sprawia przestępczość narkotykowa, a także skutkami zdrowotnymi i kosztami społecznymi, na które zwrócono uwagę w opracowaniu pt. „Europejski raport narkotykowy z 2024 r.: tendencje i osiągnięcia”.

↑
 Ylva Johansson, ówczesna komisarz do spraw wewnętrznych, przed nową siedzibą Agencji Unii Europejskiej ds. Narkotyków. Lizbona, Portugalia, 3 lipca 2024 r.

Realizacja unijnego planu działania na rzecz zwalczania nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i przestępczości zorganizowanej zaowocowała kilkoma inicjatywami, które przyczyniają się do rozbijania siatek przestępczych. Na przykład w styczniu uruchomiono partnerstwo publiczno-prywatne sojuszu portów europejskich, którego zadaniem jest ochrona portów przed handlem narkotykami i infiltracją przestępczą, a służyć temu ma skuteczniejsze zarządzanie ryzykiem, egzekwowanie prawa i współpraca między sektorami publicznym i prywatnym.

Utworzono ponadto europejską sieć organów wymiaru sprawiedliwości ds. przestępczości zorganizowanej, wspieraną przez Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Wymiarów Sprawiedliwości w Sprawach Karnych. Nowa sieć ma usprawnić wymianę informacji i dobrych praktyk między prokuratorami.

Organy ścigania w całej UE współpracują ze sobą w zakresie zwalczania handlu narkotykami i przestępczości zorganizowanej za pośrednictwem europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami. W 2023 r. państwa członkowskie, przy wsparciu ze strony Komisji i agencji UE udzielonym za pośrednictwem tej inicjatywy, dokonały ponad 13 800 aresztowań oraz konfiskat o wartości prawie 800 mln euro, w tym 197 ton narkotyków.

↑
[FILM: Wyniki europejskiej multidyscyplinarnej platformy przeciwko zagrożeniom przestępstwami z 2023 r.](#)

Środki odzyskiwania mienia umożliwiają organom ścigania wykrywanie i rozbijanie sieci organizacji przestępczych w UE i poza jej granicami. Nowy akt prawny, przyjęty w 2024 r., zmierza do tego, aby przestępcy nie mogli zatrzymywać nielegalnych zysków. Jest to zestaw przepisów kompleksowo regulujących cały proces odzyskiwania mienia: począwszy od śledzenia, identyfikacji i zamrożenia mienia oraz zarządzania nim po jego konfiskacie i ostateczną likwidację. Ponadto w lipcu weszły w życie nowe przepisy, które zapewnią organom ścigania szybszy dostęp do informacji finansowych. Ułatwią one prowadzenie dochodzeń finansowych, umożliwiając ustalenie, czy podejrzany posiada

rachunki bankowe w innych państwach członkowskich.

Wraz ze wzrostem przestępczości transgranicznej wymiar sprawiedliwości w UE coraz częściej mierzy się z sytuacjami, w których jurysdykcję w zakresie ścigania tego samego przestępstwa sprawuje kilka państw członkowskich.

W związku z trudnościami wynikającymi z jednoczesnego ścigania przestępstw w kilku państwach członkowskich, w 2024 r. w ramach unijnej strategii zwalczania przestępczości zorganizowanej przyjęto nowe przepisy określające ramy prawne przekazywania postępowań karnych z jednego państwa członkowskiego do innego.

Zwalczanie terroryzmu

Radykalizacja postaw, której skutkiem jest brutalny ekstremizm i terroryzm, stanowi problem nie tylko w państwach członkowskich. W czerwcu Komisja uruchomiła unijne centrum wiedzy w zakresie zapobiegania radykalizacji postaw. Jest to platforma umożliwiająca tworzenie sieci kontaktów na potrzeby współpracy transgranicznej, formułowania zaleceń politycznych i opracowywania narzędzi prewencyjnych.

Zapobieganie radykalizacji postaw polega m.in. na usuwaniu z internetu treści o charakterze terrorystycznym. Sprawozdanie z wdrażania rozporządzenia w sprawie treści o charakterze terrorystycznym w internecie wskazuje, że rozporządzenie to przyniosło zamierzone skutki, jeśli chodzi o usuwanie treści ekstremistycznych. Od czasu wejścia w życie rozporządzenia, czyli od czerwca 2022 r., wydano ponad 1 200 nakazów usunięcia takich treści. Rozporządzenie zobowiązuje dostawców usług do jak najszybszego usuwania treści o charakterze terrorystycznym – muszą to zrobić najpóźniej w ciągu godziny od otrzymania nakazu usunięcia od właściwego organu krajowego.

W 2024 r. przyjęto nowe przepisy określające minimalną głębokość oznakowania broni palnej. Przyczynią się one do poprawy identyfikowalności broni palnej w całej UE, a tym samym ułatwią prowadzenie śledztw i będą sprzyjały bezpiecznemu handlowi. W marcu Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej uzgodniły nowe, bardziej rygorystyczne przepisy dotyczące przywozu, wywozu i tranzytu broni palnej do użytku cywilnego. Inicjatywa ta wprowadza zharmonizowane procedury oraz system licencji cyfrowych, poprawiając identyfikowalność i utrudniając przestępczość zorganizowaną.

Nowy początek w zarządzaniu migracją i azylem

W maju 2024 r. UE formalnie przyjęła 10 aktów prawnych, które razem składają się na pakt o migracji i azylu. Ten zestaw nowych przepisów opiera się na poprzednich wnioskach dotyczących reform, choć wprowadza pewne zmiany. Zapewnia on kompleksowe podejście służące wzmocnieniu i połączeniu ze sobą kluczowych polityk UE dotyczących migracji, azylu, zarządzania granicami i integracji.

Po raz pierwszy w UE będzie funkcjonować stały, obowiązkowy mechanizm solidarności, co oznacza, że państwo członkowskie, które znajdzie się w obliczu nagłej presji migracyjnej, nie będzie zmuszone samo radzić sobie z trudną sytuacją. Kwestia migracji stanowi nieodzowny element zacieśniających się stosunków UE z partnerami na całym świecie. Celem tej współpracy jest wyeliminowanie pierwotnych przyczyn nielegalnej migracji, zwalczanie przemytu migrantów i handlu ludźmi oraz promowanie legalnych dróg migracji do UE.

Nowe przepisy weszły w życie w czerwcu, a państwa członkowskie muszą je wprowadzić w życie do połowy 2026 r. Komisja, chcąc wesprzeć państwa członkowskie we wdrażaniu paktu, przedstawiła wspólny plan wdrażania. Określiła w nim główne etapy wprowadzania środków unijnych i krajowych, tak aby pakt mógł wejść w życie w ciągu najbliższych dwóch lat. Na tej podstawie państwa członkowskie przygotowały krajowe plany wdrażania, które miały zostać przedłożone do 12 grudnia.

Dziewięć państw członkowskich otrzymało indywidualne doradztwo techniczne jako pomoc w opracowaniu krajowych planów wdrażania paktu o migracji i azylu.

Instrument Wsparcia Technicznego, który pomaga państwom członkowskim w opracowaniu i wdrażaniu reform, zapewnił wsparcie i wytyczne w kluczowych obszarach związanych z nowymi przepisami, takich jak procesy operacyjne, warianty działań i strategiczne wykorzystanie funduszy UE. Państwa członkowskie będą otrzymywać wsparcie z tego projektu także w 2025 r.

Chociaż pełny zestaw reform w dziedzinie migracji i azylu zapewnia zrównoważone, długoterminowe rozwiązanie, wprowadzono również konkretne środki operacyjne w terenie w odpowiedzi na nagłe lub istniejące już wyzwania. UE uruchomiła cztery plany działania ukierunkowane na konkretne szlaki migracyjne, a mianowicie: wschodniośrodkowomorski, zachodniośrodkowomorsko-atlantycki, zachodniobałkański i środkowośrodkowomorski, a ponadto dziesięciopunktowy plan dla włoskiej wyspy Lampedusa. W ramach tych inicjatyw wprowadzono konkretne środki, m.in. wsparcie finansowe dla państw członkowskich oraz środki udoskonalające zarządzanie granicami.

we have witnessed the movement of people within,

FILM: Pakt o migracji i azylu – na drodze do realizacji.

Od 2022 r. za pośrednictwem dobrowolnego mechanizmu solidarnościowego, który wspiera państwa członkowskie podlegające największej presji migracyjnej, dokonano relokacji do innych krajów europejskich ponad 5 tys. osób ubiegających się o azyl. Mechanizm ten został ustanowiony jako etap przejściowy na drodze do stałego mechanizmu relokacji między państwami członkowskimi. Od połowy 2026 r., według nowych zasad solidarności, relokacja będzie jednym z różnych środków solidarnościowych, spośród których będą mogły wybrać państwa członkowskie wnoszące wkład. Oprócz tego będą one również mogły zapewniać wkłady finansowe lub alternatywne środki solidarnościowe (tj. oddelegowanie personelu i wkłady rzeczowe).

Zwalczanie nielegalnej migracji

Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania szacuje, że ponad 90 proc. migrantów o nieuregulowanym statusie przybywa do UE z pomocą przemytników. Siatki przemytnicze są ściśle powiązane z innymi formami poważnej i zorganizowanej przestępczości, takimi jak terroryzm, handel ludźmi i pranie pieniędzy. Tym pilniej potrzebne są działania i współpraca z partnerami międzynarodowymi.

Trwają negocjacje w sprawie zestawu inicjatyw, które zaproponowano w 2023 r. w celu aktualizacji 20-letnich unijnych ram prawnych służących zwalczaniu przemytu migrantów oraz w celu udoskonalenia zasad współpracy policyjnej w kierunku zharmonizowania kar dla przemytników, zwiększenia zasobów i usprawnienia gromadzenia danych. Ponadto zainicjowany w 2023 r. światowy sojusz na rzecz przeciwdziałania przemytowi migrantów sprzyja zacieśnieniu współpracy z krajami partnerskimi w zakresie zapobiegania, reagowania, ochrony i alternatyw dla nielegalnej migracji.

UE rozpoczęła realizację szeregu inicjatyw, aby przeciwdziałać przemytowi migrantów. Wśród nich są projekty wspólnych partnerstw operacyjnych z udziałem organów ścigania i organów sądowych, rozpowszechniających

informacje o zagrożeniach związanych z nielegalną migracją oraz o legalnych drogach migracji. Europejska grupa kontaktowa ds. działań poszukiwawczo-ratowniczych uruchomiła we Włoszech projekt pilotażowy na szlaku środkowosródziemnomorskim, mający na celu zwiększenie świadomości tych zagrożeń.

Ostatnich kilka lat pokazało, że jedną z przyczyn poważnych wyzwań związanych z nielegalną migracją i jej wpływem na bezpieczeństwo może być ruch bezwizowy do UE. Problematiczne są np. programy obywatelstwa dla inwestorów, realizowane przez państwa nienależące do UE, ale objęte ruchem bezwizowym. Państwa te próbują przyciągnąć inwestorów, oferując im obywatelstwo lub prawo pobytu w zamian za zainwestowane środki. W maju Komisja zaproponowała trwałe przywrócenie obowiązku wizowego dla obywateli Vanuatu w związku ze stwierdzeniem, że realizowane w tym kraju programy obywatelstwa dla inwestorów stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa UE i jej państw członkowskich.

Zarządzanie powrotami migrantów o nieuregulowanym statusie

Funkcjonujący system migracyjny musi umożliwiać skuteczne zapewnianie powrotu osób, które nie mają prawa do legalnego pobytu w UE. Dzięki planowi działania w zakresie powrotów i przy wsparciu koordynatora UE ds. powrotów prowadzone są starania, aby pomóc państwom członkowskim w przyspieszeniu tego procesu i ułatwić ponowną integrację osób powracających. Do przyspieszenia procesu powrotów przyczyni się częstsze stosowanie procedury wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót, a także większe wsparcie ze strony Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej. Aby pomóc państwom członkowskim w realizacji programów dobrowolnych powrotów, ze środków Funduszu Azylu, Migracji i Integracji udostępniono finansowanie w wysokości 25 mln euro.

Bezpieczne i legalne sposoby migracji do Europy

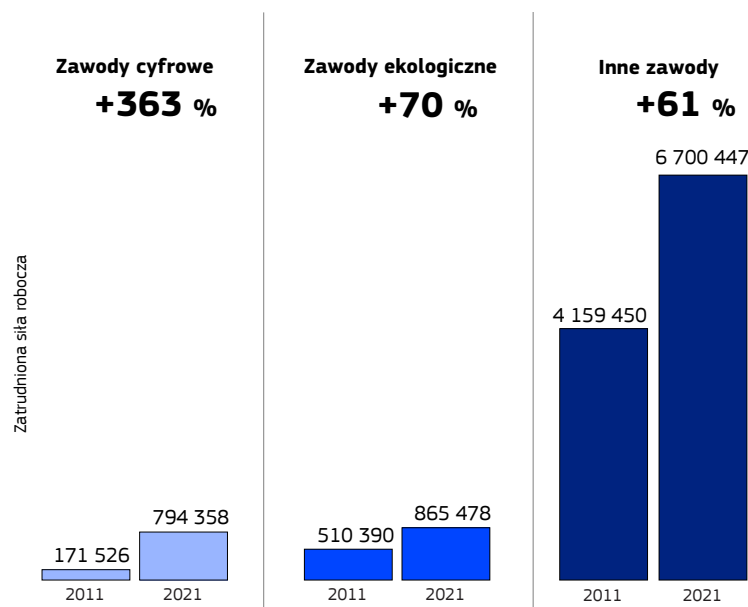
W czerwcu w ramach paktu o migracji i azylu weszło w życie rozporządzenie w sprawie unijnych ram przesiedleń i przyjmowania ze względów humanitarnych. Ustanawia ono stałe ramy służące zapewnieniu bezpiecznych i legalnych dróg migracji do UE dla osób potrzebujących ochrony międzynarodowej. Zapewni to jednolitą procedurę na potrzeby operacji przesiedleń i przyjmowania ze względów humanitarnych, a pomoże w tym dwuletni plan określający liczbę uchodźców, którzy mogą zostać przyjęci do UE. Nowo utworzony Komitet Wysokiego Szczebla ds. Przesiedleń i Przyjmowania ze Względów Humanitarnych będzie wspierał Komisję w stosowaniu nowego systemu.

Od 2015 r., dzięki finansowanym przez UE programom przesiedleń obejmującym wiele państw członkowskich, ponad 128 tys. osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji i potrzebujących ochrony międzynarodowej znalazło schronienie w UE. W latach 2024–2025 w ramach tego programu 14 państw członkowskich zadeklarowało ponad 61 tys. miejsc dla uchodźców.

Oprócz polityk mających zapewnić pomoc osobom potrzebującym ochrony międzynarodowej, dobrze zarządzana polityka migracyjna, zapewniająca legalne drogi dotarcia do UE, pomoże zdynamizować europejską gospodarkę i zacieśnić współpracę z partnerami międzynarodowymi. Każdego roku ok. 3–3,5 mln obywateli państw trzecich przybywa do UE legalnie, głównie w celu podjęcia pracy. Pomagają oni w zaspokojeniu potrzeb unijnego rynku pracy, których nie zaspokajają w pełni pracownicy z UE. Obywatele państw trzecich zatrudnieni w Unii coraz częściej wypełniają istotne luki na tym rynku, wykonując zawody, w których stale brakuje pracowników.

Ponad 27 mln osób mieszkających w UE to obywatele innych państw – stanowią oni około 6 % ogółu ludności.

Zatrudnieni obywatele państw trzecich (2011–2021)

Źródło: Komisja Europejska, Eurostat, badanie siły roboczej 2011–2021, opracowanie Wspólnego Centrum Badawczego, 12 czerwca 2024 r.

W opracowanym przez Komisję planie działania w sprawie niedoboru pracowników i umiejętności (zob. rozdział 6) potwierdzono, jak ważne są środki służące przyciąganiu talentów, i określono priorytety w tym obszarze. W ramach starań na rzecz przyciągnięcia umiejętności i talentów w kwietniu przyjęto zmianę dyrektywy w sprawie jednego zezwolenia na pobyt i pracę. Przewiduje ona uproszczoną procedurę składania wniosków oraz jedno zezwolenie na pobyt i pracę w UE dla obywateli państw trzecich. Nowe przepisy gwarantują pracownikom spoza UE ochronę oraz sprawiedliwe i równe traktowanie. Zezwolenie nie będzie powiązane tylko z jednym pracodawcą, co oznacza, że tacy pracownicy będą mogli zmienić pracę w ramach UE i zyskają w ten sposób

większą elastyczność przez okres obowiązywania zezwolenia.

UE kontynuowała prace nad uruchomieniem zainicjowanych już partnerstw w zakresie talentów z Egiptem, Marokiem i Tunezją. Rozpoczęła także nowe programy z Bangladeszem i Pakistanem w ramach szerszej współpracy z tymi krajami, dotyczącej zarządzania migracją. Inicjatywa ta promuje legalne drogi migracji do UE poprzez wspieranie międzynarodowej mobilności pracowników wykwalifikowanych. W ten sposób wykorzystuje się lepsze dopasowanie ich umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy.

Strefa Schengen

Strefa Schengen z biegiem czasu stała się największym na świecie obszarem swobodnego przemieszczania się. Od 2024 r., kiedy przystąpiły do niej Bułgaria i Rumunia, ma ona 4,5 mln km² powierzchni i liczy 458 mln mieszkańców. W uznaniu wkładu tych dwóch państw członkowskich w funkcjonowanie strefy Schengen, 31 marca zniesiono kontrole na ich granicach powietrznych i morskich z innymi państwami strefy. W grudniu państwa członkowskie jednogłośnie zgodziły się znieść kontrole na wewnętrznych granicach lądowych obu tych państw od 1 stycznia 2025 r., co oznacza ich pełne wejście do strefy Schengen.

Warunkiem prawidłowego funkcjonowania strefy Schengen – obszaru bez kontroli na granicach wewnętrznych – jest skuteczne zarządzanie granicami zewnętrznymi UE. Przygotowując się do przystąpienia do strefy Schengen, Bułgaria i Rumunia zacieśniły współpracę w zakresie zarządzania granicami. Oba państwa członkowskie będą nadal – za pośrednictwem indywidualnych ram współpracy – uczestniczyć we wspólnych europejskich działaniach na rzecz bezpieczeństwa UE na granicach zewnętrznych oraz w obliczu wyzwań migracyjnych.

W 2024 r. UE znowelizowała kodeks graniczny Schengen, aby zarządzanie strefą Schengen było sprawniejsze, a państwa członkowskie lepiej przygotowane na wyzwania, z jakimi będą się mierzyć na zewnętrznych granicach UE,

oraz na transgraniczne zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa. Zgodnie ze zmienionymi przepisami kontrole na granicach wewnętrznych mogą być stosowane tylko w ostateczności, a preferowane są rozwiązania alternatywne. Wprowadzono także mechanizm przekazywania migrantów, aby przeciwdziałać ich nielegalnemu przemieszczaniu się. Przepisy są wymierzone w próby instrumentalizacji migrantów na granicach zewnętrznych UE, umożliwiając państwom członkowskim zmniejszenie liczby przejść granicznych lub skrócenie godzin ich otwarcia. Zezwala się również na stosowanie udoskonalonych środków ochrony granic. Ponadto Komisja zwiększyła wsparcie dla państw członkowskich, aby pomóc im w zwalczaniu zagrożeń hybrydowych wynikających z wykorzystywania migracji jako broni przez Rosję i Białoruś oraz w działaniach na rzecz poprawy bezpieczeństwa na granicach zewnętrznych UE.

W najnowszym sprawozdaniu w sprawie stanu strefy Schengen oceniono rozwój sytuacji w poprzednim roku i określono kluczowe priorytety na lata 2024 i 2025. Znalazła się w nim informacja, że w 2023 r. wydano ponad 10 mln wiz Schengen, a strefę Schengen odwiedziło ponad pół miliarda podróżnych, co stanowi 92 proc. liczby z 2019 r. (sprzed pandemii COVID-19). Był to cenny wkład w rozwój gospodarki UE – turystyka przynosi blisko 10 proc. produktu krajowego brutto UE i daje pracę około 22,6 mln osób.

Obywatele i przedsiębiorstwa zdecydowanie popierają strefę Schengen

63 %

osób w UE uważa, że zacieśnienie współpracy w strefie Schengen powinno być głównym priorytetem Unii do 2030 r.

33 %

przedsiębiorców było zdania, że strefa Schengen zmniejsza koszty ze względu na brak kontroli na granicach wewnętrznych.

83 %

przedsiębiorców zgadza się, że strefa Schengen jest korzystna dla biznesu, a 81 % uznaje ją za jedno z największych osiągnięć UE.

Źródła: Komisja Europejska, specjalne badanie Eurobarometr 549, październik 2024 r.; Komisja Europejska, Eurobarometr Flash 542, październik 2024 r.

Nowe procedury dotyczące podróży do Europy

System wjazdu/wyjazdu to zautomatyzowany system informatyczny, w którym każdy obywatel państwa trzeciego, przybywający na pobyt krótkoterminowy, będzie rejestrowany w chwili przekroczenia granicy zewnętrznej któregoś z państw członkowskich UE lub państw stowarzyszonych w ramach Schengen. W ramach tego systemu ręczne stemplowanie paszportu zostanie zastąpione rejestracją cyfrową. System pomoże wykrywać osoby przekraczające okres dozwolonego pobytu, umożliwi wymianę informacji w czasie rzeczywistym oraz korzystnie wpłynie na bezpieczeństwo, zapobiegając oszustwom dotyczącym tożsamości. Umożliwi również automatyzację kontroli granicznych, stopniowo skracając czas odpraw na granicach zewnętrznych, oraz ułatwi i uprzyjemni podróżowanie. Wprowadzenie systemu to kluczowy krok na drodze ku cyfrowym kontrolom granicznym w Europie i element udoskonalenia podejścia UE do zintegrowanego zarządzania granicami. W grudniu Komisja przedstawiła wniosek legislacyjny przewidujący stopniowe uruchomienie systemu wjazdu/wyjazdu. Po jego zatwierdzeniu i ustaleniu daty uruchomienia państwa członkowskie będą miały sześć miesięcy na wdrożenie systemu.

System wjazdu/wyjazdu ułatwi również wprowadzenie europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż, który wkrótce uprości podróżowanie milionom osób przybywających do UE. Po jego uruchomieniu podróżni, od których nie wymaga się wizy na wjazd do 30 państw europejskich, będą musieli ubiegać się o zezwolenie na podróż właśnie za pośrednictwem tego systemu. Zezwolenie takie będzie powiązane z paszportem podróżnego i będzie ważne do trzech lat – lub do czasu wygaśnięcia ważności paszportu, o ile nastąpi to wcześniej.

Nowa inicjatywa na rzecz cyfryzacji paszportów i dowodów tożsamości ma zmierzać do tego, aby zarówno obywatele UE, jak i obywatele innych państw mogli podróżować po Unii szybciej i łatwiej. W październiku Komisja przedstawiła wnioski legislacyjne dotyczące wspólnych ram korzystania z cyfrowych poświadczeń podróżnych oraz z nowej aplikacji EU Digital Travel, na której można je przechowywać.

Lepsza sytuacja zdrowotna

W ostatnich pięciu latach mieliśmy do czynienia z szeregiem bezprecedensowych wyzwań, które wywarły i nadal wywierają głęboki wpływ na zdrowie ludzi, tak w Unii, jak i poza nią. Unaocznili nam one, że polityka zdrowotna UE nie może już ograniczać się do zakresu, jaki miała przed pandemią, i że wspólne działanie na szczeblu UE ma kluczowe znaczenie dla dobrobytu społecznego Europy. Obecnie,

w ramach silniejszej Europejskiej Unii Zdrowotnej, wszystkie państwa członkowskie współpracują ze sobą w tych obszarach, w których konieczne są wspólne działania europejskie, aby przygotować się na kryzysy zdrowotne i reagować na nie. Dbają również o to, aby środki medyczne były dostępne po rozsądnych cenach, oraz działają na rzecz skutecznej profilaktyki i leczenia, m.in. nowotworów, i lepszej opieki po leczeniu.

Europejski plan walki z rakiem

Realizowany od trzech lat Europejski plan walki z rakiem wywiera pozytywny wpływ na życie wielu ludzi, wytyczając drogę ku lepszej profilaktyce, wczesnemu wykrywaniu, leczeniu

i opiece, a także poprawiając jakość życia pacjentów onkologicznych i osób, które przeżyły chorobę nowotworową.

Jakie pozytywne zmiany przynosi europejski plan walki z rakiem?

- ✓ Lepsze zrozumienie nowotworów dzięki badaniom naukowym i innowacjom.
- ✓ Zapobieganie nowotworom dzięki profilaktyce.
- ✓ Lepsze rokowania i więcej możliwości leczenia dzięki wcześniejszemu wykrywaniu.
- ✓ Poprawa opieki onkologicznej i zmniejszenie nierówności – bo każdy ma prawo do dobrej profilaktyki i dobrego leczenia po przystępnych cenach.

Jedną ze sztandarowych inicjatyw UE na rzecz walki z rakiem polega na przeciwdziałaniu nowotworom, którym można zapobiegać poprzez szczepienia – wywołanym przez wirus brodawczaka ludzkiego (HPV) i wirus zapalenia wątroby typu B (HBV). Konkretnie w europejskim planie walki z rakiem apeluje się o zaszczepienie co najmniej 90 proc. docelowej populacji dziewcząt w UE oraz o znaczne zwiększenie wskaźnika wyszczepienia wśród chłopców. Ponadto zaleca się poprawę dostępu

do szczepień przeciwko HBV i podniesienie poziomu zaszczepienia przeciwko temu wirusowi, aby zapobiegać rakowi wątroby. Wskaźniki wyszczepialności różnią się jednak znacznie w poszczególnych państwach UE. Obecnie w wielu państwach członkowskich odsetek dziewcząt objętych szczepieniami przeciwko HPV jest znacznie niższy niż 50 proc., a dane dotyczące chłopców i młodych dorosłych są ograniczone; brakuje też danych na temat wskaźników szczepień przeciwko HBV.

Wirus brodawczaka ludzkiego

- Najpowszechniejsze wirusowe zakażenie układu rozrodczego, powodujące szereg schorzeń zarówno u kobiet, jak i u mężczyzn, w tym patologiczne zmiany przednowotworowe, które mogą się rozwijać w kierunku raka.
- **Szacunkowo ok. 28 600 przypadków raka szyjki macicy i 13 700 zgonów** rocznie w państwach członkowskich UE i Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
- **Trzy szczepionki** dopuszczone do obrotu w UE.
- Zalecane dla dziewcząt i chłopców w wieku dojrzewania i młodszych.
- Celem jest pełne zaszczepienie co najmniej **90 proc. docelowej populacji** dziewcząt w UE i znaczne zwiększenie wskaźnika wyszczepienia chłopców do 2030 r., aby ostatecznie wyeliminować raka szyjki macicy i inne nowotwory wywołane przez HPV.

Wirus zapalenia wątroby typu B

- Przewlekłe zakażenie tym wirusem jest główną przyczyną przewlekłych chorób wątroby, marskości wątroby i raka wątroby.
- **Szacunkowo ok. 64 000 zgonów** rocznie w UE, Europejskim Obszarze Gospodarczym i Zjednoczonym Królestwie łącznie w wyniku chorób spowodowanych przez wirusy zapalenia wątroby typu B i C.
- **Dwanaście szczepionek** dopuszczonych do obrotu w UE.
- Dla niemowląt, osób dorosłych z grup wysokiego ryzyka i ewentualnie znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz dla pracowników służby zdrowia.
- Celem jest upowszechnienie szczepień zgodnie z poziomem docelowym według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) na 2030 r., aby wyeliminować wirusowe zapalenie wątroby jako zagrożenie dla zdrowia publicznego w regionie europejskim WHO.

Zalecono, aby państwa członkowskie zwiększyły skalę tych szczepień, poprawiły monitorowanie wskaźników wyszczepienia oraz przeciwdziałały dezinformacji i rozpowszechnianiu mylnych informacji. Państwa członkowskie zachęca się również do zapewnienia łatwej i bezpłatnej dostępności szczepionek oraz do wzmocnienia wysiłków na rzecz osiągnięcia celów WHO dla Europy na 2030 r.

Jednym z najważniejszych czynników zwiększających ryzyko zachorowania na nowotwory jest palenie tytoniu. W UE, Islandii i Norwegii jest ono przyczyną ponad jednej czwartej zachorowań na raka kończących się śmiercią. W 2024 r. UE podjęła działania, aby lepiej chronić ludzi, zwłaszcza dzieci, przed środowiskowym dymem tytoniowym i aerozolami oraz aby osiągnąć cel europejskiego planu walki z rakiem: do 2040 r. powinno powstać pokolenie wolne od tytoniu, a z wyrobów tytoniowych będzie korzystać mniej niż 5 proc. ludności. Przyjęte w grudniu zmienione zalecenie dla państw członkowskich zmierza do tego, aby miejscami wolnymi od dymu – dzięki zakazowi

palenia tytoniu – były również kluczowe obszary na zewnątrz budynków: publiczne place zabaw, obiekty publiczne, przystanki komunikacji zbiorowej oraz otoczenie placówek opieki zdrowotnej i edukacji.

Opieka paliatywna, choć odgrywa kluczową rolę w poprawie jakości życia, niejednokrotnie pada ofiarą stygmatyzacji i niezrozumienia. W październiku odbyła się konferencja „Innowacyjna opieka paliatywna dla osób chorych na nowotwory”, która miała służyć uświadomieniu obywatelom i decydom, jak bardzo należyta opieka paliatywna jest potrzebna w całej Europie.

→ Stella Kyriakides, ówczesna europejska komisarz ds. zdrowia i bezpieczeństwa żywności (w środku), uczestniczy w wydarzeniu Europa Donna Cyprus Pink Silhouette Walk, które odbyło się w ramach miesiąca profilaktyki raka piersi. Nikozja, Cypr, 5 października 2024 r.

Zdrowie psychiczne

Dzisiejszy skomplikowany świat, który ciągle się zmienia, stanowi spore wyzwanie dla ludzkiej psychiki. W czerwcu 2023 r. przyjęto kompleksowe podejście Unii do zdrowia psychicznego: wprowadzono 20 nowych inicjatyw przewodnich i udostępniono 1,23 mld euro w formie różnych unijnych instrumentów finansowych, aby zjednoczyć działania wszystkich

partnerów w obliczu tej coraz trudniejszej sytuacji. Od czasu wprowadzenia kompleksowego podejścia poczyniono znaczne postępy we wspólnych działaniach podejmowanych we wszystkich państwach członkowskich na rzecz zdrowia psychicznego i wspierania osób najbardziej podatnych na problemy.

Promocja zdrowia psychicznego, profilaktyki i wczesnych interwencji

Projekt „Razem dla zdrowia psychicznego”:

państwa członkowskie UE współpracują, aby opracować i wdrożyć kompleksowe podejście do zdrowia psychicznego.

Opracowanie wraz z UNICEF **zestawu narzędzi profilaktycznych dla dzieci**, poświęconego kluczowym uwarunkowaniom zdrowotnym i powiązaniom między zdrowiem psychicznym i fizycznym.

Repozytorium najlepszych i obiecujących praktyk dotyczących promocji, profilaktyki, wczesnego wykrywania i wczesnej interwencji w [unijnym portalu najlepszych praktyk w zakresie zdrowia publicznego](#).

Kampania Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy „**Zdrowe miejsca pracy**”, dotycząca oddziaływania nowych technologii cyfrowych.

Projekt „**Europejski sojusz przeciwko depresji**”, wdrażający najsukcesowniej praktyczne działania na rzecz zapobiegania samobójstwom.

Pomoc potrzebującym, w tym osobom z grup szczególnie wrażliwych i dzieciom

Finansowany przez UE projekt we współpracy z Międzynarodową Federacją Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca, służący zapewnieniu **najpilniejszej pomocy psychologicznej osobom dotkniętym wojną w Ukrainie, w tym osobom wysiedlonym**.

Zalecenie Komisji w sprawie zintegrowanych systemów ochrony dziecka i zmieniona dyrektywa o prawach ofiar.

14,5 mln euro na projekty realizowane przez zaangażowane strony, w tym [cztery skupiające się na uchodźcach z Ukrainy](#) (Well-U, Peace of Mind, MESUR i U-Rise), jeden dotyczący ochrony dzieci w Portugalii ([Let's Talk about Children](#)) i jeden dotyczący dzieci w szczególnie trudnej sytuacji w Finlandii ([Icehearts](#)).

Platforma wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego dla młodych osób, które przeżyły raka.

Bezpieczniejsze przestrzenie cyfrowe i online dzięki aktowi o usługach cyfrowych i strategii na rzecz lepszego internetu dla dzieci.

Sytuacja w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży w Europie budzi rosnące zaniepokojenie. Coraz gorszy stan psychiczny dzieci i nastolatków wskutek różnych czynników, m.in. presji szkolnej i oddziaływania mediów społecznościowych, uwypukla pilną potrzebę całościowego i ogólnoszkolnego podejścia do zdrowia psychicznego. Opracowano zestaw wytycznych dla decydentów i nauczycieli, obejmujący 11 zaleceń i przykładów dobrych praktyk. Inicjatywę tę podjęto w ramach dążenia do systemowych działań na rzecz poprawy sytuacji w zakresie zdrowia i dobrostanu psychicznego w szkołach oraz budowania pozytywnych środowisk edukacyjnych. Uzupełnieniem wytycznych są noty informacyjne z praktycznymi wskazówkami i linkami do zasobów.

20 % uczniów szkół doświadcza problemów ze zdrowiem psychicznym.

Co piąte dziecko przyznaje, że jest nieszczęśliwe i obawia się o swoją przyszłość z powodu poczucia samotności, trudności z nauką lub nękania przez innych.

24 % nauczycieli w Europie twierdzi, że ich praca negatywnie wpływa na ich zdrowie psychiczne.

Roczny koszt zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży (w wieku do 19 lat) w Europie zachodniej szacuje się na 50 mld euro.

Źródło: Komisja Europejska, „Wellbeing and mental health at school – Guidelines for education policymakers” [Dobrostan i zdrowie psychiczne w szkole – wytyczne dla decydentów w dziedzinie edukacji], 2024.

Projekt „Przede wszystkim dobrostan i zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży” ma na celu poprawę wsparcia dla dzieci i młodzieży w zakresie zdrowia i dobrostanu psychicznego, w tym wsparcia psychospołecznego, w Hiszpanii, we Włoszech, na Cyprze i w Słowenii. Projekt ma pomóc tym czterem państwom członkowskim w podjęciu reform, które ułatwią dzieciom i młodzieży dostęp do opieki zdrowotnej i usług w zakresie zdrowia psychicznego. Projekt, współfinansowany z unijnego Instrumentu Wsparcia Technicznego, zapewnia organom krajowym wiedzę techniczną. W ramach instrumentu wsparto również 13 państw członkowskich w przeprowadzaniu reform służących dbałości o zdrowie psychiczne i dobre samopoczucie młodych ludzi, co przyjęto jako priorytet podczas Europejskiego Roku Młodzieży w 2022 r. Chodzi m.in. o projekty promujące dobrostan, zwłaszcza w szkołach, oraz zapobieganie uzależnieniom, np. w postaci używania substancji lub hazardu i gier online.

Uruchomiony w 2024 r. europejski program wymian, tworzenia sieci i rozwoju umiejętności w zakresie zdrowia psychicznego, finansowany kwotą 9 mln euro, będzie oferował multidyscyplinarne szkolenia na temat zdrowia psychicznego dla pracowników służby zdrowia, a także m.in. nauczycieli, pracowników socjalnych oraz personelu zakładów karnych i poprawczych. Szkolenie w zakresie wspierania kompleksowego podejścia do zdrowia psychicznego otrzyma ok. 120 specjalistów z 30 krajów, w tym Ukrainy. Kolejne 10 mln euro UE udostępni na wsparcie zdrowia psychicznego bardziej wrażliwych grup społecznych, jak dzieci i uchodźcy.

Tworzenie nowoczesnego systemu leków

Zaproponowana w 2023 r. reforma prawodawstwa farmaceutycznego UE ma na celu zapewnienie wszystkim pacjentom równego dostępu do leków oraz stworzenie takich ram regulacyjnych w zakresie produktów leczniczych, które będą sprzyjać konkurencji i innowacjom. W 2024 r. postępowwały negocjacje w sprawie kluczowych wniosków ustawodawczych, które będą podstawą największej od 20 lat reformy prawodawstwa farmaceutycznego UE.

Uruchomiony w kwietniu 2024 r. Sojusz na rzecz leków o krytycznym znaczeniu zrzesza podmioty publiczne i prywatne z europejskiego ekosystemu zdrowotnego i przemysłowego. Jego celem jest opracowanie zaleceń służących zwiększeniu bezpieczeństwa dostaw i wzmocnieniu globalnych

łańcuchów dostaw leków o krytycznym znaczeniu. Sojusz przeanalizuje sposoby ograniczenia ryzyka strukturalnego i usprawnienia dostaw poprzez zachęty do dywersyfikacji, a także – w miarę potrzeb – modernizację i zwiększenie zdolności produkcyjnych na szczeblu UE. Prace Sojuszu będą również stanowiły wkład w przyszłą inicjatywę ustawodawczą dotyczącą unijnego aktu prawnego w sprawie produktów leczniczych o krytycznym znaczeniu.

Proponowana nowelizacja obecnie obowiązujących procedur wprowadzania zmian w pozwoleniach na dopuszczenie produktów leczniczych do obrotu ma skutkować bardziej efektywnym zarządzaniem cyklem życia leków. Zmierzają do tego, aby zmiany rozpatrywano szybciej, z korzyścią zarówno dla posiadaczy tych pozwoleń, jak i dla organów regulacyjnych.

W maju wprowadzono nowe środki mające poprawić dostępność diagnostycznych wyrobów medycznych – od testów ciążowych i testów na COVID-19 po glukometry dla diabetyków. Przedsiębiorstwom dano więcej czasu na dostosowanie się do nowych przepisów dotyczących wyrobów diagnostycznych. Ponadto w myśl nowych przepisów producenci wszystkich wyrobów medycznych muszą informować organy krajowe i sektor ochrony zdrowia o ewentualnych przerwach w dostawach niektórych wyrobów; przewidziano też stopniowe wprowadzanie europejskiej bazy danych o wyrobach medycznych.

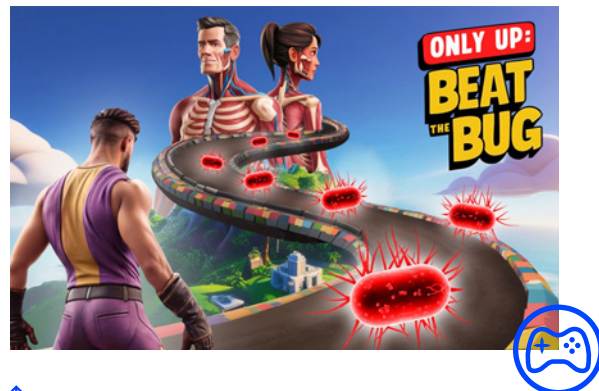
Zapobieganie zakażeniom i chorobom

Bakterie i wirusy z czasem wykształcają oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe, a więc na leki, którymi dotąd je zwalczano. Zjawisko to każdego roku powoduje w UE ponad 35 tys. zgonów i kosztuje unijne systemy opieki zdrowotnej 11,7 mld euro. Jest również jednym z największych zagrożeń dla zdrowia w skali globalnej: szacuje się, że dalszy wzrost oporności może do 2050 r. doprowadzić do śmierci 10 mln osób na całym świecie.

UE podejmuje w obliczu tego palącego problemu działania pozytywne – współpracuje ze społecznościami lokalnymi i globalnymi organizacjami ponad granicami i w różnych sektorach, dbając o to, aby antybiotyki – zarówno u ludzi, jak i u zwierząt – stosowano odpowiedzialnie. W lutym uruchomiono największy w historii projekt dotyczący oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe finansowany przez UE. Wzięło w nim udział 120

partnerów z 30 krajów europejskich. Wspólne działanie UE w sprawie oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe i zakażeń związanych z opieką zdrowotną, wsparte kwotą 50 mln euro w ramach Programu UE dla zdrowia, skupi się m.in. na profilaktyce, zwalczaniu, nadzorze i monitorowaniu zakażeń, rozważnym stosowaniu środków przeciwdrobnoustrojowych, podnoszeniu świadomości i innowacjach.

Aby upowszechnić świadomość tego, jak wielkim zagrożeniem dla zdrowia publicznego jest oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe, Komisja uruchomiła bezpłatną grę internetową Zwalcz bakcyła, stworzoną na platformie Fortnite. Gracze odgrywają w niej rolę superbohaterów ratujących świat przed superzakażkami. Gra jest elementem kampanii informacyjnej kierowanej do młodych ludzi, rodziców i nauczycieli w całej UE. Opracowano również materiały edukacyjne wspierające rodziców i wychowawców w celu promowania profilaktyki i odpowiedzialnego stosowania antybiotyków.

↑
GRA WIDEO: Zagraj w grę – Zwalcz bakcyła.

W grudniu Komisja i Europejski Bank Inwestycyjny podpisały umowę o wartości 20 mln euro z duńskim przedsiębiorstwem z branży technologii medycznych. Firma ta ma opracować nowe, wysoce selektywne leki przeciwko infekcjom bakteryjnym opornym na leczenie środkami przeciwdrobnoustrojowymi.

HERA Invest uzupełni kwotę 100 mln euro program InvestEU. Mechanizm ten chroni obywateli UE przed trzema największymi zagrożeniami dla zdrowia, które wymagają koordynacji środków na szczeblu UE: patogenami o potencjale pandemii lub epidemii, opornością na środki przeciwdrobnoustrojowe oraz zagrożeniami chemicznymi, biologicznymi, radiologicznymi i jądrowymi. W październiku Komisja i Europejski Bank Inwestycyjny podpisały pierwszą umowę w ramach HERA Invest – z francuskim przedsiębiorstwem biofarmaceutycznym – o wartości 20 mln euro. Firma otrzyma wsparcie na potrzeby opracowywania i wdrażania środków terapeutycznych o szerokim zakresie w celu zwalczania biologicznych zagrożeń dla zdrowia publicznego.

Grypa ptaków to zaraźliwa choroba wirusowa dotykająca przede wszystkim ptaki. Ogółowi ludności zagraża w niewielkim stopniu, ale stanowi wysokie ryzyko dla pracowników ferm drobiu i gospodarstw rolnych oraz lekarzy weterynarii. W czerwcu Komisja zapewniła państwom członkowskim możliwość zakupu 665 tys. dawek specjalistycznej szczepionki przeciwko grypie odzwierzęcej oraz zarezerwowania dalszych 40 mln dawek na kolejne cztery lata.

Pięćdziesięciolecie globalnych szczepień

50 lat temu WHO zainicjowała rozszerzony program szczepień. Był to punkt zwrotny w historii zdrowia publicznego. Szczepienia uratowały życie milionom ludzi na całym świecie. W 1974 r. na błonicę, tężec i krztusiec zaszczepionych było tylko 5 proc. wszystkich dzieci. Dziś ten odsetek wynosi prawie 85 proc. dzieci na świecie i 94 proc. w regionie europejskim WHO.

© WHO / Blink Media – Etinosa Yvonne

Vaccines now give us hope of eliminating cervical cancer.

↑
FILM: Rozszerzony program Światowej Organizacji Zdrowia dotyczący szczepień – zapobieganie ponad czterem milionom zgonów rocznie.

Szczepionki mają fundamentalne znaczenie dla zwalczania ognisk chorób zakaźnych, a inwestycje w badania i rozwój są niezbędnym elementem działań na rzecz bezpieczeństwa zdrowotnego i gotowości na wypadek pandemii. Najlepiej świadczy o tym szybkie opracowanie szczepionek przeciwko COVID-19. UE inwestuje ponad 100 mln euro w rozwój europejskiego centrum szczepień, które ma zapewnić szybki dostęp do szczepionek pandemicznych za pośrednictwem konsorcjum czołowych instytucji europejskich.

W marcu uruchomiono nową inicjatywę służącą poprawie dostępności diagnostyki, informacji i opieki dla osób cierpiących na choroby rzadkie. Osób takich może być w UE nawet 36 mln.

W ramach wspólnego działania na rzecz integracji europejskich sieci referencyjnych z krajowymi systemami opieki zdrowotnej, dysponującego łącznie środkami w wysokości ponad 18 mln euro, wszystkie państwa członkowskie oraz Norwegia i Ukraina przygotowują się do skuteczniejszej, bardziej wydajnej i zrównoważonej współpracy w przyszłości.

Zdrowie na świecie

W czerwcu, po dwóch latach negocjacji, Światowe Zgromadzenie Zdrowia – w którego skład wchodzi ponad 190 krajów, w tym wszystkie państwa członkowskie UE – przyjęło ambitny pakiet zmian międzynarodowych przepisów zdrowotnych. Udoskonalone przepisy służą lepszemu zarządzaniu stanami zagrożenia

zdrowia publicznego o zasięgu międzynarodowym i skuteczniejszej ochronie obywateli przed poważnymi transgranicznymi zagrożeniami zdrowia, co jest kluczowym priorytetem strategii UE w dziedzinie zdrowia na świecie. Uzgodniono również, że negocjacje dotyczące umowy w sprawie pandemii będą kontynuowane z zamiarem osiągnięcia porozumienia przed kolejnym posiedzeniem zgromadzenia w maju 2025 r.

W marcu utworzono nowe globalne konsorcjum, które ma promować nadzór nad gospodarką ściekami i ochroną środowiska w publicznych systemach opieki zdrowotnej oraz opracować globalny system wczesnego wykrywania ognisk epidemii. W inicjatywie uczestniczy ponad 300 współpracowników z całego świata, w tym UE, WHO, Fundacja Billa i Melindy Gatesów, Amerykańskie Centrum Kontroli i Zapobiegania Chorobom oraz Afrykańskie Centra ds. Zwalczania i Profilaktyki Chorób.

W odpowiedzi na ogłoszenie przez WHO w sierpniu epidemii mpox, jako stanu zagrożenia zdrowia publicznego o zasięgu międzynarodowym, UE i jej państwa członkowskie (Drużyna Europy) natychmiast podjęły kompleksowe działania, aby pomóc partnerom w przeciwdziałaniu tej chorobie. Obejmowało to nieodpłatne przekazanie ponad pół miliona dawek szczepionki – UE jako pierwsza dostarczyła je do Demokratycznej Republiki Konga, kraju najbardziej dotkniętego epidemią.

→ Pierwsze dostawy szczepionek przeciwko ospie dotarły do portu lotniczego w Kinszasie w Demokratycznej Republice Konga (5 września 2024 r.). Inicjatywa ta jest częścią kompleksowego zestawu środków UE w ramach strategii UE w dziedzinie zdrowia na świecie, która jest kluczowym elementem inicjatywy Global Gateway, mającej na celu wspieranie partnerów w pozostałych częściach świata.

ROZDZIAŁ 8

Silniejsza pozycja Europy na świecie

Wprowadzenie

W 2024 r. świat nadal mierzył się z konfliktami, kryzysami humanitarnymi i klęskami żywiołowymi. Unia Europejska odegrała aktywną rolę w tym zakresie, potwierdzając swoje zaangażowanie na rzecz pokoju, bezpieczeństwa i godności ludzkiej. W trzecim roku rosyjskiej agresji na Ukrainę UE kontynuowała wzmocnianie swoich zdolności obronnych oraz starała się poprawić swoje bezpieczeństwo. Współpracowała również z krajami kandydującymi, w tym Ukrainą, nad niezbędnymi reformami, zaś z potencjalnymi krajami kandydującymi – nad przygotowaniem do przyszłego członkostwa. UE udzielała pomocy humanitarnej w związku z różnymi kryzysami na Bliskim Wschodzie, m.in. w Strefie Gazy i Syrii, i nadal dąży do znalezienia rozwiązań umożliwiających ich zakończenie.

↑ Prawie połowa z 1,9 mln osób przesiedlonych w Strefie Gazy to dzieci. Dzięki unijnym funduszom UNICEF dostarczył podstawowe ubrania zimowe ponad 120 tys. przesiedlonych dzieci. 28 stycznia 2024 r.

W ciągu tego roku zacieśniła swoje partnerstwa międzynarodowe, pomagała ludziom w potrzebie i reagowała na klęski żywiołowe na całym świecie. Dzięki dostosowaniu swoich działań pomocowych do nowych zagrożeń i budowie silniejszych partnerstw UE wzmocniła swoją wiodącą rolę w zakresie globalnej pomocy. To jednolite podejście pokazało odporność UE i było świadectwem jej wizji otwartego, zamożnego kontynentu, nawet w obliczu globalnych wyzwań.

Polityka sąsiedztwa i negocjacje w sprawie rozszerzenia

Rozszerzenie

Obecne napięcia geopolityczne, w szczególności rosyjska wojna napastnicza przeciwko Ukrainie, unaocznili znaczenie polityki rozszerzenia. Rozszerzenie UE jest inwestycją w długotrwałą

pokój, bezpieczeństwo i stabilność Europy. Każde nowe państwo członkowskie wzmacnia gospodarkę UE, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego i powstania nowych miejsc pracy.

W 2024 r. UE świętowała 20. rocznicę największego w jej historii rozszerzenia – rozszerzenia, które miało miejsce w 2004 r. Dwadzieścia lat temu UE przyjęła 10 nowych państw członkowskich, przerażając się w jeden z największych na świecie jednolitych rynków. Dzięki temu miliony osób skorzystały z nowych możliwości, miejsc pracy i programów w całej UE.

Ponad 2,7 mln
młodych osób z 10 państw członkowskich, które przystąpiły do UE w 2004 r., wzięło udział od tego czasu w programie Erasmus+.

26 mln
nowych miejsc pracy powstało od 2004 r. w całej UE.

79 %
obywateli tych państw członkowskich uważa, że ich kraje skorzystały na przystąpieniu do UE.

FILM: Dlaczego tak ważne są obchody rozszerzenia UE w 2004 r.?

20 YEARS

Kraje europejskie, które przyjmują unijne wartości i spełniają kluczowe kryteria, mają możliwość przystąpienia do UE. Państwa aspirujące do członkostwa muszą między innymi wykazać się silnymi praktykami demokratycznymi, szanować praworządność, utrzymywać stabilne gospodarki i poprawiać sprawowanie rządów (zob. również rozdział 9).

UE regularnie ocenia postępy wszystkich krajów objętych procesem rozszerzenia. W październiku UE opublikowała roczny pakiet rozszerzeniowy, w którym dokonano przeglądu postępów poczynionych przez kraje kandydujące (Albanię, Bośnię i Hercegowinę, Czarnogórę, Gruzję, Macedonię Północną, Mołdawię, Serbię, Turcję i Ukrainę) oraz przez potencjalny kraj kandydujący – Kosowo (użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego

Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa). Sprawozdania roczne koncentrują się na kluczowych reformach, takich jak praworządność, administracja publiczna, instytucje demokratyczne i spełnienie gospodarczych kryteriów przystąpienia do UE.

Negocjacje akcesyjne prowadzone są podczas konferencji międzyrządowych, w których uczestniczą ministrowie i ambasadorowie państw członkowskich oraz kraju kandydującego negocjującego warunki przystąpienia. Pierwsza taka konferencja z Mołdawią oraz Ukrainą miała miejsce w czerwcu 2024 r. i stanowiła oficjalne rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych. Przeгляд zgodności prawa krajowego z prawem unijnym (screening) rozpoczął się w lipcu i będzie kontynuowany w 2025 r. W tym czasie Mołdavia i Ukraina muszą pokazać, w jaki sposób planują przyjąć i wdrożyć unijne przepisy i polityki, oraz przedstawić plany dalszego dostosowania.

↑
Okrągły stół konferencji międzyrządowej UE-Ukraina.
Luksemburg, 25 czerwca 2024 r.

Postępy Bałkanów Zachodnich w zakresie przygotowań do członkostwa w UE w 2024 r.

Albania i Macedonia Północna

zakończyły proces przeglądu zgodności prawa krajowego z prawem unijnym. Jest to pierwszy krok na drodze do przystąpienia.

- > Przedstawiono sprawozdanie ze screeningu dotyczące pierwszego z sześciu klastrów, w odniesieniu do których oba kraje muszą spełnić szczególne wymogi, takie jak reformy systemu sądownictwa, administracji publicznej, sprawowania rządów itp. Klaster to grupy tematyczne, w które połączono rozdziały negocjacyjne w kontekście procesu przystąpienia do UE.
- > Otwarcie pierwszego klastra z Albanią odbyło się podczas konferencji międzyrządowej w październiku.
- > Otwarcie pierwszego klastra z Macedonią Północną nastąpi po spełnieniu przez nią wymaganych warunków.

Bośnia i Hercegowina

rozpoczęła negocjacje akcesyjne z UE w marcu. Następnie na forum wysokiego szczebla omówiono reformy niezbędne do podjęcia kolejnych działań.

Czarnogóra poczyniła postępy w procesie przystąpienia do UE, spełniając w czerwcu kluczowe wymogi w zakresie praworządności i praw podstawowych, co potwierdzono w sprawozdaniu krajowym. Od tego czasu UE zaczęła tymczasowo zamykać kolejne rozdziały negocjacyjne po spełnieniu przez Czarnogórę odpowiednich warunków: w grudniu zamknęła trzy rozdziały.

Od stycznia 2024 r. **Kosowo** korzysta z ruchu bezwizowego do UE, co oznacza, że jego obywatele mogą teraz wjechać na jej terytorium na pobyt krótkoterminowy bez konieczności posiadania wizy.

Serbia poczyniła postępy w zakresie reform sądownictwa i walki z korupcją, nadal musi jednak w pełni wdrożyć przepisy dotyczące mediów, lepiej dostosować się do polityki zagranicznej UE, skuteczniej wspierać społeczeństwo obywatelskie i media oraz wypełnić swoje zobowiązanie dotyczące normalizacji stosunków z Kosowem.

Perspektywy Gruzji na drodze do członkostwa uległy w 2024 r. pogorszeniu w związku z przyjęciem przez ten kraj kontrowersyjnej ustawy wymierzonej w organizacje finansowane z zagranicy. Ustawa ta budzi obawy dotyczące celowego tłumienia niezależnych głosów i ograniczania wolności demokratycznych. W wyniku tego i innych negatywnych wydarzeń, do jakich doszło w kontekście przygotowań Gruzji do członkostwa w UE, proces akcesyjny został faktycznie wstrzymany.

Rozmowy akcesyjne z Turcją utknęły w martwym punkcie od 2018 r. w związku z utrzymującym

się zastrzeżeniami w zakresie demokracji, praworządności, niezależności sądów i poszanowania praw podstawowych.

Mając na względzie fakt, że rozszerzenie UE będzie miało wpływ na jej funkcjonowanie, w marcu przyjęto Komunikat w sprawie reform poprzedzających rozszerzenie oraz przeglądów polityki, w którym przedstawiono konsekwencje powiększenia Unii w dziedzinach takich, jak wartości, polityka, budżet i sprawowanie rządów. To proaktywne podejście ma na celu zapewnienie gotowości UE na przyszłe rozszerzenie.

Wspieranie reform, wzrostu gospodarczego i integracji krajów objętych procesem rozszerzenia

Zmniejszenie różnic gospodarczych między UE a jej przyszłymi członkami pomaga przygotować tych ostatnich do sprawniejszej transformacji. UE aktywnie wspiera rozwój przyszłych członków za pomocą takich narzędzi, jak Instrument na rzecz Ukrainy (zob. rozdział 1), plan wzrostu gospodarczego Mołdawii oraz plan wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich. W celu przyspieszenia reform zapewnia też wiedzę fachową udostępnianą przez państwa członkowskie.

Od 2021 r. UE przekazała Mołdawii pomoc finansową w wysokości 2,2 mld euro, wspierając niezależność energetyczną, reformy wymiaru sprawiedliwości i silniejsze więzi z UE. Nowy plan wzrostu gospodarczego zaproponowany w październiku będzie wspierał Mołdawię na drodze do członkostwa w UE – w latach 2025–2027 zapewni nawet 1,8 mld euro na rozwój gospodarki i stymulowanie reform związanych z przystąpieniem do UE.

W związku z erozją demokracji w Gruzji UE ograniczyła kontakty polityczne z tym krajem i zawiesiła pomoc o wartości 30 mln euro w ramach Europejskiego Instrumentu na rzecz Pokoju oraz bezpośrednią pomoc dla gruzińskiego rządu o wartości 121 mln euro. UE nadal wspierała jednak społeczeństwo obywatelskie i niezależne media w tym kraju, ponieważ mają one zasadnicze znaczenie dla utrzymania demokracji. 20 grudnia 2024 r. UE zaproponowała również, aby gruzińscy dyplomaci i urzędnicy oraz członkowie ich rodzin posiadający paszporty dyplomatyczne lub urzędowe byli zobowiązani uzyskać wizę na podróż krótkoterminową do UE.

Pomimo postępów w przygotowaniach do akcesji, jakie czynią kraje Bałkanów Zachodnich, ich produkt krajowy brutto na osobę wynosi od jednej czwartej do połowy unijnej średniej. Aby zniwelować tę lukę, UE przyjęła plan wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich, którego celem jest wzmocnienie więzi gospodarczych zarówno z UE, jak i w regionie, a także podwojenie wielkości gospodarek tego regionu w ciągu dziesięciu lat. Rozpoczęto wdrażanie planu wzrostu gospodarczego, a w maju wszedł w życie Instrument Wsparcia Reform i Wzrostu Gospodarczego dysponujący budżetem w wysokości 6 mld euro. Pięciu z sześciu partnerów z Bałkanów Zachodnich

przedstawiło od tego czasu ambitne programy reform szczegółowo określające najważniejsze usprawnienia, jakie zamierzają wprowadzić w takich obszarach, jak praworządność, sprawowanie rządów, kapitał ludzki, transformacja energetyczna i cyfrowa oraz sektor prywatny, wraz z orientacyjnym wykazem projektów inwestycyjnych. Przedstawione programy reform zatwierdzono w październiku.

Nowy pakiet inwestycyjny dla Bałkanów Zachodnich w ramach planu gospodarczo-inwestycyjnego

→ 1,2 mld euro na inwestycje w **ośmiu obszarach** związane z transportem kolejowym, zaopatrzeniem w wodę i sektorem prywatnym.

→ Plan obejmuje obecnie **68 projektów przewodnich** w takich obszarach, jak transport, cyfryzacja, transformacja energetyczna, środowisko, edukacja i rozwój sektora prywatnego.

→ UE przekazała już **5,4 mld euro** w formie dotacji, które mają przynieść kolejne **17,5 mld euro** inwestycji, co pokryje ponad połowę wydatków związanych z realizacją planu szacowanego na 30 mld euro.

↑ Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen (piąta od lewej) i Olivér Várhelyi, ówczesny komisarz ds. sąsiedztwa i rozszerzenia (po lewej), byli gospodarzami obiadu roboczego z przywódcami sześciu partnerów z Bałkanów Zachodnich. Bruksela, Belgia, 19 września 2024 r.

Przywódcy Bałkanów Zachodnich zorganizowali w ciągu roku kilka spotkań ministerialnych na temat planu wzrostu gospodarczego, aby omówić działania na rzecz integracji (w styczniu w Macedonii Północnej, w lutym w Albanii i w maju w Czarnogórze). Jesienią przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen odwiedziła sześć państw na Bałkanach Zachodnich, natomiast 18 grudnia odbył się szczyt UE-Bałkany Zachodnie.

W 2024 r. podczas szczytu procesu berlińskiego przyjęto nowy plan działania na rzecz wspólnego rynku regionalnego, mający zwiększyć regionalną integrację gospodarczą, która jest również podstawowym celem planu wzrostu gospodarczego.

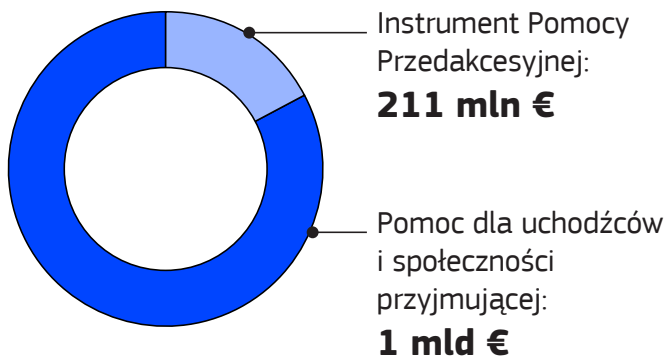
Po okresie napięć związanych z nielegalnymi odwiertami we wschodniej części Morza Śródziemnego UE stopniowo odbudowuje więzi z Turcją poprzez wizyty na wysokim szczeblu i dialogi na temat zdrowia, badań naukowych, innowacji i handlu. W 2024 r. UE zobowiązała się ponadto przeznaczyć znaczne zasoby finansowe na wsparcie tego kraju w różnych obszarach.

↑
 Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (pierwszy rząd, pierwsza od prawej), Roberta Metsola, przewodnicząca Parlamentu Europejskiego (drugi rząd, pierwsza od prawej), i António Costa, przewodniczący Rady Europejskiej (pierwszy rząd, piąty od prawej), wraz z przywódcami UE i Bałkanów Zachodnich na szczycie UE-Bałkany Zachodnie, Bruksela, Belgia, 19 września 2024 r.

↑
 FILM: Dzięki wsparciu UE tysiące projektów poświęconych zostało dynamicznemu i wyjątkowemu dziedzictwu kulturowemu Bałkanów Zachodnich, wspierając kreatywność i współpracę.

Finansowanie UE dla Turcji

Platforma inwestycyjna dla Turcji: do **3 mld €** na inwestycje do 2027 r.

Partnerzy wschodni

UE pomaga również wzmocnić gospodarki we wschodnim sąsiedztwie i dąży do ich ściślejszego powiązania z Unią Europejską.

W kwietniu na posiedzeniu wysokiego szczebla UE-USA-Armenia ogłoszono plan odporności i wzrostu gospodarczego na rzecz Armenii o wartości 270 mln euro. Inicjatywa ta ma na celu wzmocnienie gospodarki tego kraju i wsparcie przesiedleńców. Negocjacje w sprawie programu partnerstwa UE-Armenia służą również zacieśnieniu współpracy dzięki odważniejszemu planowi działania w zakresie partnerstwa.

Azerbejdżan pozostaje cenionym partnerem energetycznym UE, umożliwiając jej dywersyfikację źródeł gazu i uniezależnienie się w tym względzie od Rosji. Stałe unijne wsparcie dla azerbejdżańskiego sektora energii odnawialnej w kontekście 29. konferencji klimatycznej ONZ (COP29) w Baku przyczynia się do zacieśnienia współpracy w zakresie transformacji ekologicznej.

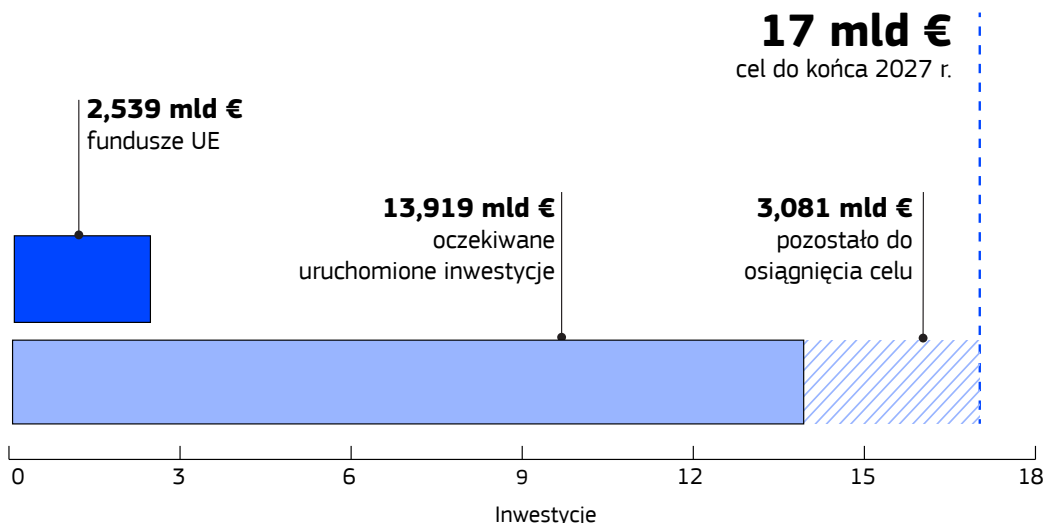
UE nadal angażuje się we wspieranie negocjacji pokojowych między Armenią a Azerbejdżanem i finansuje wysiłki pokojowe, w tym wsparcie na rzecz zysków płynących z pokoju, za pośrednictwem planu gospodarczo-inwestycyjnego. Działania te mają na celu zapewnienie wymiernych korzyści gospodarczych i społecznych promujących trwałą pokój w regionie.

Przy wsparciu UE studenci w Baku, Azerbejdżan, rozważali wyzwania środowiskowe podczas konkursu EU4Climate, poszukując sposobów poprawy środowiska i ratowania jeziora Masazir. Inicjatywa EU4Climate pomaga krajom Partnerstwa Wschodniego w tworzeniu i wdrażaniu polityki klimatycznej, wspierając rozwój niskoemisyjny i odporny na zmianę klimatu. 5 czerwca 2024 r.

Bliskie więzi gospodarcze między Białorusią a Rosją umożliwiły Rosji obejście niektórych nałożonych na nią sankcji. W odpowiedzi na zaangażowanie reżimu Łukaszenki w wojnę przeciwko Ukrainie w czerwcu 2024 r. wprowadzono dodatkowe sankcje wobec Białorusi. Odzwierciedlają one wiele środków już nałożonych na Rosję i sprawiają, że sankcje UE wobec Rosji są jeszcze skuteczniejsze (zob. rozdział 1).

Inwestycje UE w Partnerstwo Wschodnie od 2021 r.

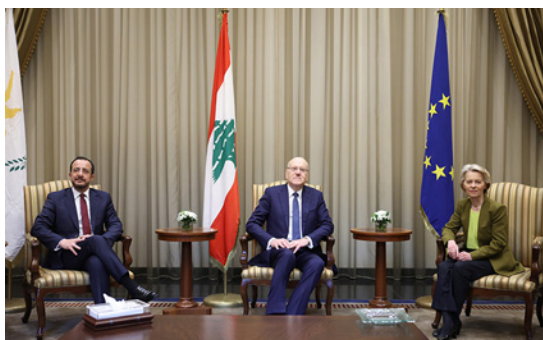
Południowe sąsiedztwo

Większy nacisk położono na kompleksowe partnerstwa z południowymi sąsiadami w celu poprawy ich poziomu życia i zwiększenia stabilności makroekonomicznej. Te zindywidualizowane partnerstwa zwiększają bezpieczeństwo regionu, umożliwiając zajęcie się pierwotnymi przyczynami migracji i otwarte rozwiązywanie złożonych kwestii, takich jak bezpieczeństwo.

W marcu UE i Egipt ustanowiły kompleksowe partnerstwo obejmujące stosunki polityczne, migrację, stabilność gospodarczą, zrównoważone inwestycje i wymianę handlową. W czerwcu zorganizowały konferencję inwestycyjną UE-Egipt, dzięki której przyciągnięto inwestycje o wartości 49 mld euro.

W związku z podpisaniem w 2023 r. ważnego kompleksowego partnerstwa z Tunezją w czerwcu następnego roku zorganizowano dużą konferencję inwestycyjną UE-Tunezja. Podczas tego wydarzenia uzgodniono protokół ustaleń (formalne ramy współpracy) koncentrujący się na kwestiach dotyczących energii, w tym energii ze źródeł odnawialnych.

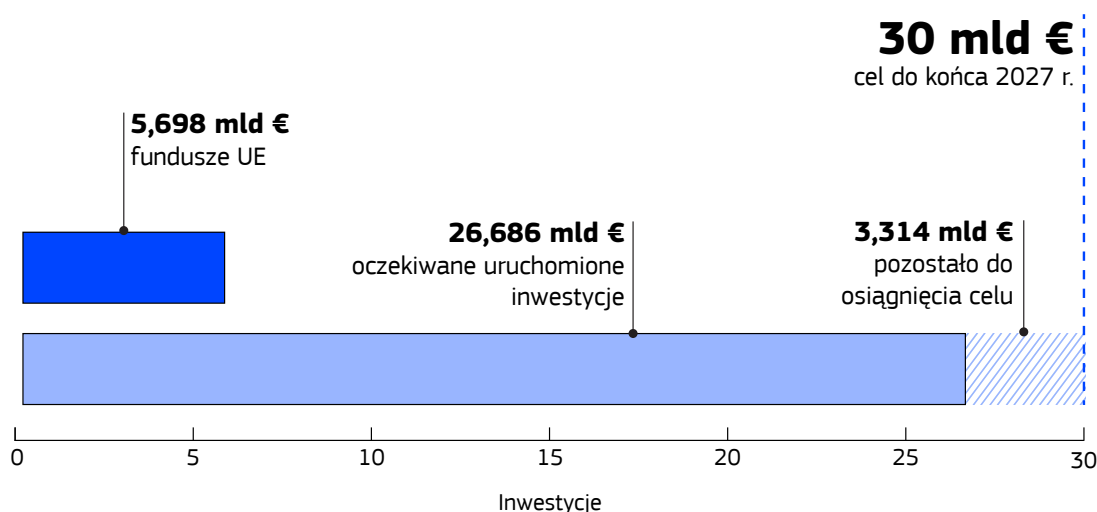
Ostatnie wydarzenia na Bliskim Wschodzie pogłębiły niepewność co do stabilności politycznej, społecznej i gospodarczej tego regionu. UE i Palestyńska Władza Narodowa uzgodniły krótkoterminowy pakiet nadzwyczajnego wsparcia finansowego o wartości 400 mln euro, aby zaspokoić najpilniejsze potrzeby finansowe i wesprzeć reformy. To krótkoterminowe wsparcie utoruje drogę dla wieloletniego programu, którego celem jest zapewnienie długoterminowej stabilności finansowej Palestyńskiej Władzy Narodowej i wdrożenie jej programu reform.

Podczas majowej wizyty w Libanie przewodnicząca Ursula von der Leyen zobowiązała się przekazać temu krajowi 1 mld euro. Pierwsza transza, 500 mln euro, zatwierdzona w sierpniu, będzie wspierać Liban w latach 2024 i 2025. Pieniądze zostaną przeznaczone na podstawowe usługi, takie jak opieka zdrowotna, edukacja i ochrona socjalna, a także woda, urządzenia sanitarne i higiena, dla grup szczególnie wrażliwych, w tym syryjskich uchodźców i Libańczyków znajdujących się w trudnej sytuacji. Będą również wspierać kluczowe reformy, sektor bezpieczeństwa, zarządzanie granicami (w tym zwalczanie handlu ludźmi i przemytu ludzi), odporność gospodarczą i transformację ekologiczną. Ponadto UE nadal wspierała syryjskich uchodźców poprzez bieżącą pomoc humanitarną i rozwojową (zob. sekcja „Pomoc humanitarna i ochrona ludności” poniżej).

↑
Od lewej do prawej: Prezydent Cypru Nikos Christodoulides, premier Libanu Najib Mikati i przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen. Bejrut, Liban, 2 maja 2024 r.

Inwestycje UE w południowe sąsiedztwo od 2021 r.

Umowy i partnerstwa międzynarodowe

Partnerzy z Europy Zachodniej

W 2024 r. stosunki między UE a Zjednoczonym Królestwem pozostawały jednym z kluczowych obszarów i koncentrowały się na pełnym, wiernym i terminowym wdrożeniu umowy o wystąpieniu, w tym ram windsorskich, oraz umowy o handlu i współpracy. Działania te pomagają chronić prawa milionów obywateli UE i obywateli Zjednoczonego Królestwa mieszkających za granicą, wspierają stabilność gospodarczą i ułatwiają handel. Kontynuowano również negocjacje mające na celu sfinalizowanie przez

UE i Zjednoczone Królestwo umowy dotyczącej Gibraltaru.

UE rozpoczęła i zakończyła negocjacje ze Szwajcarią w sprawie szerokiego pakietu umów, których celem jest pogłębienie i rozszerzenie wzajemnych stosunków dwustronnych. Poczyniła również postępy w kierunku podpisania układu o stowarzyszeniu z Andorą i San Marino.

Informacje na temat umów handlowych i technologicznych przedstawiono w rozdziale 2.

Strategia Global Gateway

W 2024 r. UE nadal tworzyła partnerstwa na całym świecie za pośrednictwem swojej globalnej strategii inwestycyjnej Global Gateway. UE, jej państwa członkowskie, banki rozwoju i europejskie instytucje finansowe dążą wspólnie do zapewnienia do 2027 r. inwestycji sięgających 300 mld euro, aby zmniejszyć globalną lukę inwestycyjną i wesprzeć transformację ekologiczną i cyfrową na całym świecie.

Strategia Global Gateway wspiera projekty mające na celu poprawę łączności cyfrowej, zwiększenie dostępu do zrównoważonej energii, rozwój szlaków transportowych oraz poprawę sytuacji w zakresie zdrowia, edukacji i badań naukowych. Celem jest osiągnięcie trwałego dobrobytu zarówno w krajach partnerskich, jak i w UE.

Inwestycje o wartości nawet

300 mld euro

w latach 2021–2027.

Jak dotąd

ponad 200

projektów przewodnich na całym świecie.

3,2 mld euro

na projekty dotyczące energii ze źródeł odnawialnych w Afryce.

UE i jej państwa członkowskie nadal są wiodącymi darczyńcami oficjalnej pomocy rozwojowej na świecie – w 2023 r. (ostatni rok, za który dostępne są dane) udzielono pomocy w wysokości **95,9 mld euro**, co stanowi **42 %** łącznej kwoty pomocy. UE wnosi również największy wkład w inicjatywę Światowej Organizacji Handlu dotyczącą pomocy na rzecz wymiany handlowej.

Afryka Subsaharyjska

W 2024 r. UE mogła pochwalić się znacznymi osiągnięciami w zakresie partnerstw z Afryką, ze szczególnym uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju, zdrowia i wzrostu gospodarczego. Poczyniła postępy we wdrażaniu pakietu inwestycyjnego Global Gateway Afryka-Europa o wartości 150 mld euro, ukierunkowanego na takie obszary, jak czysta energia, infrastruktura cyfrowa, transport, zdrowie i edukacja.

W trakcie wydarzenia wysokiego szczebla na temat edukacji podpisano porozumienia dotyczące programów o ogólnej wartości 245 mln euro, obejmujących takie inicjatywy, jak:

- ✓ mobilność badawcza i edukacyjna w Nigerii;
- ✓ wspieranie edukacji dziewcząt w Zambii;
- ✓ nowa inicjatywa „Drużyny Europy” dotycząca kształcenia i szkolenia zawodowego w Afryce;
- ✓ uruchomienie Afrykańsko-Europejskiej Akademii Młodzieży;
- ✓ 15 nowych projektów na rzecz mobilności akademickiej w całej Afryce.

Inicjatywy te odzwierciedlają stałe dążenie UE, by w ramach strategii Global Gateway wspierać inkluzywną edukację wysokiej jakości.

Medina Maneno, młoda przedsiębiorczyni z Ugandy, z dumą prowadzi swój krawiecki biznes po odbyciu szkolenia w ramach programu rozwoju umiejętności wspieranego przez UE i Belgię. Celem inwestycji o wartości 50 mln euro jest pomoc większej liczbie młodych osób, w tym kobiet takich jak Medina, w dostępie do możliwości zatrudnienia i budowaniu trwałych źródeł utrzymania. Adjumani, Uganda, 9 listopada 2023 r.

Inicjatywy w Afryce Subsaharyjskiej w 2024 r.

- > W Republice Zielonego Przylądka rozpoczęto ważny program mający wspierać sektor energii odnawialnych, gospodarkę cyfrową, niebieską gospodarkę oraz strategiczny korytarz Praia-Dakar-Abidżan.
- > Zadeklarowano pakiet wsparcia dla Mauretanii o wartości 210 mln euro, a w marcu uruchomiono nowe partnerstwo między UE a Mauretanią w zakresie migracji.
- > Dodatkowe 40 mln euro przeznaczono na wsparcie inicjatyw mających na celu wzmocnienie zdolności Rwandy w zakresie badań nad szczepionkami i produkcji szczepionek oraz dostępu do produktów zdrowotnych dzięki lepszym edukacji, infrastrukturze i zarządzaniu łańcuchem dostaw.
- > Poczyniono postępy w modernizacji tamy Kariba, która ma kluczowe znaczenie dla zaspokojenia potrzeb Zambii i Zimbabwe w zakresie czystej energii.
- > Rozpoczęto ponadto nowe inicjatywy w zakresie zarządzania wodami transgranicznymi w Afryce.

Podczas trzeciego Forum Biznesu Uganda-UE w dniach 6 i 7 marca uruchomiono osiem nowych projektów o wartości ponad 200 mln euro. Projekty te mają na celu wspieranie małych przedsiębiorstw, młodych kobiet-przedsiębiorców, przedsiębiorstw rolnych i infrastruktury cyfrowej. W wydarzeniu wzięło udział 12 państw członkowskich, osiem instytucji finansowych, m.in. Europejski Bank Inwestycyjny, oraz 193 europejskie przedsiębiorstwa.

W ciągu roku UE pomagała wzmocnić rolnictwo w Afryce poprzez ochronę lokalnych produktów spożywczych opatrzonych oznaczeniami geograficznymi – znakami jakości, które potwierdzają pochodzenie produktu i oferują dostęp do rynku europejskiego. W ramach partnerstwa na rzecz bezpieczeństwa żywnościowego i żywieniowego oraz zrównoważonego rolnictwa podjęto prace nad stworzeniem konsorcjum badawczego. Konsorcjum to ma się zajmować takimi kwestiami, jak zmiana klimatu, bioróżnorodność i równość płci w rolnictwie, skupiając się na praktycznych rozwiązaniach w rolnictwie oraz na wymianie wiedzy.

Komisja oraz Republika Południowej Afryki wraz z międzynarodową grupą rzecznictwa Global Citizen rozpoczęły roczną kampanię „Więcej energii odnawialnej w Afryce”, która ma umożliwić zebranie środków finansowych. Uruchomi ona inwestycje publiczne i prywatne pozwalające przyspieszyć realizację projektów w zakresie energii ze źródeł odnawialnych na całym kontynencie, zapewnić mieszkańcom Afryki dostęp do przystępnej cenowo energii i ograniczyć globalne emisje zgodnie ze zobowiązaniami podjętymi podczas konferencji klimatycznej ONZ (COP28) w 2023 r.

Azja i Pacyfik

W ramach inicjatywy Global Gateway UE pracuje również nad przekształceniem transkaspjskiego międzynarodowego korytarza transportowego w szybką, nowoczesną trasę łączącą Europę i Azję. UE zacieśniła również stosunki z państwami w regionie dzięki podpisaniu nowej umowy o partnerstwie z Kirgistanem oraz protokołu ustaleń i planu działania w sprawie surowców krytycznych z Uzbekistanem.

UE pogłębiła również partnerstwo z Azją Południowo-Wschodnią, m.in. dzięki ściślejszej współpracy z ASEAN i wsparciu projektów w różnych dziedzinach, takich jak: umiejętności i szkolenie zawodowe w Kambodży, zrównoważone rolnictwo i modernizacja drogi krajowej w Laosie oraz pakiet dotyczący gospodarki cyfrowej na Filipinach.

Ponadto UE jeszcze bardziej rozszerzyła współpracę w Azji. Zorganizowano ważny dialog merytoryczny z Japonią poświęcony edukacji, kulturze i sportowi, który odbył się w kwietniu w Tokio, a Korea Południowa przystąpiła do unijnego programu w zakresie badań naukowych i innowacji „Horyzont Europa”.

Uruchomienie protokołu regionalnego dotyczącego Pacyfiku – umowy regionalnej na mocy umowy z Samoa (podpisanej w 2023 r. i określającej ogólne ramy stosunków między UE a państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku przez kolejne 20 lat) wzmocniło partnerstwo między UE a regionem Pacyfiku. UE nadal wspierała wyspiarskie kraje Pacyfiku w zakresie odporności na zmianę klimatu, niebieskiej gospodarki i zrównoważonego rolnictwa.

Obie Ameryki i Karaiby

W 2024 r. UE rozwinęła swój program inwestycyjny Global Gateway w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach, uruchamiając inicjatywę na rzecz sprawiedliwych i integracyjnych społeczeństw. UE uruchomiła również EL PACCTO 2.0, program zwalczania międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Wspiera on organy ścigania i systemy sądowe w stawianiu czoła takim wyzwaniom, jak handel narkotykami, handel ludźmi i cyberprzestępczość. Wraz z projektami dotyczącymi polityki antynarkotykowej (programem współpracy między Ameryką Łacińską, Karaibami i Unią Europejską w zakresie polityki antynarkotykowej) i zarządzania granicami (Eurofront) wysiłki te przyczyniają się do tworzenia bezpieczniejszych społeczności i silniejszych partnerstw w całym regionie.

Jutta Urpilainen, ówczesna komisarz ds. partnerstw międzynarodowych, uczestniczy w ceremonii sadzenia drzew w szkole podstawowej Phnom Penh Thmey w Kambodży 13 marca 2024 r. Podczas wizyty w Kambodży komisarz Urpilainen zainicjowała działania na rzecz promowania zielonych miejsc pracy i zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz odwiedziła zakład uzdatniania wody w Bakheng – inicjatywę Global Gateway, która zapewnia czystą wodę ponad 2 milionom osób.

Kraje i terytoria zamorskie

UE podpisała pięć nowych umów o współpracy z krajami i terytoriami zamorskimi, koncentrując się na cyfryzacji, zaopatrzeniu w wodę i infrastrukturze sanitarnej, ochronie ekosystemów morskich, zrównoważonej turystyce

i współpracy wewnątrzregionalnej. W ramach strategii UE wobec Arktyki utworzono nowe biuro UE w Nuuk na Grenlandii w celu wzmocnienia wzajemnego partnerstwa.

Szczyty międzynarodowe

Na szczytach G-7 i G-20 szefowie państw i rządów najważniejszych gospodarek świata spotykają się, aby stawić czoła globalnym wyzwaniom, koordynować działania polityczne i podejmować ważne zobowiązania w kwestiach globalnych.

Na czerwcowym szczytzie G-7 w Fasano w Apulii, we Włoszech, potwierdzono silne poparcie G-7 dla Ukrainy. Przywódcy postanowili udzielić Ukrainie dodatkowej pożyczki w wysokości 45 mld euro, korzystając z nadzwyczajnych dochodów uzyskanych z immobilizowanych rosyjskich aktywów państwowych. Przywódcy G-7 zainicjowali również inicjatywy mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa gospodarczego, zacieśnienie współpracy w sektorze energetycznym (zwłaszcza z Afryką), poprawę bezpieczeństwa żywnościowego i zwalczanie przemytu ludzi.

Grupa G-7 jest również zaangażowana w promowanie bezpiecznej i godnej zaufania sztucznej inteligencji (AI). Planuje ona uruchomienie planu działania dotyczącego wykorzystania sztucznej inteligencji w miejscu pracy oraz opracowanie marki wspierającej międzynarodowy kodeks postępowania dla organizacji opracowujących zaawansowane systemy sztucznej inteligencji. Unijny akt w sprawie sztucznej inteligencji (zob. rozdział 5) oraz podpisanie ramowej konwencji Rady Europy w sprawie sztucznej inteligencji wyznaczają ramy zapewniające poszanowanie praw człowieka i wartości demokratycznych.

Na szczytzie G-20 w listopadzie w Rio de Janeiro, w Brazylii, przywódcy skupili się na nierównościach, reformie globalnego ładu i zmianie klimatu oraz zainaugurowali światowy sojusz na rzecz walki z głodem i ubóstwem. UE przystąpiła do sojuszu jako członek założyciel, wraz z 82 państwami, Unią Afrykańską, 24 organizacjami międzynarodowymi, 9 międzynarodowymi instytucjami finansowymi, do których dołączyło też 31 organizacji charytatywnych i pozarządowych. Na szczytzie przewodnicząca Ursula von der Leyen ogłosiła rozpoczęcie całorocznej kampanii darczyńców

↑
Zgodnie z ruchem wskazówek zegara, od lewej strony: Charles Michel, ówczesny przewodniczący Rady Europejskiej, Olaf Scholz, kanclerz Niemiec, Justin Trudeau, premier Kanady, Emmanuel Macron, prezydent Francji, Giorgia Meloni, premier Włoch, Joe Biden, ówczesny prezydent Stanów Zjednoczonych, Fumio Kishida, ówczesny premier Japonii, Rishi Sunak, ówczesny premier Zjednoczonego Królestwa i Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej, na szczytzie G-7 w Fasano, Apulia, Włochy, 13 i 14 czerwca 2024 r.

na rzecz odnawialnych źródeł energii w Afryce. Aby utrzymać większe postępy w realizacji celów uzgodnionych na COP28, przewodnicząca Ursula von der Leyen zwróciła się do przywódców grupy G-20 i innych przywódców o połączenie sił w ramach nowego światowego forum transformacji energetycznej. Pozwoli to zjednoczyć rządy, organizacje międzynarodowe i podmioty finansowe w wysiłkach na rzecz wzmocnienia działań wdrożeniowych.

Stosunki UE z Radą Współpracy Państw Zatoki

Rada Współpracy Państw Zatoki skupia sześć państw Zatoki Arabskiej w celu dalszej integracji politycznej i gospodarczej. W Zatoce Perskiej znajduje się prawie jedna trzecia światowych rezerw ropy naftowej.

W październiku UE i jej państwa członkowskie były gospodarzem pierwszego szczytu z Radą w celu omówienia kwestii dotyczących Bliskiego Wschodu i zbadania, w jaki sposób mogłyby współpracować w nowych dziedzinach, takich jak:

- ✔ energia ze źródeł odnawialnych
- ✔ bezpieczeństwo energetyczne
- ✔ konektywność
- ✔ zielona transformacja.

Partnerstwo w zakresie bezpieczeństwa i obrony

Opierając się na ideałach pokoju i współpracy, UE nadal współpracowała ze swoimi sojusznikami, aby sprostać głównym globalnym wyzwaniom w celu utrzymania pokoju, wzmocnienia obrony i ochrony swoich obywateli. W tym duchu partnerstwo UE-NATO zyskało na znaczeniu w 2024 r., pomagając utrzymać stabilną sytuację po obu stronach Atlantyku i zapewniając wsparcie Ukrainie. UE i NATO pracowały nad lepszą koordynacją działań cywilnych i wojskowych, zwiększając odporność niezbędnej infrastruktury i poprawiając sposób, w jaki rozumieją kryzysy i katastrofy oraz jak na nie reagują. Nowe zorganizowane dialogi dotyczą obecnie również takich kwestii, jak cyberzagrożenia, działania w przestrzeni kosmicznej, technologie przełomowe, skutki zmiany klimatu i przemysł obronny.

↑
Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (po prawej) i Mark Rutte, sekretarz generalny NATO (po lewej). Bruksela, Belgia, 29 października 2024 r.

ONZ jest kolejnym ważnym partnerem UE w walce o pokój, bezpieczeństwo i stabilność. Wspólnie starają się zapobiegać konfliktom, wspierać misje pokojowe i ułatwiać odbudowę pokonfliktową na całym świecie. W ciągu roku poczyniono postępy w ramach strategicznego partnerstwa UE-ONZ w zakresie operacji pokojowych i zarządzania kryzysowego na lata 2022–2024.

Partnerstwo UE-ONZ w zakresie operacji pokojowych i zarządzania kryzysowego

- 1 Partnerstwo UE-ONZ w zakresie zarządzania kryzysowego oraz cywilnego, policyjnego i wojskowego utrzymywania pokoju, oparte na wspólnych wartościach i zobowiązaniach, jest wyjątkowe i długotrwałe.
- 2 Regularnie odbywają się dialogi na wysokim szczeblu, np. w ramach komitetu sterującego UE-ONZ ds. zarządzania kryzysowego. Istnieje również stała współpraca na szczeblu roboczym między misjami i operacjami, a także pomiędzy sztabami.
- 3 UE prowadzi obecnie 21 misji i operacji w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony, z których 12 ma charakter cywilny, osiem wojskowy, a jedna – cywilno-wojskowy. Jedenaście z 21 misji i operacji jest rozmieszczonych równoległe z misjami ONZ, takimi jak misje w Republice Środkowoafrykańskiej, Iraku, Izraelu/Palestynie (użycie tej nazwy nie może być traktowane jako uznanie państwa Palestyna i pozostaje bez uszczerbku dla indywidualnych stanowisk państw członkowskich w tej kwestii), Kosowie, Libii i Somalii.
- 4 Państwa członkowskie wspólnie wnoszą wkład wielkości jednej czwartej budżetu ONZ na utrzymanie pokoju.

Współpraca w zakresie bezpieczeństwa i obrony: przegląd 2024 r.

Prowadzono dialogi na temat bezpieczeństwa i obrony z partnerami ze wschodniego i południowego sąsiedztwa UE, Afryki, regionu Indo-Pacyfiku, Ameryki Łacińskiej i Ameryki Północnej.

- > UE współpracowała z organizacjami regionalnymi, takimi jak Organizacja Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie, Unia Afrykańska i Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej.
- > Rozpoczęto dialog na temat bezpieczeństwa regionalnego z Radą Współpracy Państw Zatoki.

Z Albanią, Japonią, Koreą Południową, Macedonią Północną, Mołdawią i Norwegią zawarto partnerstwa w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony.

Europejski Instrument na rzecz Pokoju.

- > Zapewniono wsparcie na rzecz potencjału wojskowego i obronnego partnerów.
- > Dotychczas udzielono pomocy 26 beneficjentom z różnych regionów, takich jak:
 - Afryka
 - wschodnie i południowe sąsiedztwo
 - Bałkany Zachodnie.
- > Rozszerzono sieć doradców wojskowych w delegaturach UE.

W Brukseli, w Belgii, odbyła się druga edycja Forum Schumana na rzecz Bezpieczeństwa i Obrony.

UE uznaje, że zdecydowane działania mają zasadnicze znaczenie dla utrzymania pokoju i stabilności, zwłaszcza w czasach kryzysu. Wydarzenia poza granicami UE mogą mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo jej obywateli. Wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony umożliwia UE reagowanie na wyzwania w zakresie bezpieczeństwa poprzez rozmieszczanie misji i operacji za granicą. W ten sposób UE pomaga zapobiegać konfliktom, zwiększa zdolność krajów partnerskich do radzenia sobie z kwestiami bezpieczeństwa i minimalizuje zagrożenia, które mogłyby dotrzeć do Europy.

W ramach tej polityki w 2024 r. UE uruchomiła inicjatywę w zakresie bezpieczeństwa i obrony, aby wesprzeć kraje Afryki Zachodniej u wybrzeży Zatoki Gwinejskiej i pomóc im w rozwiązywaniu problemów związanych z bezpieczeństwem rozprzestrzeniających się z Sahelu, takich jak terroryzm i nielegalne działania.

↑
W Beninie przeszkolono 90 funkcjonariuszy z pięciu jednostek policji republikańskiej w zakresie przeciwdziałania improwizowanym ładunkom wybuchowym. Szkolenie to, będące częścią inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa i obrony w Zatoce Gwinejskiej, odbyło się w Kandi, Parakou, Dassaie i Kotonu. Dassa, Benin, 2 maja 2024 r.

Zaangażowanie UE w dziedzinie bezpieczeństwa i obrony na całym świecie

5

trwających misji/operacji wojskowych.

12

trwających misji cywilnych.

3

trwające operacje morskie.

1

inicjatywa cywilna i wojskowa.

Zintegrowane podejście do konfliktów i kryzysów zewnętrznych

Unijne działania w zakresie bezpieczeństwa i obrony są uruchamiane i wdrażane w synergii z innymi narzędziami i instrumentami UE w celu osiągnięcia strategicznego oddziaływania.

Cele

Utrzymywanie pokoju, zapobieganie konfliktom, wzmocnienie bezpieczeństwa międzynarodowego, wspieranie praworządności, zapobieganie handlowi ludźmi i piractwu, przyczynianie się do bezpieczeństwa morskiego oraz dostarczanie sprzętu wojskowego i infrastruktury bezpieczeństwa partnerom UE.

W lutym 2024 r. UE rozpoczęła również operację morską EUNAVFOR ASPIDES mającą na celu ochronę statków podróżujących przez Morze Czerwone przed atakami rebeliantów Huti, ugrupowania zbrojnego w Jemenie. Operacja ta pomaga zapewnić bezpieczne przemieszczanie się statków i zwiększa bezpieczeństwo na Morzu Czerwonym i w pobliskim regionie Zatoki Perskiej.

↑

Od 6 do 8 lipca 2024 r. Josep Borrell, ówczesny wysoki przedstawiciel Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa i wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej odpowiedzialny za silniejszą pozycję Europy na świecie (po prawej), odwiedził Dżibuti, aby zacieśnić stosunki z tym głównym partnerem regionu i ocenić operacje morskie UE. Odwiedził on włoską fregatę *Virginio Fasan*, pływającą w ramach operacji EUNAVFOR ASPIDES, operacji wojskowej UE, która chroni bezpieczeństwo morskie i wolność żeglugi na Morzu Czerwonym, Oceanie Indyjskim, w Zatoce Perskiej i innych pobliskich obszarach.

Pomoc humanitarna i ochrona ludności

Kryzys na Bliskim Wschodzie

Sytuacja humanitarna w Strefie Gazy drastycznie się pogorszyła od października 2023 r., kiedy to brutalny atak terrorystyczny Hamasu na Izrael, późniejsza eskalacja działań wojennych między stronami i pełnowymiarowe izraelskie operacje wojskowe pogłębiły istniejący kryzys.

W 2024 r. UE nadal apelowała o natychmiastowe zawieszenie broni w Strefie Gazy, bezwarunkowe uwolnienie wszystkich zakładników, pilne zwiększenie pomocy humanitarnej dla Strefy Gazy i trwałe zakończenie działań wojennych. Wielokrotnie wzywała również wszystkie strony, w tym Izrael, do przestrzegania prawa międzynarodowego i międzynarodowego prawa humanitarnego, w szczególności konwencji genewskich, oraz do dołożenia wszelkich starań, aby chronić niewinną ludność cywilną i nie wyrządzać jej szkód. UE niestrudzenie pracuje, aby zapobiec dalszemu rozprzestrzenianiu się konfliktu na cały region. UE nadal w pełni opowiada się za trwałym i zrównoważonym pokojem w oparciu o rozwiązanie dwupaństwowe i odpowiednie rezolucje Rady Bezpieczeństwa ONZ poprzez ożywienie działań w ramach bliskowschodniego procesu pokojowego.

Konflikt dotknął ponad 2,2 mln osób, a setki tysięcy zmagają się z poważnymi niedoborami podstawowych zasobów, takich jak żywność, woda i schronienie. Szkody w infrastrukturze szkolnej i szpitalnej utrudniły w jeszcze większym stopniu dostęp do podstawowych usług. Największe szkody ponoszą dzieci, a wiele z nich boryka się zarówno z traumą fizyczną, jak i psychiczną. Również Zachodni Brzeg zmagają się z pogarszającą się sytuacją, ponieważ powszechna przemoc ze strony osadników nasila potrzeby humanitarne społeczności palestyńskich.

Śmiertelne żniwo kryzysu w Strefie Gazy (stan na wrzesień 2024 r.)

40 tys.
ofiar śmiertelnych.

88 tys.
rannych.

1,9 mln
wysiedlonych.

W obliczu tych wyzwań UE nadal angażuje się w realizację swojej misji humanitarnej, zapewniając ratunek poprzez bezpośrednią pomoc i znaczne wsparcie finansowe. Ta szeroko zakrojona pomoc zapewnia najbardziej potrzebującym na dotkniętych obszarach usługi kluczowe – od żywności i czystej wody po opiekę medyczną, schronienie, edukację i ochronę. W 2024 r. dziesięciokrotnie uruchomiono również unijny system reagowania kryzysowego, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności, aby zapewnić pomoc Strefie Gazy, koordynować ewakuację i wspierać kraje sąsiadujące, które także ucierpiały wskutek kryzysu.

← Infrastruktura medyczna w Strefie Gazy poniosła poważne szkody w wyniku trwających operacji wojskowych w 2024 r. Unijne operacje pomocy humanitarnej pomagają w finansowaniu Światowej Organizacji Zdrowia, umożliwiając jej zaopatrywanie szpitali w całej Strefie Gazy w sprzęt i leki o krytycznym znaczeniu. 6 kwietnia 2024 r.

Pomimo poważnego ryzyka dla bezpieczeństwa UE nadal udziela pomocy w ramach mechanizmu, w tym za pośrednictwem cypryjskiego korytarza morskiego, kluczowego szlaku morskiego, przez który Niemcy, Cypr, Rumunia i Słowacja dostarczają żywność i sprzęt na potrzeby

tymczasowych schronień. Dziewięć państw członkowskich udzieliło egipskiemu Ministerstwu Zdrowia wsparcia rzeczowego. Mechanizm ten wspiera również partnerów poprzez wysyłanie ekspertów i koordynowanie ewakuacji medycznej ciężko chorych pacjentów palestyńskich do Europy.

Ponad 20 lat wsparcia UE dla Palestyńczyków

UE jest największym darczyńcą pomocy międzynarodowej dla ludności palestyńskiej.

WSPARCIE ROZWOJOWE

✓ **2014–2020**
przydzielone

2,2 mld euro.

✓ **2021–2024**
przydzielone

1,36 mld euro
(z czego zatwierdzono ponad
920 mln euro).

POMOC HUMANITARNA

✓ **Od 2000 r.**
ponad

1,1 mld euro.

✓ **W 2024 r.**

238 mln euro
przeznaczone na pomoc
humanitarną (*).

Ponad

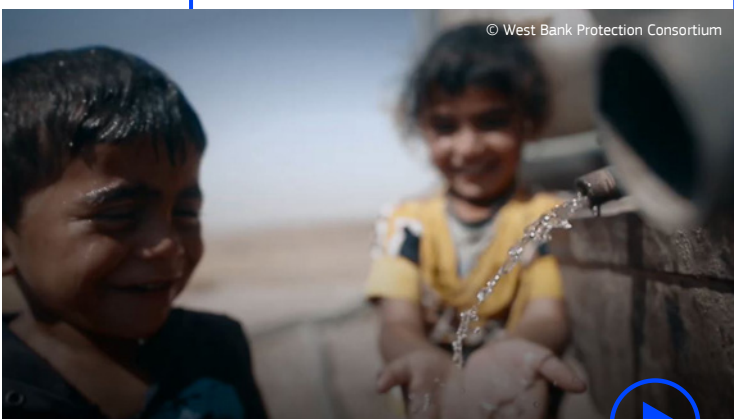
4 tys. ton
pomocy humanitarnej dla
potrzebujących Palestyńczyków
w Strefie Gazy.

(* W tym dodatkowe 45 mln euro zapowiedziane przez przewodniczącą Ursulę von der Leyen we wrześniu.

FILM: Pomoc Strefie Gazy – wsparcie medyczne dla potrzebujących Palestyńczyków.

Na Zachodnim Brzegu UE i kilka państw członkowskich współpracują z partnerami humanitarnymi w terenie, aby chronić społeczności zagrożone przymusowym wysiedleniem i przemocą ze strony osadników.

↑
FILM: Czysta woda dla Palestyńczyków na Zachodnim Brzegu – UE wraz z 13 krajami zbudowała sieci wodociągowe, takie jak sieć w Masafer Yatta, tak aby tysiące Palestyńczyków miało dostęp do czystej i przystępnej cenowo wody.

Pomoc humanitarna

W przypadku wystąpienia klęsk żywiołowych lub wybuchu konfliktów zagrożone są miliony osób. Pomoc humanitarna to ratunek zapewniający żywność, schronienie i opiekę medyczną osobom znajdującym się w najtrudniejszej sytuacji.

UE odgrywa wiodącą rolę w zakresie takiej pomocy doraźnej i jest jednym z głównych darczyńców pomocy humanitarnej na świecie. Zapewnia pomoc ukierunkowaną na potrzeby osobom dotkniętym kryzysami spowodowanymi przez człowieka i klęskami żywiołowymi na całym świecie. W 2024 r. UE przeznaczyła 2,49 mld euro na pomoc ponad 300 mln osób w potrzebie.

Komisja rozpoczyna nową operację humanitarnego mostu powietrznego z myślą o najbardziej potrzebujących w Syrii, aby zapewnić opiekę zdrowotną w nagłych wypadkach i inne niezbędne dostawy. Zwiększa też finansowanie pomocy humanitarnej.

Pomoc humanitarna UE na całym świecie w 2024 r.

2,5 mld €

Budżet całkowity

956 mln €

Afryka Subsaharyjska

665 mln €

Bliski Wschód i Afryka Północna

447 mln €

Azja, Ameryka Łacińska,
Pacyfik i Karaiby

214 mln €

Ukraina, Bałkany
Zachodnie i Kaukaz

205 mln €

Przydziały niegeograficzne

W obu **Amerykach** UE pomagała:

- w przewyciężaniu kryzysu humanitarnego w **Venezueli**;
- ofiarom konfliktu w **Kolumbii**;
- osobom dotkniętym przemocą i przestępczością w **Ameryce Środkowej** i poza nią;
- osobom przesiedlonym w całym regionie;
- w organizacji pierwszego w historii **humanitarnego mostu powietrznego na Haiti** w 2024 r. w odpowiedzi na rosnącą przemoc ze strony gangów.

W regionie **Sahelu**, dotkniętym konfliktami, kryzysami klimatycznymi i epidemiami, UE zapewniła istotną pomoc w obszarach niedożywienia, wysiedleń, zdrowia i edukacji.

Wsparcie otrzymały również ofiary konfliktów i katastrof w całej **Azji**.

UE wspierała osoby dotknięte przedłużającymi się konfliktami i ekstremalnymi zdarzeniami pogodowymi we wschodniej i **południowej Afryce**.

W **Afganistanie**, gdzie ponad połowa ludności potrzebuje pomocy humanitarnej ze względu na konflikty, ubóstwo i zmianę klimatu, UE zapewniła kluczową pomoc zarówno w tym kraju, jak i w krajach sąsiadujących, koncentrując się na bezpieczeństwie żywnościowym, opiece zdrowotnej i ochronie.

W trakcie nasilającego się konfliktu w **Mjanmie/Birmie** UE pomagała zaspokoić rosnące potrzeby lokalnej ludności i wesprzeć uchodźców Rohingja w Bangladeszu.

Potencjał europejskich działań w zakresie pomocy humanitarnej w 2024 r.

Zaangażowanie w 16 kryzysów w 17 krajach (Afganistan, Burkina Faso, Czad, Demokratyczna Republika Konga, Haiti, Jemen, Kuba, Laos, Liban, Mali, Niger, Palestyna, Rwanda, Saint Vincent i Grenadyny, Somalia, Sudan i Syria).

Potencjał europejskich działań w zakresie pomocy humanitarnej wspierał inicjatywy Drużyny Europy w **pięciu sytuacjach kryzysowych**, współpracując z ośmioma państwami członkowskimi w ramach wspólnych operacji.

93 loty czarterowe.

W 2024 r. UE zorganizowała także różne wydarzenia na wysokim szczeblu, aby zmaksymalizować wpływ pomocy humanitarnej. W marcu w Brukseli, w Belgii, odbyło się trzecie Europejskie Forum Humanitarne, na którym UE zapowiedziała, że w 2024 r. przeznaczy ponad 7,7 mld euro na pomoc w globalnych kryzysach.

W kolejnym miesiącu UE, Niemcy i Francja współorganizowały międzynarodową konferencję na temat Sudanu. W kwietniu 2023 r. w kraju

5 402 tony metryczne transportowanej pomocy (powietrznej, morskiej, lądowej).

16 683 pasażerów przewiezionych lotami UE w ramach pomocy humanitarnej.

3 otwarte magazyny.

817 ton zmobilizowanych zasobów.

13 oddelegowanych ekspertów.

wybuchła wojna domowa, co doprowadziło do przesiedleń na dużą skalę i poważnego kryzysu humanitarnego. W odpowiedzi na apel ONZ wystosowany w lutym 2024 r. międzynarodowi darczyńcy zobowiązali się na specjalnej konferencji do przekazania ponad 2 mld euro. Kwota ta obejmowała prawie 900 mln euro ze strony UE i jej państw członkowskich na wsparcie ludności cywilnej w Sudanie i uchodźców w krajach sąsiadujących.

Farchana w Czadzie stoi w obliczu kryzysu humanitarnego spowodowanego napływem sudańskich uchodźców wojennych i skutkami powtarzających się klęsk żywiołowych. Ponad 800 tys. osób boryka się obecnie z poważnym brakiem bezpieczeństwa żywnościowego i pilnie potrzebuje pomocy humanitarnej. 28 i 29 kwietnia 2024 r.

© MYOP for the EU

© MYOP for the EU

Kontynuując swoje zaangażowanie w stawianie czoła globalnym wyzwaniom humanitarnym, UE przewodniczyła obradom ministerialnym wysokiego szczebla w ramach ósmej brukselskiej konferencji poświęconej wspieraniu przyszłości Syrii i regionu, która odbyła się w maju. Uczestnicy podkreślili potrzebę pokojowego politycznego rozwiązania konfliktu w Syrii oraz dalszego wsparcia finansowego dla poszkodowanych. UE i jej państwa członkowskie zobowiązały się do przekazania dotacji w wysokości 3,8 mld euro i pozostają największym darczyńcą pomocy dla Syrii. Środki te są przeznaczone na pilne potrzeby Syryjczyków w Syrii, uchodźców w krajach sąsiadujących i społeczności przyjmujących.

Po 13 latach kryzysu Syria stoi w obliczu potrzeb humanitarnych na niespotykaną dotąd skalę. Około 7,2 mln Syryjczyków pozostaje wewnątrz przemieszczonych, a zapotrzebowanie na pomoc humanitarną jest na rekordowo wysokim poziomie. Kobiety i dzieci, które stanowią ponad dwie trzecie przemieszczonych, są w dużej mierze odcięte od kształcenia formalnego ze względu na trwający konflikt.

↓
W trudnym środowisku syryjskich wsi wspierane przez UE inicjatywy zapewniają edukację społecznościom, które od dawna są wykluczone z formalnego kształcenia. W tym przypadku dzieci, z których wiele zostało przemieszczonych w wyniku konfliktu, uczestniczą w zajęciach edukacyjnych, które oferują im ścieżkę ku lepszej przyszłości. 27 stycznia 2024 r.

Pomoc w zapobieganiu klęskom żywiołowym, utrzymaniu gotowości na wypadek ich wystąpienia i reagowaniu na takie zdarzenia

Zobowiązanie UE do kształtowania przyszłości globalnego zarządzania kryzysowego zostało jasno określone w czerwcu na forum ochrony ludności i na konferencji w sprawie zarządzania kryzysowego. Zobowiązanie to zdecydowanie odzwierciedla opinię publiczną, która popiera wspólne reagowanie na katastrofy.

W 2024 r. Unia podjęła dalsze kroki w celu wzmocnienia Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności, aby lepiej przygotować się na klęski żywiołowe, zapobiegać im i reagować na nie w całej UE i poza jej terytorium (zob. rozdział 4 i 7).

94 %

mieszkańców UE uważa, że państwa członkowskie powinny udzielać pomocy innym państwom członkowskim dotkniętym klęską żywiołową.

91 %

uważa, że państwa członkowskie powinny udzielać pomocy państwom spoza UE dotkniętym klęską żywiołową.

90 %

respondentów uważa, że UE powinna pomagać koordynować reagowanie na klęski żywiołowe na całym świecie.

90 %

respondentów zgadza się, że w przyszłości należy zintensyfikować skoordynowane działania UE w tej dziedzinie.

↑

Janez Lenarčič, ówczesny europejski komisarz ds. zarządzania kryzysowego (trzeci od lewej), podczas ósmego Europejskiego Forum Ochrony Ludności w Brukseli, Belgia, 5 czerwca 2024 r.

ROZDZIAŁ 9

Umacnianie demokracji

Wprowadzenie

W 2024 r. instytucje i organy Unii Europejskiej w ścisłej współpracy realizowały wspólne interesy UE, aby zapewniać korzyści jej obywatelom. Starały się jeszcze bardziej usprawnić proces stanowienia prawa i zreformować unijną administrację, aby lepiej je przygotować na możliwości i wyzwania zmieniającego się świata. Kontynuowały również prace nad budowaniem bardziej odpornych demokracji w całej UE dzięki wspieraniu wolnych i uczciwych wyborów, tworzeniu warunków sprzyjających wolności mediów i przeciwdziałaniu dezinformacji. Wspólnym zadaniem i celem wszystkich instytucji Unii oraz jej państw członkowskich jest osiągnięcie lepszych wyników dla jej obywateli dzięki doskonaleniu unijnych przepisów. Cel ten obejmuje także umożliwianie obywatelom aktywnego uczestnictwa w procesie demokratycznym.

Posłowie do Parlamentu Europejskiego głosujący podczas sesji plenarnej Parlamentu nad nową unijną ustawą o wolności mediów mającą na celu ochronę dziennikarzy przed ingerencją polityczną i zwiększenie przejrzystości w zakresie własności mediów. Strasburg, Francja, 13 marca 2024 r.

Współpraca na rzecz lepszej przyszłości

Silne instytucje

Struktura instytucjonalna UE jest wyjątkowa, a system podejmowania decyzji stale się zmienia. Co do zasady nowe przepisy – zgodne z kierunkiem politycznym wyznaczonym przez Radę Europejską – proponuje Komisja Europejska, a przyjmują je wspólnie Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej. Następnie państwa członkowskie wdrażają te przepisy, a Komisja zapewnia ich właściwe stosowanie. Prace tych instytucji są uzupełniane działaniami innych instytucji i organów.

Co sześć miesięcy kolejne państwo członkowskie przejmuje rotacyjną prezydencję w Radzie Unii Europejskiej. W 2024 r. prezydencję najpierw sprawowała Belgia, a następnie przejęły ją Węgry.

Panel ds. wolności mediów zorganizowany podczas belgijskiej prezydencji Rady z okazji Światowego Dnia Wolności Prasy, z udziałem ekspertki ds. mediów Katrieny Thienpont (pierwsza z prawej), ukraińskiej dziennikarki Oleny Abramovych (druga od lewej) i belgijskiego rysownika Philippe'a Gelucka (drugi od prawej). Bruksela, Belgia, 3 maja 2024 r.

Rada Europejska, w skład której wchodzi szefowie państw lub rządów państw członkowskich UE, przewodniczący Rady Europejskiej António Costa (pierwszy rząd, piąty od prawej), i Ursula von der Leyen, przewodnicząca Komisji Europejskiej (pierwszy rząd, trzecia od prawej). Bruksela, Belgia, 19 grudnia 2024 r. W grudniu minęło 50 lat od narodzin Rady Europejskiej.

Konferencja UE na temat młodzieży została zorganizowana przez węgierską prezydencję Rady w ramach europejskiego dialogu młodzieżowego, który daje młodym ludziom w Europie możliwość bezpośredniej wymiany poglądów z decydentami na temat kwestii i wyzwań, które ich dotyczą. Budapeszt, Węgry, 9 września 2024 r.

Cykl instytucjonalny UE rozpoczyna się co pięć lat wyborami do Parlamentu. Wybory te, a następnie mianowanie nowej Komisji, są zasadniczymi elementami procesu demokratycznego Unii ustanowionego w traktatach. W ostatnim roku cyklu 2019–2024 unijne instytucje z powodzeniem zrealizowały swoje ambitne cele wyznaczone na ten okres i przygotowały grunt pod sprawne rozpoczęcie nowego cyklu politycznego 2024–2029 (zob. rozdział 0).

Należyte funkcjonowanie procesów międzyinstytucjonalnych UE, w tym zaangażowanie parlamentów narodowych państw członkowskich oraz komitetów doradczych i agencji zdecentralizowanych, ma kluczowe znaczenie dla powodzenia procesu kształtowania polityki Unii Europejskiej. W 2024 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny i Europejski Komitet Regionów skupiły się na zacieśnieniu współpracy z podmiotami społeczeństwa obywatelskiego oraz samorządami lokalnymi i regionalnymi w krajach kandydujących do UE, aby przygotować się do ewentualnego przyszłego rozszerzenia Unii. Jednocześnie unijne instytucje kontynuowały rozważania na temat niezbędnych reform mających pomóc UE w dostosowaniu się do przyszłych wyzwań, związanych zarówno z kolejnymi rozszerzeniami, jak i potrzebą reagowania na coraz bardziej złożone wyzwania globalne.

W czerwcu utworzono nową zdecentralizowaną agencję, aby lepiej chronić obywateli UE i unijny system finansowy przed praniem pieniędzy i aby przeciwdziałać finansowaniu terroryzmu. [Urząd ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu](#) jest jedną z wielu agencji działających w całej UE, które przyczyniają się do realizacji unijnej polityki.

↑
PODCAST: Podcast na temat Urzędu ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu.

European Committee of the Regions

↑
FILM: W 2024 r. przypada 30. rocznica utworzenia Europejskiego Komitetu Regionów.

Prognozowanie strategiczne

Prognozowanie strategiczne służy przyszłościowemu kształtowaniu polityki i planowaniu strategicznemu UE poprzez badanie przyszłych tendencji, które mogą mieć znaczący wpływ na Unię. Pomaga przewidywać zarówno zagrożenia, jak i możliwości, które będą kształtować przyszłość Europy. W sprawozdaniu z 2024 r. na temat globalnych trendów – wspólnym projekcie dziewięciu instytucji i organów UE w ramach europejskiego systemu analiz strategicznych i politycznych – opisano najważniejsze średnio- i długoterminowe tendencje oraz przedstawiono przywódcom UE informacje na temat głównych opcji strategicznych na nadchodzące lata (zob. rozdział 0).

W ciągu ubiegłego roku unijne instytucje zacieśniły współpracę z państwami członkowskimi w zakresie strategicznych dyskusji na szczeblu UE dzięki unijnej sieci prognozowania. Wiążą się z tym działania na rzecz modernizacji administracji publicznych w całej Europie, kontynuowane w 2024 r. w ramach inicjatywy ComPAct. Oprócz pomocy państwom członkowskim w uzupełnianiu niedoborów wykwalifikowanej siły roboczej i osiągnięciu celu przeniesienia do internetu 100 proc. kluczowych usług publicznych do 2030 r., inicjatywa ma również na celu zmniejszenie biurokracji w administracji publicznej, usprawnienie świadczenia usług, zwiększenie przejrzystości administracji i zbliżenie jej do obywateli. W 2024 r. w ramach inicjatywy wsparto również organy administracji krajowej i regionalnej (np. we Włoszech, na Litwie i Malcie) w budowaniu zdolności prognostycznych i wykorzystywaniu technik prognozowania do opracowania nowych strategii politycznych w obszarach takich, jak zdrowie, polityka społeczna i edukacja.

Instytucje i organy UE nadal inwestowały w swoje zdolności prognozowania. Na przykład Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wprowadził swój wewnętrzny system prognozy strategicznej, a Europejski Komitet Regionów zacieśnił współpracę w zakresie prognozowania z zainteresowanymi regionami. Przewidywanie pojawiających się wyzwań i możliwości pozwala dostosować politykę do przyszłych wyzwań i zapewnić dalszą poprawę jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń obywateli.

Dobra administracja

Uczciwość, przejrzystość i odpowiedzialność to kluczowe cechy demokracji opartej na praworządności. Sprzyjają one dobremu rządzeniu i budują zaufanie do procesu kształtowania polityki.

Unowocześniona baza danych DORIE (Dokumentacja i wyszukiwanie informacji dotyczące europejskich spraw instytucjonalnych) umożliwia teraz użytkownikom wyszukiwanie dokumentów dotyczących spraw instytucjonalnych UE we wszystkich językach urzędowych UE.

Aby jeszcze bardziej zwiększyć zaufanie publiczne do unijnych instytucji i organów oraz stworzyć wspólną kulturę etyczną, osiem spośród nich podpisało porozumienie dotyczące powołania międzyinstytucjonalnego organu ds. etyki, którego zadaniem jest opracowanie wspólnych norm etycznego postępowania członków instytucji oraz ustanowienie formalnego mechanizmu koordynacji wymogów etycznych.

↑
Od lewej do prawej: Roman Schremser, główny urzędnik Europejskiego Banku Centralnego ds. zgodności i zarządzania, Alessandro Chiocchetti, sekretarz generalny Parlamentu Europejskiego, Willem Van de Voorde, ambasador i stały przedstawiciel Belgii przy UE jako urzędująca prezydencja, Věra Jourová, ówczesna wiceprzewodnicząca Komisji Europejskiej odpowiedzialna za wartości i przejrzystość, Koen Lenaerts, prezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Tony Murphy, prezes Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, Oliver Röpkke, przewodniczący Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Luca Menesini, wiceprzewodniczący Europejskiego Komitetu Regionów, podczas ceremonii podpisania aktu powołania międzyinstytucjonalnego organu ds. etyki. Bruksela, Belgia, 15 maja 2024 r.

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich jest organem odpowiedzialnym za rozpatrywanie skarg dotyczących niewłaściwego administrowania w działalności instytucji UE. W 2024 r. przypadki, w których stwierdzono niewłaściwe administrowanie, były bardzo rzadkie (około 5 proc.), a około trzech czwartych zaleceń Rzecznika Praw Obywatelskich zostało pomyślnie wykonanych.

Za pośrednictwem Programu lepszego stanowienia prawa UE kontynuowała również prace na rzecz zapewnienia wydajnego i skutecznego prawodawstwa oraz zmniejszenia obciążeń administracyjnych bez uszczerbku dla celów polityki. Zgodnie z zasadą „jedno więcej – jedno mniej” każde nowo wprowadzone obciążenie rekompensowano usunięciem równoważnego obciążenia w tym samym obszarze polityki. Podejście to stanowi uzupełnienie programu sprawności i wydajności regulacyjnej, który ma na celu systematyczną identyfikację i eliminację biurokracji i niepotrzebnych kosztów w ramach wszystkich przeglądów i ocen unijnego prawodawstwa.

Kontynuowano również starania na rzecz poprawy efektywności ekologicznej instytucji UE, oszczędzania energii i bardziej optymalnego wykorzystania zasobów.

Zapewnienie stosowania przepisów UE

Przełomowe przepisy przyjęte w latach 2019–2024, takie jak te, które pomagają w transformacji ekologicznej i cyfrowej naszych społeczeństw, przyniosą zamierzone skutki i korzyści tylko wówczas, gdy zostaną w pełni wdrożone i właściwie zastosowane. Zadaniem Komisji jest dopilnowanie, aby uczyniły to wszystkie państwa członkowskie – w tym celu może ona skorzystać w pierwszej kolejności ze środków zapobiegawczych oraz, w razie potrzeby, z postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. Takie postępowania mają zagwarantować, że państwa członkowskie prawidłowo stosują prawo unijne. Szczególny nacisk kładzie się na naruszenia, które wywierają negatywny wpływ na wiele osób lub przedsiębiorstw. W przypadku gdy stwierdzone naruszenia nie mogą zostać usunięte, Komisja może skierować sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, który może nałożyć kary finansowe na dane państwo członkowskie.

PODJĘTE W 2024 R. INICJATYWY NA RZECZ UPROSZCZENIA I RACJONALIZACJI

Środki upraszczające dla rolników

Zmniejszenie kosztów administracyjnych o 165 mln euro

Jeden portal do zgłaszania delegowania pracowników

Zmniejszenie kosztów obciążenia administracyjnego o 259 mln euro

Uproszczenie procesu uznawania dzięki dyrektywie dotyczącej wody pitnej

530 mln euro oszczędności rocznie

Wprowadzenie centralnego rejestru małych kwot pomocy (de minimis) w celu ograniczenia obowiązków sprawozdawczych przedsiębiorstw

120 mln euro oszczędności rocznie

Wsparcie sprawozdawczości w zakresie zrównoważonego rozwoju i należytej staranności

Zapobieganie efektowi rozlania na małe i średnie przedsiębiorstwa oraz nadmiernie rygorystycznemu przestrzeganiu przepisów

OCZEKIWANE OSZCZĘDNOŚCI LUB KORZYŚCI

W 2024 r. wszczęto 568 nowych postępowań w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

Do Trybunału skierowano 52 sprawy dotyczące 19 państw członkowskich.

W 10 przypadkach wystąpiono o sankcje finansowe.

↑
Z przodu, od lewej do prawej: Maroš Šefčovič, ówczesny wiceprzewodniczący wykonawczy Komisji Europejskiej odpowiedzialny za Europejski Zielony Ład, stosunki międzyinstytucjonalne i prognozowanie, odwiedza gospodarstwo Jonasa Lemaire-Taelemansa, belgijskiego rolnika, wraz z Peterem Meedendorpem, przewodniczącym Europejskiej Rady Młodych Rolników. Lennik, Belgia, 9 stycznia 2024 r.

UE nadal starała się przede wszystkim zapobiegać naruszeniom, na przykład poprzez udzielanie państwom członkowskim wczesnego wsparcia we wdrażaniu unijnego prawa w postaci praktycznych wytycznych, spotkań, szkoleń i pomocy technicznej we wszystkich głównych obszarach polityki. Na przykład za pośrednictwem inicjatywy Accele-RES Komisja pomogła państwom członkowskim we wdrożeniu zmienionej dyrektywy w sprawie energii odnawialnej, ułatwiając cyfryzację krajowych procesów wydawania pozwoleń. Inicjatywa ta obejmuje wsparcie finansowe i techniczne, wytyczne i regularną wymianę informacji na temat wdrażania.

Zamknięto 542 postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego.

93 % z nich na wczesnych etapach procedury, co pozwala zaoszczędzić czas obywateli i przedsiębiorstw.

Środki te przyniosą konkretne korzyści w różnych obszarach polityki i doprowadzą do lepszej ochrony praw konsumentów i obywateli.

W 2024 r. zwiększono również starania na rzecz poprawy transgranicznego egzekwowania prawa dzięki wnioskowi dotyczącemu nowych przepisów przeciwko nieuczciwym praktykom handlowym w sektorze rolnym. Przepisy te wzmocnią pozycję najstarszych podmiotów w łańcuchu dostaw, zwłaszcza rolników (zob. również rozdział 4). Organy egzekwowania prawa będą bowiem dysponowały narzędziami niezbędnymi do prowadzenia postępowań wyjaśniających, gromadzenia dowodów i stosowania środków przeciwko nabywcom mającym siedzibę w innym państwie członkowskim.

UE kontynuowała również finansowanie szkoleń dla kadr wymiaru sprawiedliwości w sprawach cywilnych i karnych zgodnie z Europejską strategią szkolenia kadr wymiaru sprawiedliwości. Strategia wspiera wspólne szkolenia pracowników z różnych państw członkowskich, aby umożliwić tworzenie sieci kontaktów i zwiększyć wzajemne zaufanie. Celem jest wzmocnienie transgranicznej współpracy sądowej i zapewnienie znormalizowanego stosowania przepisów w całej Unii.

Ochrona praworządności i demokracji

Utrzymanie praworządności

W coraz bardziej niestabilnym i spolaryzowanym świecie niezwykle ważna jest aktywna obrona i podtrzymywanie demokracji, podstawowych praw człowieka i praworządności w UE i poza nią. Znaczącym wkładem w te działania jest sprawozdanie na temat praworządności z 2024 r., które służy jako narzędzie prewencyjne i z którego wynika, że w 2023 r. w pełni lub w części zrealizowano 68 proc. zaleceń wydanych państwom członkowskim. Świadczy to o znacznych staraniach podejmowanych w państwach członkowskich w celu przeprowadzenia niezbędnych reform, które wzmocnią praworządność w kluczowych obszarach, takich jak system wymiaru sprawiedliwości, ramy antykorupcyjne, pluralizm i wolność mediów oraz instytucjonalne mechanizmy kontroli i równowagi. W sprawozdaniu z 2024 r. uwzględniono dodatkowo cztery kraje objęte procesem rozszerzenia (Albanię, Czarnogórę, Macedonię Północną i Serbię), aby wesprzeć ich działania reformatorskie. Sprawozdanie stanowi podstawę regularnego dialogu między ministrami w Radzie do Spraw Ogólnych i między posłami do Parlamentu Europejskiego. Komisja organizuje również krajowe dialogi na temat praworządności z zainteresowanymi stronami w państwach członkowskich.

FILM: Współpraca w zakresie sprawozdania na temat praworządności.

Innym ważnym unijnym narzędziem służącym ochronie praworządności przed naruszeniami ze strony państw członkowskich jest możliwość

uruchomienia art. 7 Traktatu o Unii Europejskiej. Procedura ta, która ostatecznie może doprowadzić do zawieszenia praw członkowskich, została wszczęta przeciwko Polsce w 2017 r. i Węgrom w 2018 r. W 2024 r. procedura została zamknięta w odniesieniu do Polski po tym, jak kraj ten wprowadził istotne środki w celu ochrony niezależności sądów i ponownie zobowiązał się do rozwiązania poważnych problemów dotyczących praworządności za pomocą specjalnego planu działania. Komisja doszła więc do wniosku, że w Polsce nie istnieje już wyraźne ryzyko poważnego naruszenia praworządności. W przypadku Węgier wspomniana procedura pozostaje otwarta.

Obrona demokracji

W zdrowej i dobrze funkcjonującej demokracji obywatele mogą swobodnie wyrażać swoje poglądy, wybierać przywódców politycznych i mieć wpływ na swoją przyszłość. Demokracja w UE jest silna, ale stoi w obliczu wyzwań, takich jak narastające zjawisko ekstremizmu, ingerencje w wybory, rozpowszechnianie informacji służących manipulacji, groźby pod adresem dziennikarzy czy zagrożenia dla wolności mediów i pluralizmu. Przyjęty pod koniec 2023 r. pakiet na rzecz obrony demokracji ma pomóc rozwiązać problem ingerencji zagranicznych i budować odporność od środka przez zachęcanie do zaangażowania obywatelskiego i uczestnictwa demokratycznego. Głównym elementem tego pakietu jest wniosek służący zwiększeniu przejrzystości i demokratycznej rozliczalności poprzez ujawnianie ukrytych obcych wpływów. W 2024 r. Parlament i Rada rozpoczęły dyskusję nad tym wnioskiem. Proponowane środki usprawnią również działanie jednolitego rynku dzięki wprowadzeniu wspólnych standardów dla działań polegających na reprezentacji interesów państw nienależących do UE.

Pakiet zawiera także dwa dodatkowe zalecenia: mające na celu wzmocnienie procesów wyborczych w UE oraz zachęcanie obywateli i społeczeństwa obywatelskiego do inkluzywnego uczestnictwa w kształtowaniu polityki. Zgodnie z pierwszym zaleceniem w kwietniu opracowano i przedstawiono kodeks postępowania dotyczący wyborów do Parlamentu Europejskiego w 2024 r., aby zapewnić integralność wyborów i uczciwe

prowadzenie kampanii. Wszystkie europejskie partie polityczne uzgodniły kompleksową listę kontrolną, zwiększając starania na rzecz zapobiegania obcym ingerencjom i manipulacji informacjami.

Podobnie nowe przepisy dotyczące przejrzystości reklamy politycznej, przyjęte w marcu, będą sprzyjać rozliczalności w przypadku korzystania z reklam politycznych, chronić prawa podstawowe i pomagać w przeciwdziałaniu manipulacjom informacjami i obcym ingerencjom w wybory. Zgodnie z nowymi przepisami reklama polityczna musi być wyraźnie oznakowana i opatrzona informacją o tym, kto i ile za nią zapłacił, jakich wyborów, referendum lub procesu regulacyjnego dotyczy oraz czy jest ona ukierunkowana.

W 2024 r. UE wciąż chroniła i propagowała prawa człowieka na całym świecie. Na przykład w ramach programu tematycznego dotyczącego praw człowieka i demokracji (o budżecie 1,5 mld euro) Unia wsparła globalną inicjatywę na rzecz walki z bezkarnością, tj. prowadzoną przez społeczeństwo obywatelskie inicjatywę przeciwko przestępstwom międzynarodowym i poważnym naruszeniom praw człowieka.

↑
 Roberta Metsola, przewodnicząca Parlamentu Europejskiego (pośrodku), z Edmundem Gonzálezem Urrutią (po lewej) i Aną Coriną Sosą, córką Marii Coriny Machado (po prawej), podczas ceremonii wręczenia Nagrody im. Sacharowa w 2024 r. Bruksela, Belgia, 17 grudnia 2024 r.

Nagroda im. Sacharowa za krzewienie wolności przekonań – wyraz najwyższego uznania UE za osiągnięcia w dziedzinie praw człowieka – została przyznana Marii Corinie Machado i prezydentowi elektowi Edmundo Gonzálezowi Urrutii za ich niezłomną walkę o przywrócenie wolności i demokracji w Wenezueli.

↑
 Kandydatka na prezydenta Wenezueli María Corina Machado i przywódca sił demokratycznych Wenezueli Edmundo González Urrutia zdobyli Nagrodę im. Sacharowa 2024. Puerto La Cruz, Wenezuela, 10 lipca 2024 r.

Wolność mediów

Niezależne media pełnią funkcję publicznego strażnika, ponieważ pociągają władze do odpowiedzialności. Są one kluczowym filarem europejskiej demokracji i muszą być chronione. Europejski akt o wolności mediów, który wszedł w życie w maju, ma na celu lepszą ochronę mediów i dziennikarzy przed ingerencją polityczną oraz zapewnienie im łatwiejszego funkcjonowania w wymiarze ponadgranicznym. Większość jego przepisów zacznie obowiązywać od sierpnia 2025 r.

8 projektów finansowanych w ramach partnerstwa dziennikarskiego wspieranego z programu „Kreatywna Europa”.

12 mln euro na wsparcie odporności sektora mediów informacyjnych.

6 mln euro przeznaczono na inne projekty mające na celu zwiększenie wolności i pluralizmu mediów w UE.

W kwietniu UE przyjęła również nowe przepisy chroniące dziennikarzy i obrońców praw człowieka przed bezzasadnymi powództwami. Przepisy te mają na celu zapobieganie bezpodstawnym lub stanowiącym nadużycie strategicznym powództwom zmierzającym do stłumienia debaty publicznej (SLAPP), których celem jest uciszanie uczestników debaty publicznej na takie tematy, jak prawa podstawowe, środowisko i publiczny dostęp do informacji. Po raz pierwszy w historii istnieje system skutecznych gwarancji proceduralnych w sprawach transgranicznych. Gwarancje te umożliwią sądom postępowanie w przypadku nadużywania drogi sądowej, a także zniechęcą potencjalnych powodów do uczestnictwa w takich praktykach. Kontynuowano również prace nad wdrożeniem powiązanego zalecenia dotyczącego przeciwdziałania SLAPP, obejmującego mające zastosowanie ramy, szkolenia, mechanizmy podnoszenia świadomości i wsparcia, a także gromadzenie danych, sprawozdawczość i monitorowanie.

Przeciwdziałanie manipulowaniu informacją

Unijne instytucje pracują nad skuteczniejszym reagowaniem na dezinformację oraz na zagraniczne manipulacje informacjami i ingerencje w informacje, wymierzone w politykę UE i demokrację europejską.

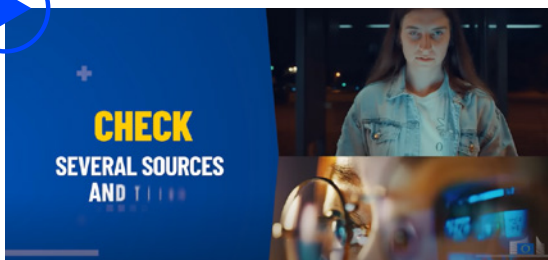
Prace te skupiają się na czterech kluczowych obszarach

- 1** Opracowywanie strategii politycznych mających na celu wzmocnienie europejskiej demokracji, utrudnianie wykorzystywania platform internetowych do szerzenia dezinformacji oraz ochrona dziennikarzy i pluralizmu mediów.
- 2** Przeciwdziałanie obcym ingerencjom i cyberatakami poprzez projekty podnoszące świadomość, zaawansowane rozwiązania technologiczne i lepszą koordynację.
- 3** Budowanie odporności społecznej na dezinformację dzięki podnoszeniu umiejętności korzystania z mediów i świadomości.
- 4** Współpraca z instytucjami, organami krajowymi, społeczeństwem obywatelskim i innymi organizacjami.

W 2024 r. starania obejmowały podnoszenie świadomości sytuacyjnej za pośrednictwem zintegrowanego mechanizmu reagowania na szczeblu politycznym w sytuacjach kryzysowych oraz specjalne kampanie skierowane do obywateli.

Ponieważ w 2024 r. – największym w historii roku wyborczym – ludność w 72 krajach, czyli połowa ludności świata, miała możliwość udania się do urn wyborczych, szczególnie nacisk położono na zwiększenie świadomości i ochronę integralności wyborów, zwłaszcza w związku z czerwcowymi wyborami europejskimi.

Europejska sieć współpracy w zakresie wyborów zorganizowała szereg wydarzeń mających na celu wymianę praktyk w zakresie zwalczania dezinformacji.

Przed wyborami europejskimi Komisja rozpoczęła wspólną kampanię komunikacyjną z Europejską Grupą Regulatorów ds. Audiowizualnych Usług Medialnych, aby informować obywateli o powiązanych zagrożeniach, zachęcać ich do krytycznego myślenia i dostarczać praktycznych wskazówek na temat sposobów wykrywania i zwalczania dezinformacji.

FILM: Rozszyfruj kłamstwa – jak zabezpieczyć się przed wprowadzającymi w błąd treściami w sezonie wyborczym UE.

W marcu Komisja opublikowała wytyczne dotyczące zalecanych środków dla bardzo dużych platform i wyszukiwarek internetowych w celu ograniczenia ryzyka systemowego, które może mieć wpływ na integralność wyborów. W opublikowanym w lipcu sprawozdaniu powyborczym nie znaleziono dowodów na żadną poważną dezinformację ani obcą ingerencję w wybory europejskie. Kompleksowe sprawozdanie z wyborów zostanie przedstawione w 2025 r.

Duże platformy internetowe i sygnatariusze kodeksu postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji przedstawili informacje na temat środków mających na celu ochronę integralności wyborów europejskich. Były wśród nich: wymóg, aby reklamodawcy lub twórcy wyraźnie oznaczali każdy obraz, plik wideo lub plik audio, który został stworzony lub zmieniony cyfrowo, współpraca z weryfikatorami faktów, promowanie wiarygodnych informacji wysokiej jakości dla wyborców, a także opracowanie ukierunkowanych kampanii na rzecz kompetencji medialnych i wczesne identyfikowanie fałszywych treści (prebunking).

W ubiegłym roku Komisja ponownie poparła ważne inicjatywy służące przeciwdziałaniu dezinformacji, a mianowicie centra Europejskiego Obserwatorium Mediów Cyfrowych. Obserwatorium i jego centra odegrały kluczową rolę w monitorowaniu i ujawnianiu kampanii dezinformacyjnych, podnoszeniu świadomości i promowaniu umiejętności korzystania z mediów przed wyborami europejskimi.

UE nadal wspiera odporność informacyjną Ukrainy i jej działania informacyjne skierowane do partnerów globalnych, w szczególności w celu promowania ukraińskiej formuły pokojowej. W tym celu Unia stosuje podejście obejmujące całe społeczeństwo, współpracując z instytucjami rządowymi, społeczeństwem obywatelskim, organizacjami medialnymi i platformami internetowymi. Aby ograniczyć zasięg rosyjskiej propagandy i manipulacji informacją, UE zawiesiła działalność nadawczą licznych rosyjskich państwowych i prokremlowskich mediów dezinformacyjnych. Wraz z wejściem w życie aktu o usługach cyfrowych dostawcy bardzo dużych platform i wyszukiwarek internetowych muszą oceniać potencjalne zagrożenia społeczne, jakie mogą stwarzać ich usługi. Obejmuje to zagrożenia dla wolności słowa i ryzyko wykorzystania ich usług do kampanii dezinformacyjnych.

Kontynuowana jest regularna wymiana informacji na temat wojny w Ukrainie z sygnatariuszami kodeksu postępowania w zakresie zwalczania dezinformacji. Europejskie Obserwatorium Mediów Cyfrowych oraz jego krajowe i regionalne centra nadal monitorują i dementują dezinformację dotyczącą wojny, w tym także badają jej skalę w stosunku do ogólnej ilości dezinformacji krążącej po Unii Europejskiej. Uzupelnieniem tej działalności są szersze starania w celu przeciwdziałania dezinformacji, takie jak kampania EUvsDisinfo – która według szacunków dotarła w 2024 r. do ponad 20 mln osób – a także system wczesnego alarmowania, który ułatwia wymianę wiedzy na temat kampanii dezinformacyjnych oraz koordynację działań podejmowanych przeciwko nim.

Demonstranci wzywają firmy mediów społecznościowych do dołożenia większych starań, aby przeciwdziałać rosyjskiej dezinformacji w związku z wojną napastniczą w Ukrainie. Dublin, Irlandia, 2 marca 2022 r.

Wzmocnienie roli obywateli

Unia jest zdecydowana uważnie słuchać obywateli i zainteresowanych stron oraz ukazywać społeczeństwu procesy kształtowania polityki. Jest to kolejny sposób zwiększenia przejrzystości, rozliczalności i skuteczności Unii. Platforma „Wyraź swoją opinię” oferuje obywatelom i zainteresowanym stronom dostęp do trzech głównych kanałów zaangażowania

obywatelskiego: konsultacji publicznych i innych sposobów wyrażania opinii; europejskiej inicjatywy obywatelskiej oraz europejskiego panelu obywatelskiego. Od 2024 r. obywatele mogą również aktywnie współpracować ze sobą, społeczeństwem obywatelskim i innymi zainteresowanymi stronami za pośrednictwem Portalu Aktywności Obywatelskiej.

Zaangażowanie obywatelskie w 2024 r.

ROZPOCZĘTO 27 KONSULTACJI PUBLICZNYCH.

PYTANO W NICH O OPINIĘ:

- w ramach **60** zaproszeń do zgłaszania uwag,
- na temat **12** wniosków ustawodawczych,
- na temat **131** projektów aktów wykonawczych i delegowanych.

ZAREJESTROWANO 11 NOWYCH EUROPEJSKICH INICJATYW OBYWATELSKICH.

Wzywały one do podjęcia działań w różnych obszarach: rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego i wodnego; bezpiecznej aborcji; praw konsumenckich graczy w gry wideo itp.

↑
Zdjęcie jednej z nagrodzonych propozycji w konkursie wideo [ImagineEU](#). W ramach konkursu zaproszono szkoły średnie do promowania uczestnictwa obywatelskiego i europejskiej inicjatywy obywatelskiej, która umożliwi obywatelom zwrócić się do Komisji o przedłożenie wniosku dotyczącego aktu prawnego, jeżeli wystarczająca liczba obywateli wyrazi poparcie dla tej inicjatywy.

OTRZYMANO 30 TYS. ODPOWIEDZI/UWAG OD OBYWATELI I ZAINTERESOWANYCH STRON.

ODBYŁY SIĘ DWA EUROPEJSKIE PANELE OBYWATELSKIE NA NASTĘPUJĄCE TEMATY:

- **jak zwalczać nienawiść w społeczeństwie** – wydano 21 zaleceń;
- **jak zapewnić korzyści z efektywności energetycznej obywatelom, organom publicznym i przedsiębiorstwom** – wydano 13 zaleceń.

Oba zestawy zaleceń przyczynią się do kształtowania przyszłych unijnych inicjatyw.

↑
Niektórzy ze 150 losowo wybranych obywateli uczestniczących w europejskim panelu obywatelskim ds. efektywności energetycznej. Bruksela, Belgia, 14 kwietnia 2024 r. Panele obywatelskie stają się regularnym elementem życia demokratycznego w UE. Szczególną uwagę poświęca się zapewnieniu, aby były one reprezentatywne dla ludności UE i wystarczająco zróżnicowane, aby odzwierciedlały różnorodną perspektywę i opinie.

Nagroda UE w dziedzinie nauki obywatelskiej łączy świat nauki ze społeczeństwem, zachęca obywateli do zaangażowania i buduje zaufanie do postępu naukowego. W 2024 r. przyznano ją trzem projektom dotyczącym zanieczyszczenia mórz, różnorodności biologicznej w rolnictwie i zdrowia psychicznego.

Główna nagroda – 60 tys. euro

INCREASE, za szerzenie wiedzy na temat ochrony materiału siewnego poprzez wzmocnienie pozycji społeczeństwa obywatelskiego i obywateli, w szczególności na obszarach wiejskich.

Nagroda w kategorii społeczności cyfrowych – 20 tys. euro

CoAct for Mental Health, za wykorzystanie technologii cyfrowych do opracowania zindywidualizowanego podejścia i poprawy jakości życia osób borykających się z problemami ze zdrowiem psychicznym.

Nagroda w kategorii różnorodności i współpracy – 20 tys. euro

SeaPaCS – Partycypacyjna nauka obywatelska przeciwko zanieczyszczeniu mórz, za budowanie zasobów transformacyjnej wiedzy, która wypełniła luki poznawcze i emocjonalne między społeczeństwem a morzem.

WZMOCNIENIE POZYCJI KONSUMENTÓW

Dzięki unijnym przepisom dotyczącym ochrony konsumentów są oni dobrze chronieni i uprawnieni do otrzymywania jasnych informacji o produktach i usługach, które kupują. Od 13 grudnia nowe przepisy gwarantują, że wszystkie produkty niezwywnościowe na rynku UE będą bezpieczne już na etapie projektowania. Nowe przepisy odnoszą się do poważnych zmian społecznych i rynkowych, które wpłynęły na bezpieczeństwo produktów

konsumenckich w ciągu ostatnich dwudziestu lat, oraz mają zapewnić większe bezpieczeństwo wszystkich rodzajów produktów, niezależnie od tego, czy są one sprzedawane w sklepach tradycyjnych czy internetowych. Ponadto nowe przepisy wzmocnią pozycję konsumentów w procesie transformacji ekologicznej, umożliwiając im wybór produktów bardziej trwałych i nadających się do naprawy (zob. rozdział 4).

WZMOCNIENIE POZYCJI DZIECI I MŁODZIEŻY

Młodzi ludzie, aby stać się aktywnymi obywatelami, muszą zrozumieć, jak działa demokracja oraz jakie są ich prawa i obowiązki. Należy im również zapewnić konkretne narzędzia do kontaktu z decydentami. W tym celu dialogi z młodzieżą na temat polityki i Młodzieżowa Rada Konsultacyjna umożliwiają młodym dorosłym dojście do głosu, a unijna platforma uczestnictwa dzieci zapewnia bezpieczną przestrzeń dla dzieci i nastolatków w wieku od 10 do 17 lat, aby mogli wypowiadać się na temat europejskich przepisów i polityk, które ich dotyczą. W 2024 r. przeprowadzono z ponad tysiącem dzieci aktywne konsultacje dotyczące zalecenia w sprawie zintegrowanych systemów ochrony dziecka.

W ciągu ubiegłego roku UE zapowiedziała 60 środków, które dadzą młodym ludziom większy wpływ na decyzje, które ich dotyczą, i pogłębią wymiar młodzieżowy w wielu unijnych politykach. Jednym z tych środków jest „ocena wpływu polityki na młodzież”, która ma zagwarantować, że wpływ na młodych ludzi będzie systematycznie uwzględniany przy opracowywaniu nowych strategii politycznych Unii.

Obywatele w każdym wieku i ze wszystkich środowisk powinni odgrywać wiodącą i czynną rolę w ustalaniu priorytetów i poziomu ambicji

↑ Margaritis Schinas, ówczesny wiceprzewodniczący Komisji Europejskiej odpowiedzialny za promowanie naszego europejskiego stylu życia (pierwszy od prawej), gospodarz dialogu dotyczącego polityki młodzieżowej na temat europejskiego stylu życia, podkreśla zaangażowanie UE na rzecz promowania demokracji, praw człowieka i solidarności. Bruksela, Belgia, 9 kwietnia 2024 r.

unijnej polityki. Im aktywniej uczestniczą oni w opracowywaniu polityki, tym skuteczniejsze i wydajniejsze będą przepisy, które mają wpływ na ich życie. Dlatego też unijne instytucje intensywnie pracują nad przyznaniem obywatelom większej roli w kształtowaniu polityki UE i będą nadal czynić to w czasie nowego cyklu instytucjonalnego (zob. rozdział 0).

Co dzieci myślą o demokracji?

DZIECI I MŁODZIEŻ CHCĄ:

- **mieć większy wpływ na decyzje, które mają bezpośredni wpływ na ich życie;**
- **wiedzieć więcej o procesie demokratycznym i czuć się zachęcane do udziału w tym procesie.**

Źródło: badanie opinii na temat uczestnictwa demokratycznego, wiosna 2024 r.

Na ankietę internetową odpowiedziało **1 921** dzieci z **23** państw członkowskich.

Przeprowadzono rozmowy z **28** dzieci i **trojgiem** młodych działaczy.

122 dzieci uczestniczyło w grupach dyskusyjnych.

Jak skontaktować się z UE

Osobiście

W całej Unii Europejskiej istnieje kilkaset centrów Europe Direct. Adres najbliższego centrum można znaleźć na stronie: european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_pl.

Telefonicznie lub pisemnie

Europe Direct to serwis informacyjny, który udziela odpowiedzi na pytania na temat Unii Europejskiej. Można się z nim skontaktować:

- dzwoniąc pod bezpłatny numer telefonu: 00 800 6 7 8 9 10 11 (niektórzy operatorzy mogą naliczać opłaty za te połączenia),
- dzwoniąc pod standardowy numer telefonu: +32 22999696,
- za pomocą formularza: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_pl.

Wyszukiwanie informacji o UE

Online

Informacje o Unii Europejskiej są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu Europa (european-union.europa.eu).

Publikacje UE

Publikacje UE można obejrzeć lub zamówić na stronie: op.europa.eu/pl/publications. Większą liczbę egzemplarzy bezpłatnych publikacji można otrzymać, kontaktując się z serwisem Europe Direct lub z lokalnym centrum dokumentacji europejskiej (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_pl).

Prawo UE i powiązane dokumenty

Informacje prawne dotyczące UE, w tym wszystkie unijne akty prawne od 1951 r., są dostępne we wszystkich językach urzędowych UE w portalu EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Otwarte dane UE

Portal data.europa.eu zapewnia dostęp do otwartych zbiorów danych pochodzących z instytucji, organów i agencji UE. Dane te można pobierać i wykorzystywać bezpłatnie, zarówno do celów komercyjnych, jak i niekomercyjnych. Portal umożliwia również dostęp do wielu zbiorów danych z krajów europejskich.

Urząd Publikacji
Unii Europejskiej